

**Talousarvio 2024 ja
taloussuunnitelma 2024-2026**

Kaupunginjohtajan ehdotus

Sisällysluettelo

Talousarvion yleisperustelut.....	3
Talousarvion valmistelu ja taloudelliset lähtökohdat.....	3
Kaupunginhallituksen hyväksymään kehikseen sisältyvät lisäykset	4
Kaupunginjohtajan ehdotukseen sisältyvät määrärahamuutokset	5
Strateginen johtamisjärjestelmä.....	6
Kaupungin henkilöstöjohtaminen.....	7
Tavoitteiden asettaminen konsernille	9
Talousarvion yhteydessä vahvistetut erillisvaltuudet	14
Kaupungin elinvoima ja hyvinvointi	15
Porin elinvoimaisuus	15
Porilaisten hyvinvointi	32
Kaupungin hanketoiminta.....	39
Kaupungin myöntämät avustukset	41
Käyttötalousosa	43
Käyttötalouden esittely ja sitovuus	43
Toimialojen ulkopuolisten tehtävien meno- ja tuloarviot.....	44
Tarkastustoimi	44
Konsernipalvelut.....	44
Energian välitys	46
Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät	46
Toimialakohtaiset esitykset.....	47
Sivistystoimiala.....	47
Sivistyslautakunnan alainen toiminta – Opetus ja varhaiskasvatus.....	47
Perusopetus	50
Lukiokoulutus.....	57
Sivistävä koulutus	61
Varhaiskasvatus	64
Vapaa-ajan lautakunnan alainen toiminta – Kulttuuri, liikunta ja nuorisoyhteisöt	68
Kulttuuripalvelut	71
Liikuntapalvelut.....	74
Nuorisotyö.....	77
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	79
Joukkoliikenne	85
Työllisyydenhoito	88
Tekninen toimiala	92
Infrastruktuurin kunnossapito	94
Tilatehokkuus	100
Tuloslaskelmaosa.....	104
Investointiosa.....	109
Investointiosan esittely ja sitovuus	109
Irtain ja muut investoinnit	109
Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit.....	110
Tiloihin kohdistuvat investoinnit	114
Rahoitusosa.....	118
Talousarvion meno- ja tuloarvioiden yhteenveto.....	119
Liikelaitosten talousarviot	120
Porin Palveluliikelaitos	120
Porin Vesi, liikelaitos	122
Liikelaitosten vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen.....	124

Talousarvion yleisperustelut

Talousarvion valmistelu ja taloudelliset lähtökohdat

Talousarvion valmistelu aloitettiin maaliskuussa 2023 talous- ja hallintoyksikön koordinoimilla toimialakohtaisilla neuvotteluilla. Kaikkien toimialojen kanssa neuvoteltiin kaksi kertaa ja neuvottelut päättyivät toukokuussa. Keskeisin sisältö näissä neuvotteluissa on aina koota kaupunginhallituksen kehyspääöstä varten riittävä taustatieto toimialojen kustannuskehityksestä ja määrärahatarpeista ottaen huomioon muutokset palvelutarpeessa ja lainsäädännössä sekä voimassa olevat strategiset tavoitteet ja kaupungin aiemmin tekemät päätökset. Tällä valmistelukierroksella erityishuomio kiinnitettiin henkilöstösuunnittelun ja talousarviovalmistelun synkronointiin. Kevään aikana valmisteltiin samassa aika-aulussa toimialakohtaiset henkilöstösuunnitelmat, joista nyt pystyttiin ensimmäistä kertaa kaupungin historiassa suoraan johtamaan tarkka henkilöstöbudjetti.

Kaupunginhallitus vahvisti toimialojen talousarviovalmistelua ohjaavan sitovan kehyksen 5.6.2023. Kehys päättyi tilikauden tuloksen osalta noin 15,3 miljoonan euron alijäämään. Samansuuntainen tilanne on lähes kaikilla Suomen kunnilla. Vuoden 2023 tulokset ovat poikkeuksellisen hyviä johtuen vuoden 2022 vanhan järjestelmän mukaisista vuodelle 2023 tulevista verotilityksistä ja vastaavasti vuosi 2024 näyttää olevan kuntatalouden historian huonoimpia johtuen mm. odotettua suuremmista verorahoituksen siirroista hyvinvointialueille, yleisestä kustannuskehityksestä, korkotason voimakkaasta noususta ja talouden taantumasta, joka näkyy mm. verotulojen kasvun heikkenemisenä ja työllisyydenhoidon kustannuksina.

Kehyksessä varauduttiin voimassa olevien virka- ja työehtosopimusten mukaisiin palkkamenoihin, mikä tarkoittaa noin 5,3 miljoonan euron kasvua vuoteen 2023 verrattuna. Muita kehyslisäyksiä tehtiin noin kolmen miljoonan euron verran. Lainanhoitokulut arviottiin sen hetkisen korkotason mukaisesti. Investointikehystä pienennettiin jonkin verran voimassa olevaan investointisuunnitelmaan verrattuna. Investointimenot päättyivät liikelaitokset mukaan lukien noin 50,8 miljoonaan euroon.

Toimialojen talousarvioesitykset noudattivat pääosin vahvistettua kehystä. Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus ei myöskään sisällä merkittäviä muutoksia toimialojen ehdotuksiin. Muutokset ovat lähinnä teknisiä korjauksia ja muutoksia käyttötalousosan ja investointiosan välillä.

Kaupunginjohtajan ehdotus on laadittu tilanteessa, jossa valtion budjettiehdotus ja kuntatalousohjelma on juuri julkaistu. Näiden pohjalta on myös verotuloarviot ja valtionosuusarviot päivitetty. Molempien osalta nämä lokakuun päivitykset lievästi heikensivät talousarvion rahoitus pohjaa. Kaupunginjohtajan ehdotus päättyi tuloksen osalta -15,3 miljoonaan euroon. Se ei sisällä esitystä veroprosenttien nostoista pois lukien maan hallituksen esittämä kiinteistöveron alarajan nosto 1,3 prosenttiin maapohjien osalta.

Taloussuunnitelman osalta voidaan todelta, että talouden suunnassa ei ole odotettavissa muutosta ilman toimenpiteitä. On myös huomattava, että mahdolliset ja toivottavat kasvunäkymät vihreän siirtymän investointien ja Meri-Porin teollisten hankkeiden osalta voivat käytännössä vaikuttaa kaupungin talouteen vasta taloussuunnitelmakauden jälkeen sijoituvalla aikajänteellä. Vuosien 2025 ja 2026 aikana tulee ratkaistavaksi mm. sote-kiinteistöjen tulevaisuus ja Pori Energia Oy:n tuloutuksen uudelleenjärjestelyt. TE-uudistus täytäntöön pannaan vuoden 2025 alusta alkaen. Myös näillä tulee olemaan taloudellisia vaikutuksia, vaikka toistaiseksi niiden vaikutukset on arvioitu neutraaleina nykytasoon verrattuna. Kaikkiin näihin sisältyy taloudellinen riski, mutta myös iso mahdollisuus.

Kaupunginhallituksen hyväksymään kehykseen sisältyvät lisäykset

	Menolisäys 1 000 €
Konsernipalvelut, yhteissitovuus	915
<i>Lainsäädännölliset muutokset</i>	
Kotouttaminen, katetaan kotoutumiskorvauksilla	300
<i>Toiminnalliset muutokset</i>	
Trimble/Esri muutoskokonaisuus sisältäen rakennusvalvonnan aineistoskannaukset	300
Henkilöstön yhteiset pikkujoulut	75
Asiakaspalvelukokonaisuuden kehittäminen	70
Kaupunkilehti, julkaistaan kaksi lehteä vuodessa	60
Ekosysteemisopimus, AKKE-rahoituksen lisäys	50
Lahjoitus lasten ja nuorten harrastusrahastoon	40
Vaalien järjestäminen, nettovaikutus huomioiden lisääntyvät vaaliavustukset	20
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	705
<i>Lainsäädännölliset muutokset</i>	
Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutokset, tuloarvion pudotus	140
B1-kielen tuntimäärän kasvattaminen	100
A1-kielen yhden tunnin lisäys 6. luokkalaisille	50
Kansalaisopiston luki-kurssit, järjestäminen siirtyy ELY-keskukselta	45
<i>Toiminnalliset muutokset</i>	
Klasipruukin uusi palvelusetelipäiväkoti	300
Yrityskylään ja liikuntapolkuun osallistuminen	70
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso	30
<i>Toiminnalliset muutokset</i>	
Urheiluakatemia alueellinen laajentuminen, katetaan tulolisäyksillä	30
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	438
<i>Lainsäädännölliset muutokset</i>	
Lunastuslain sekä maankäyttö- ja rakennuslain uudistukset, toimitusinsinööri	65
Uusi laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä, maankäyttö- ja rakennuslain muutos, karttatietokäsittelijä	43
<i>Toiminnalliset muutokset</i>	
Joukkoliikenteen strategisten tavoitteiden toteuttaminen	330
Tekninen toimiala	1 012
<i>Toiminnalliset muutokset</i>	
Uudet vuokrattavat tilat, merkittävimpana Porin Leijona	1 012

Kehyksessä kaupungin poistotasoa kasvatettiin kahdella miljoonalla eurolla. Liikelaitosten osalta Palveluliikelaitoksen laskutuksen tarkistus huomioitiin kehyksen sisäisenä muutoksena ja Porin Veden tulostavoitetta laskettiin. Lisäksi kehykseen sisältyi toimialojen välisiä siirtoja ja henkilöstömenojen täsmäytystä henkilöstösuunnitelmaan.

Kaupunginjohtajan ehdotukseen sisältyvät määrärahamuutokset

Kaupunginjohtajan ehdotuksessa on otettu huomioon uusimmat arviot kaupungin verotuloista ja valtionosuuksista sekä muista rahoituseristä (erityisesti korkomenot). Ehdotuksessa on lisäksi huomioitu työnantajan sivukulujen muutokset vuodelle 2024, joista merkittävimpänä työttömyysvakuutusmaksujen alentuminen. Ehdotukseen sisältyy myös pieniä kehyskorjauksia sekä kehystä kasvattamattomia siirtoja sitovuustasojen välillä. Tiivistelmä muutoksista on alla.

Käyttötalousosa	Nettovaikutus talousarviokehykseen
	1 000 €
Henkilöstösuunnitelman korjaukset ja muut kehysoikaisut tai -siirrot	
Tarkastustoimi	-50
Konsernipalvelut	174
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	-449
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	22
Tekninen toimiala	-436
Toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät	-129
Vuokrantarkistukset (Tekninen toimiala)	
Päiväkotien pääomavuokrat	-237
Muut vuokrantarkistukset	-120
Hyvinvointialueelta laskutettavien vuokrien indeksitarkistus	207
Työnantajan sivukulujen tarkistukset	
Tarkastustoimi	5
Konsernipalvelut	140
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	1 062
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso	133
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	180
Tekninen toimiala	215
Muutokset avustuskokonaisuudessa	
Konsernipalvelut (Porin Teatteri, kumppanuussopimukset ja starttiavustus)	-46
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso (Toiminta-avustukset)	130
Elinvoima- ja ympäristötoimiala (Hankeavustukset)	54
TE-palvelut 24-uudistus (Elinvoima- ja ympäristötoimiala)	
Työllisyysstrategian valmistelu, uusien työvoimapaalveluiden toimintamallien pilotointi/kokeilut, muut valmistelun asiantuntijapalvelut, koulutukset ja tilaisuudet	-50
Tuloslaskelmaosa	
Verotulot (merkittävimpänä kiinteistöveron päivitys)	2 826
Valtionosuudet	-500
Korkomenojen lisäys ja muut rahoituserien oikaisut	-2 052
Investointiosa	
Siirrot käyttötalouteen	200
Suunnitteluraha kirjaston ja kansalaisopiston rakennuksen peruskorjaukseen	-200
Pasaasin päiväkodin varustaminen	-30
Liikelaitosten talousarviot	
Porin Veden talousarvioesityksen kehyspoikkeama	-520
Työnantajan sivukulujen tarkistukset	
Porin Palveluliikelaitos	143
Porin Vesi	47

Taloussuunnitelmakausi

Vuosien 2025 ja 2026 osalta on yleisen 3 % kustannuskehityksen, viimeisimpien verotulo- ja valtionosuusarvioiden, sekä rahoitustulojen ja -menojen kehityksen lisäksi huomioitu seuraavat tekijät:

- **Lentoliikenteen sopimusmalli** valtion budjettiriihen päätöksen mukaan, määrärahan vähennys kolmesta miljoonasta kahteen miljoonaan euroon vuodesta 2025 alkaen.
- **Pori Energia Oy:n tuloutusjärjestely** päättyy 31.12.2025. Vuoden 2026 tuloutus on pidetty nykytasolla, mutta tuloutuksen rakennetta on muutettu huomioiden energiaosakkeiden myynnin päättyminen.
- **TE-palvelut 2024 uudistus** vuodesta 2025 alkaen. Huomioitu valtiolta siirtyvät kustannukset ja niiden kattaminen lisääntyvien valtionosuuksien kautta sekä työllisyysalueen kuntalaskutus.
- **Kuntien ja hyvinvointialueiden välisten vuokrasopimusten päättyminen** vuoden 2025 lopussa on huomioitu neutraalein talousvaikutuksin lisäämällä rahoitustuloihin poistuvien tulo- ja menoerien erotus.

Strateginen johtamisjärjestelmä

Strategia on kaupunginvaltuuston hyväksymä pitkän aikavälin suunnitelma. Se osoittaa suunnan ja suuret linjat, joiden mukaan kaupunki toimii. Strategia ohjaa kaupungin suunnittelua, tekemistä ja kehittämistä. Strategia hyväksytään kahdeksi valtuustokaudeksi, mutta se päivitetään säännöllisesti valtuustokauden vaihtuessa ja tarpeen mukaan useammin. Pori 2030 -strategia on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.4.2022.

Porin strategian johtoajatukseksi on ”Sujuvan arjen ja kestävä kasvun kotikaupunki”, joka kertoo Porin keskeisen olemuksen. Johtoajatusta toteutetaan yhteisellä tekemisellä kaupungin sekä porilaisten asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Porissa kasvu on selkeä päämäärä. Porilaisia arvoja ovat avoimuus, rakkaus ja rohkeus. Strategian painopisteet korostavat kasvua, osaamista ja hyvinvointia. Niiden kautta on määritelty kymmenen strategista tavoitetta ja 47 tekoa, joiden kautta avataan toimenpiteet ja mittarit tässä talousarviossa ja -suunnitelmassa TOP11-prosesseittain sekä toimialarajat ylittävissä tavoitteissa. Talousarvioon liittyvä raportointi on samalla raportointia Porin strategian tavoitteiden onnistumisesta.

Strategian kanssa yhtäaikaaisesti toteutetaan valtuustoryhmien keskenään solmimaa valtuustosopimusta.

[Strategia ja valtuustosopimus löytyvät Porin kaupungin nettisivuilta.](#)

Vaikutusten ennakoarviointi

Vaikutusten ennakoarviointi on tapa arvioida valmisteluvaiheessa olevan päätöksen vaikutuksia eri näkökulmista. Varsinkin mittavia ja laaja-alaisia päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulisi ottaa huomioon eri päätösvaihtoehdot ja se, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön ja alueen yrityksiin sekä kaupungin talouteen, organisaatioon ja henkilöstöön. Ennakoarvioinnin avulla voidaan tarkastella, toteuttaako päätös kaupungin strategiaa ja toimintaa ohjaavia suunnitelmia, ja punnita päätöksen vaikutuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi on kirjattu eri näkökulmien osalta useampaan eri lakiin kuntien tehtäväksi. Esi-merkiksi ympäristövaikutusten sekä asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvien päätösten arviointi ovat kunnille lakisääteisiä. Myös Kuntaliitto on antanut oman suosituksen arviointien toteutuksesta ja arvioitavista näkökulmista.

Porissa ennakkovaikutusten arviointia on tehty joidenkin päätösten yhteydessä, mutta toimintatapa ei ole ollut järjestelmällinen eikä sen osalta ole ollut kaupungin omaa vahvistettua ohjeistusta. Vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpano-ohjeen yhteydessä tullaan vahvistamaan tarkempi ohjeistus vaikutusten ennakoarvioinneista.

Pääsääntöisesti vaikutusten ennakoarviointi tulee vuodesta 2024 alkaen tehdä aina kun:

- Päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen
- Päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- Kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on uusi palveluiden järjestämistapa
- Päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin suoria vaikutuksia tai merkittäviä epäsuoria vaikutuksia yritystoimintaan (esim. palvelurakenteeseen, alueen vetovoimaisuuteen, yksittäisiin yrityksiin ja / tai yritysilmapiiriin)

Kaupungin henkilöstöjohtaminen

Strategisen henkilöstöjohtamisen keskeiset painopistealueet ovat henkilöstövoimavarojen, henkilöstön työhyvinvoinnin sekä osaamisen johtaminen. Vastuullinen henkilöstöpolitiikka mahdollistaa perustehtävässä onnistumisen, tuloksellisen toiminnan ja laadukkaat palvelut. Henkilöstöjohtamisen tulee perustua mm. vahvistettuun henkilöstöohjelmaan, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan, työhyvinvointia ja työkykyisyyttä edistäviin toimintamalleihin sekä osaamisen johtamisen linjauksiin. HR-yksikkö vastaa edellä mainittujen linjausten valmistelusta sekä toimeenpanosta yhteistyössä toimialojen ja laitosten kanssa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa palvelutoiminnan laajuuden ja siihen tarvittavat henkilöstöresurssit. Ennakoiva henkilöstövoimavarojen suunnittelu ja osaamisen kehittäminen ovat keskeisiä tuloksellisen toiminnan taustatekijöitä. Henkilöstörakenteen, -määrän ja -poistuman sekä osaamistarpeiden muutokset tulee ennakoida. Toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä yksikkötasoiset henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat HR-yksikön tuella ja ohjeistamana. Henkilöstöbudjetti perustuu henkilöstösuunnitelmaan kirjattuihin henkilötyövuosiin. Palkkakustannukset sisältävä henkilöstösuunnitelma edellyttää HR-yksikön ja talous- ja hallintoyksikön tiivistä yhteistyötä. Henkilöstösuunnitelman ja siihen liittyvien palkkamäärärahojen tulee olla huolellisesti laadittu, jotta rekrytoinnit voidaan toteuttaa ilman erillistä täytölupamenettelyä luottaen henkilöstösuunnitelman sisältöön. Palkkamäärärahojen riittävyys ja rekrytointitarpeen yhteys vahvistettuun henkilöstösuunnitelmaan tulee tarkistaa suunniteltaessa rekrytointeja.

Henkilöstön saatavuus on noussut yhä suuremmaksi haasteeksi. Porin kaupungin tulee huolehtia kilpailukyvästään työnantajana. Keskeistä on luoda sellaiset henkilöstöpoliittiset periaatteet ja toimintamallit, jotka tukevat niin sisäisen kuin ulkoisen työnantajakuvamme kehittymistä. Toimintamme kannalta on olennaista, että saamme pidettyä osaavan henkilöstön palveluksessamme ja meille halutaan hakeutua töihin. Palkkausjärjestelmien kannustavuuden ja joustavuuden lisäämisellä pystymme parantamaan työn houkuttelevuutta sekä motivaatiota itsensä kehittämiseen. Paikallisella sopimisella voimme myös luoda palkkausjärjestelmiin motivaatiota ja hyvään työsuoritukseen kannustavia elementtejä.

Kaupungin tehtävä työnantajana on huolehtia henkilöstön tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Keskeistä on yhteisten pelisääntöjen, toimintatapojen ja ohjeiden noudattaminen toimialoilla ja laitoksissa. Jokainen kaupunkiorganisaatiossa työskentelevä on omalta osaltaan vastuussa tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta työyhteisöstä.

Porin kaupunki on yksi työnantaja, joten kehittämishankkeet tulee suunnitella eri toimialojen tarpeet huomioiden. HR-yksikkö tuottaa keskitetyn toimintamallin mukaisesti koko organisaatiolle yhdenmukaiset ja laadukkaat tukipalvelut. Keskitetyillä HR-toiminnoilla tuetaan erityisesti esihenkilöitä muutosjohtamisessa ja työkykyjohtamisen haasteissa.

HR-yksikkö vastaa henkilöstön osaamisen kehittämisen yleisistä valmennus- ja koulutuskokonaisuuksista, sisäisestä henkilöstön koulutusohjelmasta, sekä niitä koskevista määrärahoista muiden kuin toimialojen substanssikoulutusten osalta. Vuonna 2023 osaamisen kehittämisessä painotetaan muun muassa työ- ja toimintakulttuurin muutoksen vaatimia työyhteisötaitoja, digitaalista osaamista, esihenkilöiden johtamisosaamista sekä ennakoivaa työkykyjohtamista.

HR-yksikkö tukee esihenkilöitä yhteisten toimintamallien mukaisessa työhyvinvoinnin johtamisessa, jossa painopiste on ennakoinnissa. Aktiivisella työterveysyhteistyöllä pyritään ennaltaehkäisemään työkyvyttömyyttä ja tarjoamaan oikea-aikaista tukea työkyvyn haasteisiin. Osatyökykyisten työssä jatkamisen tukikeinoja hyödynnetään laajasti yhteistyössä Kevan ja Pohjola-Vakuutuksen kanssa. Henkilöstön saatavuuden ollessa haasteellista, on jokaisen työpanos ja osaaminen saatava käyttöön mielekkäällä tavalla. Joustavilla ja yhdenvertaisilla henkilöstöeduilla ja tyhy-toiminnalla tuetaan henkilöstön työhyvinvointia, ja parannetaan sisäistä ja ulkoista työnantajakuvaa. Tarjoamme henkilöstölle laajat työterveyshuollon sairaanhoidon palvelut sekä matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin palvelut ja lyhytpsykoterapian. Henkilöstöllä on käytössään Epassin liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietua 200 euroa/ henkilö vuodessa sekä työsuohdepyöreä-etu. Näiden lisäksi työpaikoilla toteutettavaan tyhy-toimintaan on käytettävissä 50 euroa/henkilö. HR-yksikkö koordinoi aktiivisesti koko henkilöstölle suunnattua liikunta- ja virkistystoimintaa esimerkiksi erilaisten haasteiden, kampanjoiden ja lajikokeilujen muodossa.

Henkilöstökustannukset eli palkat sivukuluineen muodostavat talousarvion suurimman yksittäisen menoerän. Sopimuskausi kaikissa kunta-alan sopimuksissa on 1.5.2022–30.4.2025. Vuonna 2024 kunta-alan kustannukset nousevat laskennallisesti 2,99 prosenttia. Helmikuussa 2024 kaikilla kunta- ja hyvinvointialojen sopimusaloilla tulee maksettavaksi kehittämisohjelmaan liittyvä 0,4 prosentin keskitetty järjestelyerä. Kesäkuussa kaikilla sopimusaloilla maksetaan 2,27 prosentin yleiskorotus ja 0,73 prosentin paikallinen erä sekä kehittämisohjelman mukainen 0,6 prosentin paikallinen erä. Mainittuihin eriin sisältyy joitakin myöhemmin neuvoteltavia täsmennyksiä ja sopimuskohtaisia poikkeuksia. Esimerkiksi opetusalan yleiskorotukset jakautuvat touko- ja kesäkuulle. Paikallisten erien osuus kunta-alan sopimuskorotuksista on historiallisen suuri.

Talousarviota toteutettaessa ja talouden tasapainosta huolehdittaessa noudatetaan seuraavia periaatteita ja toimenpiteitä:

- Henkilöstö- ja koulutussuunnittelu toteutetaan ohjeistuksen mukaisesti osana talousarviosuunnittelua.
- Rekrytoinnit perustuvat kaupunginhallituksessa vahvistettuun henkilöstösuunnitelmaan. Vuoden kestäviin ja sitä pidempiin palvelussuhteisiin täyttölupa haetaan, mikäli tehtävää ei ole henkilöstösuunnitelmassa, rekrytoinnin yhteydessä muutetaan avautuvan tehtävän nimikettä tai tehtäväkuvausta siten, että sillä on vaikutusta tehtäväkohtaiseen palkkaukseen.
- Toimialat ja laitokset noudattavat yhteisiä pelisääntöjä, toimintatapoja ja ohjeita henkilöstön yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen kohtelun turvaamiseksi.
- Henkilöstövoimavarojen joustavaa käyttöä edistetään yhteistyössä toimialojen kesken. Näin mahdollistetaan toimintatapojen kehittäminen, selkeä johtaminen, työkierto eri tehtävissä ja sisäisten urapolkujen muodostuminen.
- Toiminnan uudelleen järjestämistapoja arvioidaan tavoitteena toimintojen keskittäminen ja henkilöstön sijoittuminen yhden johdon ja vastuualueen alle.
- Työhyvinvoinnin johtamisen painopiste on ennakoivissa ja ennalta estävissä toimintatavoissa. Toimintaa johdetaan ja seurataan sovittujen tavoitteiden ja mittarien avulla.
- Osaamisen ajantasaisuus varmistetaan järjestämällä tarvittavaa koulutusta ja valmennusta esihenkilöille ja koko henkilöstölle. Osaamisen kehittämisen painopistettä siirretään yleisistä koulutuksista eri kohderyhmille kohdennettuihin koulutuksiin.
- Työnantajakuva edistetään sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän keinoin HR-yksikön ja viestinnän yhteistyötä aktivoimalla. Nostamme esiin onnistumisia.

Tavoitteiden asettaminen konsernille

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Osana tätä työtä kaupunkikonserniin kuuluvilta tytäryhtiöiltä on kerätty tiedot päätetyistä ja suunnitteilla olevista investoinneista 2023-2025. Investoinneista on pyydetty ilmoittamaan, mikäli niillä on suora vaikutus kaupungin käyttötalouteen. Lisäksi yhtiöt raportoivat ennustetun lainakanan kehityksen tuleville kolmelle vuodelle. Kuntakonsernin taloutta käsittelevä osio sisältyy talousarvioon informatiivisena osana pois lukien ne investointikohteet, joilla on suora vaikutus kaupungin käyttötalouteen. Näistä kaupunginvaltuusto tekee aina erillisen päätöksen. Porin YH-Asunnot Oy:n tytäryhtiöt on esitetty taulukoissa erikseen, koska ne toteuttavat merkittäviä kaupungin käyttötalouteen vaikuttavia investointeja.

Tytäryhtiöt	
Strategiset tytäryhtiöt	Muut tytäryhtiöt
Länsirannikon Koulutus Oy, Pori Energia Oy, Porin Linjat Oy, Porin Satama Oy, Porin YH-asunnot Oy, Prizztech Oy, Keräämö Oy, Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy,	As Oy Porin Kiertokatu 16-18, KOy Domus Arctopolis, KOy Keskusmarkku, KOy Lavian Virastotalo, KOy Luotsinmäen Puhdistamo, KOy Otavankatu 3, KOy Porin Jäähalli, KOy Porin Uimahalli, KOy Porin Winnova, KOy Pormestarinluodon Keskus, KOy Ulvilanpuisto, KOy Viikkarin Valkama, Meri-Porin Palvelukeskus Oy, Pori Jazz Oy, Porin Linja-autoasemakiinteistö Oy, Sampolan Palvelukeskus Oy, Suisto Kiinteistöt Oy, Visit Pori Oy, Yyterin Meriravintola Oy, Porin Toimitilat Oy

Tytäryhtiöiden päätetyt ja suunnitteilla olevat investoinnit

Tytäryhtiöt	Investoinnit 1 000 €			Vaikutus käyttötalouteen 1 000 €		
	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Keräämö Oy	1 660	650	100			
Kiint Oy Domus Arctopolis	100	100	100			
Kiint Oy Luotsinmäen Puhdistamo	200	200	200			
Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalue	50	50	50			
Meri-Porin Palvelukeskus Oy	150	150	150			
Pori Energia Oy-konserni	33 731	22 954	21 909			
Porin Aikuiskoulutussäätiö ¹⁾	2 000	5 000	1 000	0	110	110
Porin Satama Oy	8 000	4 000	1 000			
Porin Teatteritalo Oy	75	50	50			
Porin Toimitilat Oy	1 092	950	700			
Porin YH-asunnot Oy	1 000	1 000	1 000			
Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	150	150	150			
Porin YH-asunnot Oy:n tytäryhtiöt						
As Oy Porin Säveltäjänlinna	0	600	600			
Yhteensä	48 208	35 854	27 009	0	110	110

Käyttötalouteen vaikuttavat investoinnit:

1) Porin Aikuiskoulutussäätiö remontoi eläinlääkärin vastaanottotilat osoitteeseen Ulasooringtie 4.

Tilikaudella 2024 konserniyhtiöiden suunnitelluista investoinneista 87 % koostuu Pori Energian ja Porin Sataman investoinneista.

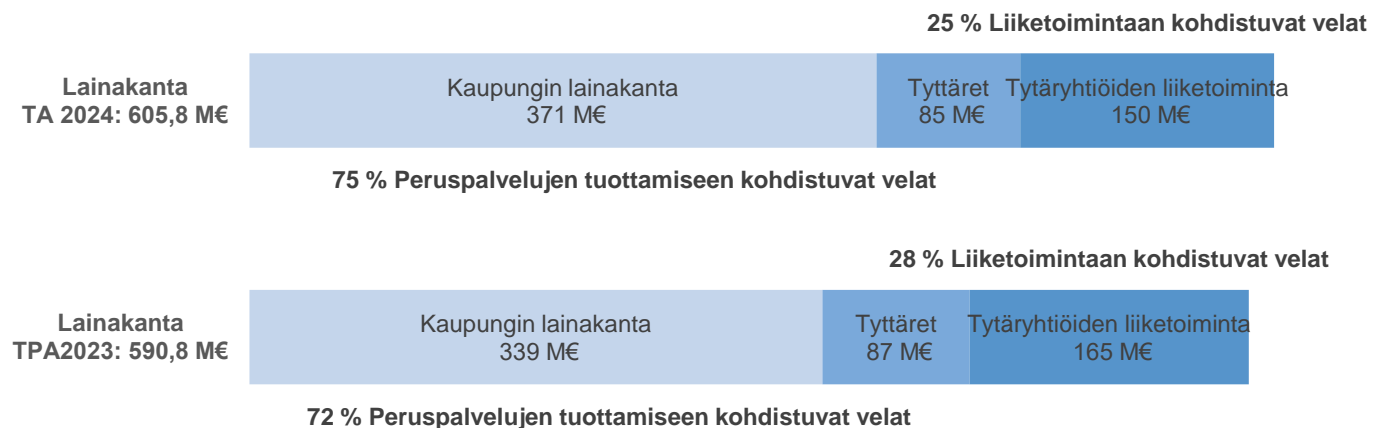
Tytäryhtiöiden lainakannan kehitys

Tytäryhtiöt	Konsernin ulkop. velka 1 000 €	31.12.2022	Lainakannan muutos 1 000 €			
			2023	2024	2025	2026
As Oy Porin Kiertokatu 16-18 (L)		1 277	-119	-119	-119	-119
Kiinteistö Oy Porin Jäähalli (L)		5 652	252	-752	-752	-752
Kiinteistö Oy Porin Uimahalli		5 462	-497	-497	-497	-497
Kiinteistö Oy Porin Winnova		20 416	-805	-731	-763	-794
Kiinteistö Oy Ulvilanpuisto		451	-22	-26	-26	-26
Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalue (L)		200	-53	-53	-53	-53
Meri-Porin Palvelukeskus Oy		3 793	-602	-484	-344	-344
Pori Energia Oy-konserni (L)		94 145	-17 122	-7 122	-7 122	-7 122
Porin Linjat Oy (L)		290	-165	-125	0	0
Porin Aikuiskoulutussäätiö		0	0	1 800	4 700	600
Porin Satama Oy (L)		22 413	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
Porin Teatteritalo Oy (L)		507	-348	-348	-348	-348
Porin Toimitilat Oy (L)		4 176	-900	-900	-900	-900
Porin YH-asunnot Oy (L)		37 522	-2 350	-2 370	-2 130	-1 920
Sampolan Palvelukeskus Oy		21 277	-1 064	-1 064	-1 064	-1 064
Suisto Kiinteistöt Oy (L)		2 100	-2 100	0	0	0
Yhteensä		219 681	-27 294	-14 190	-10 818	-14 738
Porin YH-Asunnot Oy:n tytäryhtiöt						
As Oy Porin Säveltäjänlinna		0	0	0	600	600
Kaarisillan Koulu Oy		7 345	-565	-55	-415	-415
Kiinteistö Oy Porin Annankatu 8		4 818	-141	-128	-133	-137
Kiinteistö Oy Porin Päiväkodit		10 331	-725	-724	-727	-731
Porin Erityiskiinteistöt Oy		7 690	-392	-402	-404	-406
Porin Haka Oy		8 521	-424	-424	-424	-424
* Otavan kruunu (Porin Haka Oy tytäryhtiö)		8 125	-325	-325	-325	-325
Porin Palvelukiinteistöt Oy		16 632	-1 239	-307	-307	-307
Yhteensä		63 462	-3 812	-2 365	-2 135	-2 145
Kaikki yhteensä		283 143	-31 106	-16 555	-12 952	-16 883

L = Liiketoimintaa harjoittava yhtiö.

Tytäryhtiöiden veloista vuonna 2024 suurin osuus 38 % on Porin YH-Asunnot -konsernilla sekä 30 % Pori Energialla.

Kaupunkikonsernin velat käyttötarkoituksen mukaan

■ Kaupungin ulkoinen lainakanta

■ Tytäryhtiöiden toteuttamat kaupungin investoinnit

■ Tytäryhtiöiden liiketoiminnan rahoitus

Tytäryhtiöiden tuloutusperiaatteet

Porin Satama Oy

Porin Satama Oy maksaa 31.12.2034 kokonaan maksettavaksi erääntyvästä 25 M€ junior-lainasta kaupungille kiinteää vuosittaista korkoa 6 % (1,5 M€). Korkoa maksetaan vain mikäli yhtiön tulos ennen veroja ei ole nolla tai tappiollinen.

Pori Energia Oy

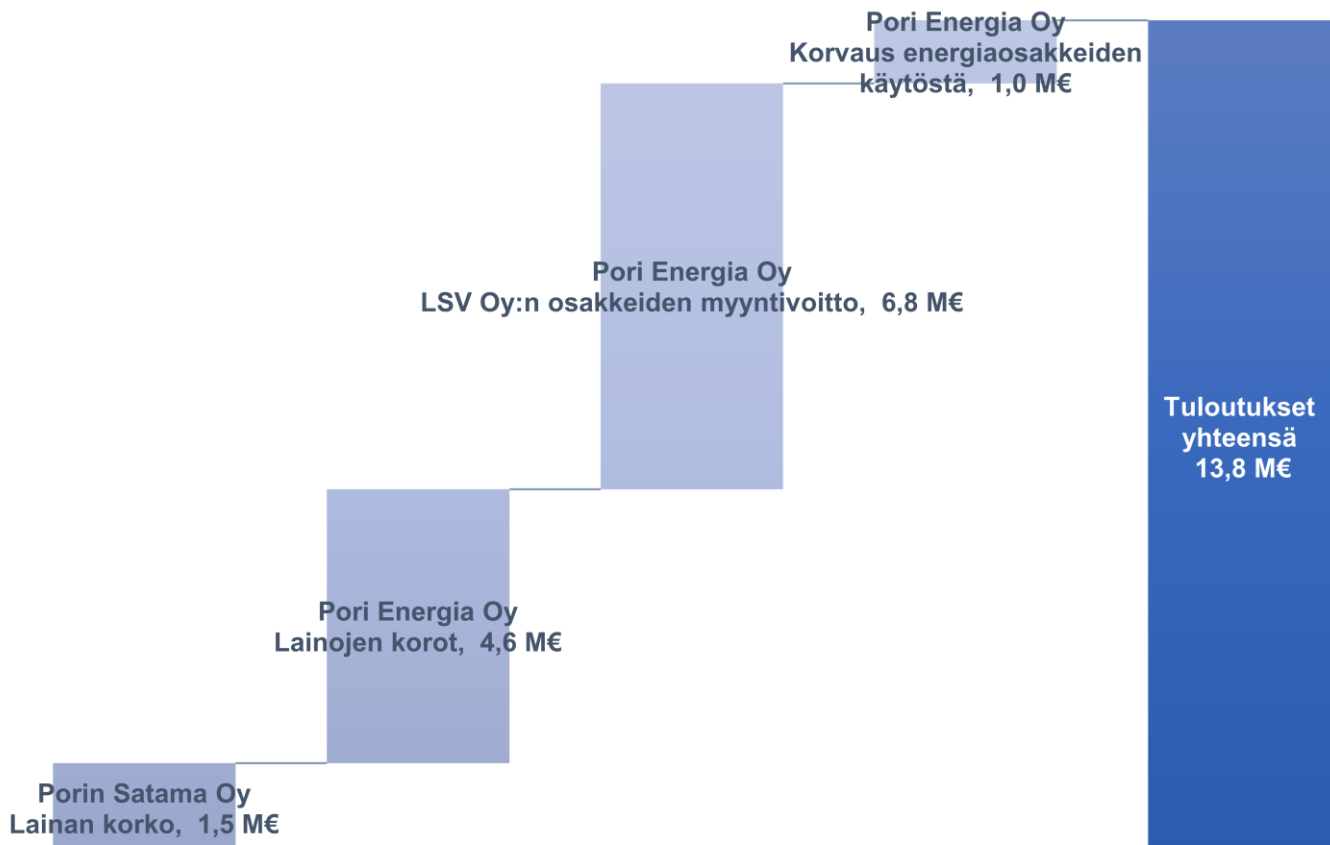
Pori Energia Oy maksaa kaupungille korkoja seuraavista lainoista:

1. 31.12.2025 kokonaan maksettavaksi erääntyvä 50 M€ pääomalaina. Korko 6kk euribor + 2 % marginaali, kuitenkin vähintään 5 %.
2. 31.12.2025 kokonaan maksettavaksi erääntyvä 10 M€ kertalyhennettävä laina. Korko 6kk euribor + 1 % marginaali, kuitenkin vähintään 4 %.
3. 31.12.2025 päättyvä lyhennettävä 56,9 M€ laina. Lainan lyhennykset ovat 3 M€ vuodessa ja laina-ajan päättyessä viimeinen maksettava erä 26,9 M€. Laina-aikana voidaan sopia lainan muuttamisesta pääomalainaksi. Korko 6kk euribor + 1 % marginaali, kuitenkin vähintään 3,5 %.

Porin kaupunki myy puitesopimukseen perustuen kiinteän määrän omistamiaan Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeita Pori Energia Oy:lle vuosittain. Kauppoja toteutetaan vuoteen 2025 asti, jolloin kaikki kaupungin omistamat osakkeet on siirretty Pori Energia Oy:n omistukseen. Kauppahinta määritetään erikseen vuosittain.

Lisäksi Pori Energia Oy maksaa Porin kaupungille korvausta Pohjolan Voima Oy:n ja Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden tuottamista sähköntuotannon käyttöoikeuksista. Korvauksen määrä laskee vuosittain, koska kaupunki myy edellä esitetyn mukaisesti Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeita Pori Energialle.

Tytäryhtiöiden tuloutukset

Konsernitason tavoitteet

Konsernitason tavoitteet

Porin kaupunkikonsernin konserniohjauksen lähtökohtana ovat kaupunginvaltuuston määrittelemät tavoitteet ja niiden mukaiset kaupungin omistajapolitiikan linjaukset osana kaupunkistrategiaa. Näillä valtuuston vahvistamilla konserniohjeilla ja omistajapolitiittisilla linjauksilla ohjataan pääoman käyttöä ja eri omaisuuseriä koskevaa päätöksentekoa. Lisäksi kaupunginvaltuusto kaupunkikonsernin ylimpänä päättävänä elimenä asettaa kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet. Omistajapolitiittiset linjaukset on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.10.2023.

Porin kaupungin omistajaohjauksesta vastaa kaupunginhallitus, joka ohjaa Porin kaupunkikonsernia sekä antaa tarvittavat ennakkokäsitykset yhteisöille. Kaupunginhallituksen lisäksi konsernijohtoon kuuluvat kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, omistajaohjauksen valmistelusta vastaava henkilö sekä talous- ja hallintojohtaja. Omistajaohjauksen ja valvonnan keskeisin tehtävä on seurata konsernin tavoitteiden ja annetun ohjauksen toteutumista. Omistajaohjausta hoidetaan tavalla, joka mahdollistaa tytäryhtiöiden ja kaupungin yhteydenpidon parhaalla tavalla.

Kaupunkikonsernin tavoitteet jakaantuvat konsernijohdolle ja tytäryhteisöille asetettuihin tavoitteisiin. Konsernijohdolle asetetut tavoitteet konserniohjauksen periaatteista ja menettelytavoista on otettu pääsääntöisesti valtuuston hyväksymään konserniohjeeseen. Esimerkiksi vieraan pääoman hankinta tehdään konserniohjeen mukaisesti yhteistyössä konsernipalveluiden rahoitusyksikön kanssa ja lähtökohtaisesti tytäryhteisöjen tulee suunnitella ja mitoittaa lainamääränsä siten, että velka pystytään kuolettamaan vähintään investoinnin taloudellista pitoaikaa vastaavassa ajassa.

Talousarviovuoteen 2024 sidottuja tavoitteita konsernijohdolle ovat:

1. Konsernin lainanhoitokatteessa tavoitellaan yli yhden olevaa lukua.
2. Konserniohjeen päivittäminen

Aktiivisen omistajaohjauksen ensisijainen tehtävä on aina varmistaa kunnan strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen pitkällä aikavälillä. Kaupunkikonsernin johtamisessa korostuu konsernikokonaisuuden ymmärtäminen ja hallinta sekä aktiivisen omistajuuden avulla tavoiteltavat tulokset. Kaupunkikonsernin omistajapolitiikassa kaupungin omistamisen ja määräysvallan tulee lähtökohtaisesti tukea ja palvella palvelujen järjestämistä, kaupungin taloutta tai muuten kaupungin yhteiskunnallisia tavoitteita. Omistajuudella ja määräysvallalla tulee saavuttaa taloudellista ja/tai toiminnallista hyötyä pitkällä aikavälillä.

Kaupungin tytäryhteisöjen toimintaa ohjaavat erityisesti konserniohje ja omistajapolitiittiset linjaukset. Konserniohjeeseen sekä omistajapolitiittisiin linjauksiin sisältyvät kuvaukset kaupungin omistajapolitiikasta sekä kuntalain edellyttämät konserni- ja omistajaohjauksen periaatteet. Linjauksissa määritellään muun muassa missä tehtävissä kaupunki on mukana omistajana ja minkä toimintaperiaatteiden mukaan konsernia ohjataan ja valvotaan. Näiden linjausten tarkoitus on tukea konsernijohton työtä ja yhteisöjen toimintaa pitkällä tähtäimellä. Kaupungin omistajapolitiikan tavoitteena on tytäryhteisöjen toiminnan kehittäminen kaupungin strategisten linjausten mukaisesti sekä omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun tukeminen. Konserniyhtiöllä on aina jokin kunnan toimintaan liittyvä strateginen tavoite ja ne toteuttavat kunnan kokonaisuuteen perustuen tuloksellisesti näitä omistajan tavoitteita. Lisäksi yhtiöitä ohjataan taloudellisen aseman kehittymistä kuvastavilla tavoitteilla ja tunnusluvuilla.

Omaisuuksien hyvä hoito on osa sitoutuneiden pääomien tehokasta käyttöä. Taloudellisten resurssien rajallisuus edellyttää sitä, että kaikessa omistuksessa on pyrittävä sijoitettavan tai sijoitetun pääoman tehokkaaseen käyttöön. Ohjeiden tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla. Kuntalainkin mukaan omistajaohjauksella tulee huolehtia siitä, että kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Omistusta koskevissa linjauksissa on otettu huomioon julkisen intressin ja strategisen merkityksen näkökulma sekä omistuksen taloudellinen ulottuvuus. Julkinen intressi nousee kunnille asetetuista lainsäädännöllisistä velvoitteista ja julkisen palvelutehtävän luonteesta. Strateginen merkitys näkyy toimintaan sitoutuneena korkeana odotusarvona. Omistuksen taloudellista ulottuvuutta arvioitaessa otetaan huomioon sekä tuotto- että kustannusvaikutukset.

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan säännönmukaisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa, mutta Porin kaupunkikonsernin strategiset tytäryhtiöt raportoivat neljä kertaa vuodessa. Raporttien tulee sisältää konserniohjeen mukaisesti katsaus valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta, mahdollisiin poikkeamisiin toimintasuunnitelmasta ja niihin tehtyihin korjauksiin toimenpiteisiin. Neljännesvuosiraportissa pitää kertoa myös palvelutuotannon toteutuneet tärkeimmät suoritteet raportointihetkeen 31.3 ja 30.9. sekä myös päivitetty ennuste koko vuoden toteutumisesta.

Yhtiöille asetetut tavoitteet kuvastavat omistuksilta odotettavaa omistaja-arvoa, jonka tulisi kehittyä ja jota tulisi myös suojata. Omistaja-arvon suojaamista kuvastaa esimerkiksi kaupungin omistamien yhtiöiden omaisuuden arvon säilyttäminen. Tytäryhteisökohtaiset omistajastrategiat kuvastavat myös kaupungin omaa sitoutumista omistajana tytäryhteisöille asetettaviin tavoitteisiin sekä muihin linjauksiin, mikä tukee pitkäjänteisyyttä ja ennustettavuutta omistajuudessa.

Strategisten yhtiöiden tavoitteet

Konserniohjeen mukaan kaupunginvaltuusto vahvistaa kahdeksalle strategiselle yhtiölle omistajan/pääomistajan vuositason strategiset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain sekä koko tilikaudesta konsernitilinpäätöksen yhteydessä.

Tavoitteet tuodaan talousarviokirjaan kaupunginhallituksen II talousarviolukemisessa.

Talousarvion yhteydessä vahvistetut erillisvaltuudet

1. Kaupunginhallituksella on kaupungin taloudellisen tilanteen niin edellyttäessä oikeus antaa kaikille toimialoille tarkempia ohjeita määrärahojen käytöstä ja tarvittaessa rajoittaa määrärahojen käyttöä.
2. Kaupunginhallituksella on oikeus päättää vuoden 2024 talousarviolainojen ottamisesta talousarvion rahoitusosassa esitetyn lainanottoon varatun summan puitteissa. Kaupunginhallituksella on myös oikeus käyttää lyhytaikaisia (alle 1 v.) luottoja 100 M€ määrään asti. Lisäksi kaupunginhallituksella on oikeus tehdä tarvittaessa myös muita kaupungin rahoitusasemaa turvaavia päätöksiä.
3. Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää enintään 250 000 € hissiavustuksiin vuonna 2024. Avustuksia vastaavat määrärahalisäykset katetaan asuntotuotantorahastosta.
4. Talous- ja hallintojohtajalla on oikeus päättää määrärahasiirroista avustusten ja käyttötalousosan sitovuustasojen sekä käyttötalous- ja investointiosan välillä. Määrärahan käyttötarkoitus ei saa kummassakaan tapauksessa muuttua.
5. Talous- ja hallintojohtajalla on valtuus myöntää määrärahalisäyksiä teknisen toimialan investointiosan kohtaan ajoneuvojen hankinta myytyjen ajoneuvojen myyntihinnan arvosta.

Kaupungin elinvoima ja hyvinvointi

Porin elinvoimaisuus

Toimialarajat ylittävät yhteiset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Yritysten perustaminen, sijoittuminen ja kasvu		
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Markkinavuoropuhelu hankinnoissa, hankkeiden yrityksiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Tunnistetaan alueen omien markkinoiden kannalta positiiviset vaikutukset.		
MITTARI	Markkinavuoropuhelujen määrä. Käydään markkinavuoropuhelu hankkeissa, joiden arvo on yli 500 000 €. Pienemmissä hankkeissa / hankinnoissa arvioidaan tapauskohtaisesti hankinnan merkittävyyttä paikallisen elinkeinoelämän kannalta.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		80 %	90 %
Sivistystoimiala			
TOIMENPIDE	Panostukset osaavaan työvoimaan: korkeakoulut, ammatillinen koulutus		
MITTARI	Koulutuksen toteuttajat yhteistyöhön kurssimuotoisen jatko- ja täydennyskoulutuksen toteuttamiseksi yritysten tarpeeseen sivistystoimialan ohjaama.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Yhteistyöelin käynnistänyt toimintansa.	Tavoitteen jalkauttaminen, kurssien määrä +10 %
TOIMENPIDE	Panostukset osaavaan työvoimaan: korkeakoulut, ammatillinen koulutus		
MITTARI	Ylioppilaspohjainen sisäänotto yliopistokeskuksen tekniikan opintoihin.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ensimmäinen haku toteutettu	Sisäänoton vakiinnuttaminen ja kasvattaminen.

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Kehitämme Poria ympärivuotisena tapahtuma- ja kulttuurikaupunkina		
Elinvoima- ja ympäristötoimiala			
TOIMENPIDE	Matkailu- ja tapahtumaedellytysten kehittäminen Porin kaupunkikehityksen kärkikohteissa		
MITTARI	Matkailun ja tapahtumien tiekarttojen 2020–2025 päivitystyö vuosille 2025–2030.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitteilla	Valmis
MITTARI	Kävijälaskureiden analysoinnin konseptointi.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitteilla	Konsepti valmis
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Kirjurinluodon matkailu- ja tapahtumaedellytysten kehittäminen.		
MITTARI	Kirjurinluodon saunapalvelujen mahdollistaminen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Liittymien rakentaminen aloitettu	Toiminta käynnistyy
TOIMENPIDE	Yyterin matkailu- ja tapahtumaedellytysten kehittäminen.		
MITTARI	Yyterin alueen yksityistiet.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Yksityistietoimitukset haettu	Yksityistietoimitukset tehty ja mahdolliset hoitosopimukset hyväksytyt
Sivistystoimiala			
TOIMENPIDE	Koulujen hyödyntäminen tapahtumia palvelevassa toiminnassa.		
MITTARI	Kouluilojen tapahtuma- ym. käytön (tapahtumat, majoitus yms.) pelisäännöt.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Tapahtumia (ja muuta väliaikaismajoitusta) palveleva pelastus- ja turvallisuusohjeistus valmistunut	Ohjeistuksen opastus ja jalkautus kouluille.

Johdanto

Kilpailukyky, vetovoima, houkuttelevuus, uusiutumiskyky, dynaamisuus, innovatiivisuus, vitalisuus, energisyys – adjektiiveja, joilla usein kuvataan yleisesti elinvoimaa. Elinvoimainen kunta pystyy ylläpitämään tasapainoista budjettia, houkuttelemaan yrityksiä ja työvoimaa alueelleen sekä tarjoamaan asukkailleen hyvän elinympäristön ja palvelut sekä yrityksilleen edellytykset kasvaa. Kunnan elinvoimaisuus on olennainen tekijä kuntien pitkän aikavälin kestävyuden ja hyvinvoinnin kannalta.

Nämä elinvoiman peruspilarit ovat mukana myös vuoteen 2030 ulottuvassa Porin kaupunkistrategiassa. Strategian ohjaamana olemme valinneet peruseriaatteet, joilla vuoden 2023 aikana edistämme kaupunkimme visiota onnellisesta ja turvallisesta kestävästä kasvun, elinikäisen koulutuksen kaupungista.

Pori on perinteinen teollisuuskaupunki, jota rakennemuutos on vuosien saatossa muokannut. Teollisuus on edelleen merkittävä kaupungin elinvoiman kivijalka, mutta suuria tuhansia henkiä työllistäviä tehtaita ei kaupungissa enää ole. Teollisuusyritysten omistus on muuttunut, toimintaa on pilkottu pienempiin osiin ja toisaalta teollisuutta palveleva liike-toiminta on noussut merkittäväksi toimialakseen. Työpaikat sijaitsevat yksittäisen tehtaan sijaan teollisuusalueilla, joissa on lukuisia toisilleen synergisiä yhtiöitä. Palveluliiketoiminnalla on suuri merkitys aluetaloudessa.

Teollinen perinteemme, teollinen infra, puhtaan energian saatavuus ja teollisuutta palvelevat logistiset yhteydet ovat alueemme vahvuustekijöitä, mikä on näkynyt erityisesti sijoittumishalukkuudessa alueellemme. Tällä hetkellä suunnitteilla on miljardien eurojen teollisia investointeja, ja kiinnostus Suomea ja aluettamme kohtaan on edelleen jatkunut. Maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi kiinnostus Länsi-Suomea ja länsirannikon tarjoamia mahdollisuuksia kohtaan on kasvanut. Erityisesti meritulivoimainvestointien uskotaan kasvavan, mikä entisestään lisää Porinkin seudun kiinnostavuutta puhtaan siirtymän teollisuuden sijoittumispaikkana.

Yleisessä taloustilanteessa näkyy hidastumisen, ehkä jopa taantumien merkkejä, kun inflaatio, korkojen nousu ja asuntomarkkinan ongelmat vähentävät yksityistä ostovoimaa. Vastaavaa tapahtuu Suomen vientikohdemaissa, mikä heijastuu nopeasti vientiteollisuuteen. Porin seudun vientiteollisuus on kuitenkin osa laajalti edelleen vauhdilla etenevän puhtaan siirtymän arvoketjua, mikä tasaa suhdannevaihtelua. Asuntorakentaminen on alueellamme hidastunut voimakkaasti, mutta muutamat isot rakennushankkeet alaa kannattelevat (esimerkiksi uusi oikeustalo ja Svenska Kulturfonden i Björneborgin kampuksen laajennus). Puhtaan siirtymän sijoittumiskysyntä on edelleen korkea. Lisäksi vuoden loppupuoliskolla odotetaan teollisten hankkeiden investointipäätöksiä. Siksi Porin talousnäkyviä voi pitää vähintäänkin kohtuullisina yleiseen tilanteeseen verrattuna. Kaikki viimeisimmät (tilanne 9/23) talousennusteet kuitenkin arvioivat, että vuonna 2024 käännytään takaisin kasvun tielle.

Koulutus, osaaminen ja elinvoima

Porin kaupungin strategisena tavoitteena on oma yliopisto, joka voi toteutua kehittämällä ja modernisoimalla nykyistä yliopistokeskusmallia tai muita mahdollisia Porin ja Satakunnan edun mukaisia uusia yhteistyö- ja rakennemalleja. Lyhyellä aikavälillä tavoitteena on nykyisen yliopistokeskusmallin kehittäminen yhteistyössä emoyliopistojen ja muiden yliopistokeskusalueiden kanssa. Kaupunki panostaa Porin yliopistokeskukseen vuosittain n. 2,1 miljoonaa euroa. Ensiarvoisen tärkeää on myös yhteistyö alueen ammattikorkeakoulujen (SAMK ja DiAK) ja ammatillisten toisen asteen oppilaitosten (WinNova ja Sataedu) kanssa, jotta elinkeinoelämän osaamistarpeeseen voidaan vastata.

Osaamisperusteinen maahanmuutto

Osaamisperusteisella maahanmuutolla tarkoitetaan koulutus- ja työperäistä maahanmuuttoa. Tilastokeskuksen vuonna 2022 julkaiseman alueellisen väestöennusteen 2021-2040 mukaan Satakunnan väestö vähenisi 24.900 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä. Satakunnan vähenemä olisi maakunnallisesti toiseksi suurin Kymenlaakson jälkeen. Väestö vähenisi kaikissa satakuntalaisissa kunnissa.

Satakunnalla on kuitenkin vahva aluetaloudellinen perusta: maakunta on maan kärkiluokkaa aluetalouden, viennin, työllisyyden, työpaikkakehityksen ja investointien määrän osalta. Tästä huolimatta maakunnan demografinen rakenne on haavoittuva, joten negatiivista kehitystä voidaan lieventää vain maakunnan keskeisten toimijoiden tavoitteellisella yhteistyöllä. Tämä tarkoittaa maakunnallisen tavoitteen asettamista osaamisperusteiseen maahanmuuttoon ja tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavien toimenpiteiden ja vastuunjaon määrittämistä. Vuonna 2023 julkaistujen tilastojen mukaan Pori onkin kääntynyt nettomuuttovoittajaksi erityisesti maahanmuuton ansiosta.

Osaamisperusteista maahanmuuttoa edistetään edelleen. Porin kaupunki on yhdessä maakunnan muiden kuntien ja maakuntaliiton kanssa mukana Satakunnan ELY-keskuksen vetämässä hankkeessa, jossa kehitetään toimenpiteitä työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton ja asettautumisen edistämiseksi Satakuntaan. Hankkeen myötä Pori ja Rauma ovat nyt mukana Business Finlandin Work in Finland -palvelussa. Lisäksi Poriin on tarkoitus avata vielä vuoden 2023 aikana International House of Pori, joka helpottaa ulkomailta saapuvien työntekijöiden ja opiskelijoiden asettumista alueelle. Yhteistyötä tehdään muun International House -verkoston sekä muiden palvelutarjoajien kanssa.

Ylioppilaspohjainen sisäänotto

Tekniikan alan ylempää korkeakoulutusta yliopistokeskuksessa on järjestetty aiemmin vain ns. maisteriopintoina, jolloin kandidaattitason tutkinto on suoritettu jossain muualla. Opiskelijoiden juurruttamiseksi vahvemmin alueeseemme edistämme pyrkimystä saada vakiintunut ylioppilaspohjainen sisäänotto yliopistokeskuksen elinkeinoelämän osaajatarpeeseen vastaaviin tekniikan opinto-ohjelmiin. Yliopistokeskus toteutti tänä vuonna yhdessä Turun ja Tampereen yliopistojen kanssa toivotun ylioppilaspohjaisen tekniikan kandidaattiohjelman opiskelijavalinnan. Haun tulosten pohjalta voidaan opintolinjan markkinoinnissa ja vetovoimaisuudessa todeta olevan vielä kehittämisen varaa – kaikille opiskelijapaikoille ei saatu hakijoita. TE-palvelut 2024 -uudistuksen myötä saadaan lisätietoa työnantajien osaamistarpeesta, jonka avulla niin yliopistokeskus kuin muutkin koulutuksen järjestäjät pystyvät suunnittelemaan koulutustarjoomaansa.

TE-palvelut 2024 (TEPA24) -uudistus ja tuleva työllisyysalue

Alkuvuonna hyväksytyin lain mukaan työvoimaviranomaisen palvelut (ns. TE-palvelut) siirretään valtiolta kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville työllisyysalueille 1.1.2025 alkaen. Tavoite on parantaa elinkeinoelämän ja koulutusorganisaatioiden tiedonvaihtoa työvoimaviranomaisen suuntaan, ja siten mm. vähentää kohtaanto-ongelmaa ja toisaalta parantaa yritysten kasvun edellytyksiä.

Kunnan tai työllisyysalueen työvoiman tulee lain mukaan olla vähintään 20000 henkeä. Satakunnassa päädyttiin kahden työllisyysalueen malliin: Porin järjestämisvastuulle tulisi yht. 11 kunnan muodostama Satakunnan työllisyysalue, johon kuuluvat Kokemäki, Harjavalta, Nakkila, Ulvila, Merikarvia, Siikainen, Pomarkku Kankaanpää, Karvia ja Jämijärvi. Etelä-Satakunnan työllisyysalueen vastuukunta on Rauma, johon kuuluvat loput Satakunnan kunnat.

Tätä kirjoitettaessa Satakunnan työllisyysalueen yhteistoimintasopimus ja järjestämissuunnitelma on kuntien päätöksäntelyssä. Tavoite on, että viimeistään 31.10.2023 sopimus ja suunnitelma lähetetään TEMiin, ja lopullinen päätös tulevista työllisyysalueista saadaan alkuvuonna 2024. Tämän jälkeen alkavat TE-virastokohtaiset muutosneuvottelut. Työllisyysalueen strategiaa ja organisoitumista lähdetään valmistelemaan heti kuntien hyväksymiskierroksen jälkeen. Muutos on merkittävä, ja Satakunnan työllisyysalueella se tarkoittaa yli 100 htv:n siirtymistä Porin kaupungin palvelukseen.

Ekosysteemisopimus ja kehittämisohjelmat

Porin kaupunki osallistuu aktiivisesti erilaisiin alueen koulutustarjonnan ja osaamisen kehittämisen painopisteitä tukeviin kehittämisverkostoihin alueellisesti sekä kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Verkostojen avulla saadaan luotua tärkeitä kumppanuuksia ja varmistetaan, että käytössä on aina uusin tieto kehittämistyön pohjaksi. Toiminnalla varmistetaan myös, että Porin ja Satakunnan alueen koulutuksen ja osaamisen kehittäminen kilpailee muiden alueiden kanssa tasavertaisesti erilaisista koulutuksen ja osaamisen kehittämiseen suunnatuista kehittämisrahoituksista. Näiden avulla pystytään pitämään huoli siitä, että alueen koulutustarjonta on laadukasta ja houkuttelevaa, palvelee alueen tarpeita sekä pärjää vertailussa Suomen muiden alueiden koulutustarjontaan. Myös investoinnit alueen TKI-toimintaan ja yritysten kasvuun lisääntyvät. Toiminnassa hyödynnetään muun muassa Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 ohjelman rahoituksia.

Porin kaupungin ekosysteemisopimus

Porin kaupunki on yliopistokeskuskaupunkina mukana valtion ja kaupunkien välisessä ekosysteemisopimus -ohjelmassa. Valtion ja yliopisto- sekä yliopistokeskuskaupunkien välisillä sopimuksilla kehitetään innovaatiotoiminnan ekosysteemejä eli tiiviitä yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkeä sekä lisätään TKI-toiminnan (tutkimuskehitys- ja innovaatiotoiminta) vaikuttavuutta. Kaupunkien isot tulevaisuusinvestoinnit ja hankinnat voidaan sopimuksilla valjastaa tehokkaasti innovaatiotoimintaan. Porin ekosysteemisopimuksen kehittämiskärjiksi on valittu teknologiametallit ja kiertotalous sekä automaatio- ja robotiikka. Ekosysteemisopimukseen liittyvän kehittämistoiminnan myötä Porin alueella tulee olemaan merkittävää osaamiseen, TKI-toimintaan ja kasvuun liittyvää hanketoimintaa ohjelmakauden ajan vuosina 2021-2027.

Ekosysteemisopimuksella tavoitellaan alueen TKI-toiminnan, investointien ja yritysten kasvua eri rahoituskanavia hyödyntäen. Pää tavoitteet painopistealueittain ovat:

- Teknologiametallit ja kiertotalous: Teollisten investointien kasvaminen ja Meri-Porin uudelleen teollistaminen
- Automaatio ja robotiikka: Asiantuntijoiden määrä alueella lisääntyy sekä yritysten liikevaihto ja TKI-toiminnan volyymin kasvaa.

Valtion ja EAKR-rahoitusten osuus Porin ekosysteemisopimuksen 2023 kokonaisbudjetista on 60 % (450 000 €) ja kaupungin osuus on 40 % (300 000 €). Kaupungit ja niiden innovaatiotoimijat voivat hakea ekosysteemisopimusten toteuttamista tukeviin toimenpiteisiinsä lisäresursseja EU:n ohjelmakokonaisuuksista. Näiden toteuttamiseen on varattu kaupungin talousarviossa vuositasolla 100 000 €.

Ekosysteemisopimusten ensimmäinen rahoitushaku avattiin Satakuntaliiton syksyn 2022 EAKR-hakukierroksen yhteydessä. Hakukierroksella jakoon tulivat vuosille 2021 ja 2022 osoitetut hankerahat. 1. Hankekierroksen hankkeet ovat käynnistyneet kevään 2023 aikana. Rahoituksen saajia ensimmäisellä hakukierroksella ovat Satakunnan ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Tampereen korkeakoulusäätiö sekä Prizztech Oy. Ekosysteemisopimuksen toinen hakukierros järjestetään syksyllä 2023 Satakuntaliiton EAKR-hakujen yhteydessä.

Suomen kestävän kasvun ohjelma

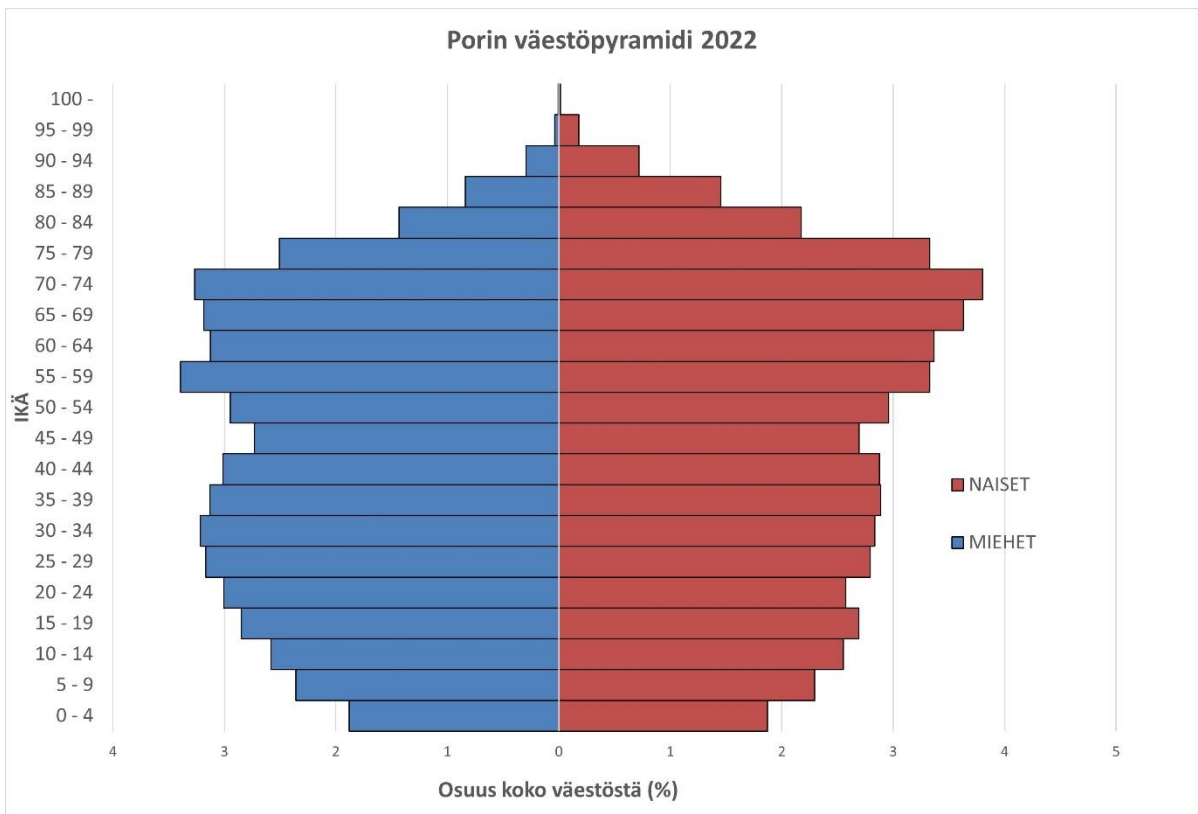
Porin kaupungin perustama **Osaaminen ja työllisyys -työryhmä** koordinoi alueen osaamiseen ja koulutukseen liittyvää kehittämistoimintaa. Työryhmä kartoittaa painopisteeseen liittyviä tarpeita ja karsii kehittämistyön päällekkäisyyksiä. Lisäksi työryhmä seuraa EU:n alue- ja rakennepoliitiikan sekä EU:n elpymisvälineeseen liittyviä rahoitushakua ja varmistaa, että kaikki alueen toimijat saavat näistä ajantasaisista tiedoista ja pystyvät hankkimaan rahoitusta ajankohtaisiin kehittämishankkeisiin. Työryhmään kuuluvat Porin kaupungin lisäksi alueen koulutusorganisaatiot ja Prizztech. Työryhmä toimii yhteistyössä ekosysteemisopimuksen johtoryhmän kanssa. Alueen koulutusorganisaatiot ja innovaatiotoimijat lisäävät yhteistyötä ja kehittämistoimintaa koulutukseen, osaamiseen ja elinvoimaan liittyvissä kehittämiskohteissa. Tehty työ toimii myös hyvänä pohjana tulevalle työllisyysalueelle.

Intelligent Cities Challenge

Porin kaupunki osallistui Euroopan komission aloitteesta syntyneeseen **Intelligent Cities Challenge (ICC)** -ohjelmaan ja siihen liittyvään **Skills Pact** -sopimukseen. ICC-ohjelman tavoitteena on tukea kaupunkien vihreää siirtymää, työllisyyttä, digitalisaatiota ja koulutuksen kehittämistä koronan jälkeisessä ajassa. ICC-ohjelmassa on mukana 136 eurooppalaista kaupunkia ja se kesti vuoden 2022 loppuun. Porin tavoitteena ICC-ohjelmassa oli kaupungin kiertotalouden strategian valmistuminen toimenpiteineen. Hanke teki läheistä yhteistyötä kaupungin hallinnoiman CIRCWASTE-hankkeen kanssa valmistellen mm. kaupungin kiertotalouden tiekarttaa. Pori valittiin mukaan 2023 lopulla aloittavaan Intelligent Cities Challenge 2nd Phase -jatko-ohjelmaan, jossa kaupungin tavoitteena on kehittää puhtaan energian kokonaisuutta sekä lisäksi matkailua. Molemmat osaltaan tukevat Pori 2030 -kaupunkistrategian toteutumista.

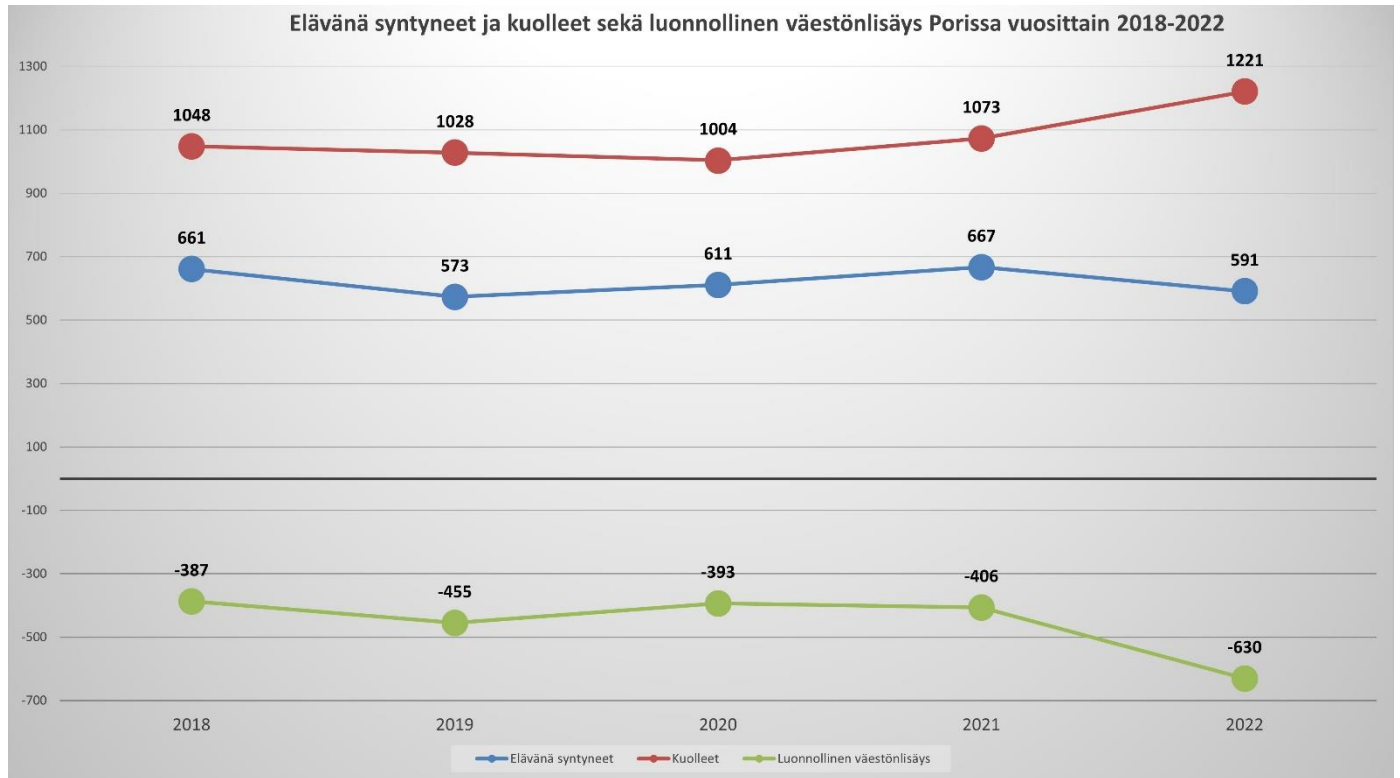
Porin elinvoima tilastojen valossa – Väestönkehitys Porissa 2022

Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden voimakas väheneminen on tosiasia, joka koskettaa suurinta osaa suomalaisista kunnista ja kaupungeista. Yleisesti väestönkasvu on keskittynyt voimakkaasti suurimmille kaupunkiseuduille ja kasvukeskuksiin, kun samaan aikaan valtaosa kunnista on menettänyt väestöään. Tämä kehitystrendi tulee Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vahvistumaan entisestään. Porin väestönmuutoksen haasteena on myös väestön ikääntyminen, joka näkyy mm. alla olevasta väestöpyramidista, jossa on laskettu naisten ja miesten osuus ikäryhmittäin koko väestöstä (kuva 1).

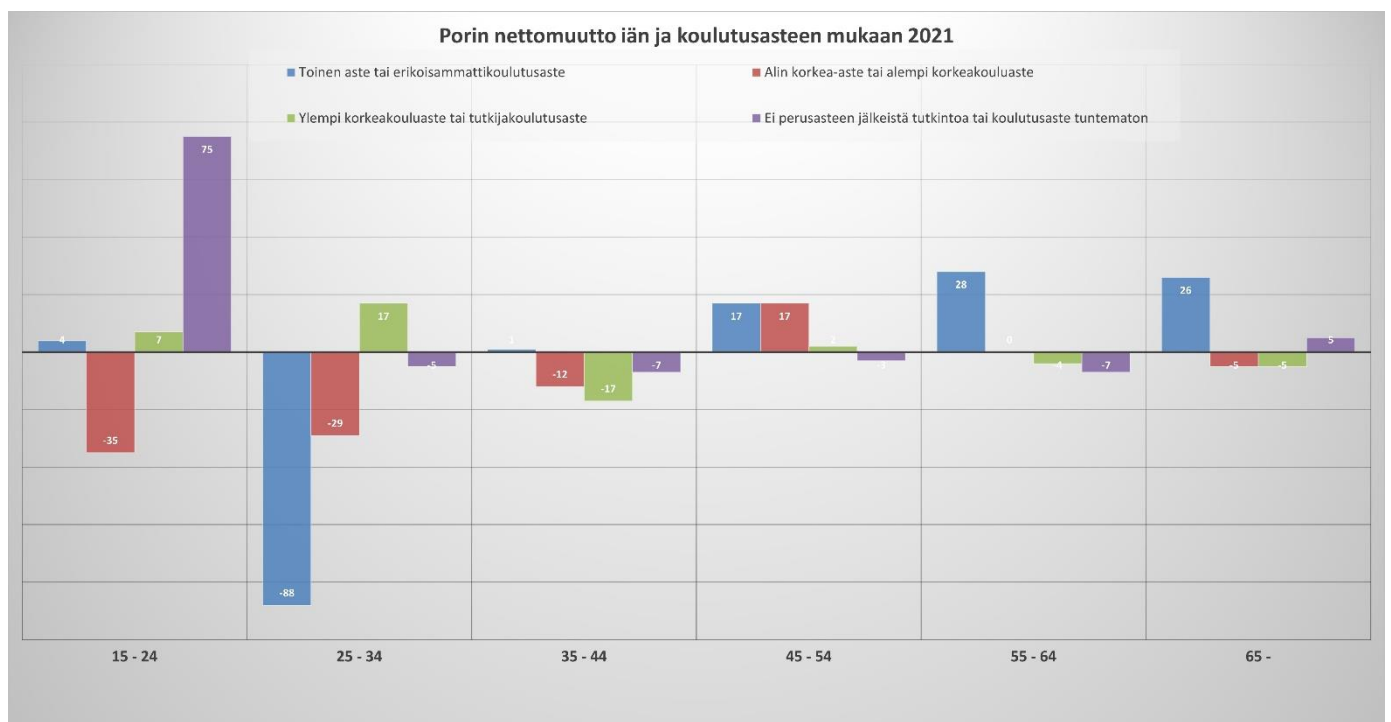
Kuva 1. Porin ikä- ja sukupuolirakenteen pyramidimalli 2022

Porissa vuonna 2022 syntyneiden määrä oli supistunut; vähennystä oli 765 syntynyttä vähemmän edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Kuvassa 2. on nähtävissä, että luonnollinen väestökasvu heikkeni rajusti vuoteen 2021 verrattuna, kun samaan aikaan kuolleiden määrä lisääntyi lähes 150:llä edelliseen vuoteen verrattuna.

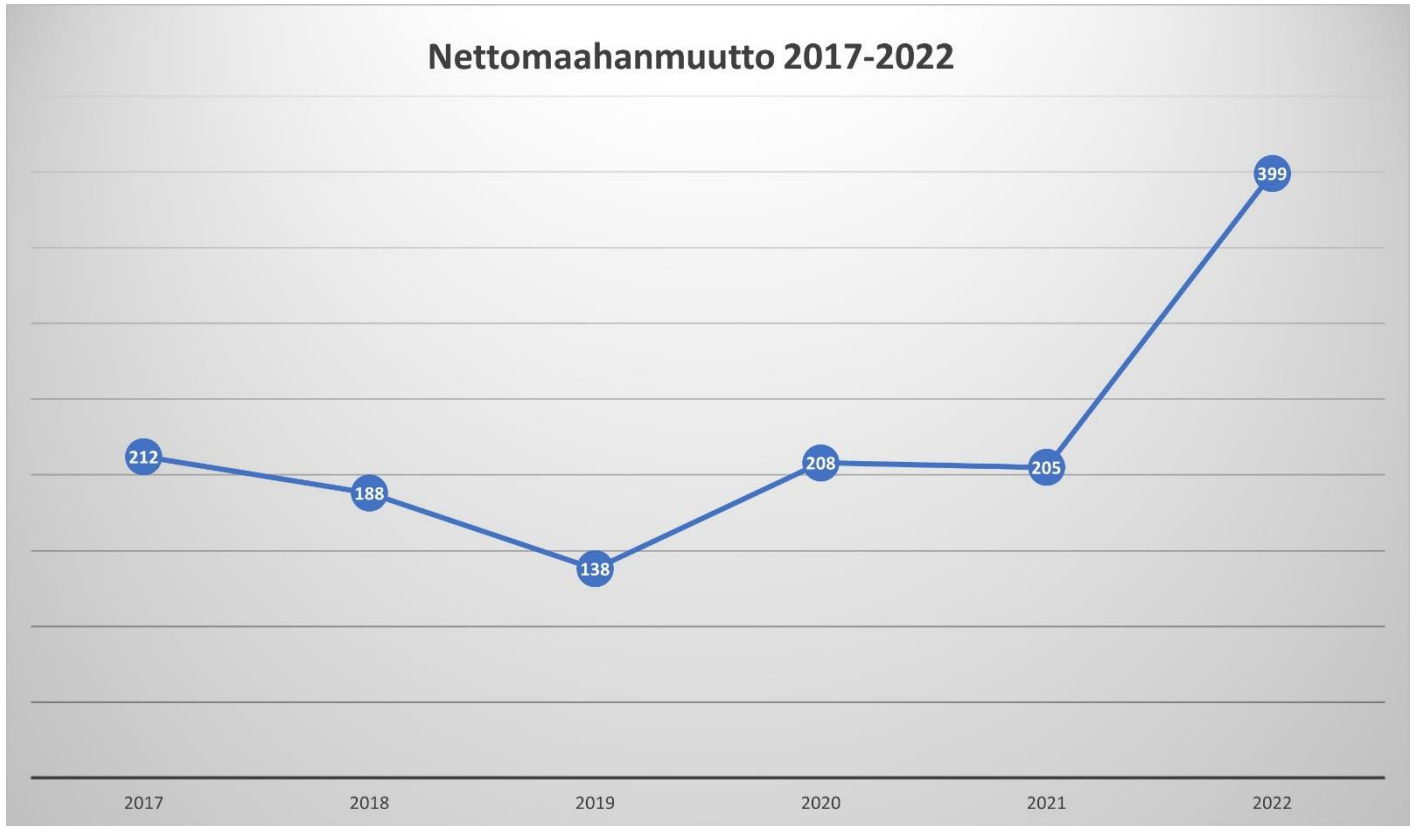
Kuva 2. Elävänä syntyneet, kuolleet ja luonnollinen väestönlisäys vuosittain 2018-2022

Porin kuntien välinen nettomuutto vaihtelee suuresti iän ja koulutusasteen mukaan. Voimakkaimmin tulo- ja lähtömuuton eli nettomuuton negatiivinen erotus näkyy 25-34 –vuotiaiden kohdalla kaikissa koulutusasteissa, mutta erityisesti toisen asteen mutta myös alemman korkea-asteen käyneiden kohdalla. Sen sijaan nuorten ja alle 35-vuotiaiden ylempään korkea-asteen suorittaneiden osalta nettomuutto Poriin oli positiivista. Yli 45 –vuotiaiden kohdalla nettomuutto on positiivinen myös kaikkien koulutusasteiden osalta. Suurin positiivinen nettomuuttajaryhmä vuonna 2021 oli nuoret alle 25-vuotiaat kouluttamattomat, jolla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa.

Kuva 3. Porin nettomuutto iän ja koulutusasteen mukaan 2021

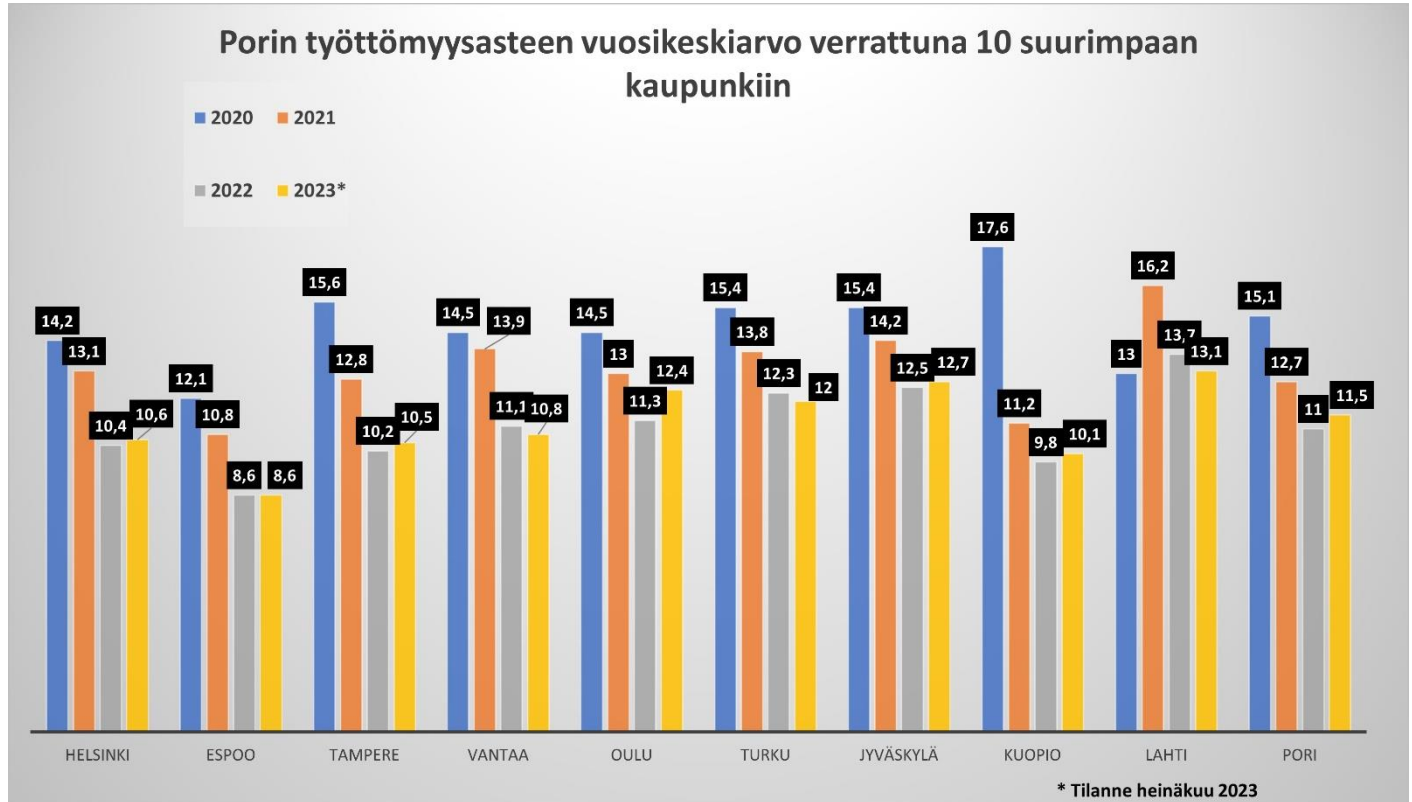
Kuvassa 4. graafi kuvaa määrällistä nettsiirtolaisuutta eli nettomaahanmuuttoa Porissa 2017-2022 välisenä aikana. Nettomaahanmuutolla tarkoitetaan maahanmuuton ja maastamuuton välistä erotusta. Pori on saanut muuttovoittoa maahanmuutosta vuosittain viimeisen 11 vuoden aikana, ja on ollut Porin väestökehityksen dynaamisin osatekijä. Pori sai vuonna 2021 muuttovoittoa nettomaahanmuutosta +205 henkilöä ja vuonna 2022 jopa +399 henkilöä.

Kuva 4. Porin nettomaahanmuutto yhteensä vuosittain 2017-2022

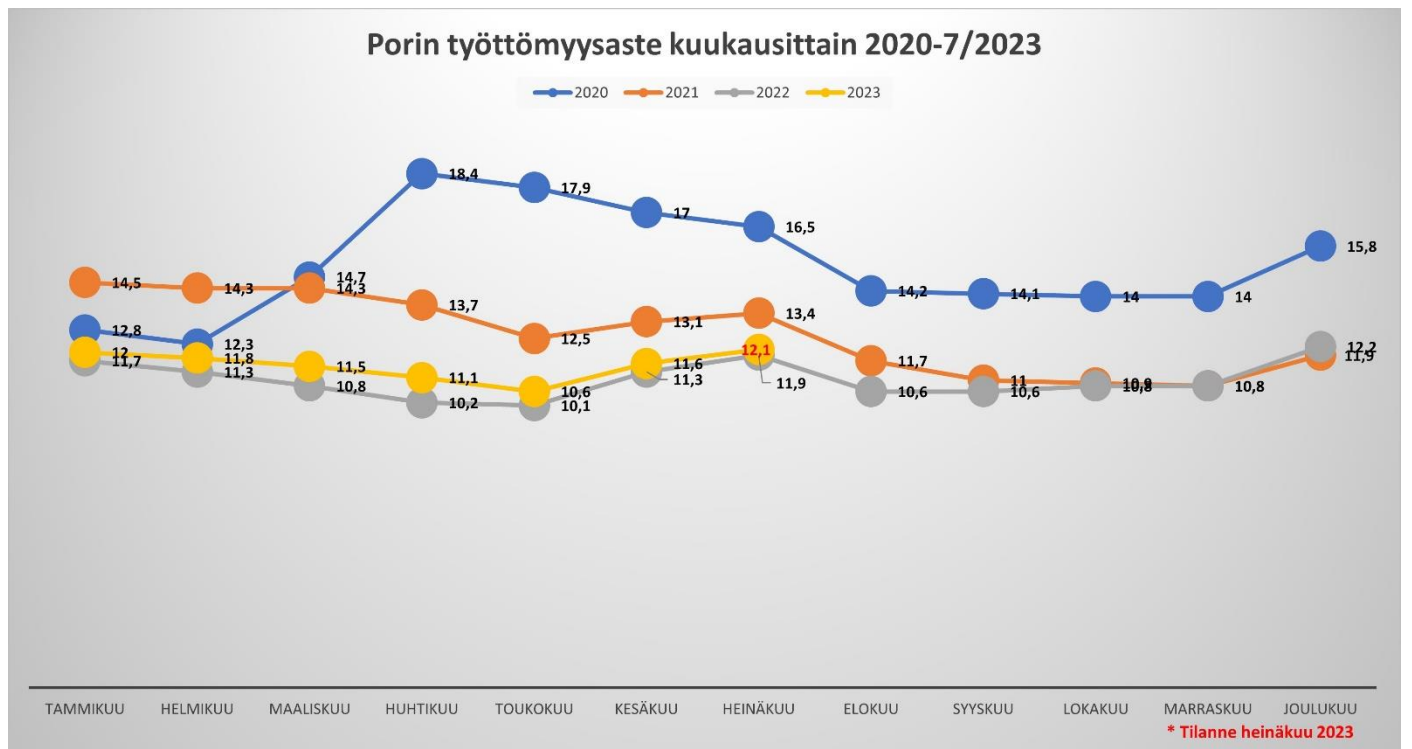
Porin elinvoima tilastojen valossa – Työllisyys

Vuonna 2022 Porin työttömyyden trendi ollut selvästi laskeva, mutta maltillisemmin kuin suurissa kasvukeskuksissa, joiden elinkeinorakenteessa palvelut näyttävät Poria suurempaa osaa. Toisaalta koronan vaikutus Porin työttömyyteen oli vastaavasti maltillisempi. Työllisyysenhoidon iso haaste Porissa, niin kuin muuallakin, on viime vuodet ollut ns. kohtaantohaaste. Työnantajien tarpeet ja työttömien työnhakijoiden osaamisprofiili, ammattitaito tai kiinnostus avoisiin tehtäviin eivät kohtaa.

Kuva 8. Porin työttömyysasteen vuosikeskiarvo verrattuna kymmeneen suurimpaan kaupunkiin 2020-7/2023

Viimeisimmän tilaston (7/2023) mukaan Porin työttömyysaste oli heinäkuussa 12,1 % (7/2022 11,9 %). Tampereen työttömyysaste oli heinäkuussa 11,9 % ja Turun 13,1 %. Helsingin työttömyysaste oli 11,7 %.

Kuva 9. Porin työttömyysaste kuukausittain 2020-7/2023

Vuoden 2021 maaliskuusta alkaen Pori osallistuu yhdessä Ulvilan ja Kokemäen kanssa työllisyyskokeiluun, jossa TE-toimiston tehtäviä, vastuita ja resursseja siirretään kaupungille. Työllisyyden kuntakokeilun asiakaskohderyhmää ovat Kelan työttömyysturvaetuksia saavat työnhakijat sekä iso osa alle 30-vuotiaista ja vieraskielisistä työnhakijoista. Porissa asiakkaita on n. 5000 henkilöä ja kunta vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä heille. Lakisääteisten palveluiden lisäksi panostetaan mm. yritys yhteistyön kehittämiseen, jotta yritysten kasvun esteenä oleviin piilotyöpaikkoihin löydetään tekijöitä ja toisaalta voidaan varautua yritysten tuleviin työvoimatarpeisiin.

Hallitus linjasi 2021 puoliväliriihessään työvoimapolitiikan pysyvistä palvelurakenteesta, jossa TE-palvelut tultaisiin kokonaan siirtämään kunnille. Siirto tapahtuisi vuoden 2025 alussa. Linjausten mukaan palvelualueella tulee olla työvoiman määrä vähintään 20 000 henkilöä, jolloin Satakunnassa ainoastaan Pori täyttää tämän vaatimuksen. Todennäköisesti tulemme näkemään työllisyyspalvelujen toteutuksessa erilaisia kuntayhteensiihtymiä. Uudistuksen tavoitteena on tehokkaammat ja vaikuttavammat työllisyyspalvelut, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla.

Kuva 10. Porin työllisyysaste 2016 – 2/2023

Porin elinvoima tilastojen valossa – Verotulot

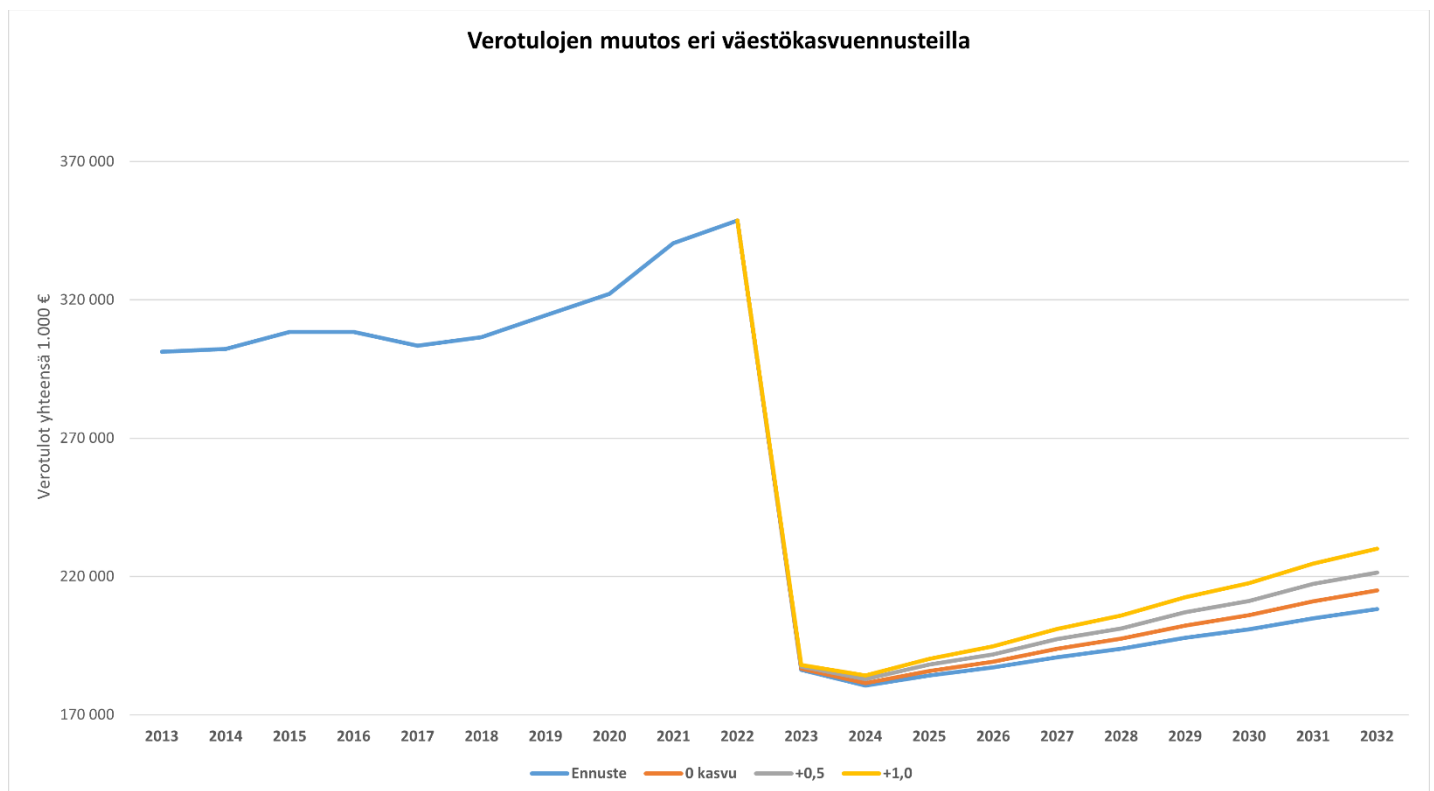
Väestöennusteen mukaan Porin asukasmäärä laskee hitaasti. Laskua tapahtuu erityisesti nuorissa ja työikäisissä, kun taas eläkeikäisten määrä kasvaa. Väestön väheneminen näkyy verotulojen kehityksessä. Jos työikäisten määrän vähenemistä voitaisiin hidastaa, tai jopa kääntää kasvuun, tällä olisi iso vaikutus verotulotulojen kehitykseen. Verotulojen kasvun kannalta merkittävintä olisi uusien työpaikkojen synty seutukunnalle.

Seutukunnan elinkeinorakenne vaikuttaa verotuloihin. Korkean tuottavuuden ja osaamistason toimialoilla on korkeampi palkkataso. Työpaikkojen siirtymä korkean tuottavuuden aloilta matalamman tuottavuuden aloille tulee pysäyttää. Taivoiteltavan väestökasvun lisäksi pitää pyrkiä nostamaan koulutustasoa sekä luomaan kasvun edellytyksiä korkean tuottavuuden aloilla. Teollisuuden investointiympäristöä parantamalla saadaan menetettyjä teollisuustyöpaikkoja korvattua uusilla. Korkeammin koulutettu työvoima houkuttelee alueelle korkeaa osaamistasoa edellyttäviä yrityksiä.

Sote-uudistuksen rahoitus muutti merkittävästi kuntien verotuloja vuodesta 2023 alkaen. Kuntaveroprosentista leikattiin yli puolet ja se osuus siirrettiin valtionverotukseen. Vastaavasti yhteisöveron kuntaosuudesta leikattiin kolmannes hyvinvointialueiden rahoitukseen. Kiinteistöverotus säilyy ennallaan hyvinvointialueuudistuksessa. Maan hallitusohjelmassa on esitetty kiinteistöveron muutosta eli maapohjalle tulisi oma veroprosentti 1,3. Tämä korottaa Porin saamaa kiinteistövero arviolta 1,7 M€. Kiinteistöveron suhteellinen painoarvo verotuloista on noussut huomattavasti. Ansiotuloverojen vähennysjärjestelmään suunnitellut muutokset parantavat kunnallisveron tuottoa, mutta vaikutus kokonaisuuteen ei ole kovin suuri.

Vuosina 2023 – 2026 tilitetään vanhojen vuosien veroja vanhoilla veroprosenteilla ja jako-osuuksilla. Nämä paransivat verokertymää erityisesti vuonna 2023 noin 10 M€ uuteen normaalitasoon verrattuna. Tämä parannus pienenee tulevina vuosina ja pysyvä uusi verotaso saavutetaan vuonna 2026. Näillä vanhoilla veroilla on merkitystä vuosina 2023 ja 2024, mutta sen jälkeen korotusvaikutus on marginaalinen.

Tulevien vuosien verotulojen ennustamiseen liittyy aina suuria epävarmuustekijöitä. Asukasmäärän kehityksen kääntymisen edes lievästi positiiviseksi toisi tuntuva kasvua verotulojen kehitykseen. Alla olevassa kuvaajassa on esitetty tätä.

Kuva 11. Porin verotuloennusteet 2022-2030

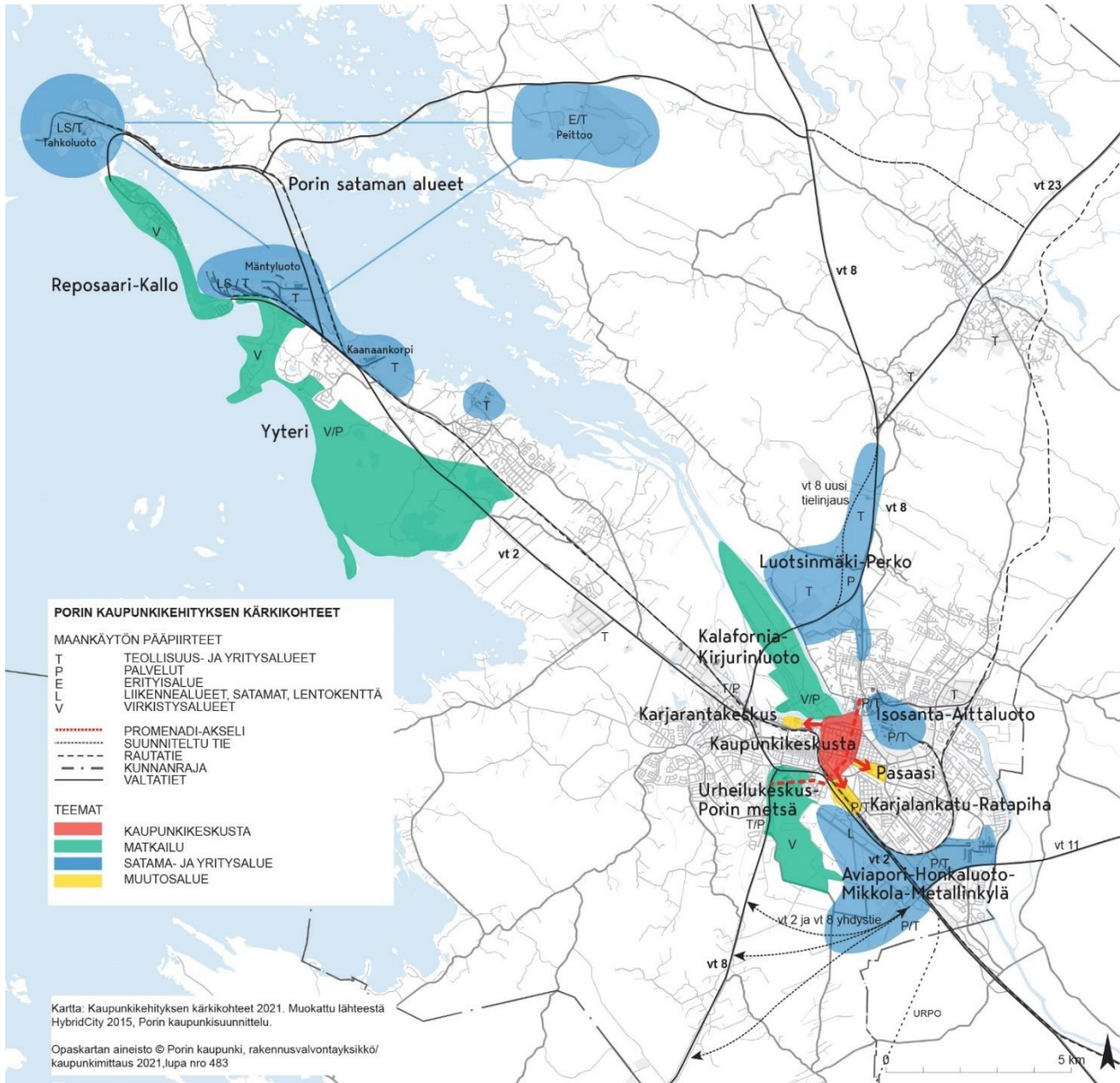

KAUPUNKIKEHITYKSEN KÄRKIKOhteET

Toimialat ylittävällä kaupunkikehitysryhmällä on kaupunkikehittämisen kärkikohteiksi nostettu 12 kehittämistavoitteen ja hallittavuuden kannalta tarkoituksenmukaista aluetta:

Porin sataman alueet
Luotsinmäki-Perko
Isosanta-Aittaluoto
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä
Reposaari-Kallo
Yyteri

Kalifornia-Kirjurinluoto
Urheilukeskus-Porin metsä
Kaupunkikeskusta
Karjarantakeskus
Pasaasi
Karjalankatu-Ratapiha

Porin kaupunkikehityskohteet.

Edistämme kärkikohteiden suunnitelmavalmiutta hankkimalla kaavoitusta ja liikenneverkko-suunnittelua palvelevia selvityksiä ja suunnitelmia. Lisäksi koordinoimme kärkikohteiden yhteistyötä toimialojen sisällä ja jatkamme tiivistä vuorovaikutusta keskeisten sidosryhmien kanssa. Ohjelmoimme kaikkia kärkikohteita läpileikkaavat yleiset teemat (esim. digitaalisuus, uudet teknologiat, puhdas siirtymä ja hiilineutraalius) elinvoimaa ja kilpailukykyä tukeviksi kehityskokonaisuuksiksi ja hankkeiksi. Määrittelemme ja ylläpidämme kaupunkikehityksen kärkikohteiden elinvoiman edistymisen seurantaan mittareita ja tarkoituksenmukaisia indikaattoreita. Jatkamme työtä kaupunkikehityksen kärkikohteiden viestinnän ja markkinoinnin edistämiseksi muun muassa päivitettyä Business Pori -sivustoa hyödyntäen. Hyödynnämme ekosysteemisopimusta työkaluna ja yhteistyöalustana.

Seuraavassa on esitetty kaupunkikehityksen kärkikohteiden lyhyet kuvaukset teemoittain kartan kohteissa ylhäältä alaspäin.

Satama ja yritysalueet	
Porin sataman alueet	Porin satamien vahvuuksina ovat syvät ja jäättömät väylät. Näitä vahvuuksia tukevat satamiin johtava sähköinen raideliikenne ja valtatie. Alueilla on laajentumistilaa, jota markkinoidaan sataman palveluita tarvitsevalle liike- ja teollisuustoiminnalle, erityisesti puhtaan siirtymän liiketoiminnoille. Näitä tukevien yleis- ja asemakaavojen päivittäminen on käynnissä.
Luotsinmäki-Perko	Porin keskustan pohjoispuolelle valtatie 8 varrelle on valmistellussa asemakaava, jossa osoitetaan valtatie 8:lle uusi linjaus. Valtatielinjauksien väliin osoitetaan isokoisia tontteja liiketoiminnalle ja teollisuudelle. Tavoitteena on, että neuvottelut maankäyttösopimuksista saatetaan mahdollisimman pian loppuun, minkä jälkeen asemakaava saatetaan uudelleen nähtäville ja päätöksentekoon.
Isosanta-Aittaluoto	Keskustan tuntumassa joen molemmin puolin on kaupungille tärkeää teollista toimintaa. Joen pohjoispuolella Konepajarantaa koskeva asemakaavan muutos on aloitettu ja olemassa olevan rakennuskannan kehittäminen poikkeusmenettelyn ja rakennusluvan avulla. Tarkoituksena on luoda olosuhteet alueen monipuoliselle käytölle siten, että nykyinen teollinen toiminta voi jatkua alueella. Osana asemakaavan valmistelua selvitetään yleiskaavassa esitetyn siltayhteyden tarvetta.
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä	Alueella on toisiinsa kytkeytyneinä teknologiametalliteollisuutta Metallinkylässä, kaupan suuryrityksiä Mikkolassa, logistiikan toimijoille suunnattu yritysalue Honkaluodossa ja lentokentän ympärille rakentuva kehitysalue Aviaporin, johon lasketaan myös lentokentän eteläpuolella olevat Suomen Ilmailuopisto ja Länsi-Suomen pelastusharjoitusalue. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että alueen houkuttelevuutta lisätään entisestään yhdistämällä valtatie 2 ja 8 (ks. karttakuva edellisellä sivulla). Metallinkylässä tulee turvata olemassa olevan teollisuuden toiminta- ja kasvuedellytykset ja luoda mahdollisuuksia myös uudelle teolliselle toiminnalle.
Matkailu ja vapaa-aika	
Reposaari-Kallo	Reposaari ja Kallo ovat matkailijoiden ja paikallisten suosiossa, mutta niiden palvelut eivät kaikilta osin vastaa nykyvaatimuksia. Kehittämisen ja markkinoinnin näkökulmasta nämä kohteet luetaan osaksi Yyterin kokonaisuutta. Ne ovat myös portteja Selkämeren kansallispuistoon, jonka saavutettavuutta ja tunnettuutta pyritään lisäämään. Reposaari-Kallon saavutettavuutta polkupyörällä kehitetään. Kalloon tehdään uusi virkistysarvot säilyttävä asemakaava. Lisäksi kaupunki yhdessä ELY-keskuksen kanssa on käynnistänyt tiesuunnittelun jalankulku- ja polkupyöräyhteydestä välille Mäntyluoto – Reposaari (Tahkoluodon risteys).
Yyteri	Yyterin kehittämisessä jatketaan vuonna 2020 hyväksytyyn Yyterin kasvuohjelman toteutusta. Tavoitteena on kasvattaa majoituskapasiteettia, saada alueelle uusia toimijoita ja tapahtumia, sekä ihmisiä houkuttelevia elämyksiä. Yyterin inforakennuksen rakentaminen parantaa alueen ja sen palvelujen saavutettavuutta. Sesonkia pyritään pidentämään erityisesti keväälle ja syksylle. Vuoden 2024 tavoitteina on Yyterin uuden inforakennuksen valmistuminen, Herrainpäivien venelaiturin suunnittelu- ja lupaprosessien jatkaminen, sekä alueelle saapumisen helpottaminen.
Kalifornia-Kirjurinluoto	Kirjurinluodon ja kansallisen kaupunkipuiston lisäksi matkailun kehittämispotentiaalia on Kaliforniassa. Alueita kehitetään kokonaisuutena. Tavoitteena on muun muassa majoituskapasiteetin kasvattaminen, tieyhteyksien parantaminen sekä houkuttelevat uudet elämykset.
Urheilukeskus ja Porin metsä	Urheilukeskus ja Porin metsä ovat Suomen mittakaavassa jo nyky muodossa ainutlaatuinen kokonaisuus. Vielä kuitenkin aluetta voidaan saada toimivammaksi ja viihtyisämmäksi.

Kaupunkikeskusta	
Kokonaisuus	Kaupungin ja valtion eri toimijat sekä Porikorttelit-nimen alla toimiva Porin kaupunkikeskusta ry tekevät verkostomaista yhteistyötä kaupunkikeskustan eteen. Kaupunkikeskustaan kaivataan lisää ja monipuolisemmin elämää sekä toimenpiteitä, jotka tukevat toimintaympäristön muutosta. Asukasmäärää kasvatetaan maapolitiikan ja kaavoituksen keinoin sekä täydennysrakentamista edistämällä. Lisäksi vahvistetaan tapahtuma- ja elämystoimintoja sekä alueen sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta. Ympärivuotista viihtyvyyttä ja elävyyttä parannetaan kestävän kaupunkisuunnittelun ja kulttuurin keinoin.
Muutosalueet	
Karjarantakeskus	Vaikka karjarantakeskuksen hallit ovat edelleen teollisuuskäytössä, alueen käyttöä on mahdollista suunnitella niin, että elinkeinoelämän kannalta olennaista konepajatoimintaa ei vaaranneta. Alueella on kolme kaupungin omistamaa rakennuskelpoista rakentamatonta kerrostalotonttia ja useampi kaavavarantona.
Pasaasi	Entiseltä linja-autoasemalta itään kulkevalla Pasaasin alueella on tapahtunut merkittäviä toiminnallisia muutoksia, kuten linja-autoaseman toimintojen siirto Matkakeskukseen, uuden uimahallin rakentaminen ja koulurakennusten purkaminen. Alueesta on mahdollista muodostaa jalankulkijoille ja pyöräilijöille houkutteleva sisääntuloväylä kaupunkikeskustaan. Alueelle voidaan sijoittaa lisää asumista ja muita toimintoja laaditun yleissuunnitelman pohjalta.
Karjalankatu- Ratapiha	Alue sai muutama vuosi sitten kehityssysäyksen, kun Satakunnan ammattikorkeakoulun Porin toiminnot keskitettiin uudelle kampukselle ja Matkakeskus perustettiin. Karjalankadun perusparannus toteutettiin vuonna 2022. Alueelle kehityksen toisen vaiheen käynnistämistä valmistellaan yhdessä maanomistajien kanssa. Alue on kaupunkikuvallisesti tärkeä, koska se on muualta Poriin tulevalle usein ensimmäinen maisema Porin kaupungista.

Kaupunkikehityksen kärkikohteiden edistämiseksi toteutetaan Yyterin kasvusta opittuja toimintatapoja. Keskeiset tekijät Yyterin menestykselle ovat olleet:

- Kärkikohdestatus
- Kohdejohtamisvastuun määrittely
- Vuosittaiset investoinnit alueeseen
- Markkinointiin panostaminen
- Tarvittavien tavoiteasiakirjojen ja suunnitelmien laatiminen
- Yhteinen kehittäminen alueen yritysten ja toimijoiden kanssa

KAUPUNKIKEHITYKSEN KÄRKIKOHTTEIDEN TAVOITTEET VUODELLE 2024 JA KUVAUS NYKYTILANTEEN SUUNNITELMAVALMIUDESTA

Kaupunkikehityksen kärkikohteiden alueilla on vireillä useita tavoitteita edistäviä yleis- ja asemakaavoja. Tiedot kaavoituskohdeista löytyvät Porin kaupunginhallituksen 3.4.2023 hyväksymästä kaavoituskatsauksesta 2023-2025. Yleis- ja asemakaavojen lisäksi kaupunkikehityskohteisiin liittyy useita kehityshankkeita ja suunnitelmavalmiutta parantavia selvityksiä. Ne on esitelty vuoden 2024 tavoitteiden yhteydessä.

PORIN SATAMAN ALUEET

Tavoitteet: Porin sataman (Tahkoluoto ja Mäntyluoto) ja Kirrinsannan, Kaanaankorven sekä Peittoon kiertotalouspuiston liike- ja teollisuusalueiden toimintaedellytysten tuetaan muun muassa kaavoituksen keinoin. Osallistumme Venatorin pigmenttitehtaan alasajon jälkeiseen aikaan tukemalla alueen jäljelle jäävän teollisen toiminnan jatkumista ja kehittymistä sekä edistämällä teollisia puhtaan siirtymän uusinestointeja alueelle. Nostamme esiin viestinnän ja markkinoinnin keinoin teollisuuden käyttöön tarkoitettuja alueita ja niiden kilpailuetuja (muun muassa kiertotalouteen ja logistiisiin yhteyksiin perustuvan liiketoiminnan arvoketjut). Investointien saamiseksi Poriin ja sataman alueille teemme aktiivista yhteistyötä investointeja edistävien organisaatioiden, muun muassa Business Finlandin kanssa. Mäntyluodon sataman oheen suunnitellamme merituulivoiman logistiikkakeskittymää, joka palvelisi Pohjanlahden mittavia tulevaisuuden merituulipuiston rakentamis- ja operointitarpeita.

REPOSAARI-KALLO

Tavoitteet: Reposaaren ja Kallon alueiden kehittämistoimenpiteiden ohjelmointi laaditun selvityksen pohjalta.

Suunnitelmat ja selvitykset:

- Kallo-Reposaari kehittämishankeselvitys, 10.9.2021
- Mäntyluoto – Reposaari -yhteysvälin jalankulku- ja polkupyöräväylän esisuunnittelu, valmistuminen 12/2022.

YYTERI

Tavoitteet: Yyterin ja Yyterin aukion kehittämiseen liittyvän inforakennuksen rakentaminen. Elinkeinoelämää tukevien investointien ja toimenpiteiden toteuttaminen, joista merkittävimpänä Yyterin aukion yleissuunnitelman toteuttaminen sekä ulkoilureitistön kehittämisen jatkaminen. Yyterin tunnettuuden kasvattamista ja vahvaa markkinointia jatketaan. Panostetaan myös huippusesongin ulkopuoliseen aikaan, erityisesti kevääseen ja syksyyn.

Suunnitelmat ja selvitykset:

- Matkailun tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §59
- Yyterin matkailun kasvuohjelma, kaupunginhallitus 9.11.2020, §601
- Yyterin aukion yleissuunnitelma, 2019, kaupunginhallitus 2019
- Yyteri strategia, 2017, kaupunginhallitus 2017

LUOTSINMÄKI-PERKO

Tavoitteet: Maankäyttöneuvotteluiden loppuun saattaminen ja kaavan lainmukaiseksi saattaminen.

ISOSANTA-AITTALUOTO

Tavoitteet: Isosannan alueella SR-Kiinteistöjen kanssa laaditun kaavoitussopimuksen mukaisen asemakaavamuutoksen eteenpäin vieminen.

AVIAPORI-HONKALUOTO-MIKKOLA-METALLINKYLÄ

Tavoitteet: Alueella toimivan ilmailuklusterin vahvistaminen. Valtatien 2:n ja valtatie 11:n risteysalueen ja vt 8:lle ulottuvan yhdysväylän vuonna 2023 aloitetun yleissuunnittelun jatkaminen. Aktiivisen maapolitiikan toteuttaminen ja alueelle sijoittuneiden sekä sijoittuvien teollisuusyritysten toiminnan ja kasvun turvaaminen. Turvallisuuskeskuksen kehittämisen jatkaminen säätiön ja Porin kaupungin kumppanuussopimuksen puitteissa sekä alueen kansallisen ja kansainvälisen aseman vahvistaminen. Mikkolan alueen kaupallisena keskuksena kehittämisen jatkaminen ja Honkaluodon yritysalueen ja toiminnan laajentaminen. Metallinkylässä tulee turvata olemassa olevan teollisuuden toiminta- ja kasvuedellytykset ja luoda mahdollisuuksia myös uudelle teolliselle toiminnalle.

Suunnitelmat ja selvitykset:

Lentokenttäalueen suunnittelun pohjana on joulukuussa 2020 valmistunut raportti ja toimenpidesuosituksset.

- Lentokenttäalueen tulevaisuus, selvitys 2020
- Honkaluodon ja valtatie 8 välinen yhteys, esiselvitys 2019

KALAFORNIA-KIRJURINLUOTO

Tavoitteet: Kirjurinluoto kehittyä usealla osa-alueella. Kirjurinluotoa markkinoidaan aktiivisesti. Olemassa olevaa uimaranta- ja virkistystoimintojen palvelutarjontaa kasvatetaan. Kirjurinluodon ja Kalifornian alueen liikenteellistä saavutettavuutta parannetaan ja maankäyttöä tehostetaan. Lisäksi edistetään Kirjurinluodon leiriytymisalueen infran kehittämistä yleissuunnitelman pohjalta. Edelleen jatketaan leikkipuistotoimintojen päivittämistä sekä uusimista. Kirjurinluodon ja Kalifornian alueelle laaditaan kehittämistyön pohjaksi visio ja tiekartta toimenpidesuunniteltuihin tuleville vuosille.

Vuoden 2024 kärkihankkeet Kirjurinluodon osalta ovat leiriytymisalueen jatkokehittäminen yleissuunnitelman pohjalta, Kirjurinluodon saunahankkeen valmistuminen, Kirjurinluodontien ja valtatie 8 risteysalueen tiesuunnittelun käynnistäminen. Lisäksi aloitetaan koko alueen kehittämiseen liittyvä visio- ja suunnitelmatyö.

Suunnitelmat:

- Kirjurinluodon leiriytymisalueen yleissuunnitelma, tekninen lautakunta 16.5.2023
- Matkailun tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §58
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, kaupunginvaltuusto ja Ympäristöministeriö 2008

URHEILUKESKUS-PORIN METSÄ

Tavoitteet: Isomäen alueen yleissuunnitelman (2020) tavoitteiden edistäminen. Vuonna 2024 toteutetaan Metsämiehenkadun ja Urheilutien liittymän järjestelyt. Lisäksi parannetaan liikuntapaikkoja ja pysäköintialueiden olosuhteita. Stadionin alueen peruskorjauksen suunnittelu aloitetaan.

Suunnitelmat:

- Palloiluhallin hankesuunnitelma, kaupunginhallitus 21.11.2021
- Isomäen alueen yleissuunnitelma, tekninen lautakunta 17.3.2020, §55
- Porin metsän luontoselvitys 2021
- Matkailun tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §58
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, kaupunginvaltuusto ja ympäristöministeriö 2008

KAUPUNKIKESKUSTA

Tavoitteet: Kaupunkikeskustaa kehitetään kokonaisuutena keskustan kehittämisohjelman mukaisesti ydinkeskustan (kauppatori ja kävelykatu) ja Jokikeskuksen alueita priorisoiden. Vuoden 2024 kärkiteemoja ovat saavutettavuuden ja kaupunkiympäristön viihtyvyyden parantaminen sekä tapahtumallisuuden vahvistaminen. Keskustan liikenneverkko-suunnittelun jatkovaiheita edistetään ja laaditaan yleissuunnitelmat Vähälinnankadun ja Itsenäisyydenkadun kaksisuuntaistamisesta sekä Isolinnankadun pyöräilyn laatuikäytävästä (2-suuntainen pyörätie).

Kauppatorin ja joukkoliikenteen laiturialueen jatkosuunnittelua edistetään hyväksytyyn yleissuunnitelman pohjalta. Lisäksi selvitetään Kauppatorin ja kävelykadun sulanapitojärjestelmän toteutusmahdollisuudet.

Porin Jokikeskushankkeen 2. vaiheen urakka viimeistellään, ja valmistaudutaan 3. vaiheen suunnitteluun. Siinä keskeinen kysymys liittyy jokisiltojen suunnitelma- ja toteutusvalmiuteen. Infratoteutusten rinnalla jokirannan elinvoimaa lisäävien toimintojen, palvelujen ja markkinoinnin suunnittelua jatketaan sekä edistetään koko alueen kehittämiseen liittyvää visio- ja suunnitelmatyötä.

Kaupunkikeskustaa elävöitetään kulttuurin ja tapahtumallisuuden keinoin. Vuonna 2024 viimeistellään muun muassa Taidemuseon kilpailukykyä vahvistava peruskorjaus ja uudistukset. Keskustan tapahtumallisuuden vahvistamiseksi laaditaan tapahtuma-alueiden profilointi ja pitkän tähtäimen kehityssuunnitelma. Konkreettisina toimenpiteinä edistetään Satakiellavan ja Eetunaukion lavan rakenteiden ja tekniikan uudistamista laaditun selvityksen pohjalta.

Ohjelmat:

- Kaupunkikeskustan kehittämisohjelman luonnos, kaupunginhallitus 1.11.2021
- Promenadi-Pori kaupunkikeskustaprojekti 2000, kaupunginhallitus 6.3.1995

Suunnitelmat:

- Porin kauppatorin yleissuunnitelma, kaupunginhallitus 26.6.2023, § 342
- Porin keskustan liikenneverkko-suunnitelma, kaupunginhallitus 26.6.2023, § 343
- Jokikeskus, Eteläranta vaihe 2, rakennussuunnitelmat 2022
- Porin keskusta-alueen pysäköintiopastuksen toteutussuunnitelma, 2021
- Keskusaukion parannussuunnitelma, tekninen lautakunta 15.6.2021, § 173
- Porin tie- ja katuverkko-suunnitelma 2040, koko Pori, 2021
- Matkailun tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, § 59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, § 58
- Korkean rakentamisen selvitys, 2019
- Porin ruutukaavakeskusta, modernin rakennusperinnön inventointi, 2019
- Porin pysäköintipolitiikka 2030, kaupunginvaltuusto 25.3.2019, § 28
- Selvitys teollisuuden liikennepoliittisista ratkaisuksista Porissa, 2019
- Raskaan liikenteen reitit Porin keskustassa 2018
- Jokikeskuksen yleissuunnitelma, kaupunginhallitus 11.3.2013
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, kaupunginvaltuusto ja ympäristöministeriö 2000

KARJARANTAKESKUS

Tavoitteet: Voimassa olevien asemakaavojen mahdollistaman kerrostalorakentamisen (alueella on kolme kaupungin omistamaa rakennuskelpoista rakentamatonta kerrostalotonttia) edistäminen. Alueella on toteutunut muutosta teollisista toiminnoista asumiseen ja lähipalveluihin. Makasiinirannasta asuntomessualueelle ulottuvan yhteyden suunnittelun käynnistäminen turvaamalla kuitenkin teollisuuden toimintaedellytykset.

PASAASI

Tavoitteet: Alueen liikenteellisten olosuhteiden kehittäminen osana keskustan liikenneverkkosuunnitelmaa. Asuntorakentamista (esimerkiksi puurakentamisen korttelin) edistävien keskusteluiden käyminen rakennusliikkeiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Suunnitelmat:

- Pasaasin yleissuunnitelma, 2020
- Porin urheilutalon peruskorjaus – hankesuunnitelma, kaupunginhallitus 4.5.2020 §258.

KARJALANKATU-RATAPIHA

Tavoitteet: Senaatin Asema-alueet Oy:n kanssa toteutettavan yleissuunnitelman kehitystyön käynnistäminen. Porin tie- ja katuverkkosuunnitelma 2040 mukaisten järjestelyjen edistäminen, Tavaratien alitusta sekä lentokentän ja Matkakeskuksen yhteysvälin parantamista koskevan suunnittelun käynnistäminen. Logistiikkaan painottuvien toimintojen vahvistamista.

Viimeisimpinä kehitysvaiheina alueella on Matkakeskuksen ja SAMK:n kampuksen rakentaminen sekä kerrostalohankkeet Ratalinnankadulla ja Karjalankadulla. Karjalankadun perusparantaminen toteutettiin vuonna 2022.

TIE- JA KATUVERKKO**Porin tie- ja katuverkkosuunnitelmassa tavoiteverkkoon 2040 sisältyvät ja edistettävät väylähankkeet, liittymät ja muut liittymätoimenpiteet:**

- Vt 2/8 Porin kohdan nelikaistaistus Tiilimäki-Korpi
- Vt 8 Tiiliruukki – Ruutukuoppa nelikaistaistus
- Mt 269:n (Reposaaren maantie) jalankulku- ja polkupyöräväylä
- Vt 8 Hyvelä-Söörmarkku uusi tielinjaus
- Vt 2 ja Vt 8 yhdystie (Vt 11 jatke)
- Pohjoisväylä
- Pori-Mäntyluoto -radan tasoristeysten poistoon tähtäävät rinnakkaisväylähankkeet
- 4-haaraliittymien porrastus 3-haaraliittymiksi
- Tavoiteverkon keskeisten katuverkon liittymien parantaminen kiertoliittymiksi
- Vt 2 Ulasooin eritasoliittymä
- Vt 2 Rieskalan eritasoliittymä
- Vt 8 Tiiliruukin eritasoliittymä
- Tikkulan eritasoliittymän parantaminen
- Vt 2 ja Vt 8 yhdystien liittyminen Vt 8:lle

KAUPUNKIKEHITYSKOhteisiin liittyvät investoinnit 2024-2026

Investoinneissa vuoden 2024 luvut ovat talousarvioon liittyviä summia ja taulukko sisältää teknisen toimialan infrastruktuuriin ja tiloihin liittyvät investoinnit sekä elinvoima- ja ympäristötoimialan Yyterin kehittämiseen kohdennetun määrärahan. Yyterin kehittämiseen osoitetusta määrärahasta 50 000 esitetään käytettäväksi Kirjurinluodon kehittämiseen. Vuodet 2025-2026 ovat taloussuunnitelmavuosia ja niiden osalta tarkat summat päätetään erikseen ao. vuosien talousarvioissa.

Kaupunkikehityskohteet 2024-2026 euroina	Edunvalvonta-kohde (E)	2024	2025	2026
SATAMA JA YRITYSALUEET				
Porin Sataman alueet				
Satamatien suuntaisen kadun suunnittelu ja rakentaminen		40 000	40 000	400 000
Reposaaren maantien jalankulku- ja pyöräilyväylän suunnittelu	E	25 000		
Ekokorventien ja mt 272 liittymäjärjestelyjen suunnittelu		30 000	30 000	
Kivikaulantien suunnittelu ja rakentaminen				90 000
Luotsinmäki-Perko				
Asemakaavan hyväksymisvaihe			50 000	
Valtatie 8 Hyvelän liittymän porrastus	E	25 000		
Katusuunnittelu			50 000	
Isosanta-Aittaluoto				
1. vaiheen liikennejärjestelyjen suunnittelu (Valajankatu)		100 000		
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä				
Vt 2 ja vt 8 yhdystie, liikenneympyrän suunnittelu Honkaluoto	E	70 000		
Honkaluodon asemakaavan laajennusalueen katujen suunnittelu		25 000	50 000	
Honkaluodon katujen päällystykset			250 000	
Tiiliruukin eritasoliittymä (tiesuunnitelmaan osallistuminen)	E	100 000		
MATKAILU JA VAPAA-AIKA				
Reposaari-Kallo				
Reposaaren laituri (Markun laituri)		50 000	1 000 000	1 000 000
Uniluodon ruoppaukset ja aallonmurtaja		200 000		
Reposaaren telakka peruskunnostus		250 000		
Yyteri				
Elinkeinoelämää tukevat investoinnit		350 000	350 000	350 000
Yyterin inforakennus		2 000 000		
Kortejärventie-Santalantien katusuunnitelman tarkistus		5 000	250 000	
Kalafornia-Kirjurinluoto				
Elinkeinoelämää tukevat investoinnit		50 000	50 000	50 000
Kvistiluodontien ja Kimpajuovantien/ Kirjurinluodontie järjestelyt (yksityisteitä)		70 000		
Kirjurinluodon leiriytymisalue		250 000	320 000	260 000
Urheilukeskus ja Porin metsä				
Urheilukeskuksen alueen kunnostaminen		640 000	270 000	600 000
Urheilukeskuksen hiihto- ja kuntoratojen valaistuksen saneeraus		100 000	100 000	100 000
Maauimalan ympäristön yleissuunnitelman tarkentaminen, viikkurien ympäristön ennallistaminen		75 000	90 000	
Stadionin alueen peruskorjaus		200 000	2 000 000	2 000 000
KAUPUNKIKESKUSTA				
Kävelykadun suunnittelu		100 000	100 000	100 000
Jokikeskus 2. vaiheen viimeistely		770 000	120 000	20 000
Jokikeskus 3. vaiheen suunnittelu ja lupa-asiat		70 000	400 000	500 000
Pohjoisrannan laiturit ja kulkuväylät			100 000	
Keskustan liikenneverkkosuunnittelun jatkotoimet		75 000	250 000	150 000
Kauppatorin ja joukkoliikenteen laiturialueen jatkosuunnittelu ja rakentaminen		100 000	250 000	1 300 000
Taidemuseon peruskorjaus		2 220 000		
Taidemuseon edustan parannukset (liittyminen Jokikeskuksen taideaukioon)		50 000		
Jokikeskushankkeen valtionosuus		-2 329 000		
MUUTOSALUEET				
Karjarantakeskus				
Puunaulakujan rakentaminen			50 000	
Pasaasi				
Keskusaukion puiden uusiminen		25 000	50 000	
Karjalankatu-Ratapiha				
Ratalinnankatu		30 000		
MUUT				
Siltojen peruskorjaus				
Impolan ylikulkusillan rakennussuunnittelu		220 000	100 000	2 500 000
Raumansillan esiselvitys ja suunnittelu		50 000	30 000	280 000
Taavisillan peruskorjaus		100 000		
Pienvenesatamat ja -väylät				
Kokemäenjoen veneväylän suunnittelu ja toteutus		20 000	500 000	
YHTEENSÄ		6 156 000	6 850 000	9 700 000

Porilaisten hyvinvointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan perustehtävistä. Kunnan tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia, raportoida siitä ja suunnitella kunnan toiminta ja palvelut sen mukaiseksi, että ne mahdollisimman hyvin tukisivat asukkaiden hyvinvointia. Keskeistä on mahdollistaa puitteet asukkaiden omatoimiseen hyvinvoinnin ylläpitoon ja edistämiseen. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään Porissa koko kaupunkiorganisaation voimin.

Kerran valtuustokaudessa laaditaan hyvinvointikertomus, jossa kerrotaan porilaisten hyvinvoinnin tilasta ja haasteista. Vuosittain tätä tietoa täydennetään hyvinvointiraportoinnilla. Hyvinvointisuunnitelmalla pureudutaan näihin haasteisiin – se on keskeinen strateginen suunnitelma, joka jalkautetaan toimialoille. Hyvinvointisuunnitelmaan 2025 on asetettu viisi painopistettä: Mielen hyvinvointi, Liikkuminen, Terveelliset elintavat, Osallisuus ja aktiivisuus sekä Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö.

Valtaosa porilaisista voi hyvin, ovat aktiivisia ja elävät arkeaan tiiviisti osana yhteisöä. Suurimmat hyvinvoinnin haasteet liittyvät tällä hetkellä mielenterveyteen, yksinäisyyteen, ylipainoon ja vähäiseen liikkumiseen.

Tarkemmat tiedot porilaisten hyvinvoinnin haasteista löytyvät kaupungin nettisivuilta:

<https://www.pori.fi/talous-ja-strategia/strategiat-ja-ohjelmat> ja sieltä hyvinvointikertomuksesta ja -raporteista.

TOIMIALARAJAT YLITTÄVÄT YHTEISET TAVOITTEET

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Kaupungin poikkihallinnollinen liikkumishjelma		
Sivistystoimiala			
TOIMENPIDE	Jalkautetaan kaupungin poikkihallinnollista liikkumishjelmaa laaditun jalkauttamissuunnitelman mukaisesti sekä kaupunkiorganisaation sisällä että kaupunkilaisille, eri kohderyhmät huomioiden. Toteutetaan eri toimialojen ja yksiköiden ohjelmaan nostamia tekoja.		
MITTARI	Liikkumishjelman jalkauttaminen toimialoille, tavoitettujen yksikköjen lukumäärä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
	Liikkumishjelman jalkauttaminen kaupunkilaisille yhteistyössä viestintä-, markkinointi- ja osallisuusyksikköjen kanssa.	Liikkumishjelmaa ei ole jalkautettu organisaation sisällä.	Liikkumishjelma ja sen tavoitteet on esitelty kaikille kaupungin toimialojen yksiköille.
	Liikkumishjelmaan asetettujen eri toimialojen tavoitteiden toteuttaminen.	Liikkumishjelmaa ei ole jalkautettu kaupunkilaisille.	Liikkumishjelma ja sen tavoitteita on esitelty kaupunkilaisille sekä kolmannelle sektorille. Jokaisen toimialan tavoitteista toteutettu vähintään yksi.
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman huomiointi liikkumishjelmassa		
MITTARI	Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelmasta nostetaan kaksi toimenpidettä vuoden 2025 talousarvion investointisuunnitelmaan.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Toimenpideohjelma valmis	Kaksi suunnitelmasta nousutta toimenpidettä sisällytetty investointisuunnitelmaan.
Elinvoima- ja ympäristötoimiala			
TOIMENPIDE	Luontopalveluiden kehittämissstrategian kytkeminen liikkumishjelmaan		
MITTARI	Strategia valmis ja liikkumishjelma huomioitu	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Strategian teko kesken	Strategia on hyväksytty vuonna 2024

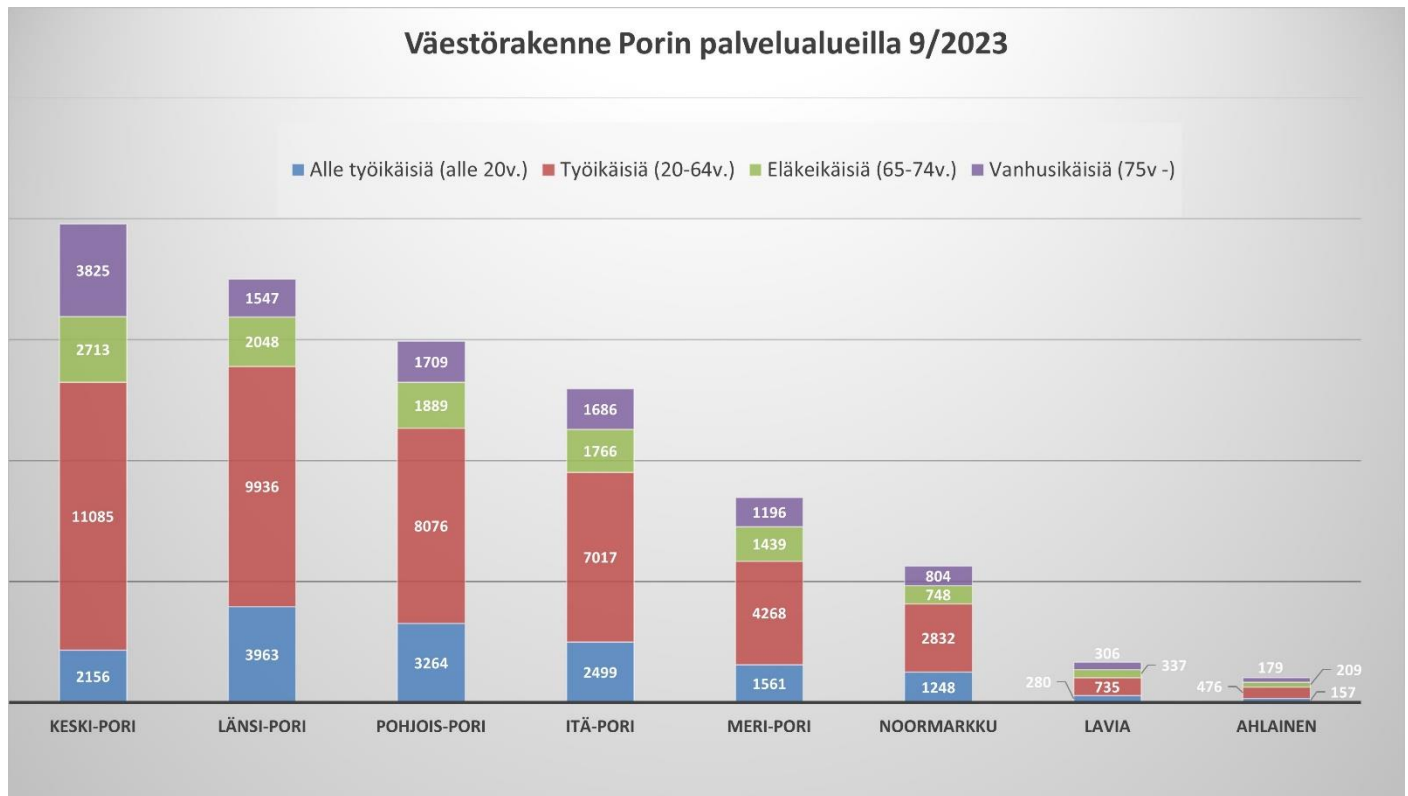
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon Toimivat palvelut yhteistyössä satakunnan hyvinvointialueen kanssa Pori on lasten ja nuorten kaupunki Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Saavutetaan korkea HYTE-kerroin, jolla on mahdollisimman myönteinen vaikutus valtion- osuuksiin		
TOIMENPIDE	Paras mahdollinen tulos HYTE-kertoimen tasossa. HYTE-kerroin pitää sisällään neljä pe- ruskoulun, viisi liikunnan, yhden kulttuurin ja viisi kuntajohdon prosessi-indikaattoria sekä kuusi tulosindikaattoria koskien kunnan väestön terveyttä ja hyvinvointia.		
MITTARI	Mittarina käytetään HYTE-kertoimen lukua euroa/asu- kas.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Porin HYTE-ker- roin euroa/ asukas vuonna 2022: 19,7	Parempi tulos

Palvelualueet ja niiden väestörakenne

Ahlainen, Itä-Pori, Keskusta, Lavia, Länsi-Pori, Meri-Pori, Noormarkku, Pohjois-Pori

Porin palvelualueiden väestön määrä poikkeaa suuresti toisistaan. Suurimman, Keski-Porin ja pienimmän, Ahlaisten ero on merkittävä. Tämä näkyy myös alueiden väestörakenteessa. Keski-Porin ja Länsi-Porin työikäisten määrä on suurin Keski-Porin palvelualueella. Keski-Porin väestörakenteessa erottuu selvästi myös eläke- ja vanhusikäisten suurempi määrä, minkä voi tulkita myös lähipalveluiden saatavuudella Keski-Porin alueella. Länsi-Porin alueella alle 20-vuotiaiden määrä korostuu muihin alueisiin verrattuna.

Länsi-Porin, Pohjois-Porin ja Itä-Porin iäkkäiden määrät ovat samanlaisia vaikka toisaalta työikäisten määrät vaihtelevat suuresti. Tämä heijastuu silloin myös alueen huoltosuhteeseen negatiivisesti. Suurimmat ongelmat huoltosuhteessa on erityisesti Laviassa ja Ahlaisissa, jossa työikäisten määrä suhteessa alle työikäisiin ja eläke- ja vanhusikäisten määrään on pieni.

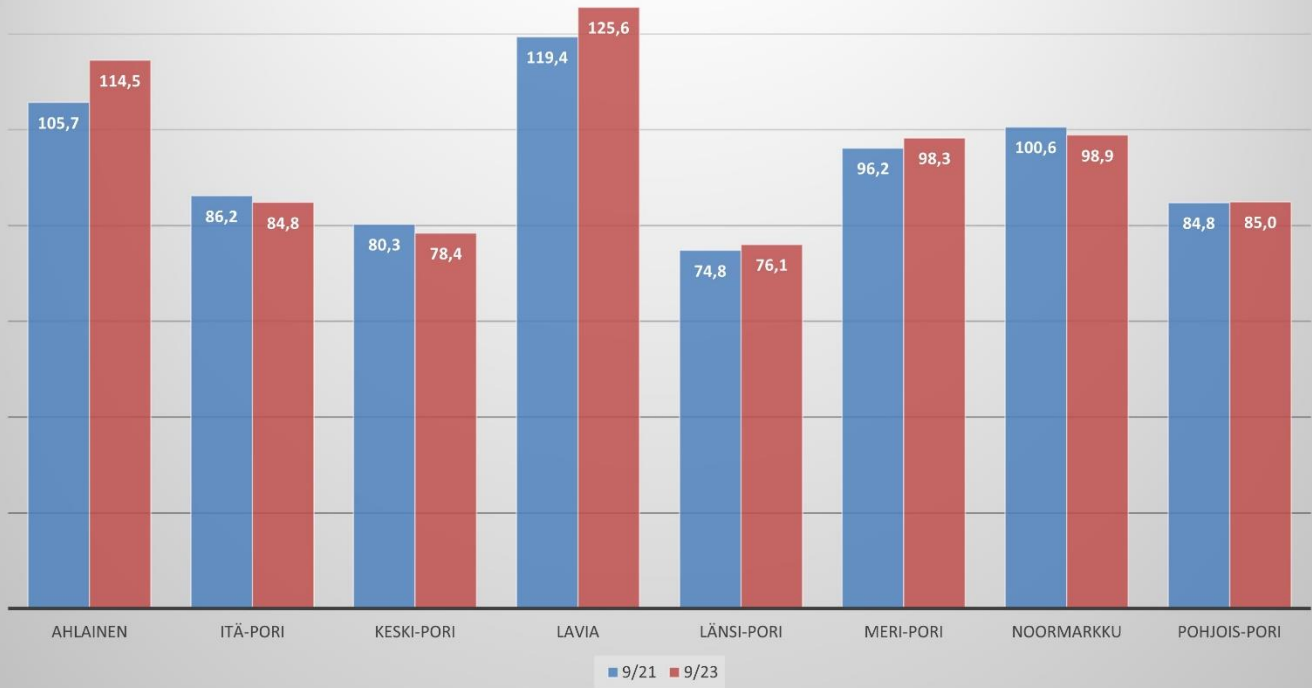

Väestörakenne Porin palvelualueilla syyskuussa 2023

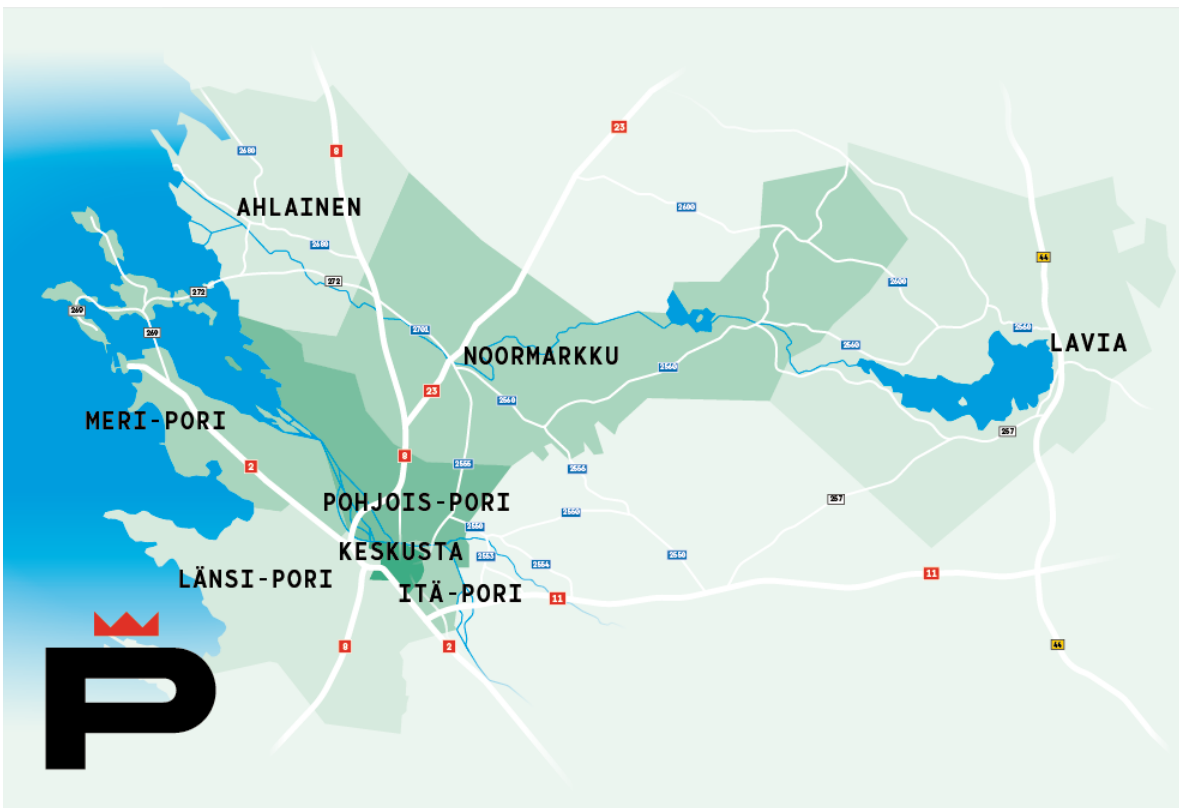
Porin palvelualueilla huoltosuhde ylittää Suomen kuntien keskimääräisen arvon 62,3 sataa työikäistä kohti (vuonna 2022). Kaikilla palveluilla huoltosuhde on heikentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Kuitenkin paras tilanne on Länsi-Porin palvelualueella, jossa on myös vähiten vanhusikäisiä työikäisiin nähden. Toisaalta alueella on myös eniten alle 20-vuotiaita. Heikoin tilanne on Laviassa, jossa huoltosuhde on heikentynyt merkittävästi viimeisten vuosien aikana (119,4 vuonna 2021). Ahlaisissa, jossa lasten ja iäkkäiden määrä ylittää työikäisten määrän eli väestöllinen huoltosuhde on reilusti yli sadan. Sielläkin huoltosuhde on heikentynyt viime vuosien aikana (105,7 vuonna 2021).

Itä-Porissa, Keski-Porissa ja Noormarkussa huoltosuhde on hieman parantunut parin viime vuoden aikana.

Demografinen huoltosuhte Porin palvelualueilla 9/2021 ja 9/23

Väestöllinen huoltosuhte Porin palvelualueilla syyskuussa 2021 ja 2023

Porin palvelualueet.

[Palvelualueiden tarkemmat kartat ja tiedot](#)

TÄRKEIMMÄT KEHITTÄMISKOHEET

Tarkoituksena on nostaa näkyviin panostuksia, joita Porin kaupunki käyttää asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Investoinneissa vuoden 2024 luvut ovat talousarviossa budjetoituja summia ja vuodet 2025–2026 taloussuunnitelmavuosia.

Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä infrainvestointeja tehdään noin 7 miljoonalla eurolla ja tilainvestointeja noin 17,8 miljoonalla eurolla vuonna 2024.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEEN LIITTYVÄT INVESTOINNIT

INFRAINVESTOINNIT	TA 2024	TS2025-2026
Keuyen liikenteen väylät	468 000	1 292 400
Katujen perusparannus ja uudelleen asfaltointi	1 855 000	5 420 000
Siltojen peruskorjaus	940 000	3 230 000
Puistot ja leikkipaikat	700 000	2 600 000
Pienvenesatamat ja -väylät	580 000	3 600 000
Katuvalaistusten saneeraus	1 400 000	2 000 000
Jokikeskus	890 000	1 040 000
Liikuntapaikat	120 000	1 111 600
YHTEENSÄ	6 953 000	20 294 000
TILAINVESTOINNIT	TA 2024	Kokonaiskustannus
Pohjois-Porin monitoimitalo vaiheet 1 ja 2	4 600 000	30 700 000
Reposaaren alueen palvelumuotoilu	1 800 000	4 000 000
Ahlaisten monitoimitalo	2 000 000	4 000 000
Itä-Porin päiväkotit	4 000 000	8 500 000
Kyläsaaren päiväkotit	150 000	2 950 000
Kirjastorakennuksen peruskorjaus (alustava arvio 25-35M€)	200 000	35 000 000
Taidemuseon peruskorjaus (johon valtionosuus 675 000 €)	2 875 000	*4 675 000
Stadionin alueen peruskorjaus	200 000	4 200 000
Yyterin info	2 000 000	2 900 000
YHTEENSÄ	17 825 000	96 925 000

MUITA HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ EDISTÄVIÄ TEKOJA

- Harrastamisen Porin malli	290 000 euroa (OKM 170 000)
- Nuorisopassi (vuoden 2022 käyttöasteen mukaan)	45 000 euroa
- Hyvinvointia edistävät yhdistysavustukset	
o Liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriavustukset	580 000 euroa
o Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen	193 000 euroa
o Kevytavustukset (hyvinvointiraha, toimintatoni, startti)	103 000 euroa
o Kumppanuussopimukset	807 000 euroa
- Kesäruokailun toteuttaminen	100 000 euroa
- Liikkumisohjelman toteuttaminen	100 000 euroa
- Henkilöstön aktivoiminen ePassilla	500 000 euroa
- Lajikokeilut henkilöstölle ja työsuhdepolkupyöräet	50 000 euroa

YHTEENSÄ

2 768 000 euroa

Poriin ulkomailta muuttaneiden kotouttamistyö aiheuttaa kuluja satojen tuhansien edestä, mutta summaa on mahdotonta arvioida etukäteen, ja kulut pääosin saadaan takaisin valtion korvauksina. Lisäksi Porin kaupunki toteuttaa itse tai on mukana hyvinvointia ja terveyttä edistävässä hankkeissa, joiden yhteissumma seuraavan kolmen vuoden aikana on noin 1 000 000 euroa.

TURVALLISUUS

Kaupunkilaisten turvallisuuden tunne on jokaiselle henkilökohtainen. Tästä syystä sen kehittämiseen liittyvien toimenpiteiden on vastattava asukkaiden havaitsemiin epäkotiin. Porin kaupunki kerää asukkaiden havaintoja turvallisuuteen liittyvistä kehityskohteista. Nämä havainnot pitää vielä analysoida ja niistä pitää tehdä korjausesityksiä valmistumisaikatauluineen. Toimenpiteistä on viestittävä ja ne pitää yhdistää kaupunkilaisten antamaan palautteeseen. Näin vähitellen parannetaan kaupunkilaisten luottamusta vaikutusmahdollisuuksiinsa ja heidän turvallisuutensa tunnetta.

Kaupungissa tehdään alueisiin ja rakennuksiin liittyviä kehittämis- tai perusparannustoimenpiteitä. Näissä toimenpiteissä pitää huomioida varautumiseen, valmiuteen sekä riskienhallintaan liittyvät asiat. Yhdyskuntasuunnittelun avulla voidaan kustannustehokkaasti rakentaa ympäristöt, jotka vähentävät onnettomuuksia, rikollisuutta ja kaupunkilaisten turvattomuuden tunnetta. Tässä kaupunkisuunnitteluun liittyvässä työssä huomioidaan erityisesti pelastusviranomaisen ja poliisin asiantuntemusta.

Ihmisten turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat kaikki teiden ja kevyen liikenteen väylien kuntoon, valaistuksiin ja niiden ylläpitoon liittyvät investoinnit. Kaupunkisuunnittelulla, investointisuunnittelulla ja niihin liittyvillä toimintatavoilla on iso merkitys turvallisen ja hyvinvoivan kaupungin kehittämisessä.

Muita keskeisiä panostuksia arjen turvallisuuteen ovat muun muassa

- Kameravalvonta yhdessä viranomaisten kanssa
- Kirjurinluodon kehittäminen turvallisuuden näkökulmasta (uimaranta, sillat, johtokeskuspaikka, kamerat, valot)
- Keskustan kehittäminen turvallisuuden näkökulmasta
- Taavisillan toimintakunnon varmistaminen

YHTEISTYÖ HYVINVOINTIALUEEN KANSSA

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaupungin ja hyvinvointialueen yhteinen tehtävä. Yhteistyön varmistamiseksi käydään hyvinvointialueen kanssa vuosittaiset neuvottelut sekä jatkuvaa vuoropuhelua yhdyspinnoilla toteutettavista palveluista. Molemmat toimijat nimeävät henkilöt erilaisiin yhteisiin hyvinvoinnin edistämisen työryhmiin. Myös asukkaiden osallisuutta tehdään yhteistyössä. Porin kaupungin näkökulmasta yhteistyön painopisteet ovat:

- Hyvinvointisuunnitelmat ja -raportit sekä tiedon vaihto
- Yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely sekä toteutus
- Palvelut yhdyspinnoilla
- Kiinteistöt ja tilat
- Yhteiset hankkeet
- Pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasot
- Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa

OSALLISUUS JA YHDISTYSYHTEISTYÖ

Osallisuus ja vaikuttaminen

Porissa on käytössä osallisuus- ja vuorovaikutusmalli, jossa kuvataan, miten Porissa edistetään osallisuutta ja mitä osallistamisella tavoitellaan. Työntekijälle ja päättäjälle se on ohjenuora, työkalu ja muistikirja, asukkaalle väline saada tietoa osallistumismahdollisuuksista ja arvioida tavoitteiden toteutumista. Samalla malli on lupaus siitä, että kaupunkilaiset ja palveluiden käyttäjät voivat osallistua ja vaikuttaa asioiden, päätösten ja palveluiden valmisteluun ja kaupungin toimintaan.

Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin sisältöä kehitetään uusilla vuorovaikutteisilla toimintatavoilla yhdessä kaupunkilaisten kanssa. Se kannustaa vaikuttamaan ja ottamaan vastuuta oman asuinalueensa ja kaupungin palveluiden kehittämisestä. Mallissa huomioidaan myös yhdistysten, vaikuttamistoimielinten ja muiden kumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö.

Ajatuksena on, että osallisuus- ja vuorovaikutusmalli on kaikkien työntekijöiden työkalu, mutta käytännössä sen käyttäminen vaatii koulutusta sekä vahvaa läsnäoloa osallisuuteen paneutuneilta työntekijöiltä. Kaksi osallisuusasiantuntijaa vastaa koko kaupungin osallisuustyön koordinoinnista, suunnittelusta ja kehittämisestä. Heidän päätehtäviänsä ovat osallisuus- ja vuorovaikutusmallin kehittäminen, ylläpitäminen ja jalkauttaminen organisaatioon, yksiköiden tukeminen osallisuustyössä, vaikuttamistoimielinten asioiden valmistelu sekä koulutusten suunnittelu ja toteuttaminen henkilöstölle. Porilla on käytössä vuorovaikutteinen keskustelutapa ja osallisuusasiantuntijat voivat vetää dialogeja sekä järjestää muita osallistavia kuulemis- ja asukastilaisuuksia, joita järjestetään tarpeen mukaan. Isona osana työhön kuuluu myös osallistuvan budjetoinnin kehittäminen.

Osallistuva budjetointi Porissa

Kaupunki on toteuttanut osallistuvaa budjetointia Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahalla vuodesta 2018 alkaen. Toimintatavassa kannustetaan porilaisia ideoimaan ja toteuttamaan erilaisia hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevia hankkeita kaupungin myöntävän hankerahan avulla. Hankkeiden tulee olla kaikille porilaisille avoimia ja maksuttomia, lisäksi hankkeille on annettu vuosittain erilaiset teemat. Teemat perustuvat porilaisten hyvinvoinnin haasteisiin, jotka on esitetty hyvinvointikertomuksessa ja -raporteissa. Teemoina on ollut muun muassa yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen, lapset ja nuoret, ympäristöystävällisyys ja liikkuminen.

Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahan vuosittainen määrä on vaihdellut 80 000 ja 250 000 euron välillä. Pääperiaatteet ovat olleet vuosittain samat, mutta pieniä muutoksia ja täydennyksiä on tehty vuosittain. Vuonna 2023 hyvinvointiraha on kohdennettu nuorille teemalla Rakkaudella porilaisille nuorille. Vuoden 2024 teeman valinnassa osallistetaan porilaisia.

Hyvinvointirahan suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa kaupungin hyvinvointiryhmä yhdessä avustustyöryhmän ja asiantuntijoista koostuvan pienryhmän kanssa. Päätöksen rahan käytöstä tekee kaupunginhallitus.

Järjestö- ja yhdistysyhteistyö

Porin kaupungin alueella toimivilla järjestöillä ja yhdistyksillä on merkityksellinen rooli kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumisen edistämisessä. Alueella toimivien järjestöjen ja yhdistysten kanssa Pori kehittää kasvavaa, osaavaa ja hyvinvoivaa kaupunkia. Järjestöt ja yhdistykset edustavat alueen asukkaita ja omaavat laajan osaamisperustan oman toimintansa tarkoituksen mukaisesti. Kaupungin, järjestöjen ja yhdistysten välisellä yhteistyöllä ja kumppanuudella edistetään kaupungin asukkaiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia, vaikutusmahdollisuuksia ja hyvinvointia.

Porin kaupungilla on monia yhteistyömuotoja alueella toimivien järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Keskeiset yhteistyön muodot ovat avustustoiminta, kumppanuusmenettely, tilamahdollisuudet, tapahtumayhteistyö, yhdistystilaisuudet, neuvonta ja viestintä. Kulloisestakin kokonaisuudesta tai sen osasta vastaa nimetty vastuuhenkilö tehtäväkuvansa mukaisesti. Toimialojen yhteyshenkilöiden lisäksi yhdistysyhteistyössä mukana on kaupungin nimetty yhdistysyhteyshenkilö.

Kaupungin ja alueen yhdistysten välistä yhteistyötä vahvistavat kaupungin toimialojen edustajista ja yhdistystahon edustajista koottu työryhmä, suunnitelmallinen yhdistysyhteistyön toimintamalli sekä kaupunginhallituksen hyväksymät avustusperiaatteet. Toimintamalli sisältää neljä osa-alueetta: taloudellinen ja toiminnallinen yhteistyö (avustukset, kumppanuus, tilat, tapahtumat), yhdistysyhteyshenkilötyö, vuosikello ja viestintä. Osa-alueet nivoutuvat sisällöllisesti kiinteästi toisiinsa. Osa-alueita käsitellään yhdistys- ja muissa tapaamisissa tarpeen mukaan vuoden aikana.

Kaupungin hanketoiminta

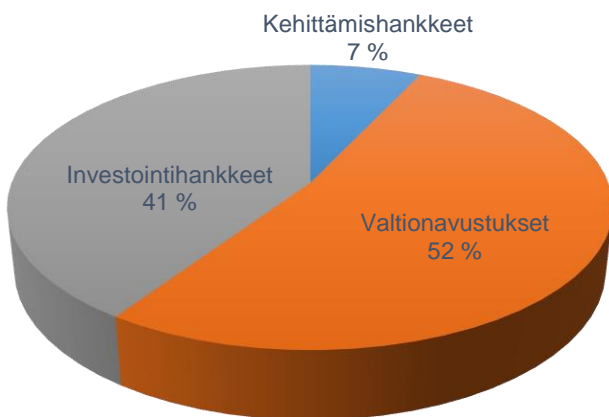
Toiminnan ja infrastruktuurin kehittäminen hankerahoituksella

Jatkuva parantaminen on jokapäiväisten asioiden tekemistä aina vähän sujuvammin ja tehokkaammin. Merkittävimmät kehitysoikeudet otetaan uusia tai aikaisempaa parempia toimintatapoja, prosesseja, järjestelmiä tai palveluita tuottavissa kehittämissankkeissa sekä infrastruktuuria parantavissa investointihankkeissa. Hankkeita toteutetaan oman rahoituksen ohella eri rahoituskanavista haetuilla avustuksilla. Eri hallinnonalojen myöntämät valtionavustukset muodostavat tärkeän rahoituslähteen.

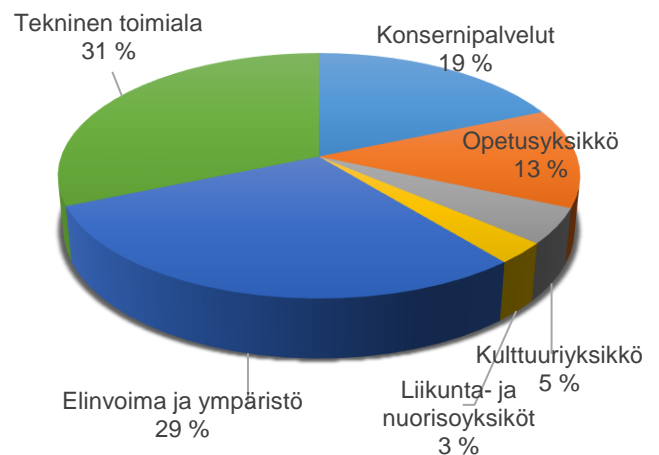
Ulkopuolisen rahoituksen merkitys kasvaa entisestään tiukentuvassa kuntataloudessa. Avustusten myötä kaupunkiin saadaan lisää elinvoimaa, aktiivisuutta ja asiantuntemusta. Osittain ulkopuolisella rahoituksella toimivilla hankkeilla on viime vuosina esimerkiksi parannettu tulvasuojelua, tehty kuluttajien energianeuvontaa, toteutettu palvelumuotoilua museoissa sekä kehitetty kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta. Valtionavustuksilla tuetaan esimerkiksi kotouttamisohjelman toteuttamista, perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämistä, lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä joukkoliikenteen järjestämistä.

Kaupungin hanketoiminta on merkittävää: vuonna 2023 on myönnetty avustusta edelleen vuosille 2024–25 jatkuvalla yli 40 hankkeelle, joiden kustannukset ovat yhteensä noin 23 miljoonaa euroa. Tästä avustuksilla katetaan 11 miljoonaa euroa ja oman rahoituksen tarve on 12 miljoonaa euroa (52 %). Omarahoitusosuudet vaihtelevat voimakkaasti hanketyypeittäin ja rahoituslähteittäin, välillä 0–87 %. Käynnissä olevien kehittämissankkeiden omarahoitusosuus on noin 30 %. Valtionavustuksissa oman rahoituksen tarve on keskimäärin 50 %. Lukua nostaa merkittävästi joukkoliikenteen 87 % omarahoitusosuus, jota ilman oman rahan tarve valtionavustuksissa olisi vain 15 %. Investointihankkeissa omarahoitusosuus on keskimäärin 60 % hankkeen kustannuksista.

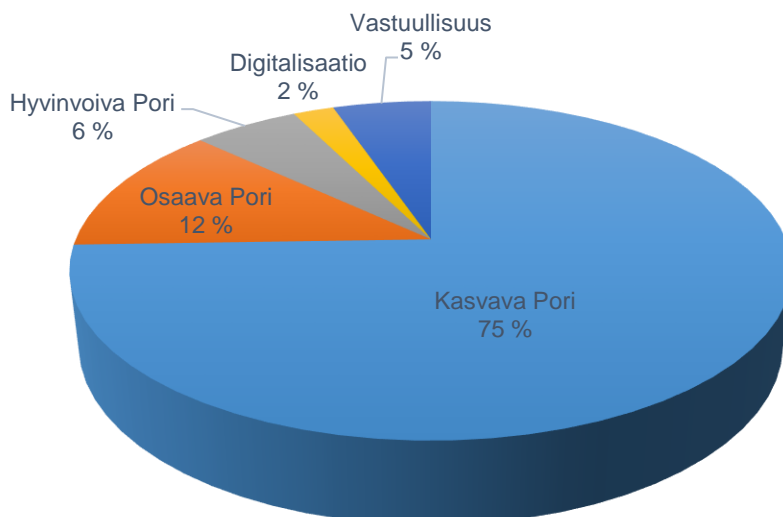
Hankerahoitus hanketyypeittäin 2023-25

Hankerahoitus toteuttajittain 2023-25

Hankerahoitus strategian teemoittain 2023-25

Hankerahoituksella tarkoitetaan omalla ja ulkopuolisella rahoituksella katettuja hankkeiden kokonaiskustannuksia.

Haettavat hankerahoitukset vuonna 2024

Opetuksen, liikunta- ja nuorisotoiminnan sekä kulttuuripalveluiden toteuttamiseen ja kehittämiseen haetaan vuosittain uusia valtionavustuksia noin 1,6 miljoonalla eurolla. Myös joukkoliikenteen järjestämiseen saadaan valtionavustusta, jonka määrä tosin on pienentynyt vuosittain tasaisesti. Ensi vuodelle haetaan hankeavustusta asumisneuvonnan käynnistämiseen erityisesti nuorten ja ikääntyneiden asumisessa ilmenevien ongelmien ratkaisemiseksi. Lisäksi tavoitellaan rahoitusta kaupunkikeskustan kehittämiseen ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Kaupunginhallituksen 9.10.2023 hyväksymä Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartta on monitahoinen kehittämisohjelma, jolla edistetään systeemistä muutosta kohti resurssiviisasta Poria. Tiekartan tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi luodaan menetelmät toimenpiteiden toteutumisen mittaamiseen, seurantaan ja raportointiin. Ulkopuolisella rahoituksella kehittämistyötä voidaan laajentaa kokonaisvaltaisempaan kestävyysraportointiin, joka kytketään kiinteäksi osaksi talouden raportointia.

Vuonna 2024 alkavista uusista hankkeista ei ole varmaa tietoa, minkä vuoksi hanketoiminnan budjetointi on haastavaa. Suunnitelma täydentyy vuoden aikana haettavaksi tulevien avustusten ja saatujen rahoituspäätösten myötä. Hankkeiden omarahoitusosuudet katetaan toimialojen talousarviokehityksen sisältä.

Keskeiset valmisteltavat rahoitushaut vuonna 2024 (tilanne lokakuussa 2023):

Kehittämiskohde/toiminto	Arvio uudesta hankerahoituksesta 2024–26	Arvio tarvittavasta omarahoituksesta
Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kehittäminen	1 500 000 €	230 000 €
Joukkoliikenteen järjestäminen	780 000 €	5 417 000 €
Asumis- ja talousneuvonnan käynnistäminen	580 000 €	230 000 €
Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan indikaattoreiden, seurannan ja kestävyysraportoinnin kehittäminen	330 000 €	66 000 €
Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ja ohjaamotominta	370 000 €	80 000 €
Kaupunkikeskustan tapahtumallisuuden vahvistaminen ja kävelykadun kehittäminen	300 000 €	90 000 €
Perheiden hyvinvoinnin tukeminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen	250 000 €	50 000 €
Kulttuuripalveluiden kehittäminen	90 000 €	18 000 €
YHTEENSÄ	4 200 000 €	6 181 000 €

Hankejohtamisen kehittäminen

Kaupungin hankekokonaisuutta ei ole johdettu tavalla, jolla siitä saataisiin paras mahdollinen hyöty. Sirpaleisen tekemisen sijaan hankkeiden toteuttaminen tulee kiinnittää vahvemmin strategiaan ja taloussuunnitteluun. Hanketoiminnan haasteena on hankkeessa kerätyn tiedon ja osaamisen hyödyntäminen ja toiminnan jatkuvuus hankkeen päätyttyä. Hankejohtamisen kehittäminen on aloitettu nykytilanteen kartoittamisella syksyllä 2023. Tarkoituksena on määritellä hanketoiminnan tavoitteet, vastuut ja toimintatavat sekä ottaa käyttöön toimintaa tukevat palvelut ja työkalut vuoden 2024 aikana.

Kaupungin myöntämät avustukset

Kumppanuussopimuksiin perustuvat avustukset 934 000 €

Porin kaupungilla on voimassa oleva kumppanuussopimus 16 toimijan kanssa. Sopimukseen liittyviin avustuksiin on sidottu yhteensä 934 000 euroa vuonna 2024.

Avustusten painottamista pidempiaikaisiin kumppanuussopimuksiin jatketaan edelleen, koska se mahdollistaa järjestöjen toiminnan sekä järjestöjen ja kaupungin välisen yhteistyön pitkäjänteisen kehittämisen.

Solmitut kumppanuussopimukset	Sopimuksen kesto	Avustus v. 2024
Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry	2023-26	110 000
Satakunnan Hyvinvointi- ja kulttuuriyhdistysten Tuki ry	2023-26	46 000
Keho liikkeessä ry/Pori Dance Company	2023-26	22 000
Satakunnan yhteisöt ry	2021-24	130 000
SPR:n Kontti-ketju, Porin yksikkö	2021-24	40 000
MLL:n Satakunnan piiri ry	2021-24	65 000
Satakunnan Elävän Kuvan Keskus ry	2021-24	17 000
Läntinen tanssin aluekeskusyhdistys ry	2022-24	20 000
Pormestarinluodon asukasyhdistys ry	2021-24	50 000
Porin Seudun Työttömät ry	2021-24	65 000
TUL Satakunnan piiri ry	2022-24	55 000
Porin Ässät ry	2022-24	40 000
Lounais-Suomen Martat ry	2022-24	35 000
SPR Satakunnan piiri	2023-26	72 000
Liikuntaseura Pori ry	2023-26	40 000
Rakastajat-teatteriryhmän kannatusyhdistys ry	2024	127 000
YHTEENSÄ		934 000

Kaikista ylläolevista avustuksista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Strategiset tapahtumakumppanuudet 228 000 €

Avustusmuodolla tuetaan strategisesti tärkeitä tapahtumia, joilla on suuri merkitys porilaisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaan, ja jotka ovat juurtuneet kaupunkiin ja edustavat vahvasti porilaisuutta.

Solmitut tapahtumakumppanuudet		Kesto	
Pori Jazz-festivaali (Pori Jazz 66 ry)	elinvoima- ja ympäristötoimiala	2023-2024	198 000
Porin Päivä (Pori-Seura ry)	elinvoima- ja ympäristötoimiala	2023-2024	10 000
Porispere-festivaali (Porispere Oy)	elinvoima- ja ympäristötoimiala	2022-2024	20 000
YHTEENSÄ			228 000

Kaikista ylläolevista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Toiminta-avustukset 770 000 €

Yhdistykset voivat hakea toiminta-avustusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä liikuntaan, nuorisotoimintaan ja kulttuuriin.

Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseen	sivistystoimiala	190 000
Liikunnan ja nuorisotyön tukemiseen	sivistystoimiala	490 000
Kulttuurin tukemiseen	sivistystoimiala	90 000

Kevytavustukset 103 000 €

Kevytavustukset on tarkoitettu kaupunkilaisten hyvinvointia tukevan toiminnan järjestämiseen. Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahalla tuetaan kaikille avoimen toiminnan järjestämistä ja toimintatonna voi hakea rajatun ryhmän toimintaan. Starttiraha on tarkoitettu tukemaan uusien yhdistysten perustamista.

Osallistuva budjetointi	kaupunginhallitus	80 000
Toimintatonnit	sivistystoimiala	20 000
Starttiraha	kaupunginhallitus	3 000

Hankeavustukset 172 324 €

Monivuotisiin hankkeisiin on sidottu avustuksia 12 324 euroa vuodelle 2024. Uusia hankeavustuksia avataan yhdistysten haettavaksi 160 000 eurolla.

Myönnetyt hankeavustukset	Kesto	Avustus v. 2024
Länsi-Suomen Romanit ry/ Le phallo butti! Ota työstä kiinni!-hanke	2023-26	12 324
YHTEENSÄ		12 324

Kaikista ylläolevista avustuksista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Varaus uusiin hankeavustuksiin	elinvoima- ja ympäristötoimiala	160 000
--------------------------------	---------------------------------	---------

Tapahtuma-avustukset 150 000 €

Tapahtuma-avustusta voidaan myöntää Porissa järjestettävään valtakunnalliseen, kansainväliseen tai sellaiseksi pyrkivään tai muuhun kaupungin elinvoimaa ja imagoa tukevaan tapahtumaan. Järjestäjänä voi olla rekisteröitynyt yhdistys tai yritys tai useita toimijoita yhdessä.

Tapahtuma-avustusta voi hakea ympäri vuoden, mutta kuitenkin riittävän aikaisin, jotta hakemus ehtii elinvoima- ja ympäristölautakunnan työjärjestyksen puitteissa arvioitavaksi ja päätettäväksi ennen tapahtuman järjestämistä.

Tapahtuma-avustukset	elinvoima- ja ympäristötoimiala	150 000
----------------------	---------------------------------	---------

Yksityistieavustukset 160 000 €

Yksityistieavustukset	tekninen toimiala	160 000
-----------------------	-------------------	---------

Avustukset yhteensä 2 517 324 €

Avustuskategorioiden myönnettävät määrärahat ovat valtuustoon nähden sitova taso. Avustusmäärärahoja voidaan talousarviovuoden aikana kuitenkin siirtää avustuskategoriasta toiseen talous- ja hallintojohtajan päätöksellä.

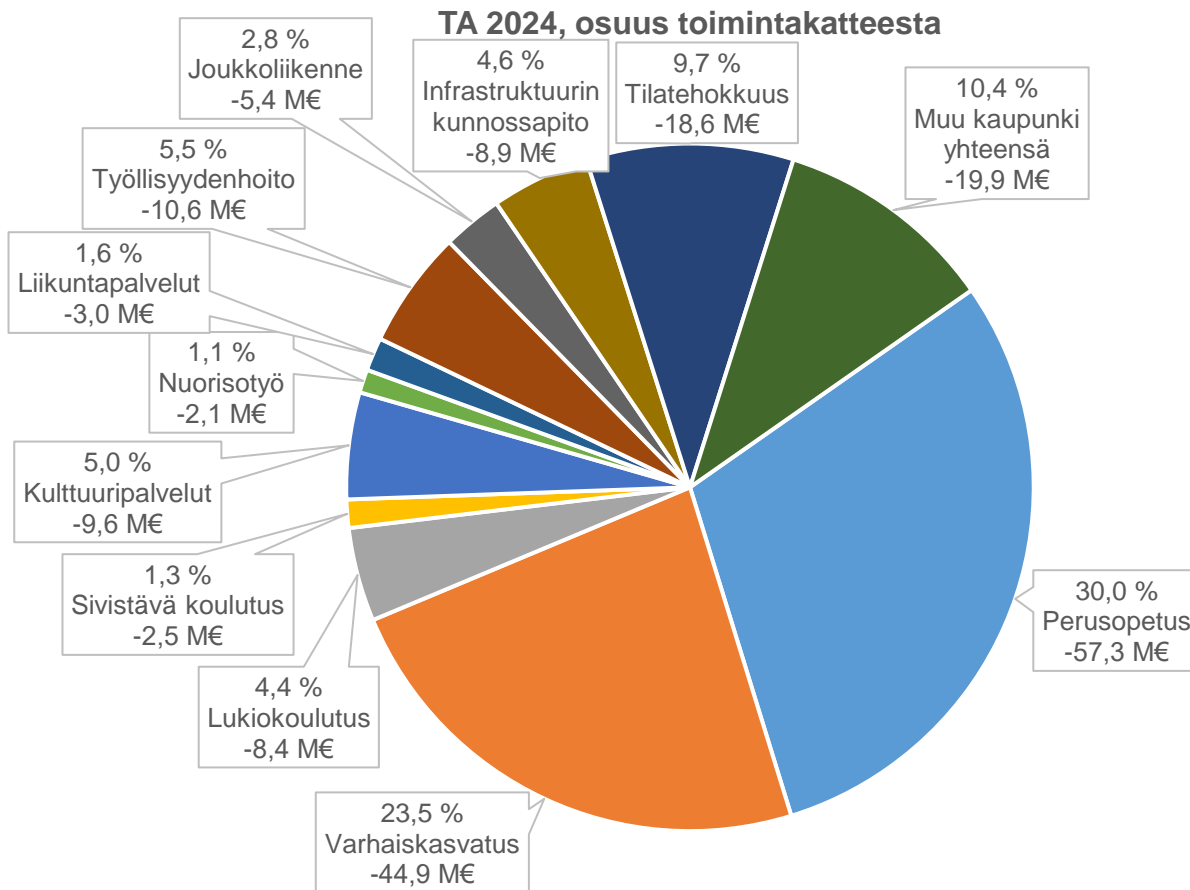
Käyttötalousosa

Käyttötalousosan esittely ja sitovuus

Toimialakohtaiset esitykset sisältävät toimialojen toiminnallisten tavoitteiden lisäksi kaupungin 11 taloudellisesti suurimman prosessin kuvaukset ja niiden arvioitun kehityksen sekä taloudelliset vaikutukset. Kukin prosessikuvaus sisältää kaupungin strategiasta johdetut pitkän aikavälin tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat toimenpidemittarit talousarviovuodelle.

Taloudellisena osiona toimialojen esityksissä on esitetty meno- ja tuloarviot, joiden summana muodostuva toimintakate on toimialan sitova tavoite eli kaupunginvaltuuston vahvistama määräraha, ellei toisin ole esitetty. Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja konsernipalveluiden esikuntayksikön osalta noudatetaan yhteissitovuutta. Sivistystoimialalla sivistyslautakunnalla ja vapaa-ajan lautakunnalla on omat sitovat budjettinsa.

Toimialojen talouden osalta on esitetty toimintakatteen alapuolella laskennalliset erät, joka sisältää suunnitelman mukaiset poistot ja kaupungin sisäiset vuokrat. Toimintakate yhteenlaskettuna laskennallisilla erillä kuvaa toimialan tai tehtävän kokonaiskustannuksia. Jokaisen toimialan osalta on esitetty lisäksi toimintakatteen jakautuminen yksiköittäin, toimialan menolajijakauma sekä henkilöstösuunnitelman mukaiset suunnitellut henkilötyövuodet.

Top 11-prosessien osuudet kaupungin toimintakatteesta.

Toimialojen ulkopuolisten tehtävien meno- ja tuloarviot

Tarkastustoimi

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	9	11	11	11	11
Toimintamenot	-435	-517	-578	-595	-613
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-426	-506	-567	-585	-603
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-30	-6	-7	-7	-7
Tehtävän kokonaiskustannukset	-456	-513	-574	-592	-610

Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden yhteissitovuuden piiriin kuuluvat kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen sekä konsernipalvelut-esikuntayksikön tehtäväkohdat.

Kaupunginvaltuusto

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintamenot	-294	-202	-272	-279	-288
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-294	-202	-272	-279	-288
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-102	-37	-49	-49	-49
Tehtävän kokonaiskustannukset	-396	-239	-321	-328	-337

Kaupunginhallitus

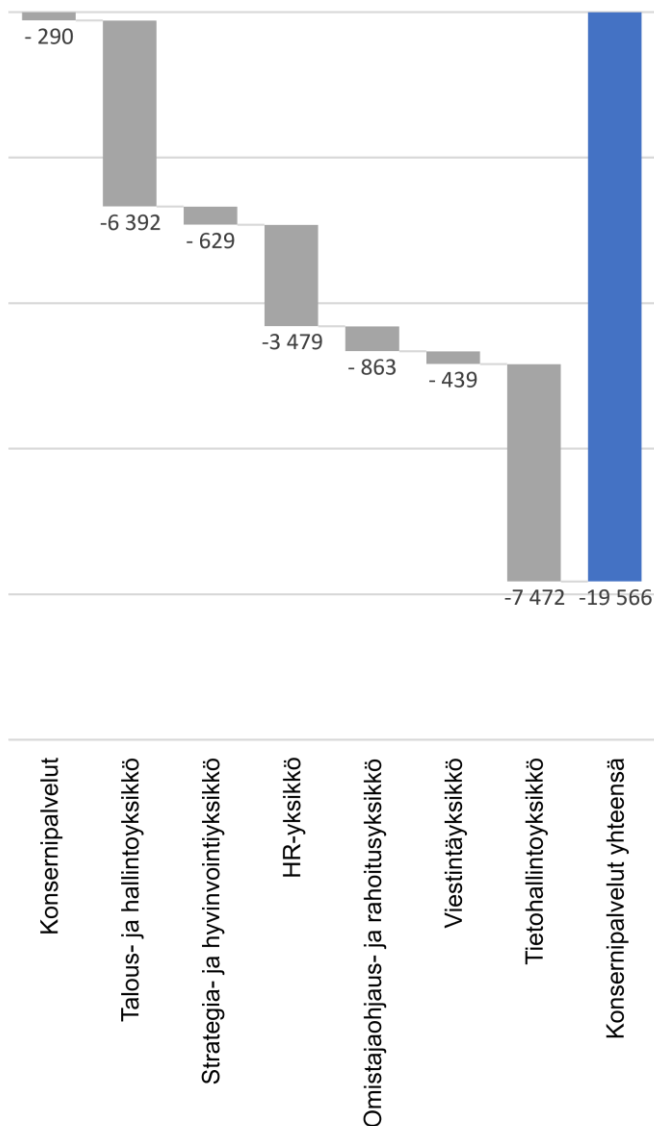
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	48	21	18	19	19
Toimintamenot	-10 854	-9 203	-8 591	-7 711	-7 882
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-10 806	-9 182	-8 573	-7 693	-7 863
Laskennalliset tulot	4				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-52	-29	-29	-29	-29
Muut laskennalliset kustannukset	-324	-111	-49	-49	-49
Tehtävän kokonaiskustannukset	-11 178	-9 322	-8 651	-7 771	-7 941

Kaupunginhallituksen määrärahoihin sisältyvät suunnitelmakaudella vuosittaiset tuet lentoliikenteelle (3 M€ vuonna 2024, 2 M€ vuosina 2025 ja 2026), Porin Teatterisäätiölle (1,975 M€) sekä Pelastusharjoitusalue-säätiölle (0,1 M€).

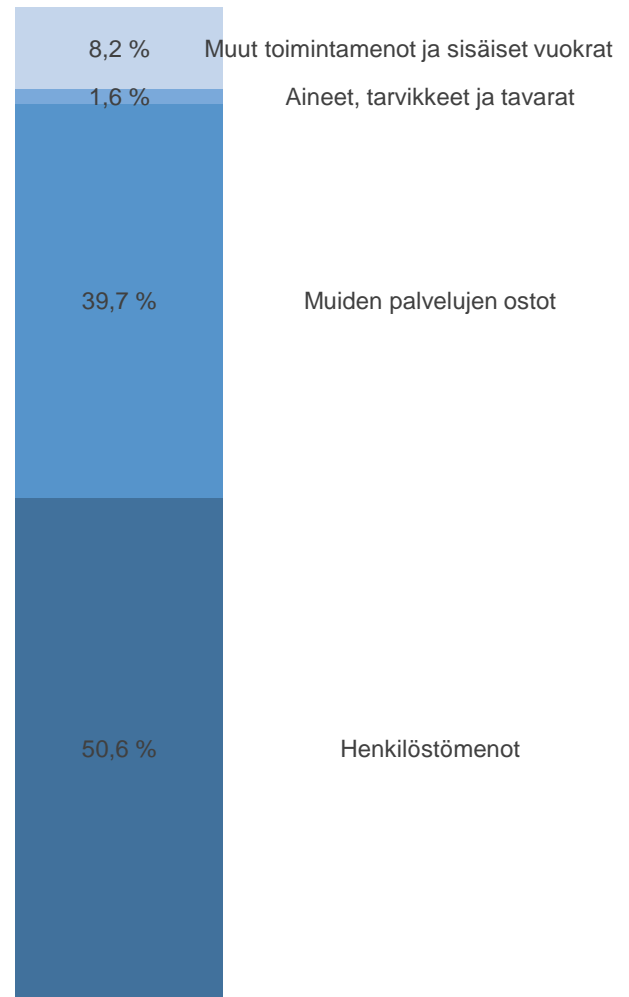
Konsernipalvelut-esikuntayksikkö

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	1 241	880	2 055	2 092	2 131
Valmistus omaan käyttöön		0			
Toimintamenot	-12 233	-12 139	-21 620	-22 261	-22 922
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-10 992	-11 259	-19 566	-20 169	-20 791
Laskennalliset tulot	11 541	0	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-2	-34	-782	-782	-782
Muut laskennalliset kustannukset	-1 661	-579	-681	-681	-681
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 114	-11 872	-21 029	-21 632	-22 254

TA 2024 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Esikuntayksikön menolajijakauma TA 2024

Vaikuttamistoimielimien määrärahat

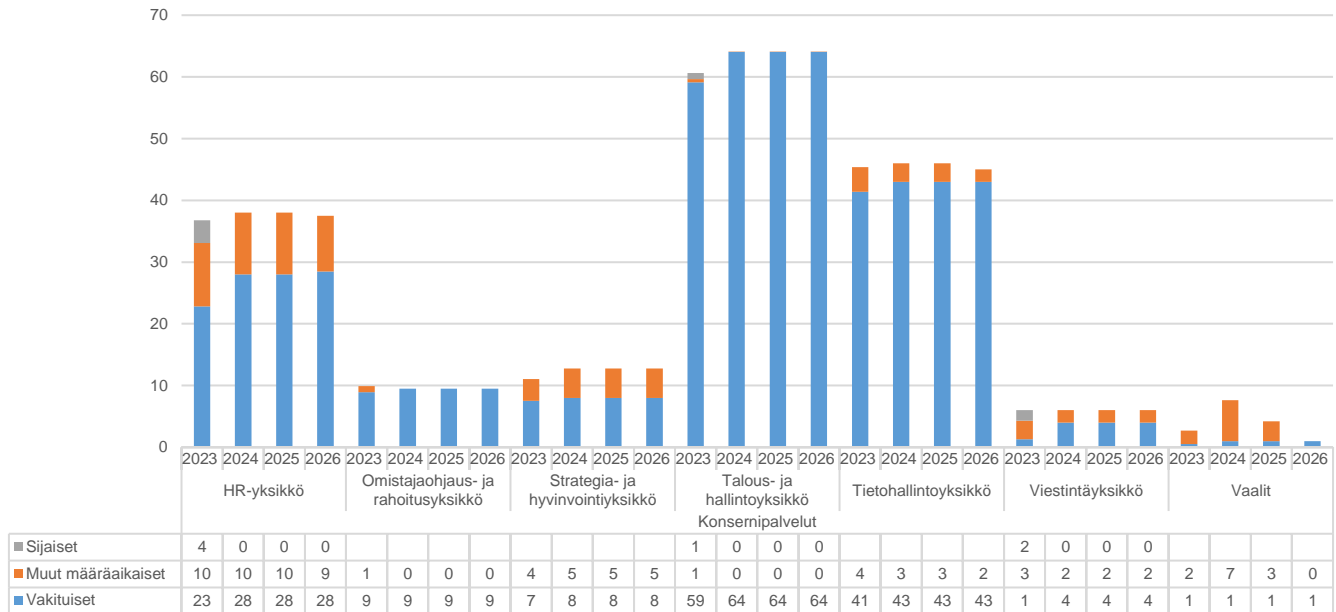
Porin kaupungissa on neljä vaikuttamistoimielintä, jotka on määritelty hallintosäännön 13 §:ssä. Nämä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja rintamaveteraanasian neuvottelukunta. Vaikuttamistoimielimien toimintaedellytysten kehittämistä vastaa talous- ja hallintoyksikkö kaupunginhallituksen alaisuudessa. Toiminnan tukemiseksi kaupunki osoittaa sihteerit vaikuttamistoimielimille. Määrärahat varataan konsernipalveluille talous- ja hallintoyksikön budjettiin.

Vaikuttamistoimielin	Määräraha
Nuorisovaltuusto	15 000
Vanhusneuvosto	13 000
Vammaisneuvosto	13 000
Rintamaveteraanasian neuvottelukunta	13 000

Konsernipalvelut yhteensä (yhteissitovuus)

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	1 289	901	2 073	2 110	2 150
Toimintamenot	-23 381	-21 544	-30 483	-30 252	-31 092
Toimintakate (Netto)	-22 092	-20 643	-28 411	-28 141	-28 942
Laskennalliset tulot	11 545				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-54	-63	-811	-811	-811
Muut laskennalliset kustannukset	-2 088	-726	-779	-779	-779
Tehtävän kokonaiskustannukset	-12 689	-21 433	-30 001	-29 731	-30 532
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Konsernipalveluiden suunnitellut henkilötyövuodet

Energian välitys

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	28 629	27 000	24 000	24 720	25 462
Toimintamenot	-28 746	-27 000	-24 000	-24 720	-25 462
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-116	0	0	0	0

Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	6 582	9 127	7 979	8 016	1 302
Toimintamenot	-12 009	-7 769	-7 750	-1 762	-1 806
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-5 427	1 358	229	6 254	-504

Merkittävimmät toimialoille kohdistamattomat toimintamenot ovat työmarkkinatuen kuntaosuudet 5,95 M€ ja kaupungin osuus verotuskustannuksiin 0,95 M€. TE-palvelut 24-uudistuksen myötä työmarkkinatuen kuntaosuudet poistuvat tehtäväkohdalta. Etuuskustannukset sisältyvät vuodesta 2025 alkaen työllisyysalueen taloussuunnitelmaan (elinvoima- ja ympäristötoimiala). Lomapalkkavelan kasvuun on varattu 0,3 M€ / vuosi.

Tehtäväkohdalle merkityt toimintatulot koostuvat myyntivoitoista, jotka aiheutuvat pääosin energiaosakkeiden myynnistä Pori Energia Oy:lle sekä maaomaisuuden myynnistä. Nykyinen tuloutusjärjestely Pori Energia Oy:n kanssa päättyy 31.12.2025, jolloin kaikki kaupungin omistamat Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeet on myyty yhtiölle. Vuodelle 2026 ei näin ollen ole budjetoitu osakkeiden myyntivoittoa. Nykytasoinen tuloutus on kuitenkin säilytetty vuoden 2026 suunnitelmassa lisäämällä myyntivoittoa vastaava määrä korkotuottoja tuloslaskelmaosaan.

= valtuustoon nähden sitova erä

Toimialakohtaiset esitykset

Sivistystoimiala

Tilannekuva

Sivistystoimialan tehtävänä on tuottaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä tukevia monipuolisia varhaiskasvatus-, koulutus-, liikunta-, nuoriso-, sekä kulttuuripalveluita. Hyvinvointialueiden myötä toimialan palveluiden merkitys tulee entistäkin tärkeämmäksi kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja kunnan elinvoimaisuuden varmistamisessa. Muuttuvassa toimintaympäristössä tulee panostaa ehyisiin palveluketjuihin, ennaltaehkäisevien ja kevyempien palvelumuotojen kehittämiseen. Kunnan sivistyspalveluiden alueellinen saatavuus on turvattava.

Kaupunkistrategiassa on painotettu kolmea osa-aluetta. Nämä ovat osaaminen, kasvu ja hyvinvointi. Näiden asioiden edistäminen edellyttää sivistystoimialalta hyviä palveluja ja onnistunutta henkilöstösuunnittelua. Vaikuttavien, laadukkaiden ja oikea-aikaisten sivistyspalveluiden tuottaminen uudenaikaisessa toimintaympäristössä, jossa palvelutarpeiden muutostahti on kiivas, edellyttää aiempaa ennakoivampaa henkilöstösuunnittelua. Henkilöstötarpeet muuttuvat jatkossa aiempaa nopeammin sekä määrällisesti että laadullisesti, mikä luo haasteen strategiselle henkilöstöjohtamiselle. Kilpailu osaavasta työvoimasta yhdistettynä nykyhenkilöstön poistumaan pakottaa toimialan tarkastelemaan sen henkilöstöpolitiikkaa uudenaikaisesta näkökulmasta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi palveluiden kysynnän muutosten mukaan tehtäviä henkilöstöresurssin siirtoja toimialan sisällä, henkilöstön osaamisen rohkeaa kehittämistä uudenaikaisiin suuntiin ja työhyvinvoinnin ja palkkauksen kehittämistä. Rekrytointihaasteet koskevat yhä useampia ammattiryhmiä.

Ikäluokkien pieneneminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ei laske kustannuksia tai vähennä henkilöstötarvetta samassa suhteessa. Tämä johtuu uusista lainsäädännöllisistä vastuista, palveluverkkorakenteesta ja palvelutarpeiden kasvamisesta. Lasten ja nuorten hyvinvointivajeeseen liittyvä työ lisääntyy. Sivistystoimialan osalta työtä tehdään huomattavalla hankerahoituksella. Hankerahoitus on jatkuvuuden näkökulmasta riippuvainen eduskunnan myöntämistä määrärahoista. Lyhytjänteinen hankerahoitus on palvelujen tuottamisen näkökulmasta riskialtista. Hankerahoituksen päättyminen tai huomattava vähentäminen edellyttäisi palvelujen vähentämistä tai kaupungin rahoituksen huomattavaa kasvattamista.

1.1.2024 toteutettavassa organisaatiomuutoksessa liikunta- ja nuorisoyksikkö jaetaan kahdeksi eri yksiköksi. Nuorisoyksikön pääliikö aloitti 1.8.2023. Yksiköt ovat pieniä henkilömäärällä ja budjettirahoituksella mitattuna. Kaupunkilaisten palvelutarpeen ja hyvinvoinnin tuottamisen ja nimenomaan hyvinvointierojen kaventamisen näkökulmasta näillä yksiköillä on kokoaan suurempi merkitys. Tavoitteena on aktivoida vapaaehtois- ja yhdistysyhteistyötä. Tämän lisäksi tulevina vuosina on selkeä tarve lisätä henkilöstöresurssia nimenomaan hyvinvointierojen kaventamisen näkökulmasta.

Vaikuttavilla, laadukkailla ja oikea-aikaisilla sivistyspalveluilla voidaan ennaltaehkäistä hyvinvointiongelmien syntyä ja vähentää erityispalvelujen tarvetta. Tämä edellyttää eri palvelusektorien, resurssien sekä osaamisen yhteistarkastelua. Toimintatapamuutoksia haetaan asiakasohjauksella, aktiivisilla palveluilla, omatoimi- ja sähköisillä palvelukonsepteilla sekä poikkitoiminnallisten prosessien ja rakenteiden luomisella. Palvelujen tuottamisessa tietojohdaminen korostuu ja palveluiden järjestämistapoja on kyettävä uudelleen arvioimaan ja muokkaamaan. Kaupunkilaisten kuuleminen ja osallisuuden vahvistaminen palveluiden kehittämisessä korostuvat.

Sivistyslautakunnan alainen toiminta – Opetus ja varhaiskasvatus

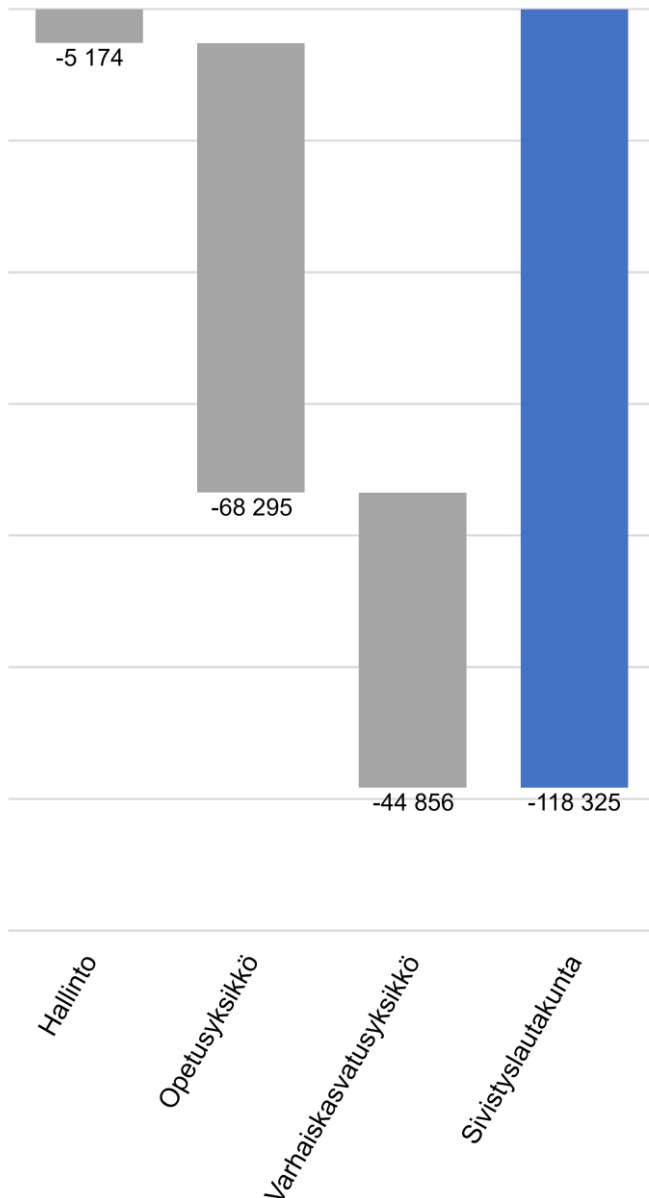
Opetusyksikkö vastaa perusopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan ja lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä vapaan sivistystyön järjestämisestä kansalaisopistossa. Opetusyksikkö vastaa taiteen perusopetuksen sekä harrastusta tukevan opetuksen järjestämisestä taiteen eri aloilla. Opetusyksikkö vastaa oppivelvollisuuslain mukaisesta asuinkunnan ohjausosoittamisvastuista ja valvontavelvollisuuksista.

Varhaiskasvatusyksikkö vastaa esiopetuksen ja lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä siten kuin perusopetuslaissa ja varhaiskasvatuslaissa säädetään.

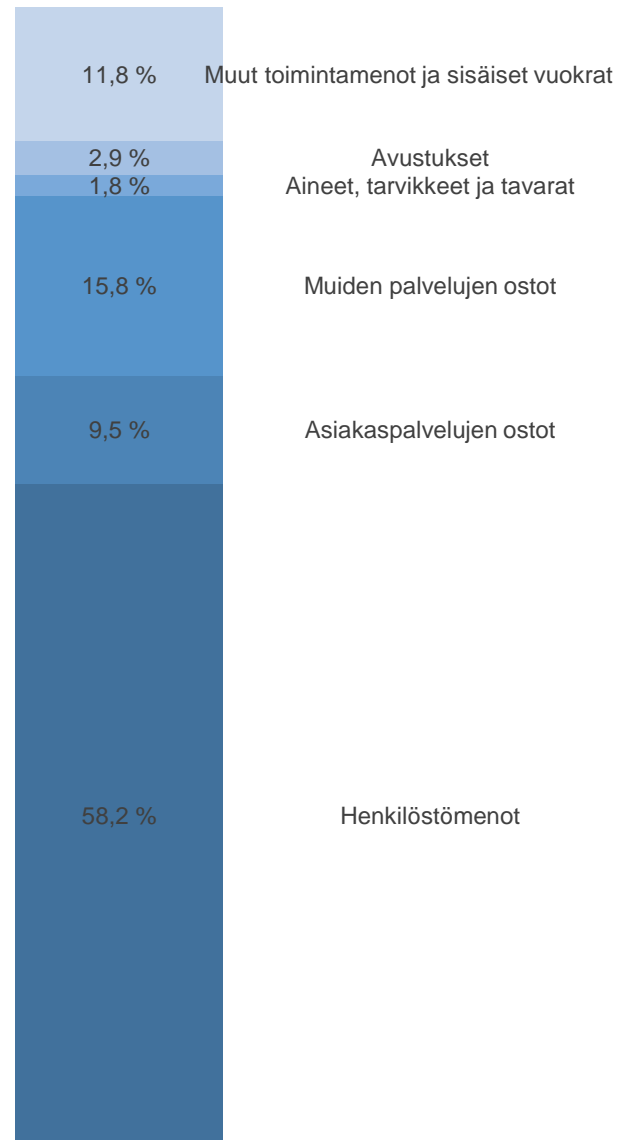
Opetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	10 191	9 015	9 473	9 757	10 050
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-117 347	-121 326	-127 798	-131 150	-134 599
<i>Toimintakate (Netto)</i>	<i>-107 156</i>	<i>-112 311</i>	-118 325	<i>-121 393</i>	<i>-124 549</i>
Laskennalliset tulot	646				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-703	-455	-455	-455	-455
Muut laskennalliset kustannukset	-16 622	-15 987	-16 268	-16 268	-16 268
Tehtävän kokonaiskustannukset	-123 835	-128 754	-135 048	-138 116	-141 272
			= valtuustoon nähden sitova erä		

TA 2024 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

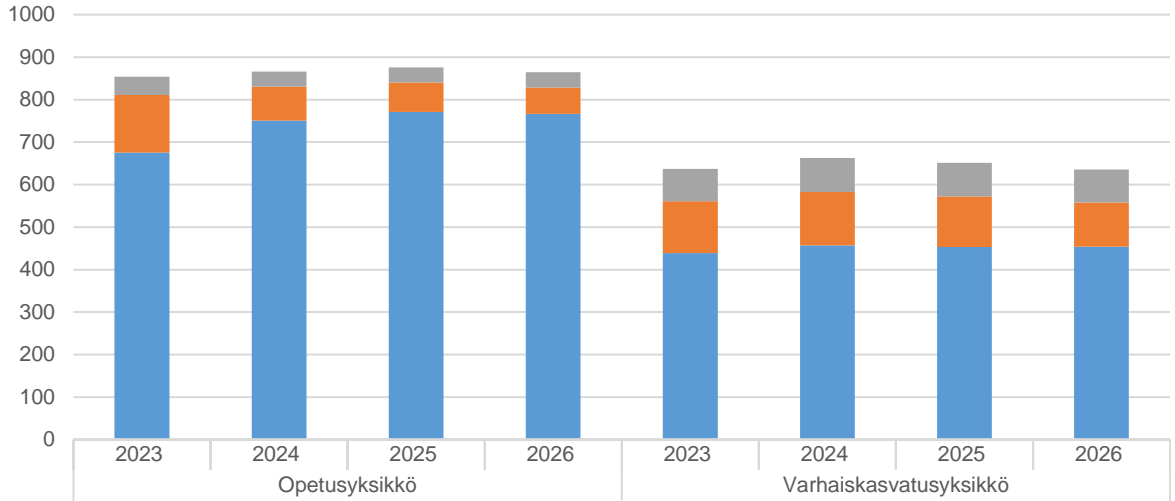

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen menolajijakauma TA 2024

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen suunnitellut henkilötyövuodet

SIVISTYSTOIMIALA - Opetus ja varhaiskasvatus

	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
■ Sijaiset	43	36	35	36	76	80	79	78
■ Muut määräaikaiset	135	80	69	62	122	125	119	104
■ Vakituiset	675	750	771	766	439	457	453	454

Perusopetus

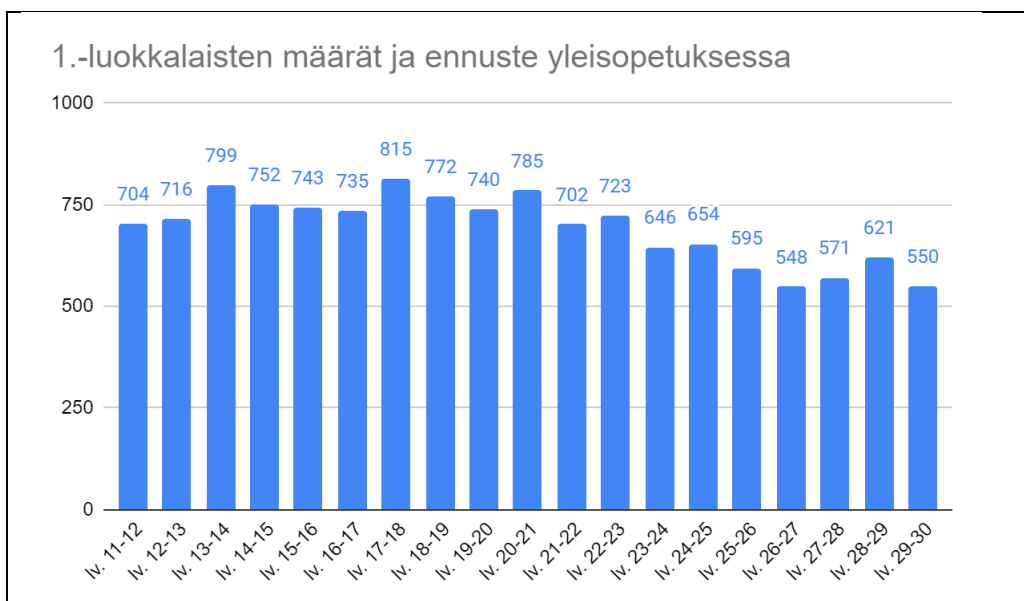
Tilannekuva

Lukuvuonna 2023–2024 perusopetusta annetaan 24 koulussa, joista 14 on alakoulua, kolme yläkoulua, viisi yhtenäiskoulua ja kolme erityiskoulua. Pohjoisväylän koulu aloitti toimintansa uusissa tiloissa 1.8.2023 vuosiluokkien 1–6 osalta. Monitoimitalon laajentaminen yhtenäiskouluksi on alkanut ja tällä hetkellä sen suunniteltu käyttöönotto on 1.8.2025. Myös Tiilimäen sairaalakoulu sai uudet tilat kuluva lukuvuoden alkaessa. Myötätuulen koulu toimii edelleen väistötiloissa, uusia tiloja remontoidaan parhaillaan Lyseo-kortteliin. Reposaaren koulun tiloja remontoidaan. Ahlaisten koulun osalta odotetaan päätöksiä. Palveluverkkopäätöksen (2020) mukaan vuonna 2024 tarkastellaan uudelleen Kalaholman, Kankaan, Kyläsaaren ja Söörmarkun koulujen tilannetta.

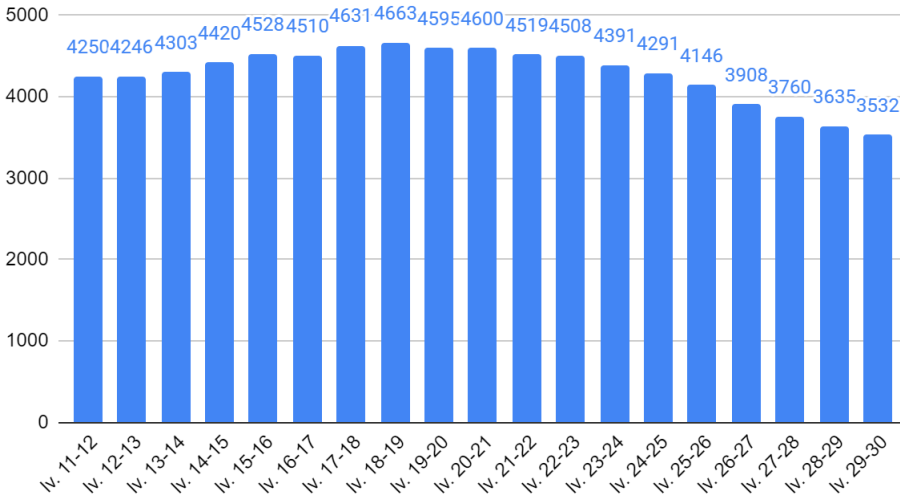
Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä on 7150 (20.9.2023). Luku ei sisällä perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaita, joita oli tilastointipäivänä 37 oppilasta. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä on 6813 ja erityiskoulujen 337. Erityistä tukea annetaan erityiskoulujen lisäksi yleisopetuksen kouluissa pienryhmissä sekä yleisopetuksen luokissa opetusta eriyttämällä. Erityistä tukea saavia oppilaita on 781, joka on 10,9 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä ja hieman valtakunnan keskiarvon (9,9 % vuonna 2022) yläpuolella. Erityisen tuen järjestelyjä on viime vuosina kehitetty kohti perusopetuslain mukaista inklusiivista mallia, jossa oppilaan saama tuki järjestetään mahdollisuuksien mukaan hänen lähikouluunsa. Erityisen tuen oppilaita 57 prosenttia käy koulua oman alueensa yleisopetuksen koulussa. Tehostettua tukea saavia oppilaita on 1021, joka on 14,3 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä ja lähellä valtakunnan keskiarvoa (14,1% vuonna 2022). Oppimisen tuen monipuolistaminen ja inklusion edistäminen ovat keskeisiä perusopetuksen kehittämiskohteita. Joustavan perusopetuksen ryhmien määrää lisättiin lukuvuoden 2023–2024 alusta kahdella ryhmällä, ryhmiä on nyt seitsemän. Joustavassa perusopetuksessa opiskelee tilastointipäivänä 74 oppilasta. Sairaalakouluun perustettiin nivelluokat, joissa opiskelee oppilaita, jotka odottavat pääsyä osastolle tai ovat siirtymässä osastolta omaan kouluunsa.

Oppilasennuste on laadittu lukuvuoteen 2029–2030 asti. Oppilasennusteessa ei oteta huomioon perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaita. Oppilasmäärät laskevat tarkasteltaessa koulun aloittavien määrää, vuosiluokkien 1–6 oppilasmäärää, vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärää sekä kokonaisoppilasmäärää luokilla 1–9. Esimerkiksi noin 150 oppilaan lasku koulutulokkaiden määrässä tarkoittaa noin kahdeksaa aloitettavaa ensimmäistä luokkaa vähemmän.

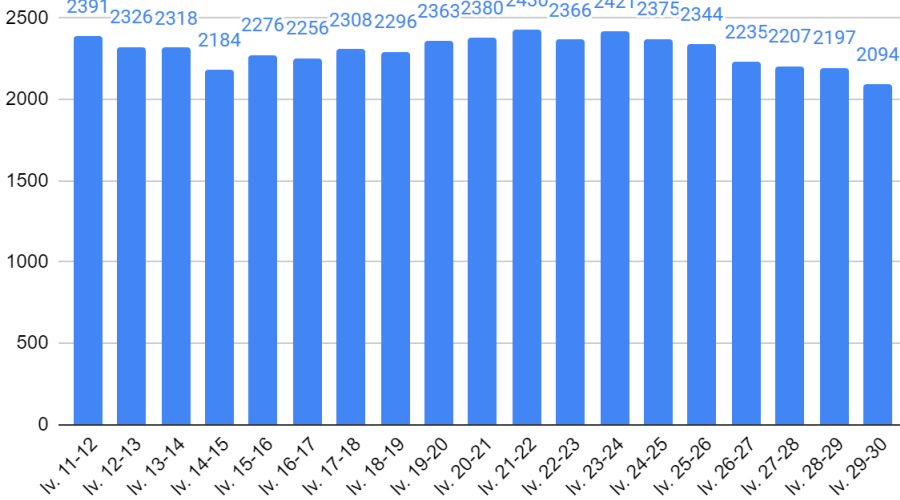
Oppilaita, joilla äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi, on 473. Viimeaikaisten tapahtumien myötä vieraskielisten oppilaiden määrä on kasvanut viime lukuvuodesta liki sadalla oppilaalla. Suuri osa vieraskielisistä oppilaita osallistuu erilliseen suomi toisena kielenä- eli S2-opetukseen usean vuoden tai koko perusopetuksen ajan. Vieraskielisistä oppilaita noin 40 opiskelee tällä hetkellä noin lukuvuoden kestävässä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Näiden valokoulujen määrä vaihtelee lukuvuoden aikana, kun uusia vieraskielisiä oppilaita muuttaa Poriin. Syyslukukauden alussa valo-ryhmiä oli kaksi ja kolmas ryhmä käynnistyy syyslukukauden 2023 aikana. Osalle vieraskielisistä oppilaita järjestetään myös oman äidinkielen opetusta ja osalle oman uskonnon opetusta.

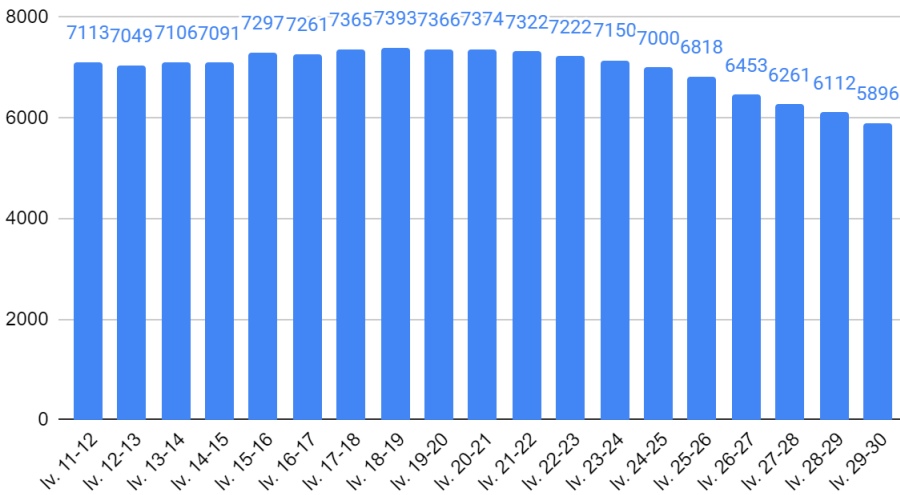
Yleisopetuksen koulujen luokkien 1-6 oppilasmäärät ja ennuste

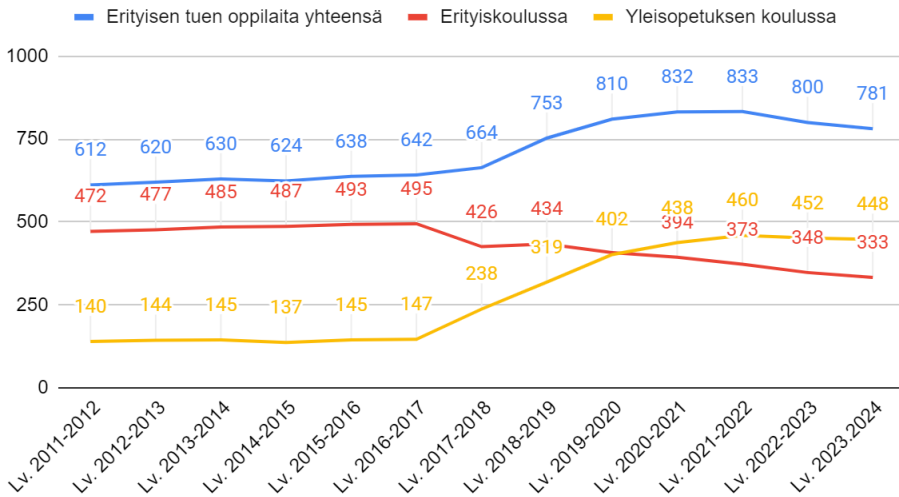
Yleisopetuksen koulujen luokkien 7-9 oppilasmäärät ja ennuste

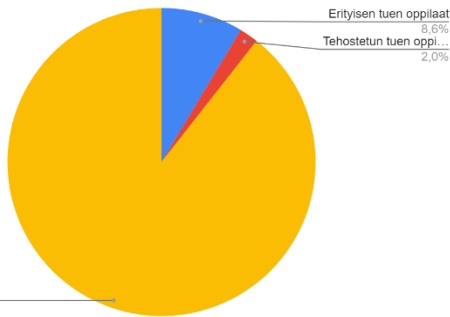
Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärät ja ennuste

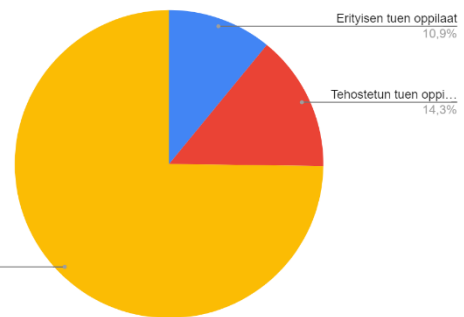
Erityisen tuen oppilaiden määrän kehitys

Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilaat lv. 2011-2012

Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilaat lv. 2023-2024

Opetuksen resursointi

Lukuvuonna 2023–2024 peruskouluilla on tuntikehystä käytössä kaikkiaan 13 495 tuntia. Tästä erityisopetukseen kohdennetaan peruskouluissa yhteensä 2 862 tuntia, joka on 21 prosenttia käytetyistä tunneista. Tämän lisäksi yleisopetuksen koulut kohdentavat omaa tuntikehystä erityisopetukseen. Erityisopetustunnit jakautuvat erityiskouluihin (1387 tuntia) ja yleisopetuksen kouluihin (1475 tuntia). Jokainen koulu on varannut osan tuntikehystä myös tukiopetuksen antamiseen. Yleisopetuksen kouluissa oppilaskohtainen tuntikehys on 1,8 tuntia sisältäen myös erityisopetuksen ja erityiskouluissa 4,1 tuntia. Opetusryhmien joustaviin järjestelyihin ja suurten ryhmien jakamiseen käytetään 282 tuntia, joka rahoitetaan pääosin kohdennetulla harkinnanvaraisella valtion erityisavustuksella. Samalla erityisavustuksella lisätään koulunkäyntihjaajaresurssia. Koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi on saatu opetus- ja kulttuuriministeriöltä kohdennettua valtion erityisavustusta vielä lukuvuodelle 2023–2024, jonka jälkeen erillusrahoitus loppuu. Avustuksella on tuettu oppilaiden mahdollisuuksia saavuttaa opetussuunnitelman mukaiset osaamistavoitteet lisäämällä tuki-, erityis- ja samanaikaisopetusta sekä koulunkäyntihjaajaresurssia.

Lukuvuonna 2023–2024 yleisopetuksen luokkien keskimääräinen koko on yleisopetuksen vuosiluokilla 1–6 20,4 ja 7–9 luku on 20,5. Tässä luvussa ei ole mukana erityisopetuksen pienryhmät eikä joustavan perusopetuksen ryhmät. Luokkien koot vaihtelevat kouluittain paljon. Esimerkiksi alakoulussa isoin luokka on 32 oppilaan luokka ja pienin kymmenen oppilaan luokka. Oppilasmäärä opetustuntia tai yhtä opettajaa kohden on kouluissa varsinaista luokkakokoa pienempi, koska opetukseen kohdennetaan jakotunteja ja samanaikaisopetusresurssia.

Elokuussa 2023 päätoimisia opettajia oli perusopetuksessa 536. Heistä 422 on vakituksia ja 114 määräaikaisia. Päätoimisista opettajista on erityisopettajia ja erityisluokanopettajia 127, joista 102 vakituista ja 25 määräaikaista. Vailla opettajan kelpoisuutta on 36 määräaikaista opettajaa. Rehtoreita on 24, joista kahdeksan on koulunjohtajia. Sivutoimisia tuntiopettajia on 8. Koulunkäyntihjaajia on 247, joista vakinaisia on 141 ja määräaikaisia 86. Tämän lisäksi näitä tehtäviä tekee päivittäin vaihteleva määrä sijaisia.

Hankerahoituksella on palkattu useita uudenlaisia oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyviä tehtäviä hoitavia henkilöitä. Perusopetuksessa työskentelee muun muassa konsultoivat erityisopettajat, konsultoiva monikielisten oppilaiden erityisopettaja, kielellistä tukea monikielisille oppilaille tarjoava kietu-opettaja, kiertäviä koulunkäyntihjaajaa ja koulutukihenkilöitä. Lisäksi kiertävä digiope tukee kouluja digitaalisessa ja ohjelmointiin liittyvässä oppimisessa. Osa näistä tehtävistä on osa-aikaisia.

Tulevaisuuden haasteet ja kehittämistarpeet

Keskeinen tulevaisuuden haaste on kaikille oppilaille yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen perusopetuksen järjestäminen. Opetuksen resursointia tulee kehittää koulutuksellista tasa-arvoa edistäväksi ja yhä erilaisemmat taustat ja oppimisen edellytykset huomioon ottavaksi. Lähikouluperiaatteen toteutuminen edellyttää oppimisessaan ja koulunkäynnissään tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen sekä koulujen toimintakulttuurin kehittämistä. Koulun tulee myös tarjota kaikille oppilaille elinikäisen oppimisen ja tulevaisuuden mahdollisuuksien varmistamiseksi riittävät perustaidot. Oppilaiden hyvinvoinnin ja koulunkäyntivalmiuksien varmistaminen vaatii aiempaa verkostomaisempaa työskentelyä, koulujen hyvinvointityön ja osaamisen vahvistamista sekä saumatonta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Keskeistä on myös tulevaisuuden tarpeisiin vastaaminen kehittämällä pedagogiikkaa, työtapoja ja oppimisympäristöjä. Digitaalinen oppiminen ja teknologiakasvatus sekä erilaiset kestävä tulevaisuuden teemat ovat yhä tärkeämpiä. Oppivelvollisuuden laajeneminen vaatii perusopetukseen entistä joustavampia ja yksilöllisempiä toimintatapoja sekä tehostettua ohjaustoimintaa.

Ikäluokkien pieneneminen ja kaupungin sisäinen muuttoliike vaikuttavat koulujen oppilasmääriin ja haastavat luokkamutoisen opetuksen järjestämistä, pedagogiikkaa ja johtamista. Vähenevät koulutulokkaiden määrät pienentävät entistään pienten koulujen oppilasmääriä ja aiheuttavat hankalan kokoisia ensimmäisiä luokkia myös isompiin kouluihin. Opetuksen ja muiden palvelujen järjestämiseksi on sopeuduttava vuosittaisiin muutoksiin ja yhä enemmän erilaisiin joustaviin ratkaisuihin. Toisaalta taas ennakoimattomat muutokset, kuten Ukrainan tilanne, voivat muuttaa toimintaympäristöä.

Hallinnon ja erityisesti tukipalveluiden riittävä taso on turvattava. Hallintoa ja tukipalveluita uudistettaessa tulee varmistaa, että kouluilla on mahdollisuus keskittyä lainmukaiseen perustehtäväänsä eli kasvatukseen ja opetukseen sekä oppilaiden hyvinvoinnin turvaamiseen, jolloin aikaa ei voi käyttää muiden toimijoiden tehtävien hoitamiseen.

Perusopetuksen järjestämiseen liittyvät riskit

- Oppimisen tuen tarve kasvaa ja oppilaiden moninaiset hyvinvointiin liittyvät haasteet, kuten mielenterveyden haasteet, edellyttävät palvelujen lisäresursointia.
- Henkilökunnan saatavuus joissakin ammattiryhmissä (erityisopettajat, opinto-ohjaajat) ja kaukana keskustasta sijaitsevilla alueilla
- Henkilöstöresurssin sopeuttaminen muuttuvaan palvelutarpeeseen.
- Oppilasmäärän lasku hankaloittaa opetuksen järjestämistä tarkoituksenmukaisella tavalla vaikuttaen koulujen kokoon ja aloittavien ensimmäisten luokkien kokoon ja määrään
- Koulujen eriytymiskehitys.
- Yhteistyön sujuminen ja palveluiden saatavuus hyvinvointialueelta.
- Hallinnon ja tukipalvelujen työn siirtyminen osittain rehtoreiden, koulusihteereiden ja opetusyksikön hallinnon vastuulle
- Erillisrahoituksen loppuminen ja siitä seuraava opetusresurssien väheneminen.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
TOIMENPIDE	Edistämme koulutuksellista tasa-arvoa ja inklusiota. Opetuksen resursoinnissa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat.		
MITTARI 1	Koulujen jako- ja samanaikaisopetustuntien määrän seurantaan on laadittu työkalu.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Yleisopetuksen kouluille jaettu erityisopetusresurssi suhteessa oppilasmäärään.	0,2 t/opp. (20.9.23)	sama tai suurempi kuin lähtötaso
MITTARI 3	Erityiskoulujen erityisen tuen oppilaat / yleisopetuskoulujen erityisen tuen oppilaat = suhdeluku	0,7 (lv. 23-24)	sama tai pienempi kuin lähtötaso
MITTARI 4	Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvien oppilaiden tukemiseksi on laadittu nivelvaiheen toimintamalli.	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
TOIMENPIDE	Edistetään keskeisten tulevaisuuden taitojen oppimista kaikissa kouluissa ja kaikilla luokka-asteilla.		
MITTARI 1	Digitaalista osaamista, ohjelmointiosaamista ja medialukutaitoja on edistetty kiertävän digiopen avulla Uudet lukutaidot -ohjelman mukaisesti.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Tietosuoja- ja tietoturvaohjeiden perehdyttämisprosessi oppilaille, henkilökunnalle ja huoltajille on vakiinnutettu.	Ei	Kyllä
MITTARI 3	Lukutaidon edistämiseksi arvioidaan oppilaiden lukutaidon taso.	Ei arvioitu keskitetysti	Vuosiluokkien 2, 5 ja 7 oppilaille tehty lukuseula-tutkimus

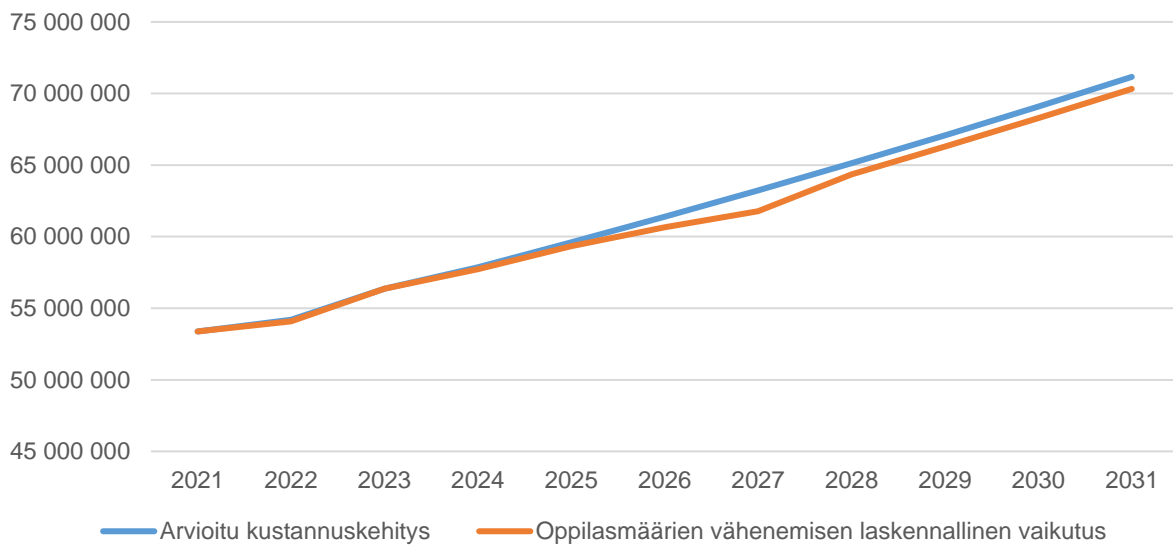
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	JOKAISELLA PORILAISELLA ON MAHDOLLISUUS TERVEELLISEEN, AKTIIVISEEN JA TURVALLISEEN ELÄMÄÄN		
TEKO	Syrjäytymisen ehkäisemiseksi vähennämme yksinäisyyttä ja osattomuutta.		
TOIMENPIDE	Vahvistetaan kouluun kiinnostumista ja vähennetään koulupudokkuutta ja poissaolojen määrää.		
MITTARI 1	Koulutukihenkilöiden määrä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		4	7
MITTARI 2	Koulukohtaiset poissaolojen ennaltaehkäisyn, seurannan ja puuttumisen järjestelmät on vakiinnutettu.	Ei	Kyllä
MITTARI 3	Tunne- ja turvataitojen oppimiseen on laadittu tukiaineisto.	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	TOIMIVAT PALVELUT YHTEISTYÖSSÄ SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUEEN KANSSA		
TEKO	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen.		
TOIMENPIDE	Luomme rakenteita ja toimintatapoja, joilla tuemme oppilaiden hyvinvointia. Teemme vahvaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.		
MITTARI 1	Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi on päivitetty.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Opiskeluhuoltotyön vuosikello on sovittu yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	Ei	Kyllä
MITTARI 3	Kaikissa kouluissa on pitkät liikuntavälitunnit tai muita koulupäivän aikaiseen liikkumiseen kannustavia rakenteita ja toimintatapoja.	Ei	Kyllä

Taloudelliset tavoitteet

- Perusopetuksen opetustoiminnan yksikkökustannus €/oppilas kasvaa enintään talousarvion palkankorotusten verran. Lähtötaso vuosi 2022. Talousarvion 2023 palkankorotukset 3,63 % ja vuoden 2024 varaus 3,98 %.
Lähtötaso 4467,43 €/oppilas   Tavoitetaso: 4807,39 €/oppilas
- Perusopetuksen käyttökustannukset eivät nouse vuositasolla enempää kuin Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksi (opetustoimi)
Tavoitetaso: Perusopetuksen käyttökustannusten kasvu on enintään vuoden 2024 toteutuneen hintaindeksin verran

Perusopetuksen toimintamenojen kehitys

Perusopetuksen kustannuskehitykseen vaikuttavat tulevina vuosina oppilasmäärän väheneminen, yleinen kustannustason nousu sekä lainsäädännön muutokset.

Perusopetuksen kustannuskehitystä on arvioitu vuosittaisen 3 %:n kasvun mukaisesti, mikä perustuu nykytilanteeseen sekä talousennusteissa arvioituihin tulevien vuosien kustannusten nousuun. Ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa tulevina vuosina oppilasmäärien vähenemiseen. Oppilasennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärät laskevat lukuvuodesta 2024-25 lukuvuoteen 2029-30 mennessä yhteensä 1104 oppilasta. Karkeasti kustannusvaikutuksia voidaan arvioida nykyisen kouluille jaettavan oppilaskohtaisen tuntikehyksen pohjalta. Lukuvuonna 2023-24 ala- ja yläkoulujen oppilaskohtaisen tuntikehyksen määrä on noin 1,46 vuosiviikkotuntia/oppilasta kohden. 1104 oppilaan vähennys laskee perusopetuksen tuntikehystä vuoteen 2029-30 mennessä noin 1612 tuntia, mikä tarkoittaa noin 3,7 miljoonan euron kustannusten säästöä nykytasolla mitattuna. Lisäksi laskennallisesti ateriapalveluista ja oppilaskohtaisen käyttörahan vähenemisestä voidaan laskea kustannussäästöt. Ateriapalveluiden osalta kustannussäästö olisi 0,7 miljoonaa euroa ja oppilaskohtaisen käyttörahan vähennys noin 0,2 miljoonaa euroa. Yhteensä laskennalliset kustannussäästöt olisivat noin 4,6 miljoonaa euroa lukuvuoteen 2029-30 mennessä. Toisessa kaaviossa on kuvattu edellä mainittua oppilasmäärien vähenemisen laskennallista vaikutusta talouskehitykseen.

Oppilasmäärien vähenemisen vaikutukset kustannuksiin eivät kuitenkaan toteudu suoraviivaisesti edellä kuvatun mukaisesti. Oppilasmäärien vähenemisen seurauksena pienissä kouluissa on entistä pienemmät luokat ja isoihin kouluihin muutokset voivat aiheuttaa hankalan kokoisia ensimmäisiä luokkia opetuksen järjestämisen kannalta. Näiden vuoksi on tuntikehyksen kasvattamisella tuettava etenkin pieniä kouluja, jotta riittävä ja laadukas opetuksen taso turvataan. Opetuksen ja muiden palvelujen järjestämiseksi on sopeuduttava vuosittaisiin muutoksiin ja yhä enemmän erilaisiin joustaviin ratkaisuihin. Lainsäädännön muutokset edellyttävät myös opetuksen tukitoimien sekä opintojen ohjauksen ja oppilashuollon lisäämistä. Edellä mainitut toimet lisäävät perusopetuksen kustannuksia. Toisaalta tukitoimiin on panostettava, koska niillä edistetään koulutuksellista tasa-arvoa, otetaan huomioon erilaisten oppilaiden taustat ja tarpeet ja turvataan laadukas opetus. Kustannuksia lisäävät opetuksen tukitoimet muun muassa erityisopetuksen tuntilisäykset sekä joustavat opetusjärjestelyt ja opinto-ohjaus. Myös valmistavan opetuksen oppilasmäärien kasvu vaikuttaa kustannuksia lisäävästi ainakin lähivuosien ajan. Perusopetuslain muutos 1.8.2023 velvoittaa kunnat ehkäisemään poissaoloja ja puuttumaan niihin suunnitelmallisesti.

Toisaalta oppilasmäärien laskiessa jakotunteja ei tarvitse välttämättä määrällisesti lisätä ja silti niiden suhteellinen osuus kasvaa tai pysyy samana. Erityisopetusresurssin lisääminen yleisopetuksen kouluihin ei lisää kustannuksia, koska resursseja siirretään erityiskouluista yleisopetuksen kouluihin. Oppilasmäärän lasku ja jakotuntien pysyminen samalla tasolla mahdollistavat sen, että oppilaiden määrä opetustuntia kohden ei kasva.

Lukiokoulutus

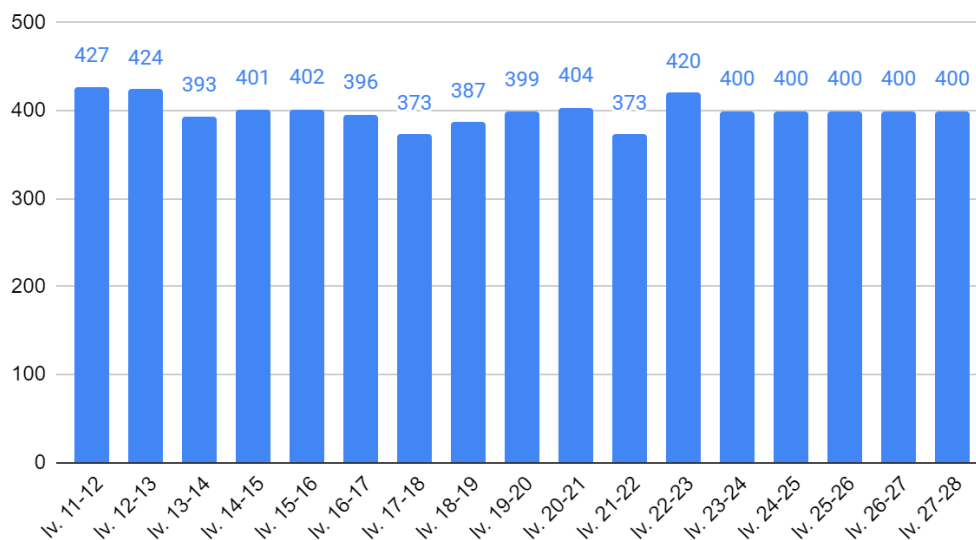
Tilannekuva

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laajan yleissivistyksen antaminen sekä jatko-opintojen ja työelämän kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen kehittäminen. Lukiosta saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

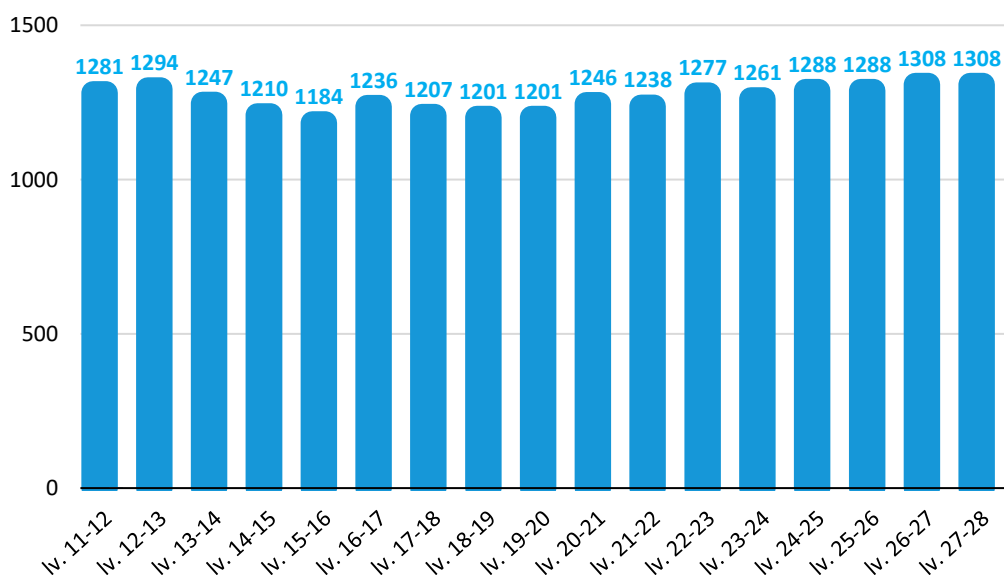
Porin kaupunki järjestää päivälukiokoulutusta yhdessä yksikössä, Porin lukiossa. Se on aloittanut toimintansa 1.8.2021 ja toiminnot on keskitetty yhteen toimipisteeseen "lukiokortteliin" 1.8.2022 alkaen. Rakennuksessa on tehty pieniä muutos- ja kalustustöitä, jotta se palvelee mahdollisimman hyvin lukiokoulutusta. Tilat on mitoitettu nykyisen opiskelijamäärän mukaan. Lukio on ollut mukana valmistelemaan viereisen Valimo-rakennuksen tarveselvitystä. Tämä tila palvelisi etenkin lukion ilmaisutaidon opetuksen kehittämistä. Palveluverkkopäätöksen mukainen lukiokoulutuksen keskittäminen muutti myös lukion hallintoa. Porin lukiolla on rehtori ja suunnittelijarehtori. Rehtoreiden tukena on neljä vararehtoria. Rehtori vastaa myös aikuislukion toiminnasta. Lukio-opetuksen lisäksi siellä annetaan aikuisten perusopetuksen päätösvaiheen opetusta.

Päivälukiossa on noin 1260 opiskelijaa (8/2023) ja noin 75 päätoimista opettajaa. Lukion opiskelijamäärä on ollut viime vuodet tasainen. Lukioden opiskelijamäärien tulevaisuuden ennustaminen on hankalaa. Siihen vaikuttavat etenkin alueen lapsimäärän yleinen kehitys, lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa muihin toisen asteen opintoihin sekä Porin lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa alueen muihin lukioihin. Perusopetuksen tilannekuvasa kerrottu lapsimääräkehitys heijastuu viipeellä lukiokoulutukseen. Porin kaupungin tavoitteena on, että puolet ikäluokasta suorittaa lukion. Lukion vetovoimaisuus vaikuttaa vahvalta.

Porin päivälukioiden 1. vuoden opiskelijoiden määrä ja ennuste

Päivälukion kokonaisopiskelijamäärä ja ennuste

Lukiossa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma elokuussa 2021. Käytännössä lukuvuonna 2024–2025 koko päivälukio on uuden opetussuunnitelman ja toisen asteen maksuttomuuden piirissä.

Uusi opetussuunnitelma muun muassa velvoittaa tarjoamaan opiskelijoille entistä kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä tukea sitä tarvitseville. Niin ikään yhteydet ympäröivään maailmaan, etenkin korkeakoulu-, kansainvälisyys- sekä työelämä- ja yrittäjyysyhteistyö, painottuvat entistä enemmän. Porin lukiossa toimii kaksi vuosityöajassa olevaa erityisopettajaa, ja lukuvuodelle 2023–2024 saadun hankerahoituksen turvin on palkattu lisäksi opetusvelvollisuustyöajassa oleva erityisopettaja. Kolmannen erityisopettajan vakinaistaminen vuosityöaikaiseksi on tärkeää. Myös lukion opinto-ohjaajat toimivat vuosityöajassa. Korkeakoulu yhteistyötä tehdään etenkin Satakunnan ammattikorkeakoulun ja Porin yliopistokeskuksen kanssa.

Opetussuunnitelma korostaa oppilaiden hyvinvointia. Esimerkiksi muutokset korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ovat lisänneet lukiolaisten suorituspainetta, ja eriasteinen oireilu näkyy esimerkiksi vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tuloksissa. Opiskelijahuoltopalveluiden toimivuuteen ja yhteistyöhön Satakunnan hyvinvointialueen kanssa sekä lukiokoulutuksen toimintakulttuurin kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota. Koronaviruspandemia on lisännyt oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeita, mihin on vastattu mm. hankerahoituksen avulla. Lukuvuodelle 2023–2024 palkataan hankerahoituksella yhteisöpedagogi, jonka avulla entisestään kehitetään lukiolaisten hyvinvointia.

Porin lukiossa on yleislinjan lisäksi valtakunnallisen erityistehtävän saaneet luonnontieteellinen linja sekä urheilulinja. Erityistehtävät on myönnetty määräajaksi, ja ne tullevat uudelleen haettaviksi lähivuosina. Lisäksi erityislinjoina toimivat ilmaisutaidon linja ja englanninkielinen linja. Painotuksina ovat liiketalous ja kuvataide. Etenkin urheilulinjalaisia palvelee Satakunnan urheiluakatemia. Englanninkielinen lukiokoulutus on hakijamäärien perusteella tarpeellinen lisä Porin lukiossa.

Oppivelvollisuusiän nostaminen ja säädös toisen asteen maksuttomuudesta vaikuttavat lukiokoulutukseen. Maksuttomuuden arvioidut kustannukset vaihtelevat noin 1800 ja 2500 euron oppilaskohtaisen vuosikustannuksen välillä. Asian arvioiminen on vaikeaa, ja todelliset kustannukset selviävät vähitellen. Koulutuksen järjestäjän hallinnoitavaksi tulee oppilaskohtaisia tietokoneita yli 1200 kappaletta, mikä korostaa tukipalveluiden, kuten ICT-yksikön, merkitystä koulutuksen järjestämisessä. Hallinnollinen työ lisääntyy esimerkiksi oppimateriaalihankintojen vuoksi. Ohjaus- ja valvontavoitteiden lisääntyminen aiheuttaa niin ikään kustannuspainetta. Opetussuunnitelmauudistuksen vaatimukset yhdistettynä maksuttomuuteen saattavat synnyttää vielä ennakoimattomia kustannuksia.

Aikuislukio ja sen antama aikuisten perusopetus ovat tärkeitä palveluita maakunnan keskuskaupungissa. Tulevaisuudessa aikuislukio voi olla nykyiseen tapaan oma oppilaitos tai päivälukion aikuislinja. Ratkaisulla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mutta toiminnan ja imagon kannalta asiaa tulee pohtia. Opetustarjonnan laajuutta ja painotusta lähi- ja verkko-opetuksen osalta on myös tarkasteltava. Aikuisten perusopetuksen osalta tarvetta on ilmennyt kehittää nykyistä päättövaiheen opetusta vastaamaan monimuotoistuvaa kysyntää sekä laajentaa opetusta alkuvaiheen opintoihin. Vuosikustannukset tälle olisivat noin 75 000 euroa.

Riskit, haasteet, kehittämistarpeet

- Väestökehityksen ja hyvinvoinnin haasteet ja yhteistyö ammatillisen toisen asteen kanssa.
- Yhteistyö Satakunnan hyvinvointialueen kanssa opiskeluhoitopalveluihin liittyen ja riittävien palveluiden varmistaminen.
- Hallinnon ja tukipalveluiden riittävä taso.
- Opiskelijoiden aiempaa suurempi heterogeenisuus yhdistettynä laajentuneeseen oppivelvollisuuteen haastaa organisaation osaamista ja toimintakulttuuria. Vaaditaan opiskelijoiden aiempaa vahvempaa tukemista oppimiseen ja hyvinvointiin liittyen.
- Nykyinen lainsäädäntö ei anna mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkintoa englannin kielellä. S2-opetuksen merkitys lisääntyy.
- Opiskelijavalinnat korkea-asteelle tehdään yhä enemmän ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Tämä edellyttää laajaa kurssitarjontaa.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Monikielinen lukio- ja ammatillinen koulutus		
TOIMENPIDE	Lisätään monikielisten opiskelijoiden kiinnittymistä lukiokoulutukseen heidän ohjaustaan vahvistamalla ja opintopolkujaan mallintamalla. Yksilökohtaisella ohjauksella tuetaan kielitaidon kehittymistä sekä suomen että englannin kielessä. Henkilökuntaa koulutetaan.		
MITTARI	S2 -tukiopintojaksojen lukumäärä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		3 (lv. 2022 - 2023)	7

Yhden tukiopintojakson kustannus on noin 3000 euroa. Osa kuluista katetaan kohdennetulla valtionosuudella.

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Alueen korkeakoulujen toimintaedellytysten tukeminen		
TOIMENPIDE	Lisätään opiskelijoiden tuntemusta Satakunnan korkeakoulujen mahdollisuuksista, kehitetään opiskelijoiden ongelmanratkaisu- ja teknologiataitoja sekä ohjelmointiosaamista.		
MITTARI 1	Maakunnan korkeakoulut ovat esitelleet koulutustarjontansa lukiolla opiskelijoille.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Kyllä	Kyllä
MITTARI 2	Teknologiapainotteisissa kokeiluissa mukana olevien opettajien lukumäärä.	5 (lv. 2022-2023)	8

Kustannusvaikutuksia lähinnä henkilökunnan kouluttamiseen, laitehankintoihin ja vierailuihin liittyen. Katetaan pääosin hankerahoituksella.

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus		
TOIMENPIDE	Lukiokoulutukselle luodaan laatukäsikirja, jossa kuvataan lukion toiminnan prosessit.		
MITTARI	Laatukäsikirja on luotu.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

Kustannukset katetaan pääosin hankerahoituksella.

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää.		
TOIMENPIDE	Varmistetaan, että tukea tarvitsevat opiskelijat löytävät avun piiriin mm. kehittämällä tukipajatoimintaa, tehostamalla erityisopetuksen resurssointia ja kehittämällä opiskeluhooltoon liittyvää yhteistyötä		
MITTARI 1	Kolmannen erityisopettajan vakinaistaminen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Opiskelijahuollon palveluiden yhteistyön prosessikuvaus valmis	Ei	Kyllä

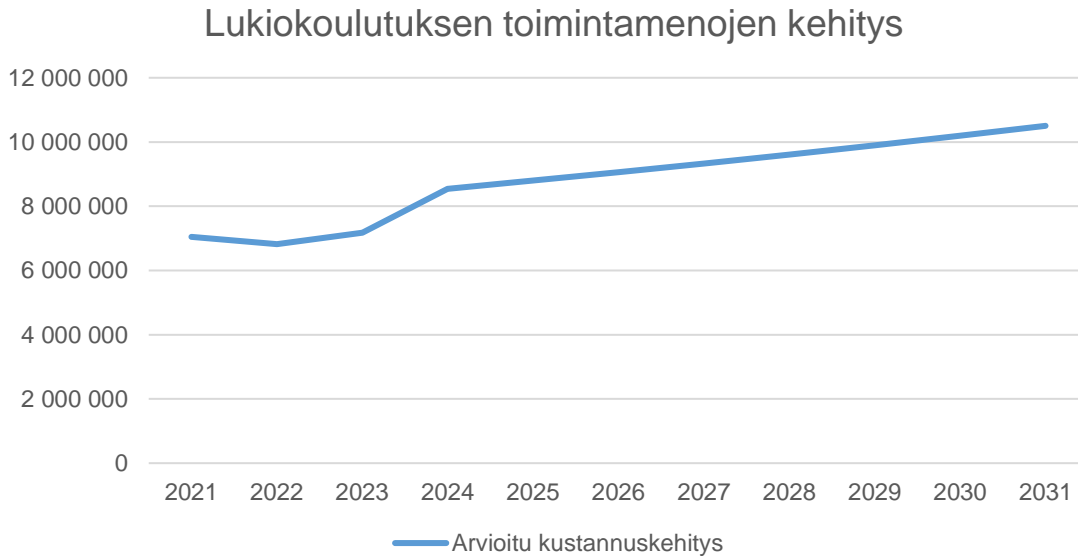
Taloudelliset tavoitteet

1. Lukiokoulutuksen opetuksen yksikkökustannus €/opiskelija nousee enintään talousarvion palkankorotusvarauksen verran. Lähtötaso vuosi 2022. Vuoden 2023 talousarvion palkankorotusvaraus 3,63 % ja 2024 talousarvion varaus 3,98 %.

Lähtötaso 4744,67 €/opiskelija   Tavoite 5112,59 €/opiskelija

2. Lukiokoulutuksen kustannukset nousevat vuositasolla enintään Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksin (opetustoimi) verran.

Tavoitetaso: Käyttökustannukset nousevat enintään hintaindeksin verran.

Lukiokoulutuksen normaalia kustannuskehitystä on arvioitu 3 %:n vuosittaisella kustannusten kasvulla. Opiskelijamäärä on pysynyt tasaisena ja sen ennustaminen on hankalaa. Lukion vetovoima on ollut suhteellisen hyvä ja opiskelijamäärät voivat lievästi kasvaa. Toisaalta ikäluokkien pieneneminen saattaa vaikuttaa myös lukiokoulutuksen opiskelijamääriin. Lukiokoulutus keskitettiin yhteen toimipisteeseen 1.8.2022 alkaen, jolloin mahdollisuudet opetuksen taloudelliseen järjestämiseen parantuivat. Kurssitarjontaa kyetään myös pitämään kattavana. Sen sijaan lainsäädännön muutokset muun muassa oppivelvollisuusiän laajentaminen ja maksuton toinen aste aiheuttavat lisäkustannuksia. Opintojen tukitoimiin on myös panostettava tehostamalla opintojen ohjausta ja erityisopetusta. Oppivelvollisuusiän nostamisesta, maksuttomasta toisesta asteesta sekä lukio-opintojen tukitoimien, opintojen ohjauksen ja erityisopetuksen lisääminen nostavat kustannuksia vuodesta 2023 eteenpäin arviolta 270 000 euroa. Tämä on otettu huomioon kustannuskehityskaaviossa.

Sivistävä koulutus

Tilannekuva

Opetusyksikkö vastaa sivistystoimialan toimintasäännön mukaisesti vapaan sivistystyön järjestämisestä kansalaisopistossa. Opetusyksikkö vastaa taiteen perusopetuksen sekä harrastusta tukevan opetuksen järjestämisestä taiteen eri aloilla. Porin kaupungin sivistystoimialan opetusyksikön sivistävän koulutuksen perusyksiköitä ovat Palmgren-konservatorio, Porin seudun kansalaisopisto ja Taidekoulu.

Taiteen perusopetus on perusopetuksen ulkopuolista, ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteen alojen opetusta. Myös aikuisryhmiä löytyy yhä useammasta taiteen perusopetuksen oppilaitoksesta. Taiteen perusopetuksen oppimäärät ovat yleinen oppimäärä ja laaja oppimäärä. Opetus on tavoitteellista, valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan sidottua ja sitä antavat alan koulutetut ammattilaiset.

Kunta voi järjestää taiteen perusopetusta omalla päätöksellään. Valtio osallistuu rahoitukseen antamalla kunnille taiteen perusopetukseen valtionosuutta asukasmäärän ja asukasta kohden lasketun yksikköhinnan perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle oikeuden saada valtionosuutta myös opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden lasketun yksikköhinnan perusteella. Tuntiperusteista valtionosuutta maksetaan Porin kaupungille Palmgren-konservatorion ja Taidekoulun järjestämislupien perusteella. Opetukseen osallistuvilta oppilailta voidaan periä kohtuullisia maksuja, joista päättävät koulutuksen järjestäjät. Taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaan opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Porissa voi opiskella kuvataiteen, käsityön, musiikin ja tanssin taiteen perusopetusta joko yleisen tai laajan oppimäärän mukaan. Kaupungin ylläpitämien oppilaitosten lisäksi taiteen perusopetusta annetaan myös neljässä yksityisessä oppilaitoksessa.

Palmgren-konservatorio on musiikkioppilaitos, joka järjestää laajan oppimäärän mukaista musiikin taiteen perusopetusta sekä musiikkialan ammatillista perustutkintokoulutusta (ostopalveluna Länsirannikon Koulutus Oy WinNovalle). Lisäksi Palmgren-konservatoriossa toimii pienimuotoinen avoin osasto.

Musiikin taiteen perusopetuksen rahoituksesta suuri osa muodostuu Porin kaupungille maksettavasta järjestämisluvan mukaisesta opetustuntikohtaisesta valtionosuudesta. Valtionosuus maksetaan järjestämisluvassa määritellyn tuntimäärän (22561 tuntia vuodessa) mukaisena, ja sen saaminen edellyttää opetuksen järjestämistä vähintään järjestämisluvan tuntimäärän verran. Toimintaa rahoitetaan lisäksi oppilailta perityillä kohtuullisilla lukukausimaksuilla, mitä täydentää ylläpitäjän sekä oppilaitoksen sopimuskuntien antama oppilaspaikkamäärään sidottu rahoitus. Palmgren-konservatorio myy musiikin taiteen perusopetuksen oppilaspaikkoja Ulvilaan, Pomarkkuun, Merikarvialle, Eurajoelle, Nakkilaan, Harjavaltaan ja Kokemäelle.

Musiikkialan ammatillinen koulutus on osallistujalle maksutonta, ja sen toiminta järjestetään Länsirannikon Koulutus Oy WinNovalle maksettavan ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön perustuvan valtionosuuden turvin. Palmgren-konservatorio laskuttaa valtionosuutta itselleen järjestämänsä koulutuksen mukaisesti, ja tämä rahoitus riittää kattamaan ammatillisen koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset Palmgren-konservatoriossa.

Palmgren-konservatoriossa toimii pienimuotoinen avoin osasto, jossa järjestetään oppilaitoksen koulutustehtäviä täydentävää vapaarahoitteista musiikkikoulutusta. Toimintaa järjestetään pääosin opiskelijoilta perittävien maksujen turvin. Osana avoimen osaston toimintaa Palmgren-konservatorio vastaa Porin filharmonisen kuoron toiminnasta. Kuoron toimintaa rahoittaa Porin kaupunki, ja siihen saadaan lisätuloja mahdollisista esiintymispalkkioista ja lipputuloista.

Palmgren-konservatoriossa on vakinaista henkilökuntaa 35 henkeä ja tuntiopettajia vuositasolla noin 15. Taiteen perusopetuksen tunteja järjestään vuositasolla n. 24000 tuntia. Ammatillisen koulutuksen kesimääräinen opiskelijavuosituntimäärä on vuositasolla n. 45 opiskelijavuotta.

Porin seudun kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, jonka tehtävänä on kannustaa kaupunkilaisia elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Opisto tarjoaa opetusta eri toimipisteissä ja etäopetuksena, sekä tuottaa myös Ulvilan kaupungille kansalaisopistopalvelut yhteistyösopimuksen perusteella. Porin seudun kansalaisopisto järjestää kursseja ja yleisötilaisuuksia eri ainealueista: arjen taidot, kansalaisen digitaidot, mediataidot ja tietotekniikka, liikunta ja hyvinvointi, kielet ja kansainvälisyys, esittävä taide ja kirjallisuus, kuvataide ja käsityö. Lisäksi opiston tarjontaan kuuluu avoimen yliopiston opintoja. Opistossa on myös mahdollisuus suorittaa käsityön lukiodiplomikursseja ja siirtotenttejä. Kansalaisopisto tarjoaa käsityön taiteen perusopetusta 7-16-vuotiaille (yleinen oppimäärä, Käsityökoulu Taitis).

Kansalaisopisto järjestää lisäksi suomen kielen kursseja sekä luku- ja kirjoitustaidon luki-koulutusta kotoutumisajalla oleville aikuisille maahanmuuttajille, joiden kotoutumissuunnitelmaan on kirjattu tarve lukutaitokoulutukseen. Vuonna 2022 luki-koulutusta järjestettiin 1170 tuntia. Tämän koulutuksen järjestämiseen kaupunki saa erillisen valtionosuuden.

Porin kaupunki saa kansalaisopistotoiminnan järjestämiseksi valtionosuutta vuosittain vahvistetun yksikköhinnan ja opetustuntien lukumäärän perusteella. Porin sivistyslautakunta päättää perittävien kurssimaksujen suuruudesta. Kansalaisopiston toimintakate vuonna 2022 oli 807 000 euroa. Tuntiopettajia kansalaisopistossa on vuositasolla 200 ja vakituista henkilökuntaa yhdeksän henkilöä. Vuonna 2022 kansalaisopiston opetustuntien kokonaismäärä oli 19800 tuntia.

Taidekoulu tarjoaa taiteen perusopetusta laajan oppimäärän mukaan kuvataiteessa yli 7-vuotiaille lapsille, nuorille ja aikuisille. Lisäksi varhaisiän taidekasvatusta annetaan 4–6 –vuotiaille. Taidekoulu järjestää myös pienimuotoista opetuksen ulkopuolista kurssitoimintaa. Taidekoulun yhteydessä toimii Porin videotuki, jonka palvelut ovat kaupungin kaikkien toimialojen käytettävissä.

Taidekoulussa opiskelee noin 400 lasta ja nuorta, sekä 40 aikuista. Porin taidekoulun vakinainen henkilökunta on 3 kuvataideopettajaa, rehtori ja osa-aikainen koulusihteeri (40 %). Tuntiopettajia on vuositasolla noin 9 henkilöä. Videotuessa työskentelee yksi video- ja av-asiantuntija. Taidekoulun toimintakate vuonna 2022 oli 427 936 euroa. Porin kaupunki saa taidekoulun toiminnan järjestämiseksi valtionosuutta vuosittain vahvistetun yksikköhinnan ja opetustuntien lukumäärän (2754) perusteella. Vuonna 2022 opetusta annettiin lapsille ja nuorille 3196 tuntia sekä aikuisille 926 tuntia. Porin sivistyslautakunta päättää perittävien kurssimaksujen suuruudesta.

Tulevaisuuden haasteet ja kehittämistarpeet

Sivistävän koulutuksen osalta osallistujamäärät ovat olleet laskussa koronan myötä, ja opetustuntien määrää ei ole palautunut sitä edeltävälle tasolle.

Taiteen perusopetuksen kokonaisuutta haastaa osaltaan ikäluokkien pieneneminen, sillä toimintaa järjestetään pääosin lapsille ja nuorille erityisesti taiteen perusopetuksen osalta. Toisaalta opiskelijaksi hakeutuu myös aikuisia, joiden määrä opintoihin hakeutuvien joukossa on ollut viime vuosina alati kasvava. Toisaalta joihinkin taiteen perusopetuksen ryhmiin kertyy halukkaita opiskelijoita jonoksi saakka, ja opintomahdollisuutta ei voida järjestää kaikille.

Sivistävän koulutuksen ja taiteen perusopetuksen opintoihin hakeutumiseen ja niiden suorittamiseen vaikuttavat opiskelijoiden halu sitoutua pitkäjänteisyyttä vaativiin tavoitteellisiin opintoihin sekä osittain perheen sosioekonominen asema. Aktiivisuus vapaa-ajalla voi aiheuttaa osallistujille ajankäytöllisiä haasteita eikä kaikilla ole varaa opetuksesta perittäviin lukukausimaksuihin. Tulevaisuudessa tarvitaan aiempaa enemmän mahdollisuuksia toiminnan järjestämiseen joustavasti, jotta oppilaitosten toiminta on saavutettavaa kaikille porilaisille. Saavutettavuudessa tulee huomioida niin tilakysymykset kuin opintotarjonnan monipuolisuus kohderyhmittäin.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tulee sivistävän koulutuksen ja taiteen perusopetuksen osalta mahdolliseksi tulevaisuudessa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opintosuorituksia on mahdollisuus siirtää kansalliseen Koski -järjestelmään, ja edelleen lukea ne hyväksi muissa oppilaitoksissa osaamisen tunnistamisen kautta tai osoittamalla osaamistaan työelämässä. Koski-tietojensiirtoon on valmistauduttava oppilaitoksissa.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Palvelumme tukevat lapsiperheitä		
TOIMENPIDE	Taiteen perusopetuksen kuntatason kokonaiskuvan ja seurantamallin luominen tunnuslukujen osalta		
MITTARI	Kokonaiskuva on luotu	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei ole	On

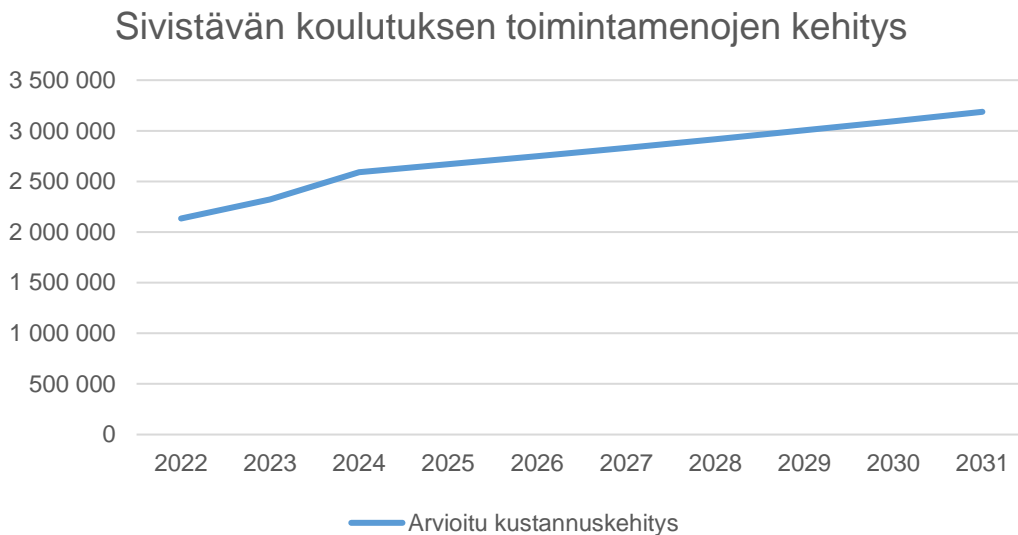
PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Osaavan työvoiman saatavuus		
TEKO	Työelämälähtöinen koulutus yhteistyössä alueen koulutusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän kanssa.		
TOIMENPIDE	Opintosuoritusten siirto KOSKI-palveluun opiskelijan sitä toivoessa		
MITTARI	Siirto on mahdollista	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei ole	On

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Kaikkien ikäryhmien osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen		
TOIMENPIDE	Kehitetään sivistävän koulutuksen palveluita vastaamaan yhä paremmin eri ikäisten porilaisten tarpeita		
MITTARI 1	Palmgren-konservatoriossa opintojen yksilöllistämisen prosessit on kuvattu.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei ole	On
MITTARI 2	Kansalaisopiston asiakasraati on perustettu ja toiminnassa	Ei ole	On
MITTARI 3	Taidekoulun joustavien opintopolkujen mallit on suunniteltu ja kuvattu.	Ei ole	On

Taloudelliset tavoitteet

1. Sivistävän koulutuksen käyttökustannukset eivät nouse vuositasolla enempää kuin Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksi (opetustoimi).

Tavoitetaso: Sivistävän koulutuksen käyttökustannusten kasvu on enintään vuoden 2024 toteutuneen hintaindeksin verran.

Sivistävän koulutuksen menokehitystä on arvioitu 3 %:n vuosittaisen kustannusten nousun mukaisesti. Sivistävän koulutuksen toiminnallisten tavoitteiden toteuttaminen ei aiheuta lisäkustannuksia ja menokehityksen kiihtymistä. Tavoitteiden toteuttaminen tehdään osana normaalia virkatyötä. Opintosuoritusten siirto Koski-palveluun opiskelijan sitä toivoessa ja opintojen yksilöllistämisen prosessien kuvaaminen parantavat opiskelijoiden palvelua ja opinnoista saatavaa hyötyä jatkossa. Kansalaisopiston asiakasraadin avulla saadaan aiempaa paremmin selville porilaisten tarpeita omaehtoiseen koulutukseen liittyen ja palautetta järjestetystä toiminnasta, mikä parantaa kansalaisopiston toiminnan laatua ja vaikuttavuutta ja antaa mm. markkinointiin uusia ajatuksia.

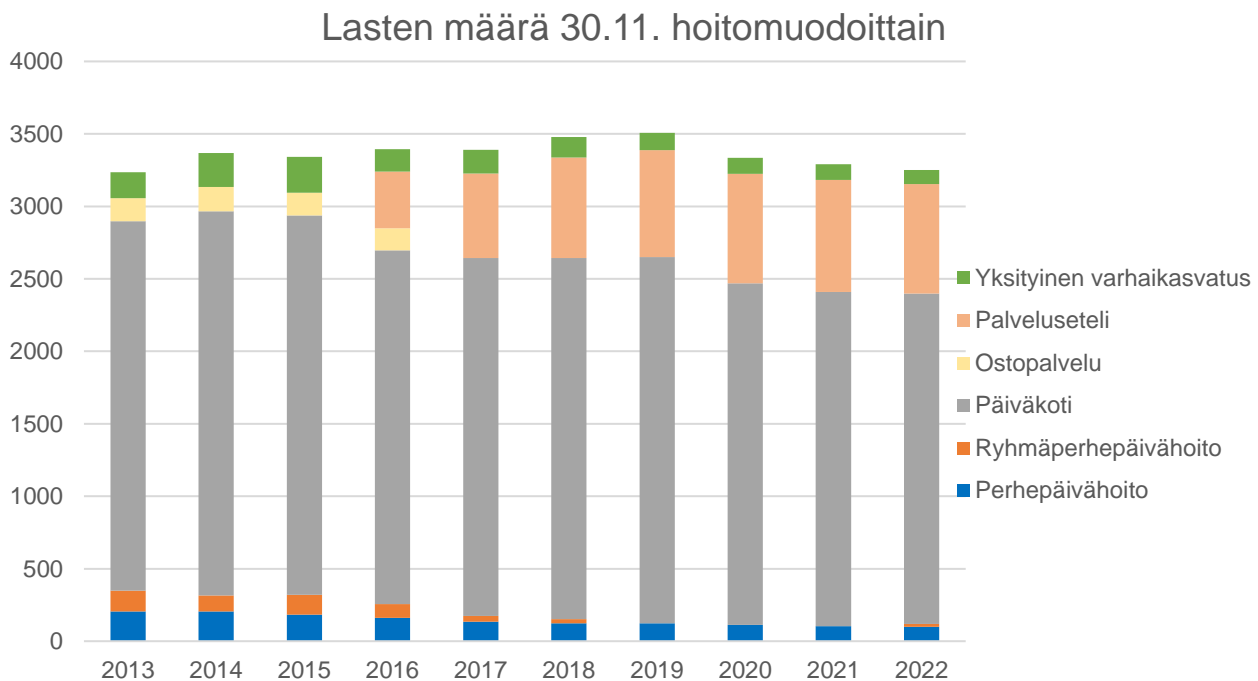
Varhaiskasvatus

Tilannekuva

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0–6. Huoltajat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen.

Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenne yhteydet. Päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on kasvanut vuosien 2013–2019 välillä joka vuosi ylöspäin, mutta vuodesta 2020 alkaen lasten määrä on laskenut. Tähän on vaikuttanut koronapandemia ja ikäluokkien pieneneminen. Alla olevassa kuvassa lasten määrän tilanne hoitomuodoittain 2013–2022.

Varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista 30.11.2022: 74 % oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, 23 % palvelusetelipäiväkodeissa, 3 % yksityisessä hoidossa. Ryhmäperhepäivähoito loppui Porin kaupungilla 31.5.2019, kun viimeinen ryhmäperhepäivähoitoyksikkö sulkeutui. Laki- ja toimintamuutosten vuoksi ryhmäperhepäivähoitoyksiköjä on otettu tilapäisesti käyttöön vuoden 2022 alusta. Vuosien 2015 ja 2016 tilastoissa näkyvät ostopalvelupäiväkodit, jotka lopetettiin palvelusetelin myötä. Palveluseteli on otettu käyttöön elokuussa 2016 ja ostopalvelupäiväkodit siirtyivät palvelusetelipäiväkodeiksi lautakunnan päätöksellä vuoden 2017 alusta. Porissa oli yhteensä 29 kunnallista päiväkotia ja lisäksi Porissa toimi yhdeksän yksityistä päiväkotia, joihin asiakkaiden oli mahdollista hakea palveluseteliä. Perhepäivähoitoa tarjosi vajaat kolmekymmentä perhepäivähoitajaa, jotka hoitavat lapsia omilla kodeillaan.

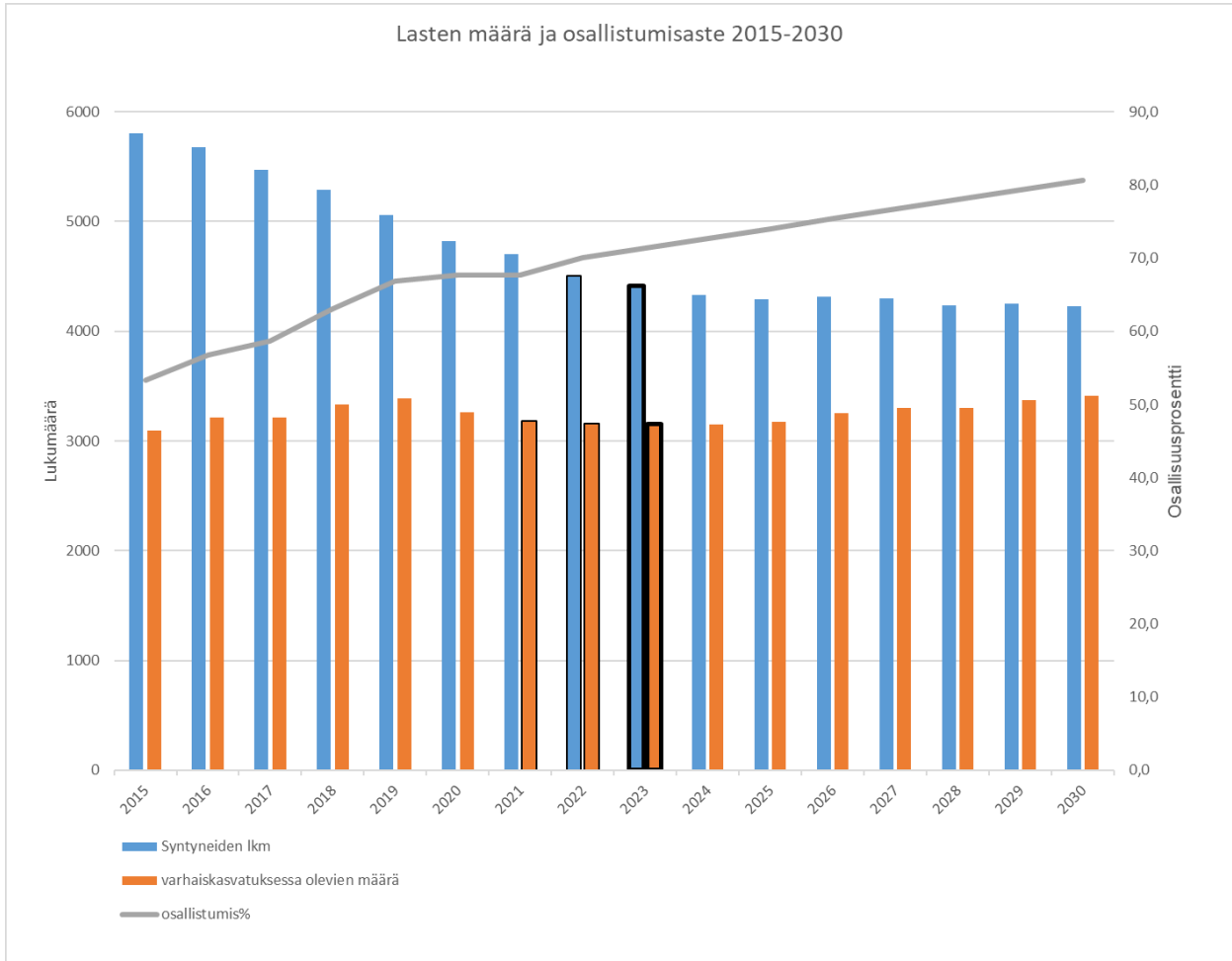
Asiakkaat ovat tyytyväisiä varhaiskasvatuksen laatuun. Keväällä 2022 tehdyn asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella varhaiskasvatus sai arvosanan 4,44 asteikolla 1–5. Arvosana oli lähes sama niin kunnallisissa päiväkodeissa kuin perhepäivähoidossa ja palvelusetelipäiväkodeissa.

Henkilöstön saaminen varhaiskasvatukseen vaikeutuu vuosi vuodelta. Erityisopettajista on jo kova pula ja myös varhaiskasvatuksen opettajia on jo vaikea saada toistaiseksi voimassa oleviin työsopimussuhteisiin. Lisäksi henkilöstötarpeeseen on vaikuttanut varhaiskasvatustilan muuttuminen niin, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa. Myös ryhmäkokosäädökset ovat tiukentuneet.

Lapsimäärien kehityksessä on eroja palvelualueittain. Osa alueista on vetovoimaisempia ja niihin suuntautuu jatkossakin muuttoliikettä. Lapsiperheiden suosimia alueita ovat erityisesti Länsi- ja Pohjois-Pori, joissa asuu paljon lapsiperheitä ja alueille myös kaavoitetaan sekä rakennetaan uusia omakoti- ja rivitaloja. Syntyneiden määrä on Keski-Porissa melko suuri, mutta kouluikäisten määrä on ollut perinteisesti päiväkotikäisiä pienempi. Tämä selittyy kaupungin sisäisellä muuttoliikkeellä lapsiperheiden suosimille alueille.

Osallisuusaste on noussut viime vuosina, erityisesti alle 3-vuotiaiden lasten osalta. Tämä vaikuttaa henkilöstömäärää lisäävästi, koska alle 3-vuotiaiden lasten henkilöstömitoitus on vanhempia lapsia tiukempi.

Porissa on viime vuodet investoitu huomattavasti varhaiskasvatukseen ja koulujen tiloihin palveluverkkopäätösten mukaisesti. Elokuussa 2022 valmistui päiväkoti Meri-Pori, joka korvasi kaksi Pihlavassa ollutta huonokuntoista yksikköä. Lisäksi uudet tilat ovat suunnitteilla Itä-Poriin ja Ahlaisiin. Itä-Porin uusi päiväkoti korvasi Väinölän ja Uudenkoiviston huonokuntoiset päiväkodit ja Ahlaisissa palvelut keskitetään yhteen monitoimitilaan. Reposaassa kaupungin palveluja ollaan sijoittamassa peruskorjattavaan ”puukortteliin monitoimitilaan”. Lisäksi elokuussa 2023 toimintansa aloittaneessa Pohjois-Porin monitoimitalossa on kaksi esiopetusryhmää.

Uudisrakentaminen on tarkoituksenmukaista silloin, kun kiinteistön peruskorjauskustannukset nousevat lähelle uuden rakentamista. Toiminnan keskittäminen elinvoimaisiin ja muunneltaviin yksiköihin on järkevää toiminnan laadun ja kokonaistaloudellisuuden kannalta. Kiinteistöjen korjauksissa ja uudisrakentamisessa lähtökohtana tulee olla myös tilojen pedagoginen toimivuus, aiempaa korkeampi käyttöasteen ja energiatehokkuuden mahdollistaminen. Tulevaisuudessa päiväkotien koko ja sijainti määritellään alueellisesti tarpeiden mukaan.

Varhaiskasvatustalain tuli muutos 1.8.2022 lapsen tuen osalta. Varhaiskasvatukseen on luotu yhtenäinen tuen malli ja sitä jalkautetaan arkeen inklusion periaatteiden mukaisesti. Lapsella on oikeus varhaiseen, hyvin resursoituun ja vaikuttavaan tukeen heti tuen tarpeen ilmettyä. Lapsen etu on aikaisempaa vahvemmin tuen järjestämisen ja toteuttamisen pohjana. Yhtenäinen tuen malli takaa lapsille nykyistä yhdenvertaisemmat mahdollisuudet saada tukea. Tämän myötä tarvitaan erityisopettaja- ja avustajaresurssia kentälle sekä kasvatushenkilöstön koulutusta ja tukea osaamisen lisäämiseksi.

Lisäksi perhevapaaauudistus tuli voimaan 1.8.2022 alkaen. Uuden lain mukaan oikeus varhaiskasvatukseen alkaa jatkossa sen kalenterikuukauden alussa, jona lapsi täyttää yhdeksän kuukautta. Oikeus samaan varhaiskasvatuspaikkaan säilyy, vaikka lapsi on poissa varhaiskasvatuksesta sinä aikana, jona lapsen hoidosta maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa, mikäli se on ennalta ilmoitettu. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin siten, että varhaiskasvatuslain mukaisesti ennalta ilmoitetut vanhempainrahapäivien käyttämisestä johtuvat poissaolot ovat maksuttomia.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin 1.3.2023 siten, että maksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja. Tämän myötä suurimmalla osalla perheistä varhaiskasvatus on maksutonta. Perheitä, joilla ei ollut varhaiskasvatusmaksua, oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa maaliskuussa 2023 66,77 %, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 45,38 %. Maksuttomuus vaikuttaa siihen, että perheet varaavat ja käyttävät aikaisempaa enemmän varhaiskasvatuspalveluja.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Palvelumme tukevat lapsiperheitä		
TOIMENPIDE	Luomme varhaiskasvatuksen yhtenäisen toimintamallin laadun parantamiseksi		
MITTARI	Yhteinen arvioinnin vuosikello käytössä kaikissa yksiköissä (Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen KARVI indikaattorien mukaisesti)	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksen mukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa		
TOIMENPIDE	Koulutetaan henkilöstöä 1.8.22 voimaantulleista lapsen tuen tasoista, muodoista ja toimintatavoista		
MITTARI	Vakinaisen kasvatushenkilöstön osallistuminen lapsen tuen järjestämiseen liittyvään koulutukseen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		70 %	95 %

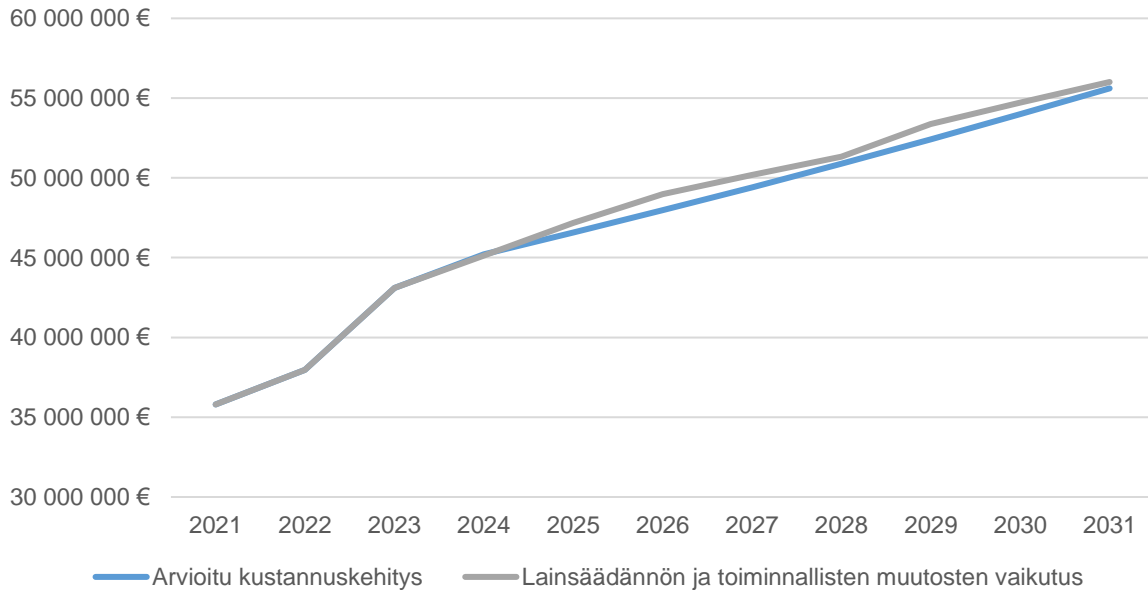
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää.		
TOIMENPIDE	Palveluohjauksen tehostaminen		
MITTARI	Asiakastytyväisyyskyselyn kysymykset "Palveluohjaus paikkaa hakiessa" (asteikko 0-5)	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Arvosana 3,6 (2022)	> 4,0

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite: Täyttöprosentti varhaiskasvatuksen yksiköissä keskimäärin 95 %

Tavoite: Oman tuotannon ja palvelusetelien suhde; omatuotanto 73 %, palvelusetelit 27 %

Varhaiskasvatuksen toimintamenojen kehitys

Vaikka ikäluokat ovat pienentyneet ja varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä vähentynyt, ei se ole näkynyt varhaiskasvatuksen kustannuskehityksessä. Lainsäädännön muutoksilla on ollut vaikutusta palvelujen järjestämiseen. Lapsiryhmiä koskevat säädökset ovat tiukentuneet, varhaiskasvatusmaksuja on alennettu ja uusia toimintamuotoja on otettu käyttöön erityisesti lasten tuen osalta. Nämä ovat lisänneet ja lisäävät varhaiskasvatuksen kustannuksia. Varhaiskasvatuksen kustannusten nousu on kahden viime vuoden aikana ollut nopeaa. Kustannukset nousivat vuodesta 2021 vuoteen 2022 6 % ja nousevat vuodesta 2022 vuoteen 2023 arviolta 13-15 %.

Kustannuskehityskäyrässä on kuvattu normaalia kustannuskehitystä arvioidulla 3 %:n kustannusten nousulla vuodesta 2024 eteenpäin. Varhaiskasvatuksen palvelujen järjestämisessä pyritään lisäämään palvelusetelien osuutta palvelutuotannossa sekä pitämään päiväkotien täyttöasteet mahdollisimman korkeina. Hoidossa olevien lasten määrä tulee ennusteiden mukaan nousemaan vuodesta 2025 alkaen, ja nostaa myös kokonaiskustannuksia. Varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostaminen on valtakunnallinen tavoite. Osallistumisasteen kohottamiseksi on lainsäädäntöä uudistettu sekä alennettu varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja. Osallistumisasteen nostaminen tarkoittaa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrän kasvua sekä työntekijämäärien lisäämistä lain edellyttämällä tavalla. Erityisesti alle 3-vuotiaiden määrä varhaiskasvatuksessa on kasvanut. Lainsäädännön muutos siitä, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa, lisää sijaiskustannuksia. Lisäksi varhaiskasvatuslain edellyttämä lapsen tuki lisää kustannuksia. Lainsäädännölliset muutokset (ryhmäkokosäädökset, henkilöstömitoitusten tiukennukset, varhainen tuki) sekä toiminnalliset muutokset (varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nousu) lisäävät vuositasolla kustannuksia arviolta keskimääriin 0,7 miljoonaa euroa vuoteen 2031.

Edellä mainituista syistä johtuen on varsin todennäköistä, että varhaiskasvatuksen menokehitys on ikäluokkien pienenemisestä huolimatta lähivuosien aikana nopeampaa kuin arvioitu 3 %:n vuosittainen kustannusten nousu.

Vapaa-ajan lautakunnan alainen toiminta – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso

Kulttuuriyksikkö vastaa kirjasto- ja tietopalveluista, museopalveluista ja kulttuurivarallisuuden ylläpitämisestä, orkesteri- ja musiikkipalveluista, yksikön tapahtumatuotannosta, lasten ja nuorten kulttuuripalveluista sekä taiteilijoiden, opiskelijoiden ja kolmannen sektorin kulttuuritoiminnan tukemisesta siten kuin yleisistä kirjastoista annetussa laissa ja laissa kuntien kulttuuritoiminnasta, laissa esittävien taiteiden edistämisestä ja museolaissa säädetään.

Liikuntayksikkö vastaa yleisten edellytysten luomisesta liikunnalle paikallistasolla järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä määrittämällä liikuntapaikkaverkoston laajuus ja hoitotaso kuultuaan teknistä toimialaa siten kuin liikuntalaissa säädetään.

Nuorisoyksikkö aloittaa toimintansa omana yksikkönään 1.1.2024. Nuorisopalveluissa luodaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalveluiden kokonaisuus koostuu nuorisotiloilla tapahtuvasta alueellisesta nuorisotyöstä, jalkautuvasta ja moniammatillista yhteistyötä tekevästä erityisnuorisotyöstä, verkkonuorisotyöstä, koulunuorisotyöstä sekä kansainvälisestä nuorisotyöstä. Ohjaamo toimii nuorille suunnattuna matalan kynnyksen palvelupisteinä, missä eri ammattilaisten palvelut on koottu yhteen toimipisteeseen. Ohjaamo toimii verkostomaisesti ja Ohjaamon palveluverkostoon kuuluu kaupungin omien ammattilaisten lisäksi myös muiden alojen ammattilaisia. Uusina palveluina nuorisoyksikköön siirtyvät nuorten työpajat sekä etsivä nuorisotyö. Nuorten työpajatoiminnan tavoite on työ- ja opiskeluvaikeuksien sekä elämänhallintataitojen paraneminen. Etsivä nuorisotyön tehtävä on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään kasvua, itenäistymistä, elämänhallintaa, osallisuutta yhteiskuntaan sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Toimivat palvelut yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa		
TEKO	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen.		
TOIMENPIDE	Sivistystoimialan yksiköt neuvottelevat käytännöt ja toimintamallit omien palvelujensa osalta.		
MITTARI	Yhteistyömallit luotu ja käytössä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Harrastamisen Porin malli: haemme uusia toimintamalleja taataksemme jokaiselle porilaiselle lapselle ja nuorelle harrastuksen		
TOIMENPIDE	Pilotoidaan Harrastamisen Porin mallia Päiväkoti Meijumäen esiopetusryhmissä.		
MITTARI	Pilottiryhmä käynnissä syksyllä 2024	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

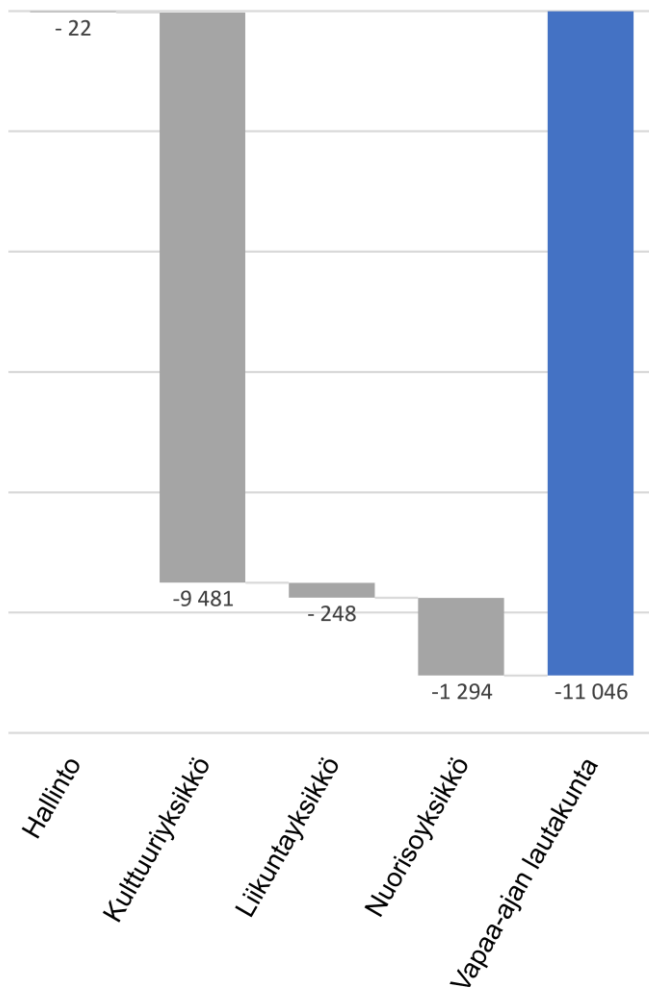
Kulttuurin, liikunnan ja nuorison käyttötalous

Vapaa-ajan lautakunta

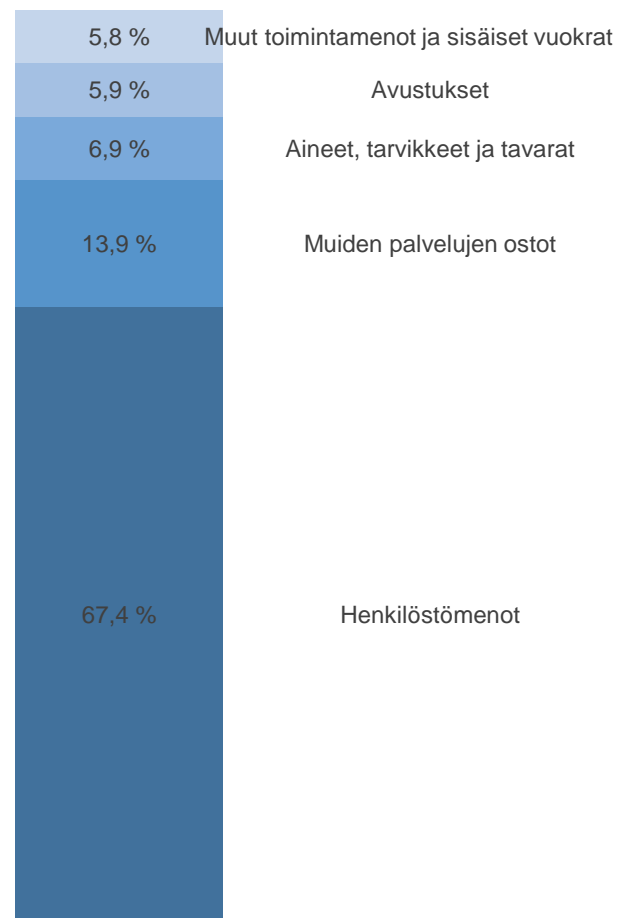
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	3 866	3 760	3 979	4 098	4 221
Valmistus omaan käyttöön	35				
Toimintamenot	-12 538	-13 816	-15 025	-15 460	-15 908
<i>Toimintakate (Netto)</i>	<i>-8 637</i>	<i>-10 056</i>	<i>-11 046</i>	<i>-11 362</i>	<i>-11 687</i>
Laskennalliset tulot	1				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-112	-136	-136	-136	-136
Muut laskennalliset kustannukset	-12 219	-2 144	-787	-787	-787
Tehtävän kokonaiskustannukset	-20 967	-12 336	-11 969	-12 285	-12 610

= valtuustoon nähden sitova erä

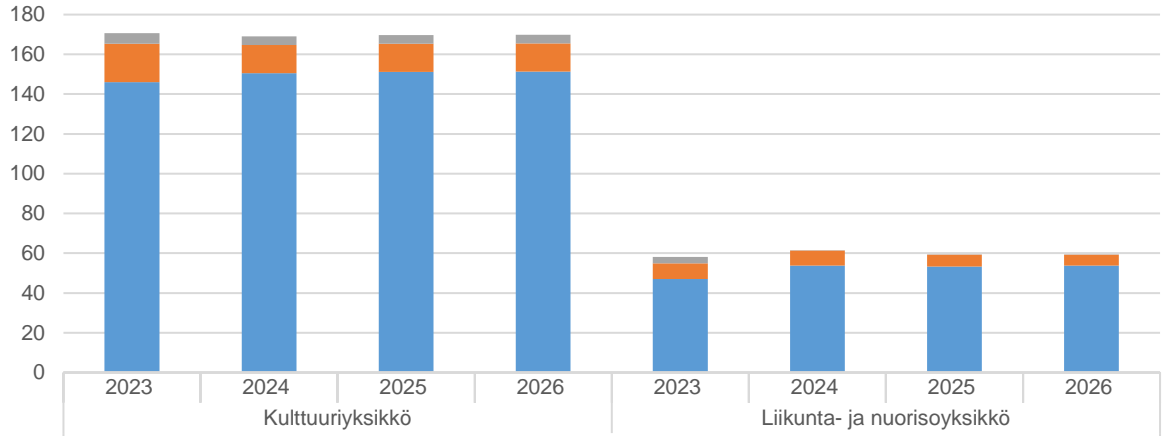
TA 2024 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Kulttuurin, liikunnan ja nuorison menolajijakauma TA 2024

Kulttuurin, liikunnan ja nuorison suunnitellut henkilötövuodet

SIVISTYSTOIMIALA - Kulttuuri, liikunta ja nuoriso								
	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
■ Sijaiset	5	4	4	4	3	0	0	0
■ Muut määräaikaiset	19	14	14	14	8	8	6	6
■ Vakituiset	146	151	151	151	47	54	53	54

1.1.2024 toteutettavassa organisaatiomuutoksessa liikunta- ja nuorisoyksikkö jaetaan kahdeksi eri yksiköksi. Henkilöstösuunnitelmassa tiedot on esitetty nykyisen organisaatorakenteen mukaan.

Kulttuuripalvelut

Tilannekuva

Porin kaupungin ylläpitämät kulttuuripalvelut koostuvat kolmesta toimintakokonaisuudesta, kirjastopalveluista, museo- ja taide- ja kulttuuripalveluista.

Kirjastopalvelut on lakisääteistä toimintaa. Porissa kirjastopalveluita on saatavilla pääkirjaston lisäksi 10 lähikirjastossa sekä jalkautuvissa kirjastopalveluissa (kirjastoauto, kotipalvelu ja siirtokokoelmat). Saavutettavuutta ja käyttöä lisäävien ratkaisujen kuten verkkopalvelujen ja omatoimijärjestelmien (Reposaari, Lavia, Noormarkku, Vähärauma, Pohjois-Pori) lisäämiseen ja kehittämiseen on panostettu viime vuosien aikana merkittävästi.

Kirjaston ydintehtävänä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saattavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta käyttäjäkoulutuksen, digiopastuksen, tapahtumatuotannon ja lukemisen edistämisen keinoin.

Museopalvelut aloittivat uutena toimijana vuoden 2021 alusta, jolloin **Porin taidemuseo** ja **Satakunnan Museo** yhdistyivät hallinnollisesti uudeksi kokonaisuudekseen.

Museopalveluissa taidemuseotoiminnan tehtäväkenttää edustava Porin taidemuseo on nykytaiteen museo, joka esittelee kotimaisen ja kansainvälisen taiteen uusia virtauksia ja jonka kokoelmat ja arkistot painottuvat modernismiin ja uudempaan taiteeseen. Porin taidemuseolla on vaihtuvia näyttelyitä varten käytössä galleriatila Poriginal galleria. Porin taidemuseo hoitaa opetus- ja kulttuuriministeriön määrittämänä alueellista taidemuseotehtävää Satakunnassa. Museon tehtävänä on toimia taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta. Taidemuseon vastuulla on myös Porin kaupungin taidekokoelman ylläpitäminen sekä julkisen taiteen asiantuntijana toimiminen.

Kulttuuri- ja luonnonperinnön tehtäväkenttää edustava Satakunnan Museo muodostuu neljästä museokohteesta. Satakunnan Museo on kulttuurihistoriallinen museo, jonka näyttelyt esittelevät Porin ja Satakunnan historiaa. Luontotalo Arkki on Satakunnan luontoa esittelevä museo, jossa erityisesti Selkämeren ja Kokemäenjoen luonnonympäristöt ovat esillä. Rosenlew-museo on teollisuusmuseo, joka esittelee tarinoita työstä, muuttuvasta ympäristöstä, yrittäjyydestä ja teknologian kehityksestä. Rakennuskulttuuritalo Toivo on Satakunnan Museon korjausrakentamiskeskus, joka neuvoo vanhojen rakennusten kunnostuksessa, Korsmanin talo samassa pihapiirissä on vuoden 1951 asuun kunnostettu porilaiskoti yleisö- ja opetuskäyttöön. Satakunnan Museon toiminnan tarkoituksena on Porin ja Satakunnan kulttuuriperinnön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristöjen kartoittaminen, tutkiminen ja esitleminen elämyksiä ja tietoa jakamalla, hallittu irtaimen kulttuuriperinnön ja luonnonnäytteiden kerääminen, tallentaminen ja hoitaminen sekä kulttuuriympäristön suojelu ja hoito. Opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemänä alueellisena vastuumuseona Satakunnan Museo huolehtii siitä, että satakuntalainen kulttuuriperintö säilyy tuleville sukupolville. Alueellisena vastuumuseotehtävänä on kulttuuriympäristöjen suojelu ja hoito sekä museotoiminnan edistäminen ja ohjaus koko maakunnan alueella. Lisäksi tehtäviin kuuluu kulttuuriympäristön asiantuntija- ja viranomaistehtävistä vastaaminen Satakunnan maakunnassa.

Taide- ja kulttuuripalveluissa musiikki- ja orkesteritoimintaa edustaa **Pori Sinfonietta**, jonka toiminnan perustana on oma konserttitoiminta. Kaupunginorkesterin kotisalina toimii Promenadikeskuksen Sali. Konsertteja tarjotaan live-konsertteina konserttisalissa, verkossa striimattuina sekä jalkautumisesiintymisinä mm. hoitolaitoksissa ja kauppakeskissä. Pori Sinfoniettan ohjelmistoon kuuluvat sinfonia-, kamari- ja kirkkokonsertit sekä viihde- ja lastenkonsertit. Myös erilaiset yhteistyöproduktiot, tilausesiintymiset ja musiikkikasvatus kuuluvat toimintaan. Pori Sinfonietta toimii monipuolisesti kotikaupungissaan ja tekee vierailukonsertteja ympäröivälle alueelle sekä eri puolille Suomea. Kaupunginorkesterin yleisötyön muotoja ovat mm. avoimet kenraaliharjoitukset, säännöllinen yhteistyö koulujen kanssa, koululaiskonserdit tai kouluvierailut, jalkautumiskonsertit sekä kausien alussa järjestettävät maksuttomat koko perheen tapahtumat yhteistyökumppaneiden (mm. Palmgren-konservatorio) kanssa. Vuoden 2022 alussa voimaan astuneen lain esittävien taiteiden edistämisestä (1082/2020) myötä Pori Sinfonietalle myönnettiin korotettua valtionosuutta alueelliseen orkesteritoimintaan. Tämä vahvistaa entisestään Pori Sinfoniettan roolia koko Satakunnan alueen ainoana ammattisinfonia-orkesterina.

Taide- ja kulttuuripalveluissa lasten ja nuorten taide- ja kulttuuritoimintaa edustaa **Lastenkulttuurikeskus Kruunupää**, jonka alla toimii myös **Kulttuuritalo Annis**. Kruunupää tukee lasten ja nuorten kulttuurisia oikeuksia, tuottaa ja välittää kulttuuripääomaa ja parantaa monipuolisten ja laadukkaiden kulttuuripalveluiden saavutettavuutta. Sen toiminta rakentuu lasten ja nuorten ääntä ja tarpeita kuunnellen. Lastenkulttuurikeskus tarjoaa työpajoja ja tapahtumia lapsille, nuorille ja perheille sekä tuottaa työpajoja yhteistyössä päiväkodeille ja kouluille. Lastenkulttuurikeskus järjestää koulutusta, seminaareja ja näyttelyitä. Vauvojen värikylpy on kansainvälistäkin tunnustusta saanut vauvaperheille suunnattu kuvataiteellinen työpaja. Viime vuosina on kehitetty myös Kultane-toimintamallia, kulttuuri- ja taidepainotteista neuvolaa yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Lastenkulttuurikeskus vastaa myös senioreiden kulttuuritoiminnan ja vuosisikymmeniä jatkuneen Kinokellari-elokuvasarjan toteuttamisesta.

Kulttuuritalo Annis toteuttaa kulttuurista nuorisotyötä. Annis on kaikille avoin nuorten luovuuden, osallisuuden ja omaehtoisen tekemisen keskus. Anniksella nuoret pääsevät aidosti osallisiksi, vaikuttamaan talon toimintaan ja tekemään

itselleen merkityksellisiä asioita muiden kulttuurista kiinnostuneiden nuorten parissa. Annis on viime vuosina profiloitunut erityisesti tuotanto- ja tapahtuma-alustana, jonka puitteissa eri toimijat toteuttavat toimintaansa. Anniksella toimii useita lasten- ja nuorten harrasteryhmiä (mm. teatteri, musiikki, sanataide) niin kaupungin itsensä kuin eri 3. sektorin toimijoiden organisoimana. Anniksen kahviotilan Avoin Seinä -galleriassa on jatkuvasti esillä paikallisten taiteilijoiden näyttelyitä. Vuodesta 2013 saakka Anniksella on toiminut kulttuuriyksikön hallinnoimia ESR-hankkeita, joissa kohderyhmänä ovat olleet 16-29 -vuotiaat työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret ja nuoret aikuiset. Anniksella järjestetään säännöllisesti eri kulttuurialojen esitys-, koulutus- ja tapahtumatilaisuuksia niin kaupungin omana toimintana kuin ulkopuolisten tapahtumajärjestäjienkin toimesta.

Kulttuuripalvelujen suurimmat haasteet liittyvät tällä hetkellä toimitilakysymyksiin. Kulttuuriyksikön toimintojen järjestelmällisen suunnittelun ja toteutuksen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että pääkirjaston peruskorjaus, tuhopoltossa kärsineen taidemuseon peruskorjaus sekä museopalveluiden yhteinen kokoelmakeskus saadaan toteutettua suunnitelmien mukaan ja sovittuja aikatauluja noudattaen.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Päivitetyn kulttuurikasvatussuunnitelman jalkauttaminen		
MITTARI	Uuden suunnitelman mukaisia toimintoja hyödynnetty varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Kaikkien ikäryhmien osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen		
TOIMENPIDE	Normaalin konserttitoiminnan rinnalla kehitetään ja toteutetaan eri ikä- ja kohderyhmille suunnattua orkesterin yleisötyötä		
MITTARI	Hoitolaitosvierailujen, -koululais- ja päiväkotikonserttien sekä muiden erilaisten yleisötyöproduktioiden määrä yhteensä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		25	40

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää.		
TOIMENPIDE	Nuorten kulttuurisen osallisuuden lisääminen osana maksuttomien yleisöpalvelutilojen kehittämistä. 16 -23 -vuotiaat nuoret suunnittelevat ja toteuttavat taidemuseon henkilökunnan avustuksella heille erikseen taidemuseon käyttötaloudesta varatusta määrärahasta taidemuseon toiminnan mukaisia näyttelyitä ja tapahtumia		
MITTARI	Nuorten toteuttamat näyttelyt ja tapahtumat	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0	5-10

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Ylivertaiset asuinympäristöt ja keskustan kehittäminen		
TEKO	Keskustan kehittämissuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen.		
TOIMENPIDE	Satakunnan museon näyttelytoiminnan kehittäminen yhteistyökumppanien avulla uusien vaihtuvien näyttelyiden tilan käyttöönoton myötä.		
MITTARI	Yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetut näyttelyt	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0	3-5

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Julkiset tilat harrastekäyttöön ja matalan kynnyksen kohtaamispaikoiksi		
TOIMENPIDE	Kirjaston tapahtumien ja muun toiminnan järjestämisestä luodaan asiakkaille selkeät, helposti saatavilla olevat ohjeet		
MITTARI	Muun toiminnan järjestämisestä on laadittu ohjeet ja ne ovat saatavilla	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

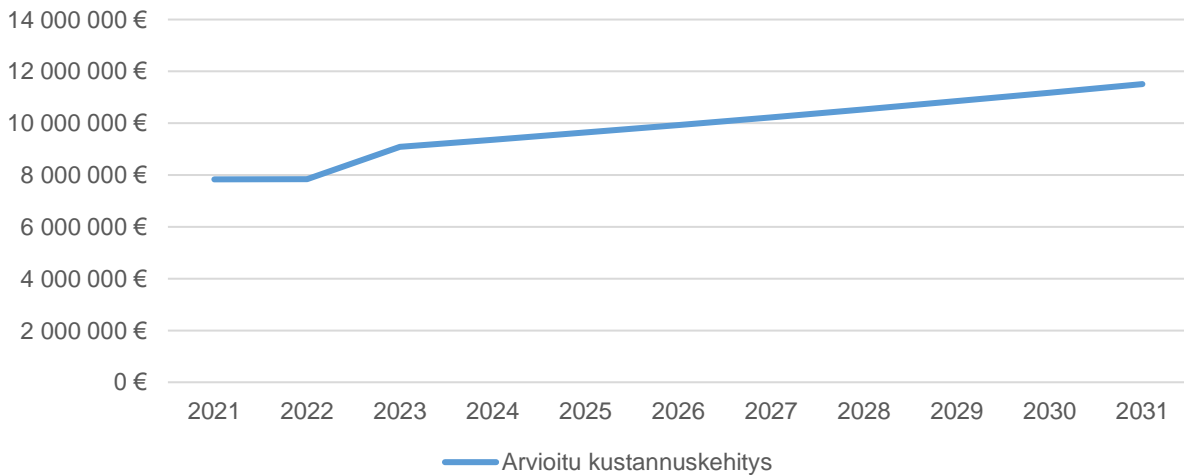
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Lapsilähtöisen taidetoiminnan kehittäminen ja lasten monilukutaidon vahvistaminen taidelähtöisin keinoin		
MITTARI	Lastenkulttuurikeskus Kruunupää kehittää ja pilotoi vuoden 2024 aikana erilaisia taidelähtöisiä menetelmiä lasten monilukutaidon tukemiseen. Pilottien lkm	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0	3-5

*Monilukutaito - kyky ymmärtää ja havainnoida maailmaa tekstien, kuvien, vuorovaikutuksen ja ympäristön vihjeiden avulla - on lapsilla vaihteleva.

Taloudelliset tavoitteet

1. Taloudellinen tavoite: Kulttuurin käyttökustannukset nousevat enintään Tilastokeskuksen Julkisten palvelujen (kulttuuritoimi) hintaindeksin verran.

Kulttuurin toimintamenojen kehitys

Kulttuuriyksikön tuottamat palvelut ovat yhtä laajoja ja kustannuksiltaan samansuuruisia riippumatta siitä, paljonko palveluilla on käyttäjiä. Henkilöstö- ym. kulut ovat kiinteällä tasolla riippumatta yleisölle avoinna olevien toimintojen (esimerkiksi museoiden näyttelyt tai kirjastotilat) aukioloajoista. Tämän johdosta kulttuuriyksikön palveluista ei toimintojen asteittaisella supistamisella tai tehostamisella ole saatavissa säästöjä. Kulttuuriyksikölle on hankala asettaa suoria taloudellisia tavoitteita, Kävijämäärien kasvattamisella on vaikutusta talouteen lisääntyvien pääsymaksutulojen myötä (pl. kirjastot ja Kulttuuritalo Annis). Pääsymaksutulot ovat varsin marginaalinen osa yksiköiden käyttötaloutta. Kävijämäärien kasvattaminen on tärkeää, jotta saavutetaan poikkeusoloja edeltävä kulttuuripalvelujen käytön taso. Kävijämäärien kehitystä seurataan vuosittain osana talousarviota. Vaikka kulttuuripalvelut ovat varsin monipuoliset ja laadukkaat, on niitä jatkuvasti kehitettävä kuntalaisia houkuttelevammiksi. Kulttuuripalveluilla on merkittävä tehtävä kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämisessä. Kustannuskehityskaavioissa ei kulttuurin osalta tapahdu juurikaan muutoksia normaalin arvioidun 3 %:n kustannuskehityksen lisäksi.

Hankerahoituksella on merkittävä osansa kulttuuriyksikön toiminnoissa. Kulttuuriyksikön hankkeet ovat kestoaltaan vuodesta kolmeen vuoteen. Hankerahoitusta on kulttuurin yksiköiden käyttötaloudessa vuositasona 2-2,5 miljoonaa euroa ja uutta rahoitusta on myönnetty kulttuurin toimijoille vuosittain 400 000 - 700 000 euroa.

Liikuntapalvelut

Tilannekuva

Liikuntayksikkö koostuu liikuntapalveluista sekä Satakunnan Urheiluakatemiasta. Liikuntayksikkö koordinoi myös kaupungin poikkihallinnollista liikkumisohjelmatyötä ja sen toimeenpanoa.

Liikuntapalveluissa vastataan kaupunkilaisten liikuttamisesta sekä liikkumisen edellytysten mahdollistamisesta. Liikuntapalveluiden kokonaisuus koostuu uimavalvonnasta, uinninopetuksesta ja vesiliikunnasta, erityisryhmien liikunnasta, terveysliikunnasta sekä lasten ja nuorten liikuttamisesta tiiviinä yhteistyönä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kaupungin urheiluseurakenttä on liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyötaho. Liikuntapaikkojen vuokraaminen urheiluseuroille ja muille käyttäjätahoille tapahtuu liikuntayksiköstä käsin. Liikuntapaikkojen hoito tapahtuu teknisen toimialan infrayksikön liikuntapaikat-toimintayksiköstä ja käytännön toiminnan näkökulmasta tiivis vuoropuhelu teknisen toimialan kanssa on liikuntapaikkojen sujuvan käytön kannalta olennaista.

Satakunnan Urheiluakatemian toiminta koordinoidaan liikuntayksiköstä käsin. Opetusyksikön kanssa tiiviissä yhteistyössä toteutettavasta akatemiatoiminnasta vastaa päätoiminen akatemiakoordinaattori ja urheiluakatemia toimintaa on kehitetty systemaattisesti viime vuosien ajan. Urheiluakatemia tarkoituksena on tarjota nuorille urheilijoille edellytykset koulun/opiskelun ja urheilun sujuvaan yhdistämiseen sekä rakentaa akatemiaurheilijoille laadukas ympäristö huijulle tähtäävän harjoittelun mahdollistamiseksi yhdessä urheiluseurakentän kanssa. Satakunnan Urheiluakatemia toimii tällä hetkellä Olympiakomitean urheiluakatemiaverkostossa kasvattaja-akatemia statuksella, mutta akatemian toimintaa on tarkoitus kehittää kasvattaja-akatemiasta alueelliseksi urheiluakatemiaksi.

Liikuntayksikön haasteet

Liikuntayksikön suurimmat haasteet liittyvät uimavalvojen saatavuuteen sekä liikuntapaikkakysymyksiin. Sekä lyhyisiin että pidempiin sijaisuuksiin on ollut viime vuosina hankaluuksia saada päteviä tekijöitä. Tilanne on kehittynyt sekä koronapandemian aikana että sen jälkeen aiempaa hankalammaksi. Seurakäytössä olevien harjoitustilojen käyttöasteet ovat koronapandemian jälkeen jo normaalilla tasolla, mutta erityisesti sisäharjoitustilojen sekä myös tiettyjen lajien ulkoolosuhteiden suhteen on kehittämistarpeita. Kuntalaiset ovat palanneet omatoimisen liikkumisen pariin kohtuullisen hyvin koronapandemian jälkeen, mutta tiettyjen erityisryhmien (ikäihmiset, erityislapset ja -nuoret) osalta tilanne ei ole palannut vielä pandemiaa edeltävälle tasolle.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Panostamme lasten, nuorten ja perheiden liikuttamiseen tiivistämällä koulu- ja päiväkotiyhteistyötä sekä kehittämällä lasten ja nuorten liikkumista edistäviä toimintoja.		
	Parannamme erityisryhmien liikkumismahdollisuuksia, jokaisella on oikeus liikkua. Jatkamme hanketta erityisryhmien liikkumismahdollisuuksien nykytilan kartoittamiseksi ja kehittämiseksi. Tavoitteena saada hankerahoitus hankesuunnitelman mukaisesti kolmelle vuodelle (2023 - 2025). Erityisryhmien liikuntamahdollisuuksien lisääminen sekä hankkeen myötä että nykyistä erityisliikunnan tarjontaa kehittämällä.		
MITTARI 1	Kouluikäisten (5.- ja 8.-luokkalaiset) liikkumista mittaavat Move!-tulokset (fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos ja eri osa-alueiden tulokset).	Lähtötaso	Tavoitetaso
	Prosenttiosuus oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla:	Vuoden 2022 tulokset	Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos sekä eri osa-alueiden tulokset ovat parantuneet.
	2022: P5lk 40% P8lk 46% T5lk 44% T8lk 43%		
MITTARI 2	Erityisryhmien liikuntatoimintaan (ryhmät ja tapahtumat) osallistuneiden määrät:	Vuoden 2022 osallistujamäärät	Erityisryhmien liikunta-toiminnan osallistujamäärät kasvaneet 20% vuoden 2022 tasosta.
	2022: Ikäihmiset 1109 Vammaisten ja muut erityisryhmät 1548 Osallistujamäärä yhteensä 2657		

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Lasten ja nuorten liikkumisen lisääminen Nuorisopassin uintikertojen käyttömääriä kasvattamalla		
MITTARI 1	Nuorisopassin uintien käyttömäärät passin käyttökauden 1.9. - 9.8. aikana	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Käyttökausi 2022-2023	Käyttökausi 2023-2024
		5.-7.-luokkalaiset 16698 kertaa	5.-7.-lk. 20000 kertaa
		8.-9.-luokkalaiset 3324 kertaa	8.-9.-lk. 5000 kertaa
		Yhteensä 20022 kertaa	Yhteensä 25000 kertaa

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Tiivistetään vuoropuhelua seurakentän kanssa ja korostetaan seuraparlamentin roolia kaupungin keskustelukumppanina, laaditaan toimintasuunnitelma seuraparlamentin roolin vahvistamiseksi		
MITTARI	Toimintasuunnitelma	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitelmaa ei laadittu	Suunnitelma laadittu

Taloudelliset tavoitteet

Uimalaitosten asiakasmäärien palauttaminen koronapandemiaa edeltäneelle tasolle (v. 2019 taso)

Liikuntalaitoksista uimalaitosten kävijämäärä koostuu pääosin yksittäisistä, pääsymaksun maksavista asiakkaista. Muut liikuntalaitokset ovat pääosin seuratoiminnan sekä muiden ryhmille varattujen vuorojen käytössä. Varattujen vuorojen osalta käyttöasteet ovat korona-ajan jälkeen palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle. Liikuntayksikön pääsymaksukertymästä suurin osa kertyy uimalaitosten pääsymaksuista, joten uimalaitosten kävijämäärien kasvattaminen ja tästä seuraava pääsymaksukertymän kasvu vaikuttaa olennaisesti yksikön talouteen. Liikuntayksikön taloudellisena tavoitteena on saada nostettua myös uimalaitosten asiakasmäärät pandemiaa edeltäneelle tasolle (v. 2019 taso). Vertailuna vuoden 2021 kävijämäärät, mitä rasittavat koronasulut ja muut rajoitukset uimalaitosten käytössä sekä pandemiatilanteen vaikutus asukkaiden halukkuuteen käyttää palveluita, vuoden 2022 kävijämäärät (koronasulku vielä alkuvuonna 2022) sekä uimalaitosten käyttökauden 08/2022 - 05/06/2023 kävijämäärät. Alkuvuoden 2023 käynneistä (01-08/2023) normaalihintaisen käyntimaksun maksaneiden osuus kävijöistä on 42,5%. Alennetun hintaisen käyntimaksun maksaneista lasten ja nuorten (4-17v) osuus on 24,5%, opiskelijoiden 3%, eläkeläisten 9,5% ja työttömien 0,5%. Vuosikorttikäyntien osuus käynneistä on 2,5% ja seniorikorttikäyntien osuus 17,5%.

	2019	2021	2022	2022-2023
Keskustan uimahalli	341 595	156 003	270 249	306 052
Meri-Porin uimahalli	49 758	23 945	39 182	46 868
Maaumala	81 239	78 063	82 232	73 679
Yhteensä	472 592	258 011	391 663	426 599

Hankerahoituksen määrän kasvattaminen

Vuonna 2023 liikuntayksikön hankerahoituksen suuruus on 27000 euroa (Jokaisella on oikeus liikkua -hanke, omavastuuosuus 50%). Hankerahoituksen osuutta pyritään kasvattamaan uusia liikkumisen edistämiseen kohdennettuja hankerahoitusvaihtoehtoja hyödyntämällä.

Liikunnan toimintamenojen kehitys

Liikuntayksikön kustannuskehitystä on arvioitu 3 %:n kustannusten kasvun perusteella. Organisaatiouudistuksen myötä liikunta- ja nuorisoyksikkö aloittavat omina yksikköinä vuoden 2024 alusta lukien. Muutoksen seurauksena liikuntayksikön määrärahataso laskee huomattavasti vuoteen 2023 verrattuna.

Liikuntapaikkojen kävijämääriä pyritään edelleen kasvattamaan. Kävijämäärät ovat kasvussa, vaikkakin edelleen ovat alemmat kuin ennen koronapandemiaa. Seurakäytössä olevien harjoitustilojen käyttöasteet ovat tällä hetkellä jo normaalilla tasolla, mutta kuntalaiset eivät ole palanneet omatoimisen liikkumisen pariin vielä samalla tavalla. Kävijämäärien kasvaminen vaikuttaa lähinnä pääsy- ja käyttömaksujen kertymään, ei toimintakulujen kasvuun. Kuntalaisten liikunnan ja liikkumisen lisääminen on tärkeä tavoite. Panostetaan lasten, nuorten ja perheiden liikuttamiseen tiivistämällä koulu- ja päiväkotiyhteistyötä sekä kehittämällä lasten ja nuorten liikuttamista edistäviä toimintoja.

Pyritään erityisryhmien liikkumismahdollisuuksien parantamiseen teemalla, jokaisella on oikeus liikkua. Seurayhteistyötä kehitetään edelleen. Edellä mainitut toimet eivät kokonaisuutena merkittäväällä tavalla vaikuta liikuntayksikön kustannuskehitykseen.

Nuorisotyö

Nuorisopalveluissa luodaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalveluiden kokonaisuus koostuu nuorisotiloilla tapahtuvasta alueellisesta nuorisotyöstä, jalkautuvasta ja moniammatillista yhteistyötä tekevästä erityisnuorisotyöstä, verkkonuorisotyöstä, koulunuorisotyöstä, Nuokkapakun avulla toteutettavasta liikkuvasta nuorisotilatoiminnasta, kansainvälisestä nuorisotyöstä sekä erilaisista nuorille kohdennettavista tapahtumista ja kampanjoista. Nuorisopalveluiden alla toimii seitsemän nuorisotilaa eri puolilla kaupunkia (keskustan nuorisotalo, kauppakeskus Puuvilla, Lavia, Länsi-Pori, Meri-Pori, Noormarkku ja Sampola). Koulunuorisotyötä toteutetaan tällä hetkellä Itätuulen ja Meri-Porin yhtenäiskouluilla sekä hankkeena Kaarisillan yhtenäiskoululla.

Ohjaamopalveluiden toimipiste sijaitsee tällä hetkellä Promenadin tiloissa kävelykadulla. Ohjaamo toimii nuorille suunnattuna matalan kynnyksen palvelupisteinä, missä eri ammattilaisten palvelut on koottu yhteen toimipisteeseen. Ohjaamo toimii verkostomaisesti ja Ohjaamon palveluverkostoon kuuluu kaupungin omien ammattilaisten lisäksi myös muiden alojen ammattilaisia. Palvelua on tarjolla esimerkiksi työhön, opiskeluun, talouteen, asumiseen ja terveyteen liittyvissä asioissa.

Nuorten työpajatoiminta siirtyy nuorisoyksikköön vuoden 2024 alusta. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on nuorten kasvu, itsenäistyminen, osallisuus, yhteisöllisyys sekä niihin liittyvä tietojen ja taitojen opettelu. Toiminta tarjoaa nuorelle varhaista tukea yksilöllisesti ja yhteisöllisesti. Valmennus tapahtuu työn sekä tekemällä oppimisen menetelmien ja yksilöllisen valmennuksen avulla. Tavoitteena on, että nuorten työ- ja opiskelunvalmiudet parantuvat valmennuksen aikana.

Etsivä nuorisotyö siirtyy nuorisoyksikköön vuoden 2024 alusta. Etsivän nuorisotyön tehtävä on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään nuorten kasvua, itsenäistymistä, osallisuutta yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuorten vapaaehtoisuuteen ja nuorten kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Nuorisoyksikön haasteet

Nuorisoyksikön suurimmat haasteet liittyvät koronatilanteesta palautumiseen, toimitilakysymyksiin sekä tiedolla johtamisen kehittämiseen.

Tiloihin liittyvät haasteet koskevat Ohjaamoja sekä nuorisopalveluita. Ohjaamon toiminta tapahtuu tällä hetkellä ahtaissa ja verkostomaiseen toimintaan sekä asiakaspalveluun huonosti soveltuvissa tiloissa. Toinen merkittävä tiloihin liittyvä asia koskee nuorisopalveluita, sillä keskustan nuorisotalo on peruskorjauksen tarpeessa. Nuorisopalveluiden henkilöstöstä noin puolet työskentelevät keskustan nuorisotalolla.

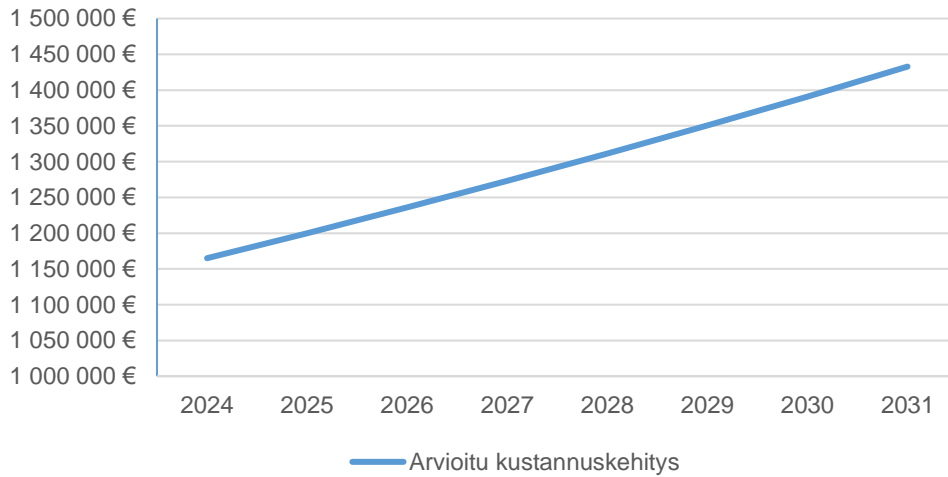
Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Suunnitelma uuden nuorisoyksikön yhteisen toimintakulttuurin ja saumattoman palvelukokonaisuuden luomiseksi yhdessä uuden yksikön henkilöstön kanssa		
MITTARI	Suunnitelma luotu	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Tilannekuvan luominen porilaisten nuorten palvelutarpeista ja palvelukokonaisuudesta		
MITTARI	Tilannekuva muodostettu.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

Taloudelliset tavoitteet

Nuorison toimintamenojen kehitys

Kaaviossa on kuvattu nuorisopalvelujen kustannuskehitystä arvioidulla kolmen prosentin vuosittaisella kustannusten nousulla. Uusi nuorisoyksikkö aloittaa toimintansa 1.1.2024 ja sen toimintaa tullaan kehittämään jatkossakin mm. palvelukokonaisuuden osalta sekä tiedolla johtamisen keinoin. Osa palveluista säilyy yksikössä entuudestaan ja joitakin palveluja siirtyy kaupungin muista yksiköistä täydentämään nuorisoyksikön kokonaisuutta. Toimintamenot tarkentuvat, kun yksikön laajuus ja palvelut vakiintuvat.

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

Tilannekuva

Yleisessä taloustilanteessa Suomessa näkyy hidastumisen, ehkä jopa taantumien merkkejä, kun inflaatio, korkojen nousu ja asuntomarkkinoiden ongelmat vähentävät yksityistä ostovoimaa. Vastaavaa tapahtuu Suomen vientikohde-maissa, mikä heijastuu nopeasti vientiteollisuuteen. Porin seudun vientiteollisuus on kuitenkin laajalti osa edelleen vauhdilla etenevän puhtaan siirtymän arvoketjua, mikä tasaa suhdannevaihtelua. Asuntorakentaminen on alueellamme hidastunut voimakkaasti, mutta alaa kannattelee muutamia isoa rakennushankkeita (esimerkiksi uusi oikeustalo ja Svenska Kulturfonden i Björneborgin kampuksen laajennus). Puhtaan siirtymän sijoittumiskysyntä on edelleen korkea. Lisäksi vuoden loppupuoliskolla odotetaan teollisten hankkeiden investointipäätöksiä. Siksi Porin talousnäkyviä voi pitää vähintäänkin kohtuullisina yleiseen tilanteeseen verrattuna.

Heikkenevistä näkyistä huolimatta työllisyystilanne on 2023 pysynyt suhteellisen hyvänä. Tietyillä aloilla haasteena on edelleen pula osaavasta työvoimasta ja se on merkittävä yritysten kasvua estävä tekijä. Elinvoima- ja ympäristötoimiala vastaa tarpeeseen erityisesti työllisyyspalvelujen toimenpiteillä työllisyyskuntakokeilun asiakaskunnassa. Lakisäätöihin palveluihin kuuluvat muun muassa erilaiset työvoimakoulutukset, valmennukset ja työnvälitys. Vuoden 2023 aikana on aloitettu TE24-uudistuksen valmistelu. 1.1.2025 voimaan tuleva TE-palveluiden uudistus siirtää työvoima- ja elinkeinopalvelut valtiolta kuntien järjestettäväksi. Uudistuksen taustalla ovat kuntien paremmat yhteistyövalmiudet yritysten suuntaan, jolloin työvoiman kysyntä ja tarjonta saadaan paremmin kohtaamaan. Valmistelua on tehty yhdessä maakunnan kuntien ja Satakuntaliiton kanssa ja elokuussa 2023 päästiin sopimukseen. Satakunnan työllisyysalueen vastuukuntana tulee toimimaan Pori ja sen lisäksi yhteistoiminnassa on mukana 10 kuntaa Pohjois- ja Keski-Satakunnasta. Järjestämissuunnitelman ja palvelumallin valmistelu jatkuu laajassa yhteistyössä vuoden 2024 aikana. Uudistus vaikuttaa myös Porin kaupungin organisaatioon muun muassa siten, että elinvoima- ja ympäristötoimialan lautakuntarakennetta uudistetaan.

Tämän lisäksi toimiala osallistuu yhdessä sivistys- ja kulttuuritoimialan, Satakunnan ELY-keskuksen ja muiden Satakunnan kuntien kanssa työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton ja asettautumispalveluiden kehittämissuunnitelmaan. Tavoitteena on vuoden 2023 loppupuoliskolla avata kohderyhmää koskeva palvelukokonaisuus.

Pori on ollut viime aikoina yritysten kasvavan sijoittumismielenkiinnon kohde, mistä merkittävimminä esimerkkeinä australialaistaustaisen Novana Oy:n suunnitelma perustaa vanadiinin talteenottolaitos Porin Tahkoluotoon ja suomalaisen BioEnergion hanke biotuotetehtaan perustamiseksi Kaanaankorpeen. Puhtaan siirtymän teollisuuden sijoittumiskiinnostus Poriin on jatkunut vahvana. Sijoittumispalvelut toteutetaan elinvoima- ja ympäristötoimialajohtoisesti yhdessä kaupungin muiden toimialojen ja konserniyhtiöiden kanssa.

Erityisesti merituulivoimaan tehtävät panostukset edesauttavat Porin kiinnostavuutta, jota Porin kaupungin Meri-Porin asemakaavamuutokset tukevat. Yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa Porin kaupunki julkisti suunnitelman merituulivoiman kehityshankkeita palvelevan logistiikka- ja esiasennuskeskittymän, ”merituulihubin”, perustamisesta. Merituulihubi pystyisi palvelemaan käytännössä kaikkia Pohjanmeren merituulivoimahankkeita, myös Ruotsissa.

Talouden viilenevä sää näkyy myös rakennusvalvonnan lupapalveluiden kysynnässä, jossa on selkeää laskua viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Pienentynyt kuorma antaa paremman mahdollisuuden kehittää toimintoja entistä virtaviivaisempaan suuntaan.

Kuluneen vuoden kesällä valmistunut matkailun tulo- ja työllisyys selvitys osoittaa, että ennakkolukujen perusteella Porissa tehtiin vuonna 2022 matkailutulon osalta ennätys vuosien 2009–2022 vertailuajanjaksolla. Matkailutulo Porissa oli vuonna 2023 noin 154 miljoonaa euroa. Yöpymismäärät ja majoitusmyynti näyttävät noudattavan pitkälti vuoden 2022 lukemia myös vuonna 2023. Huomion arvoista on, että rekisteröimätön majoitusmyynti (Airbnb:n ja Vrbo) on ollut viime vuosina kasvussa. Vielä vuonna 2019 tammi-heinäkuun välisenä ajanjaksona rekisteröimätön majoitusmyynti oli noin 775 000 euroa kun samalla ajanjaksolla vuonna 2023 myynti oli jo noin 1,6 miljoonaa euroa.

Porin matkailukesä 2023 onnistui erityisen hyvin tapahtumien osalta. SuomiAreenan eriyttäminen omaan ajankohtaansa kesäkuulle toimi ja yleisö löysi paikanpäälle kuuntelemaan keskusteluja onnistuneen viestinnän ja markkinoinnin johdosta. Myös muut kesätapahtumat kasvattivat kävijämääriään, kuten esimerkiksi Iskelmä Festivaali ja kaupungin strategiset tapahtumakumppanit Pori Jazz ja Porispere.

Markkinoinnin osalta tavoitteena vuonna 2023 on kasvattaa markkinointikampanjoiden määrää. Uusina kampanjoina on toteutettu muun muassa luontoreittien markkinointikampanjointia, joukkoliikenteen markkinointikampanjointia, SuomiAreenan markkinointikampanjointia sekä uuden Porisuhdeneuvojan asukasmarkkinointikampanjointia. Lisäksi keväällä lisättiin toimenpiteitä kansainvälisten matkailijoiden houkuttelemiseksi.

Vuodelle 2024 suunnitellaan uutta matkailumarkkinoinnin kampanjaa, Yyteri kärkenä. Tavoitteena on tuoda Yyteri entistä lähemmäksi osaksi Porin muita matkailukohteita. Yyterissä kehittämistoimet etenevät uuden inforakennuksen toteuttamiseen. Tavoite on, että rakennus palveluineen valmistuu kesällä 2024. Yyterin ja luontokohteiden virkistyskäytön kehittymistä yleisemminkin tukevat suunnittelu- ja kehittämissyksikön ympäristösuojelun toiminnot.

Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö jatkaa ympäristön- ja luonnonsuojelun edistämisen kunnalle lainsäädännössä määrättyä tehtävää laajalla ympäristökasvatustyöllä. Vuosittain porilaisille tarjotaan maksuttomia luontoretkiä ja ympäristökasvatusviikolla kouluille järjestetään vierailukohteita muun muassa kiertotalouden, luonnonvarojen ja uusiutuvan energian teemoista. Yhdessä Motivan kanssa yksikkö toteuttaa energianeuvontaa. Hankerintamalla yksikkö valmistelee kaupungin Resurssiviisasta kiertotalouden tiekarttaa Circwaste-hankkeessa yhdessä kasvupalvelut ja kaupunkisuunnittelu -yksikön Intelligent Cities Challenge 2.0 –hankkeen kanssa. Lisäksi ilmastomuutoksen hidastamisen, energian viisaamman käytön sekä luonnonsuojelun edistämiseksi pyritään hyödyntämään ulkopuolisia rahoituslähteitä.

Joukkoliikenteen käytössä on Porissa lähestytty koronaa edeltävää aikaa, kun esimerkiksi lähityö on elpynyt. Tämä on näkynyt kasvavina matkustajamäärinä. Kaupunki toteutti 2021 siirtymisen käyttöoikeussopimuksesta 8+2 –vuotiseen hankintasopimukseen, jolloin niin lipputulot kuin -riski siirtyivät kaupungille. Kesällä 2023 otettiin käyttöön joukkoliikennekaupunkien yhdessä omistaman Waltti Solutions Oy:n Waltti –lippu- ja maksujärjestelmä. Matkustajille uudistus merkitsi uusien maksutapojen (mukaan lukien lähimaksu) ja lippujen ostokanavien käyttöönottoa, kaupungille lipputulojen reaaliaikaista tuloutumista muiden kuin käteislipputulojen osalta ja välitöntä matkustus- ja lipputulodatan seuranta.

Joukkoliikenteen seudullisissa yhteishankinnoissa siirrytään vuosien 2023-24 kuluessa käyttöoikeussopimuksista hankintasopimukseen ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ylläpitämän Seutu+ –lippu- ja maksujärjestelmän käyttöön. Pysyvän matkustajamäärän vähenemisen, polttoaineen hintakehityksen, kuljettajapulan ja kohonneiden työvoimakustannusten sekä valtionavustuksen vähenemishän takia seudullisen joukkoliikenteen vuorotarjontaa sopeutetaan voimakkaasti vastaamaan viime vuosina toteutunutta kysyntää. Tarjonnan vähentämisestä huolimatta tarjonta sitoo edelleen yhtä paljon määrärahoja kuin edellisillä sopimuskausilla, kustannustason nousun ja sopimusmallissa kaupungille siirtyvän lipputuloriskin takia.

Kunnallisten eläinlääkäripalveluiden tuottamiseen muutoksia tulee vuonna 2024 aiheuttamaan eläinlääkintähuoltolain muutokset, joilla pyritään varmistamaan tiettyjen palveluiden kilpailuneutraliteetti markkinoilla. Lisäksi pieneläinpäivästyksen toteuttaminen tulee arvioitavaksi Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen päättyessä.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Tarjoamme nopeat ja digitaaliset lupaprosessit		
TOIMENPIDE	Lupaprosessien sujuvoittaminen		
MITTARI	Mittari 1. Uudisrakennuslupien keskimääräinen läpimenoaika säilyy samassa suhteessa Topten –kaupunkeihin. Porin lupakäsittelyn läpimenoaika lyhenee ja sijoitus Topten-kaupunkien välisessä vertailussa säilyy vähintään samana.	Lähtötaso 1. Porissa n. 40 pv, Topten n. 60 pv	Tavoitetaso 30 pv
	Mittari 2. Kaikkien lupien keskimääräinen läpimenoaika lyhenee. Vuonna 2022 lupia yht. hieman alle 600 kpl, keskimääräinen läpimenoaika 26 pv.	26 pv	20 pv
	Mittari 3. Lupapalveluiden prosessien kehittäminen palvelumuotoilun keinoin	Tarve tunnistettu	Käynnistys Q3/2023, valmistuminen Q2/2024
	Mittari 4. Lupapalveluiden laatujärjestelmän kehittäminen	Suunnitteilla	Luonnos valmiina Q4/2024

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Huomioimme päätösten vaikutukset yritysten toimintaympäristöön		
TOIMENPIDE	Yritysvaikutusten arviointi		
MITTARI	Laadittujen yritysvaikutusten määrä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Noin 5	5

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Panostamme kaupunki- ja asukasmarkkinointiin		
TOIMENPIDE	Jatkamme menestyksestä ja pitkäjänteistä brändityötä		
MITTARI	Mittari 1. Yyterin ja muun matkailun markkinointikampanjan lanseeraus	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitteilla	Valmis ja käynnissä
	Mittari 2. Tapahtumamarkkinoinnin konsepti, markkinointisuunnitelma ja vuosikello	Suunnitteilla	Valmis ja käytössä
		2023 vuoden vertailuluku	Vuoden 2023 taso ylitetty
Mittari 2. Kansainvälisten matkailijoiden yöpymisvuorokausien määrä kesäsesonkina toukokuu-syyskuu	2023	Kasvu 3 %	
Mittari 3. Yöpymisvuorokausien kokonaismäärä vuonna 2024 kotimaisten ja kansainvälisten matkailijoiden osalta	yöpymisvuorokaudet		

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Edistämme aktiivisesti yritysten ja investointien sijoittumista Porin seudulle		
TOIMENPIDE	Yritysmarkkinoinnin jatkaminen		
MITTARI	Yritysmarkkinoinnin konseptin jalkauttaminen ja markkinointitoimenpiteiden (esim. messut, some, ammattilehdistö, markkinointikiertue) toteuttaminen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitteilla	Valmis ja käynnissä

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Edistämme aktiivisesti yritysten ja investointien sijoittumista Porin seudulle		
TOIMENPIDE	Maankäytön suunnittelu tukee investointeja Rakennetaan kannustimia TKI-volyymien kasvattamiseksi		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso
		Vuoden 2023 luku	Määrän kasvu
		5	5 uutta
		Mittari 1. Ekosysteemisopimuksen puitteessa rahoitettavien hankkeiden määrän kasvattaminen	1
	Mittari 2. Prosessiteollisuudelle sopivien T/kem-tonttien määrän kasvattaminen	Vireillä	Valmis
	Mittari 3. Tahkoluoto-Paakarit-osayleiskaava lainvoimainen		

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Osaavan työvoiman saatavuus		
TEKO	Asettumis- ja sijoittumispalvelut yhteistyössä maakunnan toimijoiden (ml valtion) kanssa		
TOIMENPIDE	International House of Porin perustaminen		
MITTARI	International House of Pori perustettu	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitteilla	Valmis

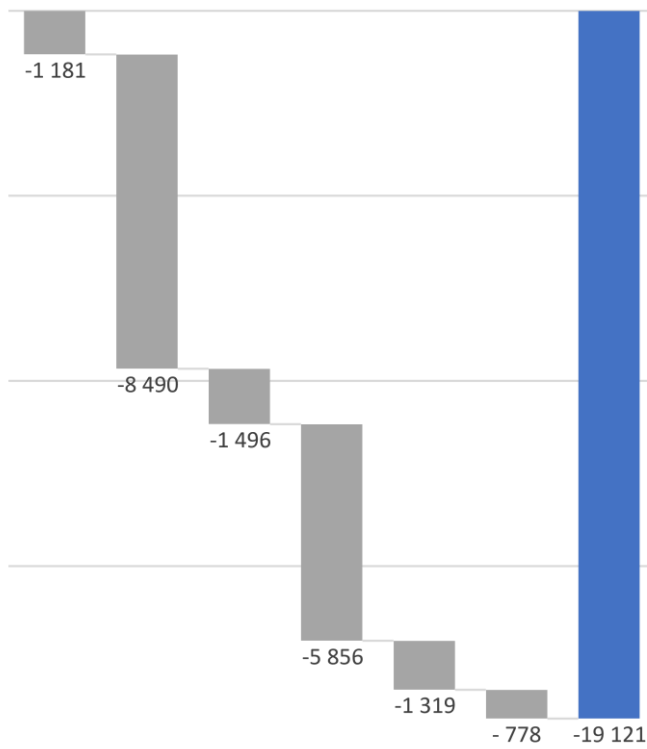
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Vuorovaikutteisen palautejärjestelmän kehittäminen luontokohteissa		
MITTARI	Vuorovaikutteisen palautejärjestelmän kautta tulleisiin palautteisiin reagoidaan ripeästi	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei ole	Kaksi viikkoa ilmoituksesta toimenpiteeseen

Elinvoima- ja ympäristötoimialan käyttötalous

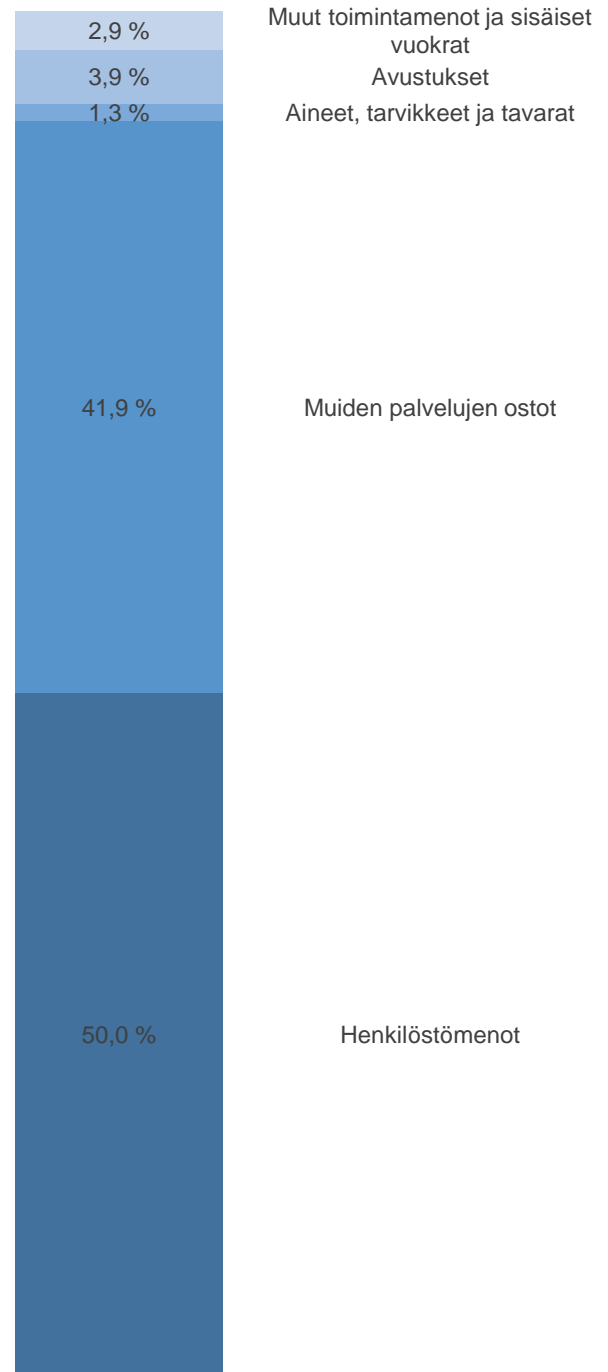
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	10 957	9 876	9 225	14 211	14 477
Valmistus omaan käyttöön	7				
Toimintamenot	-31 729	-36 114	-28 346	-58 662	-59 534
Toimintakate (Netto)	-20 764	-26 238	-19 121	-44 451	-45 057
Laskennalliset tulot	5 583				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-1 003	-757	-9	-9	-9
Muut laskennalliset kustannukset	-3 274	-1 220	-597	-597	-597
Tehtävän kokonaiskustannukset	-19 458	-28 215	-19 727	-45 057	-45 663

= valtuustoon nähden sitova erä

TA 2024 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Toimialan menolajijakauma TA 2024

Toimialajohto ja erityisasiantuntijat

Kasvupalvelut ja kaupunkisuunnittelu

Matkailu- ja markkinointiyksikkö

Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö

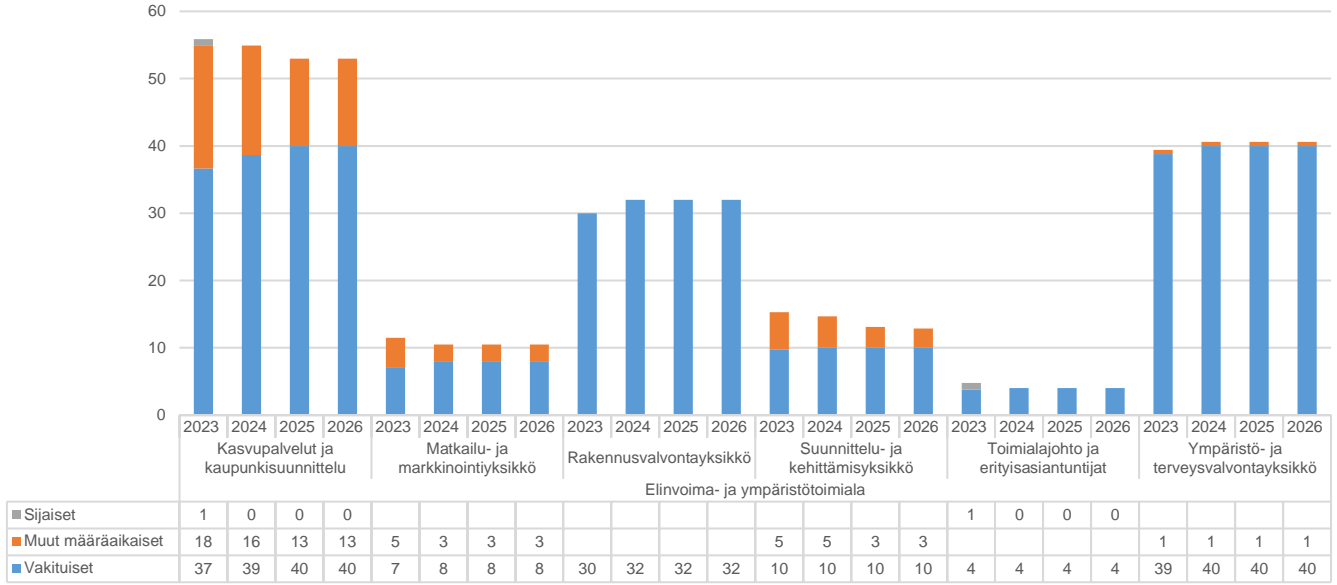
Ympäristö- ja terveystaloyksikkö

Rakennusvalvontayksikkö

Elinvoima- ja ympäristötoimiala yhteensä

50,0 %

Henkilöstömenot

Elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnitellut henkilötövuodet

Vuonna 2025 valtion TE-toimistojen toiminta siirtyy kuntien työllisyysalueille. Tämä tulee merkitsemään arviolta n. 120 henkilön siirtymistä valtiolta Porin kaupungin palvelukseen. Lisäystä ei ole huomioitu yllä esitettyssä kaaviossa.

Joukkoliikenne

Tilannekuva

Joukkoliikenteen järjestämistavassa siirryttiin 7.6.2021 alkaen käyttöoikeussopimuksesta 8 + 2 vuoden pituiseen hankintasopimukseen sidosyksikkö Porin Linjat Oy:n kanssa. Liikennöintisopimuksessa kaupunki on sitoutunut hankkimaan liikennettä tietyn määrän linjakilometreinä, joita voidaan vähentää tai lisätä 10 % kalenterivuoden aikana tai +/- 20 % koko sopimuskauden aikana. Sopimuskorvaus maksetaan kuukausittain toteutuneen suoritteiden perusteella, minkä lisäksi korvausta tarkistetaan neljä kertaa vuodessa Tilastokeskuksen laskeman Linja-autoliikenteen kustannusindeksin mukaan.

Joukkoliikenteen uudet lipputuotteet, käyttöehdot ja hinnat otettiin käyttöön hankintasopimuksen myötä 7.6.2021. Kevästä ja kesästä 2023 alkaen lippu- ja maksujärjestelmä vaihdettiin Suomen joukkoliikennekaupunkien yhdessä omistaman Waltti Solutions Oy:n Waltti-järjestelmään. Muutos tarkoitti kaikkien matkakorttien uusimista, uuden verkkokaupan ja sovelluksen käyttöönottoa, sekä lähimaksamisen alkamista. Lipputuotteet ja hinnoittelu säilyivät lähes ennallaan, ainoastaan kymmenen matkan sarjalippu korvattiin Waltti-järjestelmän kaikissa joukkoliikennekaupungeissa yhteiskäyttöisellä arvolipulla. Kelan koulumatkatukilippuihin saatiin sähköinen osto- ja suorakorvausmenettely Waltti-järjestelmän kautta, mikä saattaa kasvattaa toisen asteen opiskelijoiden tekemien matkojen tuottamia lipputuloja joukkoliikenneviranomaiselle.

Lippujen hintojen nostaminen ei ole strategisesti paras valinta joukkoliikenne-kustannuspaikan talouden vakauttamiseksi, ennen kuin matkustajiin kohdistuva uudistuksen aiheuttama epävarmuus ja uuden opettelu on ohi. Uusien maksutapojen helppous ja sujuvuus saattavat siirtää matkakorttimatkustajia lähi- ja mobiilimaksamiseen. Vuoden kuluessa voidaan arvioida, miten maksutavat vaikuttavat keskimääräisen yhden matkan lipputuloon eri maksutavoilla. Lipputulot lienevät jatkossa noin 1,8–2 M€ vuodessa, ellei uusilla maksutavoilla ja markkinoinnilla saada houkutelua uusia kerta- ja aikalippumatkustajia.

Nykyinen kouluvuoden aikainen vuorotarjonta riittää toistaiseksi tuottamaan toimivaa joukkoliikennettä, ellei matkustajamäärä kasva aamuruuhkan (klo 7–8) aikana. Matkustajamäärien kasvaessa tarvitaan lisää linja-autoja ruuhkan helppottamiseen. Mahdollinen lipputulojen kasvu ei kata täysimääräisesti lisääautojen kustannuksia.

Hallitusohjelmaan on kirjattu joukkoliikenteen arvonlisäveron nostamisesta (10 % → 14 %). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että joko lippujen asiakashintoja korotetaan arvonlisäveron muutoksen verran, tai asiakashinnat pidetään samana ja kaupunki menettää lipputuloja. Asiakashintojen nousu voisi johtaa matkustamisen vähenemiseen.

Pori-brändikäsikirjan mukainen viestintä on aloitettu lippu- ja maksujärjestelmävaihdoksen muutoksen yhteydessä keuhällä 2023 kaikessa joukkoliikenteen viestinnässä. Porin joukkoliikenteen visuaalinen ilme noudattaa Pori-brändiä. Joukkoliikenteen uusien matkustajien ja kulkutapaosuuden kasvattamiseen tähtäävän markkinoinnin aloittaminen edellyttää erillistä suunnittelua, palvelumuotoilua ja toteutusta. Työ on aloitettu ja edellyttää monivuotista johdonmukaista toistoa.

Porin kaupungin käyntiasiakkaiden asiakaspalvelu Porinassa jatkaa joukkoliikenteen asiakaspalveluna. Siellä myydään lipputuotteita ja perustetaan joukkoliikenteen asiakkuuksia sekä neuvotaan aikataulu-, reitti- ja lipputuoteasioissa. Kaupungin puhelinvaihe huolehtii joukkoliikenteen puhelinasiakkaiden neuvonnasta. Vuodenvaihteessa 2023–24 asiakaspalvelu siirtyy Porin Leijonaan.

Suurin osa joukkoliikenteen kustannuspaikan ostoista on sidottu Porin Linjat Oy:n liikennöintisopimuksen mukaisiin korvauksiin (6,5 M €). Porin kaupunki on mukana kustannustenjakosopimuksella Varsinais-Suomen ELY-keskuksen järjestämässä avoimen joukkoliikenteen yhteishankinnoissa yhteysväylillä Merikarvia-Pori, Lavia-Kankaanpää ja elokuusta 2022 alkaen yhteysväylillä Kokemäki/Eura-Harjavalta-Nakkila-Pori. Käyttöoikeussopimusten kustannustenjakoa on kaupungille suhteellisen riskitön tapa varmistaa työmatka- ja opiskeluyhteyksiä lähialueille.

Yhteysväleille Rauma-Eurajoki-Pori, Kankaanpää-Pomarkku-Pori ja Olkiluoto-Pori vaihdetaan seuraavaksi käynnistävissä sopimuskausissa sopimusmalli käyttöoikeussopimuksista hankintasopimukseen. Siten lipputuloriski siirtyy ostokustannuksiin osallistuville kunnille ja Varsinais-Suomen ELY-keskukselle. Liikenteiden vuorotarjontaa vähennetään merkittävästi kustannusten säästämiseksi ja tarjonnan sopeuttamiseksi kysyntää vastaavalle tasolle. Matkustajamäärät eivät yhteishankinnoissa ole palautuneet vuosien 2017–19 tasolle eli edellisten kilpailutusten lähtötilanteeseen.

Mikäli Porin kaupunki osallistuu edelleen yhteishankintoihin, sopimuskorvaukset todennäköisesti nousevat seuraavina sopimuskausina liikenteen laajuuden vähentämisestä huolimatta. Polttoaineen hinta jäänee Ukrainan sodan aiheuttamalle korkealle tasolle. Kuljettajien työehtosopimusneuvotteluissa saavuttamat työehtojen parannukset vaikuttavat kuljettajien työvuorosunnitteluun ja autokierrosten tehokkuuteen. Uusissa sopimuksissa Porin kaupunki tekee sopimuksia lippujen yhteensovittamisesta (liikennepalvelulaki) eli käytännössä maksaa nousukorvauksia (0,01 M€), mikäli Porin lipputuotteella matkustetaan yhteysvälien vuoroilla Porin alueella.

Valtionavustuksen myöntöperusteissa huomioidaan asukasmäärä ja hankitun joukkoliikenteen omarahoitusosuus (edellä mainituilla perusteilla 0,8 M€). Joukkoliikennekaupungeille on asetettu uusia lakivelvoitteita joukkoliikenteen ai-

heuttamien päästöjen vähentämiseksi. Syksyllä 2023 Liikenne- ja viestintäministeriö Traficom on varoittanut joukkoliikennekaupunkeja, että uuden hallitusohjelman ja ministeriölle annetun talousraamin takia ilmastoperusteisen tuen osuus (päästökriteerejä mm. ajosuorituksen määrä, kaluston EURO-luokitus ja käyttövoima) mitä todennäköisimmin poistuu. Porin kaupunki ei voi ennustaa vuodelle 2024 myönnettävän tuen määrää, mutta ennakkotiedon perusteella se vähenee merkittävästi (0,3 M €).

Porin kaupunki jakaa valtion myöntämän perusrahoituksen liikenteen hankintakustannusten osuuksien mukaan toimivaltaisessa viranomaisyhteistyössä mukana oleville kunnille (Kokemäki, Harjavalta, Nakkila ja Ulvila).

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Toimivat yhteydet		
TEKO	Kattava ja vähäpäästöinen joukkoliikenne		
TOIMENPIDE	Joukkoliikenteen kerta- ja vuorokausilipputuotteita ostetaan yhä enemmän älypuhelimien sovelluksella ja lähimaksulla käteisen sijaan.		
MITTARI	Syksyllä 2024 sovelluksella ja lähimaksulla maksetaan enemmän lippuja (kpl) kuin käteisellä. Vertailuajankohdan (2022) jälkeen lippu- ja maksujärjestelmä on vaihdettu ja lähimaksaminen on otettu käyttöön.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		9-11/2022 Sovellus 15 727 Lähimaksu 0 Käteinen 39 685	9-11/2024 lukumäärät kasvaneet sovelluksella ja lähimaksulla maksaessa ja käteisellä maksaessa vähentynyt

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Ylivertaiset asuin ympäristöt ja keskustan kehittäminen		
TEKO	Moni-ilmeisten asuinalueiden sekä niiden palvelutason ja arvojen vahvistaminen.		
TOIMENPIDE	Reittien 2, 3, 4, 6, 8, 12, 34, 35 ja 66 vuoroväliä tihennetään ja liikennöintiä pidennetään syksystä 2023 alkaen. Parannuksiin käytetään 630 000 € vuosittain.		
MITTARI	Joukkoliikennematkojen määrä kasvaa ympärivuotisilla vahvan palvelutason reiteillä syys-marraskuussa 2024 vuoden 2022 samaan aikaan verrattuna.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		9-11/2022 211 000	9-11/2024 220 000 (+ 5 %)

Taloudelliset tavoitteet

Joukkoliikenteen talouden pitkän aikavälin ennuste perustuu pitkälti nykyiseen Porin Linjat Oy:n kanssa solmittuun hankintasopimukseen, jossa linjakilometrien määrä on suhteellisen varmasti tiedossa, mutta liikenteen yleinen kustannuskehitys saattaa lisätä kustannuksia. Muutokset peruskoulujen sijainneissa, oppilaaksiottoalueissa ja reittien väestötiheydessä voivat vaikuttaa avoimen joukkoliikenteen linjastoon. Joukkoliikenteen muutokset voivat tarkoittaa ajettavien vuorojen ja/tai reittien määrän vähentämistä tai lisäämistä. Koska liikennöintisopimus sitoo kaupunkia linjakilometrien osalta (+/- 486 000 linjakilometriä), käytännössä joukkoliikenteen vähentäminen toisaalla tarkoittaa vuorojen lisäämistä toisaalle määrärahojen puitteissa. Tavoitella on, että yhä useammalla ympärivuotisella reitillä vuoroväli olisi 20–30 minuuttia arkisin ruuhka-aikoina, jolloin uusien matkustajien ja tehtyjen matkojen määrä voisi kasvaa. Uusien matkustajien tavoittaminen kasvattaisi lipputuloja.

Peruskoulujen tarpeisiin suunniteltujen reittien ja aikataulujen hankintamenettelyjä on tarkasteltava oppilaaksiottoalueittain siten, että kustannuslähtöisesti verrataan säännöllisen joukkoliikenteen hyötyjä muille matkustajille ja kilpailutettuja tilausajoja, jotka eivät ole avointa joukkoliikennettä. Perusopetuksen kuljetusten aikataulu- ja reittisuunnitteluun tarkoitettua työkalun käyttöönotto yhdessä avoimen joukkoliikenteen matkadatan kanssa parantaisi tilannekuvan laatua ja kustannustietoisuutta. Peruskoululaisten kuljetusten väheneminen avoimessa joukkoliikenteessä tarkoittaa sivistystoimialan joukkoliikenne-kustannuspaikalle maksamien lipputulojen pienenemistä.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa tehtävät seudulliset yhteishankinnat jatkunevat 3–5 vuoden sopimuskausina. Seudullisen joukkoliikenteen reittien ja aikataulujen yhteensovittaminen Porin sisäiseen joukkoliikenteeseen mahdollistaa päällekkäisen tarjonnan vähentämisen, jolloin kustannukset siirtyvät Porin joukkoliikenteen hankintasopimuksesta ELY-liikenteessä käytettävien käyttöoikeussopimusten kustannustenjakosopimuksiin ja Porin lipputuotteiden käytöstä johtuviin nousukorvauksiin. Kokonaistaloudellisesti tämä saattaa johtaa joukkoliikenne-kustannuspaikan säästöihin, mutta tuoda kokonaan uusia kustannuksia sivistystoimialalle perusopetuslain mukaisten koulukuljetusten hoitamisesta. Sivistystoimiala kilpailuttaa erilliskuljetuksia ja vastaa niiden kustannuksista.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12) vuosille 2021–2032 saattaa aiheuttaa kaupungille taloudellista lisävastuuta Helsinki-Pori, Turku-Pori ja Vaasa-Pori-yhteysvälien palvelutason vahvistamiseksi, mikäli markkinaehtoinen liikenne ei elvy ja tuota riittävää vuorotarjontaa suhteessa Liikenne12-työssä asetettuihin pitkän matkan joukkoliikenteen palvelutasotavoitteisiin ja valtion ilmastotoimiin. Tällä hetkellä Porin kaupunki ei osallistu edelle mainittujen yhteysvälien joukkoliikenteen kustannuksiin, mutta tulevaisuudessa on hyvä tiedostaa rahoitustarve ja sitä kautta skenaarioon on lisätty 0,5 M€/vuosi.

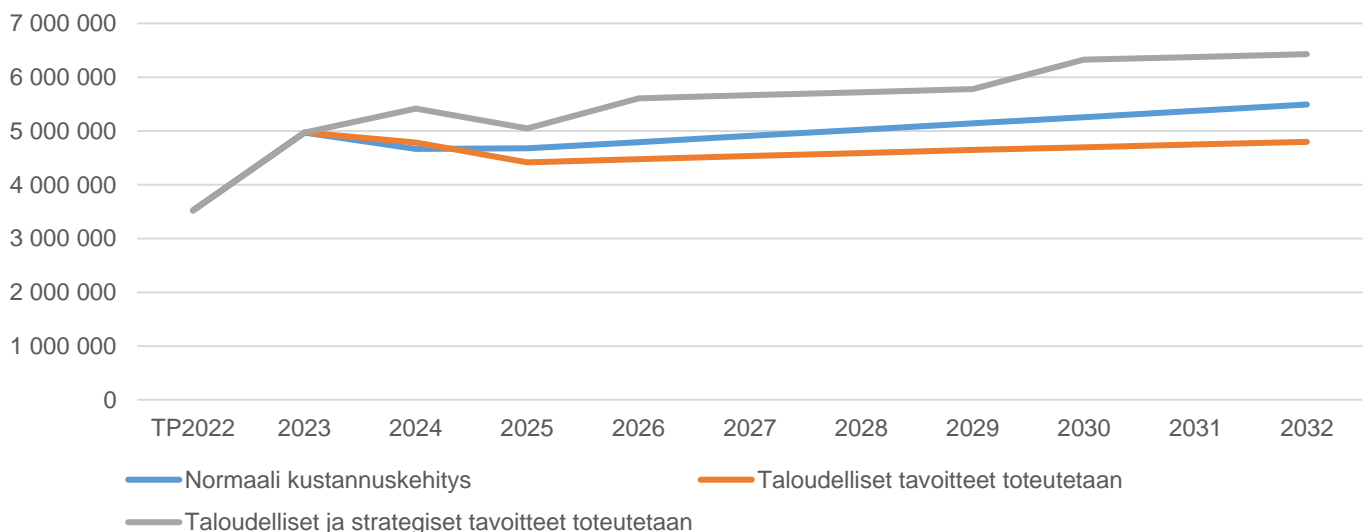
Valtion ja VR:n välinen ostoliikennesopimus Tampere-Pori-yhteysvälin junaliikenteestä jatkuu vuoteen 2030 saakka. Mikäli markkinaehtoinen kysyntä rautateilla ei mahdollista junavuorojen lisäämistä, mutta yhteyksien parantaminen on Porin saavutettavuuden kannalta merkittävää (matka-aika Helsinki-Pori alle 3 tuntia), kaupungin on varauduttava strategisiin lisäostoihin yhteysväliille. Tampereen kaupungin strategia lisätä lähijunaliikennettä Nokian suuntaan saattaa lisätä mahdollisuuksia uudenlaiseen yhteistyöhön junaliikenteessä (Pori ja Tampere eivät ole toimivaltaisia junaliikenteen hankintoihin, mutta toimivallasta on vireillä lakimuutos, kustannusarvio 0,5 M €/vuosi). Tällä hetkellä Porin kaupunki ei osallistu kyseisten yhteysvälien joukkoliikenteen kustannuksiin.

Joukkoliikenteen taloudellinen tavoite vuodelle 2024: Joukkoliikenteen lipputuotot nousevat 3 %:ia vuoden 2023 tilinpäätöksen luvusta tehtyjen matkojen määrän kasvaessa. Vuonna 2022 lipputuotot olivat 2 M€.

Alla olevassa kaaviossa esitetään kolme erilaista skenaariota, jossa huomioidaan prosessin talouskehitys seuraavan 10 vuoden ajalta. Kehityksessä huomioidaan tulevat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutokset parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta.

1. Normaali vuosittainen kustannuskehitys, taloudellisia tai strategisia toimenpiteitä ei toteuteta
  - a. Keskitytään Porin Linjat Oy:n sopimuksen hoitamiseen ja luovutaan seudullisen liikenteen tukemisesta kokonaan
  - b. Vuorotarjonnan määrä vähenee kustannustason kasvaessa talousarvion määrärahojen pysyessä samalla tasolla
2. Taloudelliset tavoitteet toteutetaan
  - a. Lipunmyyntituottoja pyritään kasvattamaan aloittamalla tavoitteellinen, tehokas markkinointi
  - b. Seudullisia yhteyksiä ostetaan edelleen, päällekkäisiä reittejä ja aikatauluja vähennetään
  - c. Perusopetuslain mukaiset kuljetukset siirtyvät enenevässä määrin kylä- ja harvaanasutuilla alueilla sivistystoimialan hoitamiin erilliskuljetuksiin, jolla pyritään vähentämään kaupungin kokonaiskustannuksia
3. Taloudelliset ja strategiset tavoitteet toteutetaan
  - a. Kasvatetaan ympärivuotisen vahvan linjaston vuorotiheyttä ja liikennöintiä Porissa tiheästi asutuilla alueilla
  - b. Ostetaan seudullisia yhteyksiä, joilla parannetaan opiskelu-, työ- ja vapaa-ajanmatkojen sujuvuutta, tuetaan siirtymää henkilöautoista joukkoliikenteeseen ja parannetaan Porin saavutettavuutta
  - c. Varaudutaan junaliikenteen ostoihin ja pitkän matkan linja-autoyhteyksien ostoihin toimivien yhteyksien varmistamiseksi

Prosessin toimintakatteen kehitys

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä näkyy joukkoliikenteen saamat budjetoimattomat valtionavustukset, yli 1 M €. Vuonna 2023 kulut kasvavat seudullisten yhteysvälien uusien kilpailutettujen sopimuskausien alkamisen takia. Mahdollisesti vuonna 2026 alkavat Liikenne 12 -suunnitelman mukaiset pitkän matkan joukkoliikennedyhteyksien ostosopimukset ja kustannusjaot. Vuonna 2030 päättyy valtion ja VR:n välinen ostoliikennesopimus Tampere-Pori-yhteysväliä, jonka päättyessä viimeistään tulee harkittavaksi laajempi yhteistyö Tampereen kaupungin kanssa lähijunaliikenteen ja Porin junavuorotarjonnan tiivistämiseksi.

Työllisyydenhoito

Tilannekuva

Porin työttömyysprosentti oli heinäkuussa 2023 12,1 % (koko Suomi 10,5 %) ja työttömiä työnhakijoita oli 4617 henkilöä. Kaikkien ikä- ja koulutusluokkien työttömyysluvut ovat nousseet hieman edellisestä vuodesta. Eniten työttöminä on henkilöitä, joilla ei ole koulutusta ja sen lisäksi paljon työttömiä oli muun muassa myyjien, lähihoitajien, koulunkäyntiavustajien, talonrakentajien ja siivoojien ammattiryhmissä. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli 12 kuukautta työttömänä olleita työnhakijoita oli noin 1 400 henkilöä. Ulkomaalaisten työnhakijoiden määrä on noussut vuoden sisällä noin 300 henkilöllä ja isoin kansalaisuusryhmä on ukrainalaiset. Työnhakijoiden aktivointiaste on vuoden 2023 aikana pienentynyt koko Satakunnassa ja siihen on vaikuttanut merkittävästi vähentyneet kuntouttavan työtoiminnan asiakkuudet (noin -300 henkilöä). Huolestuttava ilmiö edelleen on niin sanottu kohtaanto-ongelma. Porissakin monet alat kärsivät työvoimapulasta ja samaan aikaan on paljon työttömiä. Avoimet työpaikat ja työnhakijat eivät kohtaa ja syitä löytyy muun muassa soveltuvan ammattitaidon ja koulutuksen puutteesta, kannustinloukuista, tiettyjen alojen houkuttelemattomuudesta ja jonkun verran myös työnhakijoiden työkyvyttömyydestä. Toinen merkittävä syy työvoimapulaan löytyy työikäisen väestön vähenemisestä ja alueen negatiivisesta muuttosuhteesta.

Palkkatukityöllistäminen

Kaupungin perinteinen työllistämistoiminta on liittynyt pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien työllistämiseen valtion palkkatuen avulla määräaikaisiin työsuhteisiin kaupungin yksiköihin ja pajoille. Työllistämisyksiköillä on pystytty tarjoamaan työkokemusta ja samalla vaikutettu yksilön ja kaupungin talouteen positiivisesti. Palkkatuesta säättävä lainsäädäntö muuttui 1.7.2023. Tukiprosentit nousivat hieman, mutta toisaalta palkan sivukuluja ja lomarahaa ei enää huomioida palkkatuen piiriin. Talousvaikutukset kuntaan on arvioitu neutraaliksi. Uutena tukimuotona tuli yli 55-vuotiaiden työllistämistuki (kesto 10 kuukautta, tuki 70 %), joka on kunnan talouden kannalta positiivinen muutos.

Kuntakokeilun aikana kaupunki on palkkatuen myöntäjä yksityisille työnantajille ja järjestöille. TE-toimisto käsittelee edelleen palkkatukihakemukset kaupungin osalta. 1.1.2025 alkaen kaikkien työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille ja kaupungin rooli työvoimaviranomaisena edelleen vahvistuu.

Vuonna 2023 määräraha työllistämispalkkoihin sivukuluineen on noin 4,7 milj. euroa. Työllistämiseen on käytetty alkuvuonna hieman vähemmän määrärahoja kuin edellisenä vuonna. Yhtenä yksittäisenä asiana tähän on vaikuttanut perusturvan siirtymisen hyvinvointialueelle ja sitä kautta useamman kymmenen palkkatukipaikan menettäminen. Vuonna 2023 on työllistettynä ollut kesäkuun loppuun mennessä 294 eri henkilöä ja keskiarvo ollut 119 henkilöä/kuukausi. Samaan aikaan vuonna 2022 keskiarvo oli 122 henkilöä/kuukausi.

Trendinä viime vuosina on ollut niin kutsuttujen velvoitetyöllistettyjen lisääntyminen. Kaupungilla on velvollisuus työllistää 57 vuotta täyttäneitä velvoiteoikeuden saaneita työnhakijoita kuntakokeilun ja TE-toimiston ilmoituksen perusteella. Velvoitteella oli vuonna 2023 tammi-kesäkuussa 95 eri henkilöä, mikä on merkittävästi enemmän kuin esimerkiksi vuonna 2021.

Palkkatukityöjaksolla ei kerry niin sanottu työllisyyssehto kuuden kuukauden työjakson aikana (toisin kuin ei-tuetussa työsuhteessa). Tästä syystä kaupunki on tukenut noin kahden kuukauden jatkoja, jotta työllistetty saa työllisyyssehdon täyteen ja poistuu työmarkkinatuen maksuosuuslistalta. Näihin jatkoihin ei useinkaan saa valtion tukea, vaan ne maksetaan puhtaasti kaupungin määrärahoista. Vuoden 2022 toukokuun loppuun mennessä näitä jatkoja oli maksettu 55 henkilölle ja nyt vuonna 2023 elokuun loppuun mennessä 58 henkilölle. Näistä kustannuksista suurin osa katetaan työllisyyspalveluiden budjetista, mutta sivistystoimiala ja tekninen toimiala maksavat joltain osin heille tulevien työntekijöiden palkan nettokustannukset.

Työllisyyspalveluiden budjetin tuloja seurattaessa on huomattava, että palkkatuen valtionkorvaukset laahaavat monta kuukautta perässä. Valtionkorvauksia kaupungille on maksettu elokuun loppuun mennessä noin 1 miljoona, kun koko vuodelle on arvioitu 1,9 M€. Palkkatukilainsäädäntö muuttui 1.7.2023 ja sen myötä valtion palkkatuessa ei enää huomioida palkan sivukuluja ja lomarahoja. Tämä lisää hieman kaupungin omia kuluja ja vähentää maksettuja palkkatukia. Toisaalta palkkatuen alimmat maksuprosentit (30 % ja 40 %) poistuivat ja kaikista työllistetyistä maksetaan vähintään 50 %:in valtion tuki.

Pori-lisä ja rekrypalkkio

Porin kaupungilla on vuosia ollut käytössä ”kuntalisä”. Se on tarkoitettu yhdistysten käyttöön, jotta ne pystyvät työllistämään joko nuoria tai pitkään työttöminä olleita porilaisia työnhakijoita. Palkkatuki ei kata kaikkia palkkakustannuksia paitsi, jos työaika on 65-prosenttinen, ja näin ollen yleishyödylliset yhdistykset usein tarvitsevat kunnan tukea pystyäkseen tarjoamaan työmahdollisuuksia. Pori-lisää on vuonna 2023 maksettu myös hyvinvointialueelle noin 30 000 euron verran. Kaikkiaan budjetti on 300 000 euroa ja siitä valtaosa menee kolmannen sektorin toimijoille.

Alkuvuoden 2023 aikana yrityksille maksettiin Pori-lisää noin 5 000 euroa. Palkkatukilainsäädäntö muuttui 1.7.2023 alkaen ja se nosti pienimmätkin palkkatukiprosentit 50:een %:iin. Koska elinkeinoharjoittajia ei voi julkisilla avustuksilla tukea siten, että yli 50 % palkkauskuluista tulisi julkisista tuista, ei kaupunki voi heinäkuun alusta alkaen myöntää Pori-

lisää palkkauskuluihin yrityksille. Sen sijaan otettiin käyttöön yksityisille työnantajille suunnattu rekrypalkkio. Se on 2 000 euron kertakorvaus, joka on tarkoitettu muihin kuin palkkakuluihin ja sen voi saada työnantaja, joka palkkaa 200 päivää työmarkkinatukea saaneen työnhakijan yli 9 kuukauden työsuhteeseen.

Kesätyötuet

Kesätyöpaikkatukea on budjetoitu vuodelle 2023 390 000 euroa ja se sisältää työnantajille myönnettävän kesätyöpaikkatuen, 9.luokkalaisille jaettavat kesätyösetelit sekä pilotin henkilöstövuokrausyritys Eezyn Pikaduuni –kampanjassa. Varatusta määrärahasta on elokuun 2023 loppuun mennessä käytetty noin 300 000 euroa. On tehty 193 päätöstä, joista 22 % oli uusille työnantajille. Kesätyöpaikkatukea on varattu 681 nuorelle ja kaikkiaan haettu 921 nuorelle. Elokuun lopun tiedon mukaan Pikaduuni-kampanja ei ole löytänyt nuorille työpaikkoja kotitalouksista kuten tavoite oli. Porin kaupungin sisäiseen kesätyöllistämiseen on lisäksi varattu 400 000 euroa ja se on joka vuosi käytetty kokonaan.

Typ ja hyvinvointialue-uudistus

TYP eli lakisääteinen työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun toimintamalli on voimassa vielä vuoden 2024 loppuun. Vuoden 2023 alussa kaupungin työllisyyspalveluista siirtyi viisi sosiaaliohjaajaa ja yksi terveydenhoitaja hyvinvointialueelle. Koko Satakunnan TYP-toimintaa koordinoi edelleen Porin kaupungin TYP-päällikkö.

Kunnan rooli TYP-yhteistoimintamallissa on lähinnä työvoimapalveluiden järjestäjän (eli kuntakokeilun) roolissa. Hyvinvointialue järjestää sote-palvelut TYPeen ja kuntakokeiluun. Lisäksi hyvinvointialueen vastuu on tärkeä työttömien terveys- ja sosiaalipalveluiden tuottajana ja työllisyyspalveluiden kumppanina.

Työpajat

Vuoden 2023 alusta kaikki vastuu kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä siirtyi hyvinvointialueelle. Se osuus työpajojen toiminnasta, mikä oli kuntouttavan työtoiminnan ohjausta, siirtyi hyvinvointialueen vastuulle. Työpajojen henkilöstöstä 3,5 htv siirtyi hyvinvointialueelle ja lisäksi osa toimitilakuluista. Lavian Ekopajan osalta toiminta siirtyi hyvinvointialueen vastuulle kokonaan. Porin kaupungin työllisyyspalveluiden osalta on edelleen johdettu työpajoja ja toimittu työnhoidollisessa vastuussa myös hyvinvointialueen työntekijöiden osalta. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä on kevätkauden aikana noin puolittunut (noin 30 asiakasta per viikko), kun kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita otetaan vastaan vain suhteessa hyvinvointialueen henkilöstön määrään. Asiakkaita on lähinnä nuorten työpajalla ja yksittäisiä aikuisten työpajojen puolella.

Työllisyyspalveluiden kolmella työpajalla on ollut työllistettyjä alkuvuoden aikana noin 120 eri henkilöä. Heidän työtehtävinään hoidetaan muun muassa koulujen ja päiväkotien ruokakuljetuksia ja luontoreittien huoltoa. Työllistämismäärärahoja sivukuluihin työpajoille on varattu noin 2 milj. euroa. Palkkatukilainsäädännön muutos haastaa työpajoja siinä mielessä, että noin kahden vuoden työsopimuksella olleita niin sanottuja työsuunnittelijoita ei enää voi palkata. Heitä on käytetty apuohjaajina pajoilla vakituisten henkilöstön täydentämiseksi. 1.7.2023 jälkeen palkkatukijaksot ovat korkeintaan 10 kuukauden pituisia ja vaihtuvuus apuohjaajissa lisääntyy.

Vuoden 2023 aikana valmistaudutaan nuorten ja aikuisten työpajojen eriyttämiseen hallinnollisesti. Nuorten työpajan kokonaisuus siirtyy 1.1.2025 alkaen kaupungin sivistystoimen nuorisopalvelut-yksikköön. Siirto koskee 7,5 htv:n resursseja. Siirto näkyy myös työpajojen talousarviossa, kun palkkakustannuksia ja toisaalta nuorten työpaja-avustuksia siirretään uuteen yksikköön. Toiminnot säilynevät ainakin aluksi varsin samankaltaisina, koska työpajatoiminnot pysyvät nykyisissä toimipisteissä ja työpajapäällikkö johtaa sekä työllisyyspalveluihin jääviä että sivistystoimelle siirtyviä pajatoimintoja. Nuorten työpajatoimintaa on sekä Veturitallinkadulla että nuorisotalolla. Aikuisten työpaja muutti kesällä 2023 Ulasoorin vuokratiloista Toejoen vanhan koulun tiloihin.

Kuntakokeilu ja TE-palveluiden siirto kuntiin 1.1.2025

Pori on ollut mukana työllisyyden kuntakokeilussa 1.3.2021 alkaen yhdessä Kokemäen ja Ulvilan kaupunkien kanssa. Kuntakokeilussa on yhdistetty kunnan ja TE-toimiston resursseja ja pilotoitu pysyvämpää palvelurakennemuutosta.

Työvoimapalveluiden rakenneuudistus on hallinnollinen eli lainsäädännön toimeenpano ja palveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille. Palveluja määrittelevä lainsäädäntö ei muutu. Nykyisissä työvoimapalveluissa korostuu työttömyysturvaan sidottu työnhakuprosessin hallinnointi ja resursseja ei tahdo riittää työnvälitykseen ja asiakkaiden ohjaukseen. Porin kaupungin työllisyyspalveluiden haaste on saada työllisyydenhoidon ekosysteemi toimimaan paremmin; lisätä yhteistyötä elinkeino- ja työllisyyspalveluiden välillä ja toisaalta saada toimivat yhdyspinnat koulutusta tuottavien tahojen sekä hyvinvointialueen kanssa.

Järjestämisvastuun siirtyessä kunnille siirtyvät myös nykyinen TE-toimiston henkilöstö ja resurssit. Porin kaupunki toimii Satakunnan työllisyysalueen osalta vastuukuntana ja TE-toimistosta liikkeenluovutuksella kaupungille siirtyy noin 110 henkilötyövuotta. Kaupungin työllisyyspalveluiden vakituinen henkilöstö on varsin pieni, mutta Kuntakokeilun aikana kunnan ja valtion yhteisen henkilöstön määrä on kohonnut yli 60 henkilötyövuoteen (pois lukien työpajat). Kuntakokeiluun on osoitettu kaupungilta 10 henkilötyövuotta ja määräaikaisten työsuhteiden jatkon luonne on tässä kohtaa uudistuksen valmistelua vielä epäselvää.

Vuoden 2025 uudistuksen yhteydessä muuttuu myös työttömyysturvan rahoitus. Nykyisenkaltaista työmarkkinatuen maksuosuutta ei ole enää vuoden 2024 jälkeen. Uusi malli lisää kunnan maksuvastuuta alkupäästä (100 päivää), mutta keventää loppupäästä. Rahoitusuudistuksen pitäisi olla kustannusneutraali, mutta Työ- ja elinkeinoministeriön laskelmissa Porin kustannukset näyttäisivät nousevan ja uuden valtionosuuden nettovaikutus on negatiivinen.

Kotouttamispalvelut työllisyyspalveluissa

Kotouttamislaki muuttui vuoden 2023 alusta alkaen. Osa kotouttamispalveluista annetaan hyvinvointialueen sosiaalipalveluissa ja osa kunnissa. TE-toimistossa (eli Porissa kuntakokeilussa) on vastuu kotouttamislain toimeenpanosta muun muassa kotouttamissuunnitelmien ja -koulutusten suhteen. Kunnan vastuulla on koordinaatio kotouttamisesta yleisellä tasolla ja asiakastasolla muun muassa palveluntarpeen arviot ja kiintiöpakolaisten vastaanotto (osin yhdessä hyvinvointialueen kanssa). Porin kaupungin organisaatioon perustettiin uusi kv-koordinaattorin virka strategia- ja hyvinvointiyksiköön ja myös aiemmin työllisyysneuvonhoidon hallinnoima Maine-hanke siirtyi saman yksikön hallinnoimaksi 1.9.2023 alkaen.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	PORI MAHDOLLISTAA YRITYSTOIMINNAN KASVUN JA UUDISTUMISEN		
TEKO	Mahdollistamme yritysten kasvun: tonttituotanto, vesi, energia, tietoverkot ja liikenneyhteydet, osaava työvoima		
TOIMENPIDE	Kuntakokeilu vastaa porilaisten työnhakijoiden työvoimapalveluista, ml. palkkatuki. Työnhakijoiden työllistymistä tuetaan mm. tarjoamalla työnantajalle palkkatukea kompensoimaan hakijan osaamisen puutteita tai osatyökykyisyyttä.		
MITTARI	Kuntakokeilun palkkatukipäätökset yrityksiin.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		130 kpl (52 % kaikista palkkatukipäätöksistä) tammi-kesäkuun aikana (2022)	150 kpl/tammikesäkuussa 2024

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS		
TEKO	TE24-uudistuksen toteuttaminen vaikuttavasti		
TOIMENPIDE	Porin seudun työllisyysalueen organisaation ja palvelumallin suunnittelu		
MITTARI	Suunnitelma palvelumallista	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Alueellinen sopimus on tehty.	Toimeenpano

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS		
TEKO	Valmistuneiden nopea työllistyminen ja jääminen alueelle		
TOIMENPIDE	Nuorten työllisyyspalveluihin panostaminen		
MITTARI	Mittari 1. TE-tilasto: niiden työnhakijoiden määrä, joiden valmistumisesta on korkeintaan 1 vuosi ja työttömyysjakso ylittää yli 3 kk.	Lähtötaso Työttömänä 37 % (1-7/2022)	Tavoitetaso 25 % (1-7/2024)
	Mittari 2. Nuorten työpajatoiminnan siirtyessä sivistystoimen nuorisoyksikköön, luodaan toimintamalli, jolla varmistetaan työllisyys- ja koulutuspalveluiden riittävä saatavuus alle 30-vuotiaille pajatoiminnan asiakkaille.	Suunnittelu- vaihe	Toteutunut

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	TOIMIVAT PALVELUT YHTEISTYÖSSÄ SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUEEN KANSSA		
TEKO	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen		
TOIMENPIDE	Tarpeenmukaiset asiakasohjaukset hyvinvointialueen palveluihin (kunt.työtoiminta, sos.kuntoutus, työttömien terveyspalvelut) ja kunt.työtoiminnan paikkojen tarjoaminen		
MITTARI	Asiakasmäärä hva:n kuntouttavassa työtoiminnassa kuukausittain	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Te-tilasto 12/2021:431 hlö/kk	12/2024: 480

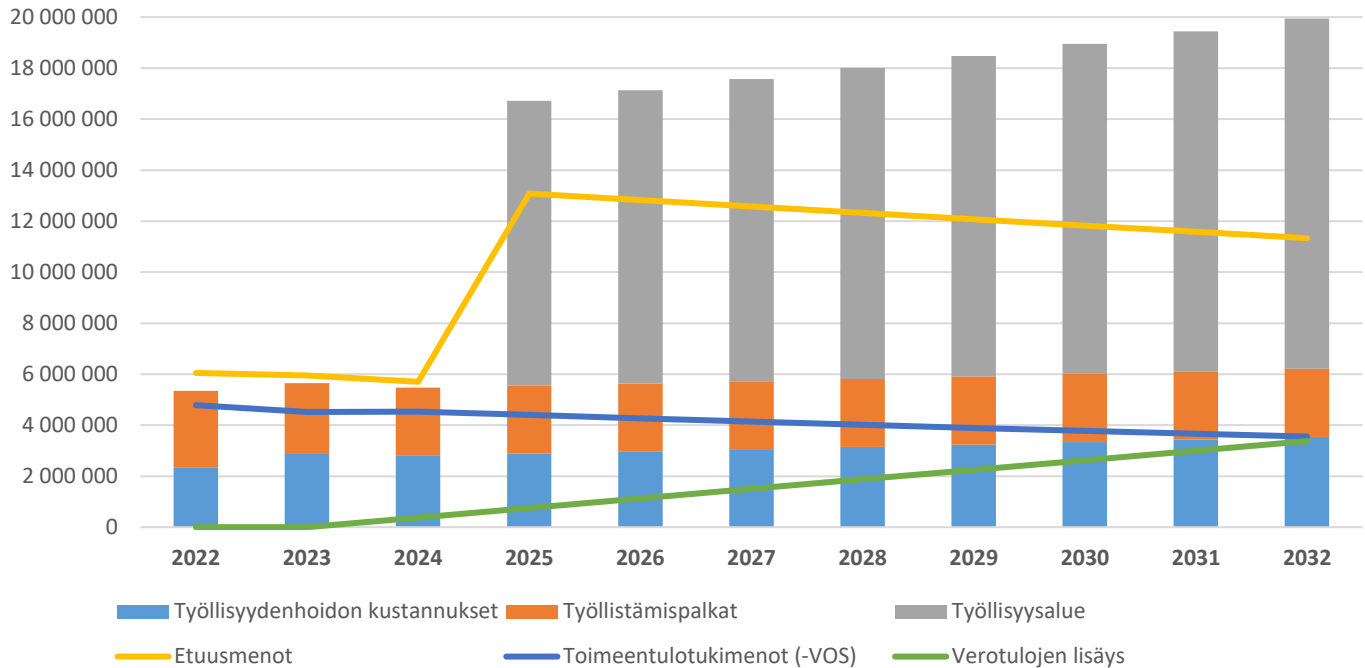
Taloudelliset tavoitteet

Työllisyydenhoidon taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024 ovat:

1. Työttömyysetuusmenojen lasku 250 000 eurolla vuodessa.
2. Toimeentulotukimenojen pieneneminen 3 %:lla vuodessa työllisyystilanteen parantuessa.

Alla olevassa kaaviossa huomioidaan prosessin talouskehitys 10 vuoden ajalta. Kehityksessä huomioidaan tulevat lain-säädännön ja toimintaympäristön muutokset parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Vuosittainen kustannuskehitys työllisyydenhoito-toimintayksikön kustannuksiin on laskettu 3 %:n kasvun mukaan.

Tuleva kehitys:

Kaaviossa on kuvattu miten 50 pitkäaikaistyöttömän väheneminen vuositasolla vaikuttaisi työttömyysetuusmenoihin sekä miten jo 3 %:in vuotuinen pieneneminen vaikuttaisi toimeentulotukimenojen kehitykseen. Kaaviossa on myös kuvattu potentiaalinen verotulojen lisäys työllisyystilanteen parantuessa 150 työntekijällä vuodessa.

Nykyinen työmarkkinatuen rahoitusmalli ja ns. kunnan maksuosuudet ovat voimassa vain vuoden 2024 loppuun. Työvoimapaalveluiden siirtyessä kuntien järjestämisvastuulle muutetaan myös rahoitusjärjestelmää, joka aikaistaa maksuvastuuta ja vähentää aktivoinnin ja maksuvastuun välistä kytkentää. Perusfilosofia kannustinmallissa olisi nykyisenkaltaisen: lisääntynyt kustannusrasite kompensoitaisiin kuntatalouteen ja työllisyystulokset näkyvät konkreettisina säästöinä kunnissa.

Vuonna 2023 kunnan mahdollisuudet vaikuttaa työmarkkinatuen maksuosuuteen vähenivät merkittävästi, kun järjestämisvastuu kuntouttavasta työtoiminnasta siirtyi hyvinvointialueille. Porin kaupungin kuntakokeilu on enää palveluun ohjaavassa roolissa, mutta ei voi suoraan vaikuttaa esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan asiakasmääriin. Porin kaupunki toivoo, että hyvinvointialue panostaisi nykyistä enemmän kuntouttavan työtoiminnan edistämiseen.

Kaupunki voi edelleen vaikuttaa työllisyystilanteeseen tarjoamalla laadukkaita työvoimapaalveluita ja hyödyntämällä toimenpiteinä esim. palkkatukea ja työvoimakoulutuksia. Merkittävin vaikutus työmarkkinatuen maksuosuuteen on yleisellä työmarkkinatilanteella. Työttömyystilanne on ollut viime vuosina Porin seudulla suhteellisen hyvä verrattaessa samankokoisiin kaupunkeihin. Työttömyysprosentin vuosikeskiarvo on vuosina 2022–2023 ollut noin 11 %:a, kun esimerkiksi vuosina 2013–2020 luvut ovat vaihdelleet 13,8–17 prosentissa.

Yleinen taloustilanne Suomessa on kääntymässä muun muassa korkojen nousun ja rakennusalan suhdannekuopan vuoksi laskuun. Korkealla pysyttelevä inflaatio on heikentänyt kuluttajien ostovoimaa, jota toteutuneet palkkaratkaisut ovat toisaalta tukeneet. Korkojen nousu tulee kuitenkin heikentämään voimakkaasti mm. asuntovelallisten ostovoimaa. Työllisyydessä on näkyvissä käänne heikompaan, sillä muun muassa avointen työpaikkojen määrä on vähentynyt, ja erityisesti rakennusosalta kantautuu huonoja uutisia. Suomen tärkeimmät vientikohdemaat kärsivät myös heikkenevästä taloudesta, mikä näkyy kotimaan vientiteollisuuden haastavina tulevaisuudennäkyminä. Porin alueen talous on vientivetoista, mutta kuitenkin erikoistunut pitkälti kasvavan vihreän siirtymän toimintaan, mikä tasoittaa suhdannekuoppaa. Asuntorakentaminen on Porin alueellakin hiljentynyt, mutta muut isot rakennushankkeet (esimerkiksi Svenska Kulturfonden i Björneborgin laajennus ja oikeustalo) ja odotettavissa olevat teolliset investoinnit kannattelevat toimialaa ja yleistä taloustilannetta. Vihreän ja puhtaan siirtymän teollisuuden aktiiviset suunnitelmat ja sijoittumiskyselyt antavat uskoa Porin seudun teolliseen tulevaisuuteen.

Tekninen toimiala

Tilannekuva

Teknisen toimialan tilannekuvassa näkyvät vahvasti liikenneväylien, viheralueiden ja liikuntapaikkojen tämänhetkinen tyydyttävä kunto, hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen sekä maailmantilanteen aiheuttama epävarmuus. Tulevien vuosien investointitasoa lasketaan merkittävästi ja tämä edellyttää hankkeiden arvottamista uudelleen.

Porin kaupunki osallistuu vuosittain tehtävään Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimukseen, jossa Porin sijoitus on asukkaiden antaman arvion mukaan jo useamman vuoden ollut viimeisimpien joukossa niin liikenneväylien, viheralueiden kuin liikuntapaikkojenkin osalta. Vuoden 2023 aikana pääkatuverkko valmistuu ja jatkossa investoinnit kohdistuvat pääosin olemassa olevan infran perusparantamiseen korjausvelan kasvun hillitsemiseksi. Tulevaisuuden haasteena ovat katuverkon ja siltojen kunnan heikkeneminen sekä mittava perusparannustarve. Liikuntapaikkojen osalta on päätöksen tekoon valmisteilla liikuntaolosuhdeselvitys, jonka perusteella arvioidaan liikuntapaikkaverkoston laajuutta ja ylläpitoa.

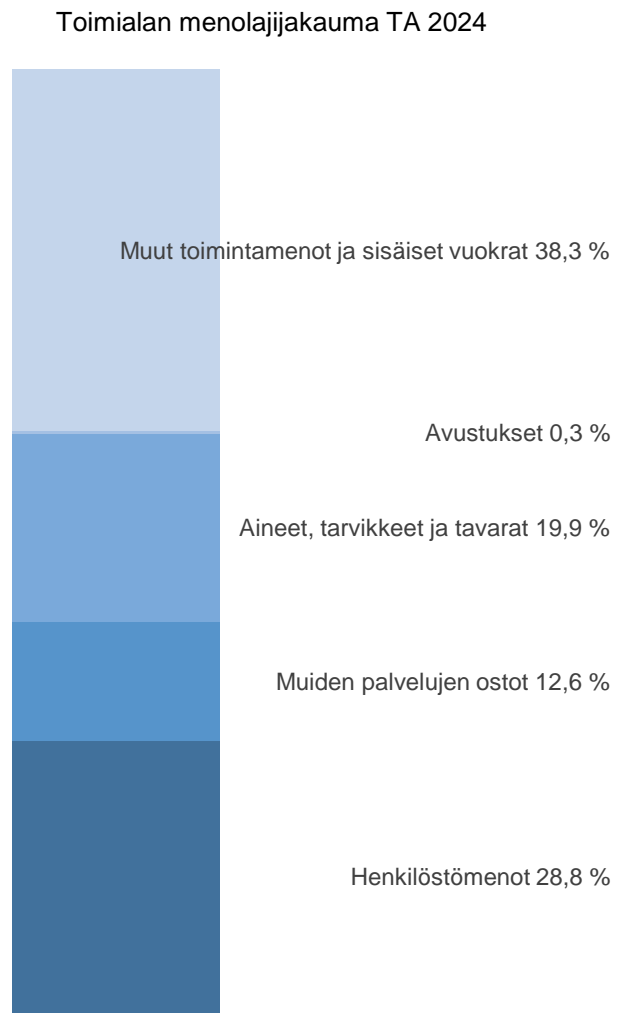
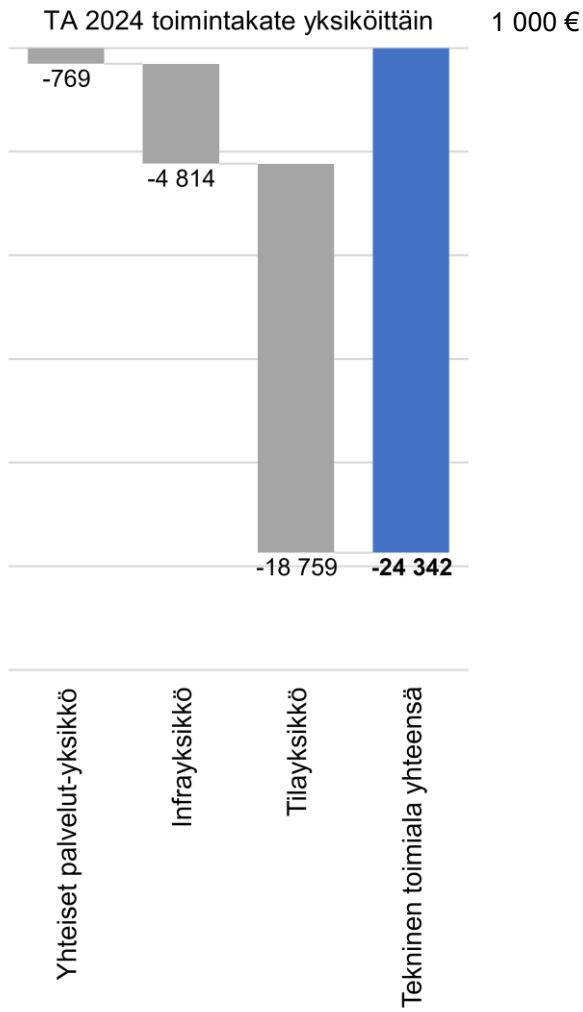
Hyvinvointialueella on käynnissä oma palveluverkkoselvityksensä, jonka myötä tulee hyvinvointialueen päätettäväksi kaupungin omistamat mahdollisesti käytöstä poistuvat rakennukset. Myös hyvinvointialueen käyttöön jäävien kaupungin omistamien rakennuksien hallinta- ja omistusmuoto tulee ratkaistavaksi lähitulevaisuudessa. Sivustustoimialan palveluverkon toteuttaminen aiheuttaa käytöstä poistuvien koulukiinteistöjen käyttötarkoituksen uudelleen mietintää. Porin kaupungin valmistuvassa kiinteistöohjelmassa käsitellään myös muita realisoitavia rakennuksia. Etätöiden suosio näyttää jatkuvan edelleen melko suurena, mikä tulee muuttamaan pysyvästi tarvittavien toimitilojen määrää ja rakennetta.

Toimialaan liittyvinä riskeinä on tunnistettavissa kunnossapitotöihin varatun resurssin riittävyys siten, että kunnossapito pystytään tekemään riittävän vaikuttavasti ja korjaus- ja kunnossapitovastuuta saadaan vähennettyä. Myös muun muassa sisäilmaongelmat sekä korjausvelan kasvu niin tiloissa kuin infrassa ovat merkittäviä riskitekijöitä. Epävarmuutta tulee aiheuttamaan myös erityisesti korkojen, polttoaineiden ja energian hintavaihtelut. Nämä kaikki edellyttävät toimialalta suunnitelmallista sekä kustannustehokkuutta parantavaa toimintaa. Myös tehtävien hoidon ja osaamisen rajoittuminen liikaa yksittäisten henkilöiden varaan lisää toimialan henkilöriskiä, johon pitää jatkossa kiinnittää huomiota. Henkilöstöä tulee myös kouluttaa uusiin tehtäviin ja saavutettua osaamistasoa ylläpitää. Toimialan hallinnassa olevien tilojen ja infran suunnitelmalliseen hoitoon, kunnossapitoon, peruskorjaukseen ja uudisrakentamiseen liittyen tulee jatkaa monia kehittämistoimia.

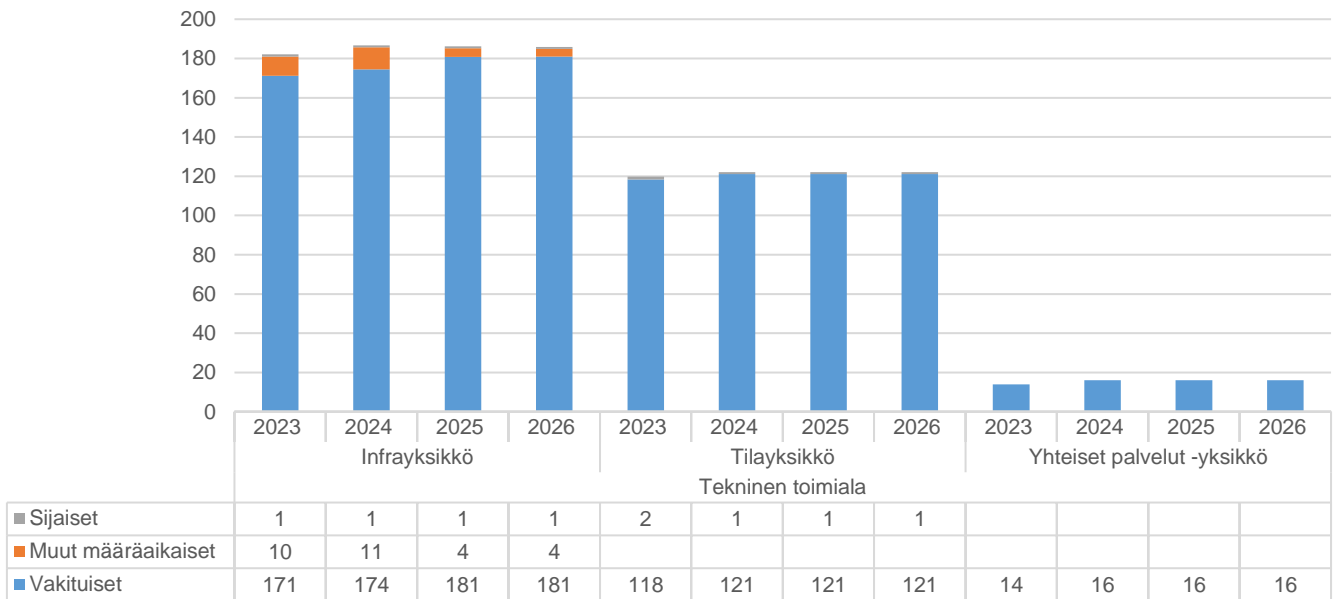
Eniten rakennuksiin liittyvää palvelutarpeen aiheuttamaa painetta on päiväkotitiloissa. Toisekseen tehostamispotentiaalia on eniten toimistotiloissa. Tilainvestointiprojekteissa selkeänä epävarmuustekijänä nähdään kustannusarvioiden pitävyys suhteessa hankesuunnitteluajankautisiin hankekustannusarvioihin. Vuoden 2023 aikana nähtiin myös luonnon ääri-ilmiöitä niin talvitulvan kuin kesämyrskyn muodossa. Valmistautuminen erilaisiin luonnonilmiöihin tunnistetaan yhtenä riskinä. Ikääntyvä kalusto aiheuttaa kasvavia korjauskustannuksia ja heikentää mm. talvikunnossapidon tasoa. Kaluston uusimiseen on kiinnitetty huomiota parin viime vuoden talousarviossa.

Teknisen toimialan käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	17 957	24 191	24 488	25 213	14 677
Valmistus omaan käyttöön	2 922	3 631	2 931	2 931	2 931
Toimintamenot	-51 297	-49 221	-51 761	-53 337	-53 136
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-30 418	-21 399	-24 342	-25 193	-35 528
Laskennalliset tulot	53 034	26 822	26 362	26 362	26 362
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-21 010	-21 279	-23 279	-23 279	-21 007
Muut laskennalliset kustannukset	-8 311	-6 739	-7 923	-7 923	-7 923
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 705	-22 942	-29 182	-30 033	-38 096
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Teknisen toimialan suunnitellut henkilötyövuodet

Infrastruktuurin kunnossapito

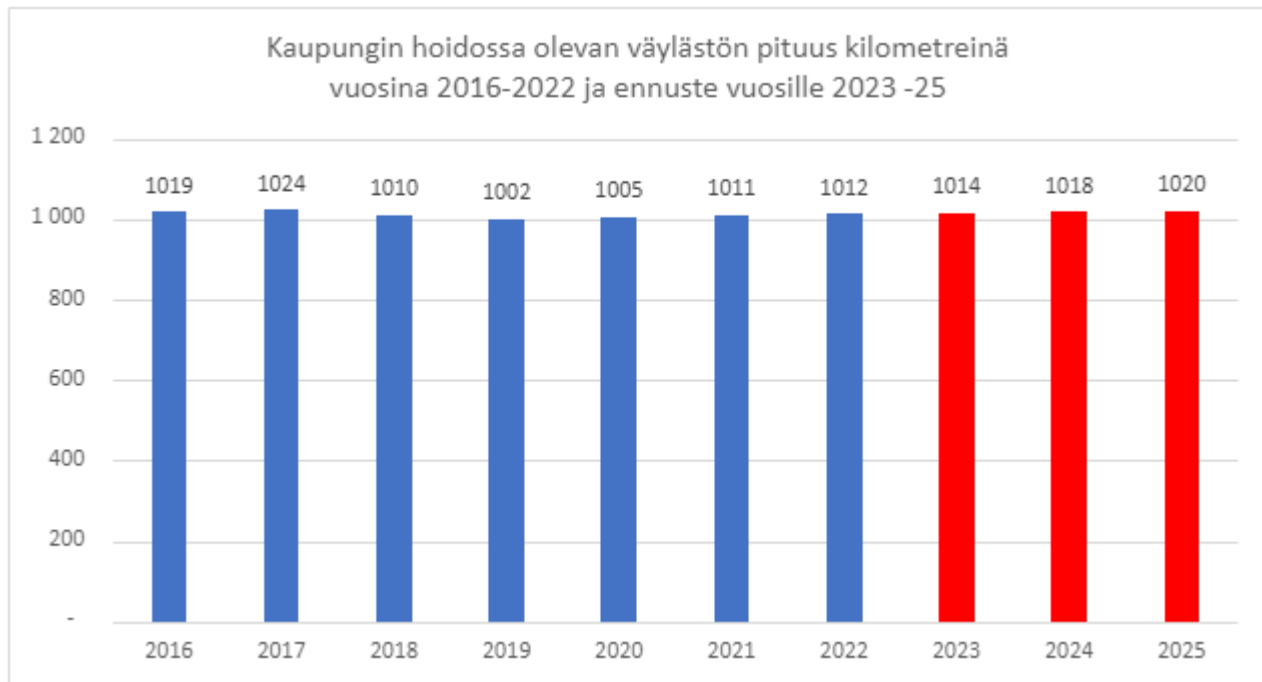
Tilannekuva

Liikenneväylät

Liikenneväylien hoito jaetaan ajoratojen osalta kolmeen kunnossapitoluokkaan (I, II ja III) liikenteen määrän, laadun ja tarpeen mukaan. Etusijalla ovat pääväylät, joukkoliikenteen reitit sekä kevyen liikenteen yhteydet. Päätöksen kunnossapitoluokista tekee Porin kaupungin Tekninen lautakunta.

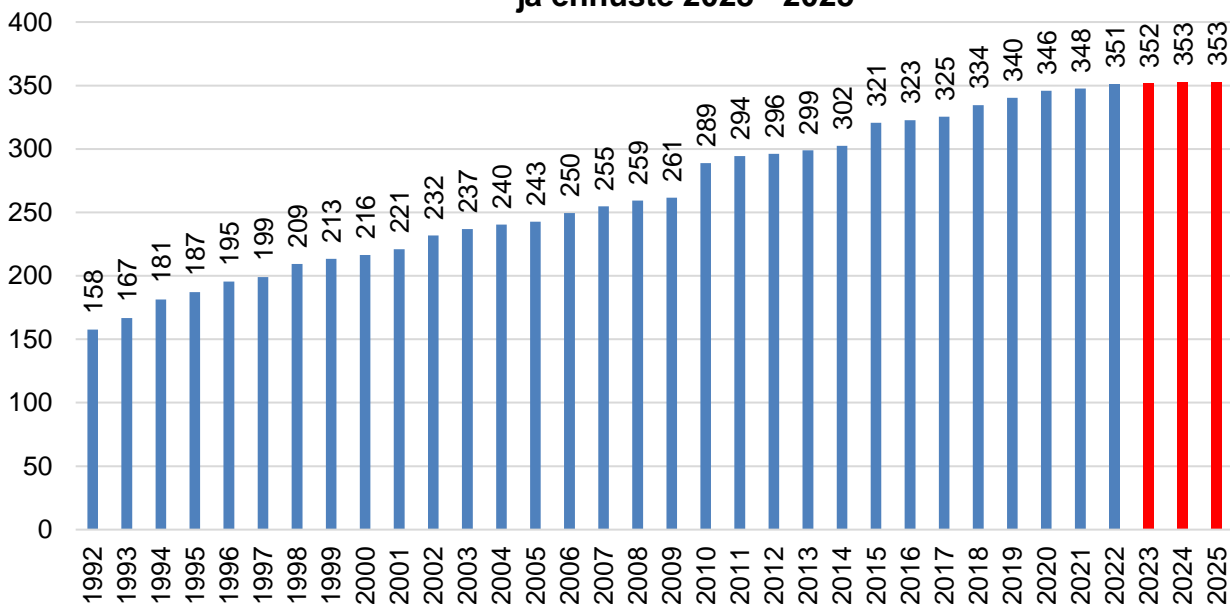
Vuoden 2021 lopussa kaupungilla oli huollettavanaan yli 1 000 kilometriä erilaisia väyliä, joista katuverkkoa oli noin 620 kilometriä, pyöräteitä noin 280 kilometriä ja yksityisteitä hieman yli 100 km.

Toiminnallisissa tavoitteissa toimenpiteitä on kohdistettu erityisesti kevyen liikenteen yhteyksien parantamiseen ja kehittämiseen.

Kuva 1. Kaupungin hoidossa olevan väylästäön pituus kilometreinä vuosina 2016-2022 sekä ennuste vuosille 2023-25.

Porin pyörätieverkon pituus vuosina 1992 - 2022 ja ennuste 2023 - 2025

Kuva 2. Porin pyörätieverkon pituus kilometreinä vuosina 1992-2022 sekä ennuste vuosille 2023-2025. Osa pyöräteistä on valtion omistuksessa ja hoidossa.

Porissa on erittäin hyvät mahdollisuudet niin kävelyyn kuin pyöräilyynkin. Maasto on tasaista, kaupunkirakenne tiivis ja väylästä kattava. Porin kävely- ja pyörätieverkon pituus on yli 350 km, minkä lisäksi verkkoa täydentävät lukuisat puistokäytävät sekä luonto- ja ulkoilureitit mm. Kirjurinluodossa, Isomäessä ja Yyterissä.

Poria on pitkään kehitetty kävelyn ja pyöräilyn huomioivana promenadikaupunkina. Pyöräilyn ja kävelyn asemaa on pyritty vahvistamaan mm. kaupunkisuunnitteluprojekti Promenadi-Porin myötä. Vuonna 1977 Poriin perustettiin Suomen ensimmäinen asemakaavalla vahvistettu kävelykatu. "Kävis" onkin yksi Suomen toimivimpia kävelykatuja.

Porin kaupunki on jo pitkään osallistunut valtakunnalliseen Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimukseen, jossa asukkailta kysyttiin mielipidettä muun muassa katujen ja puistojen kunnosta. Pori sai vuonna 2022 liikennealueiden ylläpito- mittarin keskiarvoksi 2,67. Mittarin keskiarvo on pysynyt lähes samana viiden vuoden tarkastelujaksolla vuosina 2016-2021, mutta putosi 0,42 pistettä vuonna 2022. Vertailukaupunkeihin nähden Pori on sijalla 27, kun tutkimukseen osallistui 27 kaupunkia. Katuvalaistus-mittarin keskiarvoksi Pori sai 3,56 ja keskiarvo on tasaisesti noussut vuodesta 2016 lähtien. Muihin kaupunkeihin verrattuna Pori on kuitenkin katuvalaistus- mittarin osalta edelleen selvästi viimeisellä sijalla. Porissa heikoimman arvosanan 2,20 sai lumenauraus asuntokaduilla.

Syksyllä 2019 tehtiin koko katuverkolle kuntokartoitus, jossa tarkistettiin katuverkon ja jalankulku- ja pyöräteiden rakenteellinen kunto tehtävään erityisesti kehitetyllä mittausajoneuvolla. Kartoituksen tulosten perusteella muodostettiin katuverkolle viisiportainen kuntoluokitus Suomen Kuntaliiton mallin mukaisesti sekä laskettiin korjausvelka. Yhteenvetona kuntokartoituksesta voidaan todeta seuraavaa:

- Pääkatujen kunto on pääosin hyvä ja erittäin huonokuntoisia jaksoja on vähän
- Kokoojakaduista ainoastaan 50 % on hyvässä kunnossa ja huonokuntoisia kokoojakatuja on noin 30 km
- Tontti- ja asuntokatuja on paljon ja niistä lähes 30 % on huonokuntoisia
- Kevyenliikenteen väylien korjaustarve on suuri. Huonokuntoisia kevyenliikenteen väyliä on 68 km ja erittäin huonokuntoisia 18 km.

Vuonna 2019 katuverkon korjausvelka oli yhteensä noin 29 M€. Väylien peruskorjaamisen lopettaminen tarkoittaisi väylien rakenteellisten puutteiden lisääntymistä sekä puutteiden aiheuttamien korjauskustannusten ja -velan kasvua. Katuverkon peruskorjauksilla on siten merkittävä vaikutus myös käyttötalouden kunnossapitokustannuksiin. Ilman peruskorjauksia korjausvelka kasvaisi kymmenessä vuodessa yli kaksinkertaiseksi. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen edellyttäisi, että katuja ja kevyenliikenteen väyliä peruskorjattaisiin vuosittain yhteensä noin 20 km:n matkalta ja vuosibudjetin tulisi olla noin 9 M€, josta noin 1,1 M€ tulisi kohdistua jalankulku- ja pyöräteiden perusparantamiseen.

Koska korjausvelkalaskelma tehdään viiden vuoden välein, korjausvelkaa ei ole mahdollista eikä järkevää ottaa lyhyen tähtäimen mittariksi. Pitkän tähtäimen mittarina se on toimiva ja tavoitteena on hidastaa ja pysäyttää korjausvelan kasvu kymmenen vuoden sisällä investoimalla katuverkon ja jalankulku- ja pyöräteiden peruskorjauksiin, turvaamalla riittävä rahoitus uudelleenpäälystyksiin ja kuivatuksen parantamiseen sekä rakentamalla kaikki uudiskohteet laadukkaasti riittäväillä rakennekerroksilla. Rahoituksen lisäksi avainasemassa on myös infran suunnittelun ja rakennuttamisen henkilöresurssien turvaaminen.

Pääkatuverkko rakentuu pääosin valmiiksi Pohjoisväylän valmistuttua vuoden 2022 aikana. Tulevina vuosina uusien katujen rakentaminen painottuu pääasiassa asunto- ja teollisuusalueiden katuihin mahdollistaen hallitun tonttutuotannon. Enenevässä määrin investoinnit kohdistuvat tulevaisuudessa olemassa olevan infran perusparantamiseen korjausvelan kasvun hillitsemiseksi. Tulevaisuuden haasteena ovat katuverkon ja siltojen kunnan heikkeneminen sekä mittava perusparannustarve. Perusparannusten ohjelmointi tulee tehdä suunnitelmallisesti ja tutkimuksiin perustuen.

Katujen talvikunnossapidon panostusta nostettiin talvella 2023. Lumisadetilanteessa liikkeelle lähtevien yksiköiden määrä nostettiin kolmella yksiköllä.

Viheralueet

Kaupungin ylläpitämät julkiset viheralueet tarjoavat palveluita kaikille asukasryhmille. Julkisten viheralueiden tavoitteena on lisätä myös kaupungin vetovoimaa matkailukohteena.

Porissa on rakennettuja puistoja, niittyjä ja maisemapeltoja sekä liikenneviheriöitä noin 500 hehtaarin alueella. Puistojen ja viheralueiden kunnossapito perustuu valtakunnalliseen hoitoluokitusmalliin.

Viheralueilla toimitaan kestävän kehityksen keinoin tavoitteena viihtyisä, turvallinen ja monimuotoinen asuinympäristö sekä monipuoliset palvelut eri asukasryhmille. Porissa on julkiseen käyttöön tarkoitettuja rakennettuja puistoja, maisemapeltoja ja niittyjä, taajamametsiä ja liikenneviheralueita.

Pori on perinteikäs puistojen kaupunki, vanhimmat puistot on perustettu 1800-luvulla. Näyttävimpinä esimerkkeinä mainittakoon Kirjurinluoto, Raatihuoneenpuisto ja Porin metsän ulkoilualue. Nämä kaikki kuuluvat Porin kansalliseen kaupunkipuistoon, jonka perustaminen merkitsi Porin vihreän ja perinteikkään yhdyskuntarakenteen merkityksen vahvistamista.

Kaupungin taajama- ja talousmetsien hoito perustuu voimassa oleviin metsäsuunnitelmiin.

Taajamametsien hoidon perustana on monitavoitteinen taajamametsien hoitosuunnitelma (vuosille 2010 – 2019), jota toteutettaessa otetaan huomioon valtakunnallisen viheralueiden hoitoluokituksen määrittelemät erityispiirteet ja asiakkaiden toiveet. Vuonna 2023 käynnistettiin tulevaisuudessa metsien hoidon ohjaavan Metsäohjelman teko, ohjelma valmistuu vuonna 2024. Hoitotyössä painotetaan virkistyskäyttöä, metsien suojavaikutustarpeita sekä maiseman ja luonnon monimuotoisuusarvoja. Puistoiksi kaavoitettuja taajamametsiä on hoidossa 1400 hehtaaria. Tärkeimpinä kohteina ovat Isomäen Porin Metsä, Liinaharjanpuisto sekä Ruosniemen ja Meri-Porin asuinalueiden laajat puistometsät. Porin metsän kohteita hoidetaan erillisen Porin metsän käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaan.

Taajamametsien virkistyskäytössä kehityskohteita ovat yhtenäiset polkuverkostot viheralueiden välillä.

Tulevaisuuden haasteita

Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimuksessa puistojen hoito- mittarin keskiarvo oli vuonna 2022 Porissa 3,07 ja keskiarvo on pysynyt lähes samana viiden vuoden ajan. Puistojen hoidon osalta Pori on vertailukaupunkeihin nähden sijalla 26. Porissa parhaan arvosanan 3,76 sai keskustan puistojen hoito. Tulevaisuuden panostuksena leikkipaikkojen hoitoon perustettiin oma työryhmä. Leikkipaikkojen hoitotasoa pyritään myös jatkossa kohdistamaan paremmin käyttäjien uuden palautejärjestelmän avulla. Palautejärjestelmää koekäytetään loppuvuonna 2023 ja 2024.

Liikuntapaikat

Liikuntapaikat toimintayksikön hoitovastuulla liikuntalaitosten lisäksi on nurmikenttiä 26, hiekkakenttiä 32, pienpalloilukenttiä 12, isoja tekonurmia 4, pesäpallokenttiä 13, valaistuja kuntoratoja 18, kuntoportaita 2, uimarantoja 10, monitoimi-/lähiliikuntakenttiä 12, jääkiekkokaukaloita 12, vapaaluistelualueita 35, hiihtolatuja 25, puisto- ja koululaislatuja 25 ja leirikeskusta 2.

Nurmikentät ovat käytössä olosuhteiden salliessa 15.5. – 30.9.

Hiihtolatuja hoidetaan koneellisesti Porin metsässä, Noormarkussa ja Laviassa yhteensä 32 km. Tykkilunta on säilyttänyt kolmena edellisenä kesänä sahapurupuitteen alla Porin Metsässä ja kokemus on ollut myönteinen. Hiihtokausi on saatu avattua säilölumen ansiosta huomattavasti aiemmin. Puisto- ja koululaislatuja, sekä muita latuja tehdään resurssien puitteissa ja lumitilanteen mukaan. Jääkiekkokaukaloille ja vapaaluistelualueille on laadittu hoitojärjestys. Etusijalla ovat koulut.

Tuleva liikuntapaikkasuunnitelma määrittelee olemassa olevan tilanteen liikuntapaikkojen osalta ja ottaa kantaa myös tulevaisuuden suunnitteluun. Ulkoliikuntapaikkojen määrä ei ole merkittävästi lisääntynyt viimeisen 10 vuoden aikana. Tekonurmikenttiä ja kuntoportaita on rakennettu 2 kpl, sekä olemassa olevia liikuntapaikkoja ja huoltorakennuksia peruskorjattu. Uusien asuinalueiden kaavoituksessa pitää ottaa huomioon lähiliikuntapaikan rakentamismahdollisuus. Pohjoisväylän iso koulu/monitoimitalo valmistui elokuussa 2023. Ruosniemen ja Toejoen koulujen oppilaat siirrettiin uuteen kouluun. Myös em. koulujen liikuntapaikkatoiminnot siirtyvät osittain uudelle Pohjoisväylän koululle, jossa on iso tekonurmikenttä, jääkiekkokaukalo ja muita liikunnallisia välineitä ja kenttiä.

Tulevaisuuden haasteina voidaan pitää kustannusten nousua (polttoaineet, energiat, lannoitteet) 25-30 %, ilmastonmuutosta ja resurssien riittävyttä. Kun uusia liikuntapaikkoja perustetaan, pitää vähällä käytöllä olevia liikuntapaikkoja vastaavasti poistaa käytöstä. Myös muuttuvat trendit ohjaavat, minkälaisia liikuntapaikkoja tulevaisuudessa pitäisi rakentaa ja minkälaista välineistöä liikuntapaikat sisältävät huomioiden seura- ja yksittäiskäyttäjät ja harrastajat. Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimuksessa liikuntapaikkojen hoito- mittarin keskiarvo vuonna 2022 Porissa oli 3,53 ja lukema on pysynyt lähes samana viimeisen viiden vuoden aikana. Liikuntapaikkojen hoito- mittarin osalta Pori on sijalla 27.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Toimivat yhteydet		
TEKO	Suomen parhaat pyörätiet ja -reitit		
TOIMENPIDE	Katujen käytettävyyden parantaminen ja pyöräteiden kunnossapitovelan kasvun hillitseminen täydentämällä polkupyöräreittejä ja perusparantamalla tai uudelleen päällystämällä pyöräteitä ja reittejä.		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso / valmiusaste
	Tuulikylän asuntoalueen katuverkon rakentaminen	0 %	100 %
	Väinölän alueen katujen uudelleen päällystys (Väinölä: Päkintie, Päivölänkuja, Kekrikuja)	0 %	100 %
	Metsämiehenkadun ja Urheilutien liittymäjärjestelyt	0 %	100 %
	Kokemäenjoen rautatiesillan ja jalankulku- ja pyöräilyväylän perusparannus	0 %	50 %
	Varvourinjuovan rautatiesillan ja jalankulku- ja pyöräilyväylän perusparannus	0 %	50 %
	T-6069 Lotskerin raittisillan rakentaminen	0 %	50 %
	Käyttäjearvio "jalankulku- ja pyöräteiden kunto" (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	2,49	2,49
	Prosenttiosuus asukkaista, jotka ovat sitä mieltä, että jalankulku- ja pyöräteiden kunto on hoidettu hyvin (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	25 %	25 %

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Pidämme leikki- ja lähiliikuntapaikat hyvässä kunnossa		
TOIMENPIDE	Vuorovaikutteinen palautejärjestelmä leikki- ja lähiliikuntapaikoilla		
MITTARI	Vuorovaikutteinen palautejärjestelmä on käytössä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Palautejärjestelmä on hankittu ja koekäytetty 2023	Leikkipaikkojen palautejärjestelmästä tulevaa palautetta hyödynnetään neljännesvuosittain kunnossapitotyön painottamisessa ja investointien kohdentamisessa

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Ulkoilun ja liikkumisen viihtyisyyden ja turvallisuuden parantaminen rakentamalla ja peruskorjaamalla ulkoilu ja viheralueita.		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso / valmiusaste
	Jyrki Kankaan aukion rakentaminen	0 %	100 %
	Maaumimalan ja Tennishallin viherympäristön parantaminen	0 %	100 %
	Käyttäjearvio liikennealueiden ylläpidosta (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	2,67	2,67
	Käyttäjearvio puistojen hoidosta (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	3,07	3,07
	Käyttäjearvio liikuntapaikoista (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	3,53	3,53

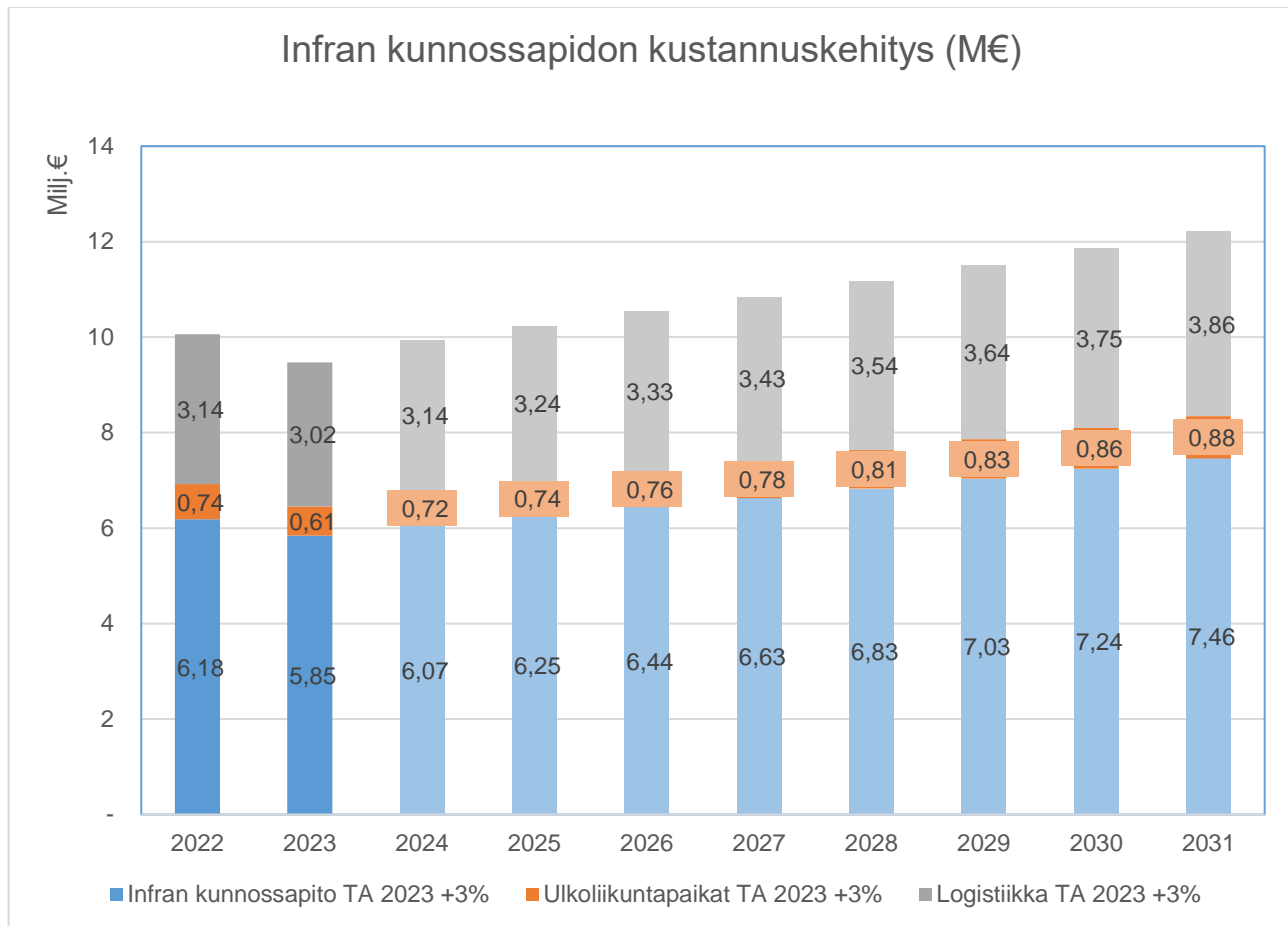
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Talvikunnossapitoon käytettävän kaluston määrän pitäminen vuoden 2023 tasolla.		
MITTARI	Aurasta vaativina päivinä liikkeelle lähtevän kaluston määrä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		32 (2022), 34 (2023)	34 (sama kuin vuonna 2023, kasvaa 2025)

Taloudelliset tavoitteet

Kustannusten kehittymiseen tulevat jatkossa eniten vaikuttamaan niin polttoaineiden kuin energian hintojen muutokset. Vaikutukset tulevat näkymään infrastruktuurin kunnossapidossa sekä suoraan että välillisesti palveluiden ja tavaroiden hinnoissa. Hintojen muutosten ohella infran kunnossapidon kustannusten kehittyminen liittyy vahvasti vuosittain vaihtelevaan ja vaikeasti ennakoitavaan talvikauden pituuteen ja sääolosuhteisiin talven aikana. Lainsäädännöstä ei ole tulossa muutoksia, jotka vaikuttaisivat kunnossapidon toteuttamiseen.

Investoimalla katujen perusparantamiseen saadaan pidemmällä aikavälillä korjausvelkaa pienennettyä sekä vähennettyä katujen heikon kunnon aiheuttamia ongelmia niin asukkaille kuin kaupungille. Vuosittaisen kunnossapidon tarve vähenee, mikä näkyy esimerkiksi paikkaustarpeen vähenemisenä. Investoinneilla tehtävillä peruskorjauksilla rakennetusta ympäristöstä tehdään myös helpommin kunnossa- ja ylläpidettävää. Vähentämällä käsin tehtäviä kunnossapitotöitä voidaan nopeuttaa ja lisätä kunnossapidon tehokkuutta.

Strategisena tavoitteena on pyrkimys parantaa katujen talvikunnossapitoa. Kunnossapidossa onnistuminen on paljolti riippuvainen katujen puhdistukseen ja liukkaudentorjuntaan käytetystä ajasta. Samalla se parantaa katujen turvallisuutta, lisää asukastyytyväisyyttä sekä vähentää tarvetta vaativammalle puhdistustyölle. Kunnossapitokaluston määrää nostettiin vuodelle 2023 ja se pyritään pitämään samalla tasolla vuonna 2024. Digitalisaation hyödyntämistä muun muassa ajoreittien optimoinnissa kehitetään edelleen. Alla olevassa kaaviossa on esitetty kustannuskehitys huomioiden 3%:n vuosittainen kustannusnousu kunnossapidon tason pysyessä ennallaan.

Kuva 3. Infran kunnossapidon kustannuskehityssennuste

Tilatehokkuus

Palvelun tilannekuva

Kaupungin tilat jakautuvat omassa käytössä oleviin tiloihin, itse omistettuihin ja vuokrattuihin tiloihin sekä kaupungin omistamiin tiloihin, joita vuokrataan ulkopuolisille. Kaupungin käyttöön vuokratut tilat voidaan vielä jakaa konserniyhtiöiltä vuokrattuihin sekä vapailta markkinoilta vuokrattuihin tiloihin. Vuokratuiksi luokitellaan myös osakeomistukseen perustuvia tiloja, joiden hallinnasta maksetaan tytäryhtiölle vastiketta.

Kaupungin tiloja seurataan Haahtelan kiinteistötieto –järjestelmässä. Kaupungin omistuksessa on tiloja yli 250.000 neliötä, mutta käytössä reilut 50.000 neliötä enemmän, kun lukuun lisätään vuokratut tilat. Vuokratuista tiloista merkittävä osa on vuokrattu kaupunkikonserniin kuuluilta yhtiöiltä. Tyhjen tilojen osuus kokonaisuudesta on marginaalinen.

Tiloista sivistystoimialan käytössä on lähes kaksi kolmasosaa ja yksi kolmasosa on ulkopuolisille vuokrattavia tiloja. Muiden toimialojen osuus tilojen käytöstä on hyvin pientä.

Sivistystoimialalla suurimmat tilojen käyttäjät ovat perusopetus ja varhaiskasvatus sekä liikuntapaikat. Varhaiskasvatukseen tiloista noin puolet on kaupungin omia ja noin puolet vuokrattu. Perusopetuksen tiloista suurin osa on kaupungin omassa omistuksessa. Merkittävimpiä vuokrattuja tiloja ovat kuitenkin mm. Itätuulen koulu (omistaja Sampolan Palvelukeskus Oy), Kaarisillan koulu (Kaarisillan Koulu Oy) ja Meri-Porin Yhtenäiskoulu (Meri-Porin Palvelukeskus Oy).

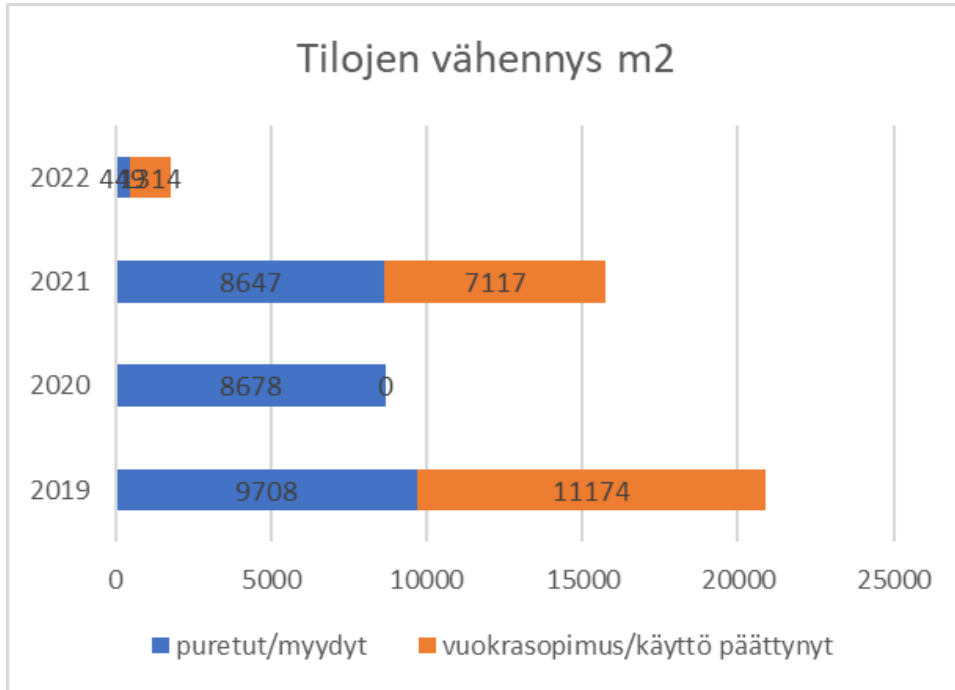
Tilatehokkuus Porin kaupungilla

Tilatehokkuuteen pyrittäessä tavoitteena ei ole automaattisesti vähentää tiloja vaan tarkastella niiden käytön tehokkuutta ja tavoitella tuottavaa käyttöä. Kaupungin tarjoamat palvelut vaativat paljon neliöitä. Erityisen tärkeää on kiinnittää huomiota siihen, että tyhjäksi jääville tiloille löytyy uutta käyttöä tai vaihtoehtoisesti pyrkii luopumaan niistä mahdollisimman nopeasti käytön loputtua. Uusilla investoinneilla tavoitellaan parempia palveluita sekä pienennetään korjausvelkaa. Tilaratkaisuissa toimiala- tai yksikkökohtainen osaoptimointi ei tuo kaupungille säästöjä tilakustannuksista.

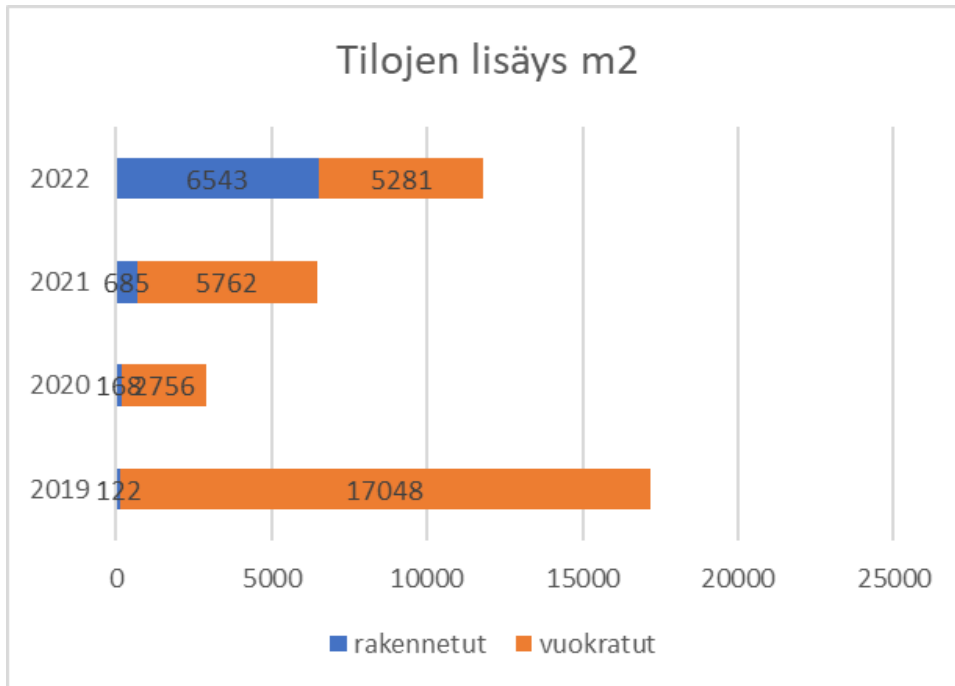
Suurimpia yksittäisiä kiinteistöjä ovat isot koulukeskukset sekä liikuntapaikat. Tilaratkaisut on aina tehtävä yhdessä tilojen käyttävän toimialan ja teknisen toimialan kesken. Jo prosentinkin muutokset tilojen kokonaismäärään tarkoittavat käytännössä esimerkiksi keskimääräistä isompaa koulurakennusta tai useampaa päiväkotia. Vuosittain tapahtuvat muutokset ovat prosentuaalisesti pieniä. Jokaisen uuden investointipäätöksen kohdalla tulisi muistaa, että mikäli uuden rakennuksen tai urheilupaikan alta ei pureta tai myydä rakennusta tai lopeteta vuokrasopimuksia, lisää se jatkuvasti kaupungin ylläpidettävien kohteiden määrä ja sitä kautta huolto- ja ylläpitokustannuksia. Teknisen toimialan tavoitteena on huolehtia kaupungin kiinteistöomistusten kunnosta ja siitä, että käyttäjät saavat toimia terveellisissä ja turvallisissa tiloissa.

Myydällä ilman käyttötarkoitusta olevia kiinteistöjä saadaan aikaan säästöjä. Tulosta rasittavat käyttökustannusten kuten sähkön, lämmön, veden ja kiinteistöhoidon lisäksi myös poistot. Merkittävää säästöä voi käyttökustannusten poisjäämisen lisäksi syntyä kaupungin investointitarpeen pienemmisestä minkä lisäksi kauppahinta voi parantaa kaupungin tulosta. Pienempi kiinteistömassa mahdollistaa myös toiminnan tehostamisen sekä voimavarojen keskittämisen kaupungin palvelujen kannalta keskeisiin kohteisiin. Luopumisen suunnittelu tulisi aloittaa hyvissä ajoin ennen käytön loputtamista yhteistyössä kaavoituksen, elinvoiman ja konsernipalveluiden kanssa.

Alla olevista kuvista käy ilmi viime vuosina tapahtuneet muutokset tilojen määrässä. Ensimmäisessä kuvassa on eritelty puretut ja myydyt rakennukset sekä päättynyt käyttö. Vastaavasti toisessa kuvassa on esitetty uusien tilojen lisäys. Viime vuosina tiloja on pääasiassa vuokrattu, ei niinkään rakennettu kaupungin omaan taseeseen. Kuitenkin vuoden 2022 lisäyksenä näkyy Vähärauman koulun valmistuminen. Myös vuoden 2019 merkittävin lisäys oli Itätuulen koulun vuokraaminen, joka lisäsi neliöitä noin 12.000 neliötä. Vuonna 2021 päättyi Postitalon vuokrasopimus, josta yksistään tuli noin 5.600 neliön vähennys. Vuonna 2022 vähennykset olivat pieniä, mutta vuoden 2023 alusta käyttö päättyi hyvinvointialueelle siirtyneiden vuokrasopimusten osalta.

Kuva 1. Tiloista luopuminen vuosina 2019–2022

Kuva 2 Tilojen lisäys vuosina 2019–2022

Hyvinvointialueille vuokratut tilat

Vuoden 2023 alusta alkaen perusturvan ja pelastuslaitoksen käyttämät tilat siirtyivät Satakunnan hyvinvointialueen käyttöön. Vuokrattujen tilojen vuokrasopimukset siirtyivät suoraan ja lisäksi kaupungin omassa omistuksessa olevat tilat vuokrattiin hyvinvointialueelle. Vuokrattuja tiloja on noin 54.000 neliötä vuoden 2023 lopussa. Vuokran hinnan määrittelyä säädellään lainsäädännöllä ja sopimukset on tehty tässä vaiheessa 3+1 vuodeksi lukuun ottamatta Teljäntorin tiloja, jotka on vuokrattu toistaiseksi voimassa olevalla vuokrasopimuksella 12kk irtisanomisajalla. Konserniyhtiöiden sopimukset siirtyivät sellaisenaan hyvinvointialueelle lukuun ottamatta keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden vastikemaksuja ja Filpuntien sopimusta. Vuokratuotot hyvinvointialueelta tulevat olemaan vuonna 2024 noin 10.000.000 euroa.

Lyhyisiin vuokrasopimuksiin, kuten hyvinvointialueelle siirtyneisiin sopimuksiin, liittyy aina riski, että vuokralainen voi irtisanoa sopimukset. Tällöin kaupungin tehtävänä on löytää tiloille uutta käyttöä. Kuntalain §126 mukaan kunnan on yhtiöitettävä kilpailuilla markkinoilla tapahtuva toiminta. Hyvinvointialueille tilojen vuokraaminen katsotaan kilpailuilla markkinoilla toimimiseksi. Tämä tulee tarkoittamaan hyvinvointialueen käytössä olevien tilojen vuokraustoiminnan yhtiöittämisestä osakeyhtiöksi vuoden 2026 alkuun mennessä. Porin kaupunki varautuu sekä hyvinvointialueen palveluverkoston päätöksien että yhtiöittämisvelvoitteen mukaisiin toimenpiteisiin vuodesta 2023 alkaen riippumatta tulevista päätöksistä. Tarvetta on mm. kaavoittamiselle ja tonttien muodostamistyölle.

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupungin strategiasta on poimittu seuraavat tiloja koskevat tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Ajanmukaiset tietoverkot		
TEKO	Mahdollistamme 5G-verkkojen rakentamisen julkisten rakennusten katoille.		
TOIMENPIDE	Tehdään sopimuksia verkkotoimittajien kanssa.		
MITTARI	Sopimuksien määrän lisäys	Lähtötaso	Tavoitetaso
		5 kpl	8 kpl

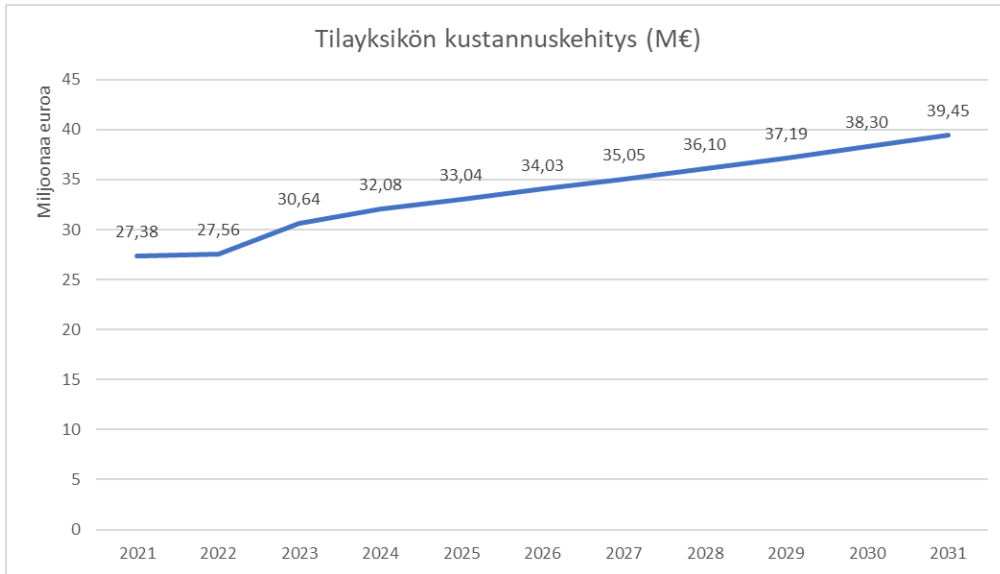
PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt		
TEKO	Suunniteltujen olosuhteiden varmistaminen oikea-aikaisella huollolla.		
TOIMENPIDE	Palvelupyynnöt saadaan tehtyä viipymättä.		
MITTARI	Valmiiksi tehtyjen palvelupyyntöjen osuus.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		93 %	95 %

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Julkiset tilat harrastekäyttöön ja matalan kynnyksen kohtaamispaikoiksi.		
TEKO	Toimistojen kokoustilojen ilta- ja viikonloppukäytön mahdollistaminen kohtaamispaikaksi.		
TOIMENPIDE	Lisätään Timmi-sovellukseen varattavia tiloja.		
MITTARI	Kohtaamispaikkoja lisätty yhteensä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		3 kpl	5 kpl

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään.		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Tilojen energiankäyttö vähenee 1,9% vuoteen 2021 verrattuna kunakin vuonna		
MITTARI	Energian käyttö yhteensä MWh (Sähkö ja Kaukolämpö)	Lähtötaso	Tavoitetaso
		2021=100	2021=100 -1,9%

Taloudelliset tavoitteet

Tilayksikön kustannuskehitys on esitetty alla olevassa kuvassa. Vuodet 2021–2022 ovat toteutuneita vuosia ja vuodet 2023–2024 perustuvat talousarvioon. Tämän jälkeen on kuvassa arvioitu, että kustannukset kasvavat vuosittain 3 %.

Kuva 3. Tilayksikön kustannuskehitys

Vuoden 2023 kohdalla on tapahtunut selkeä kustannusten nousu. Muutoksen yhtenä syynä on tilavuokrien lisäys. Aiemmin perusturvan käytössä olleiden tilojen vuokratkustannuksia siirtyi tilayksikölle siltä osin, kun tilat eivät siirtyneet hyvinvointialueelle. Lisäksi sähkön hinnan nousuun on vuoden 2023 talousarviossa varauduttu määrärahaa lisäämällä.

Perusturvan ja pelastuslaitoksen irtautuminen on vaikuttanut monella tapaa kaupungin talouteen. Perusturvan käytössä olleet tilat ovat olleet kaupungille aiemmin kustannuserä. Vuoden 2023 alusta alkaen kaupunki on toiminut vuokranantajan roolissa maksaan tiloista käyttökustannukset kuten sähkön, veden ja lämmön, mutta samaan aikaan saanut hyvinvointialueelta vuokratuottoja noin 10.000.000 euroa vuodessa. Mahdollisen yhtiöittämisen myötä vuokratuotot siirtyisivät tulevaisuudessa kaupungin tytäryhtiölle, mikäli kyseiset kiinteistöt jäävät tulevaisuudessa kaupunkikonsernin omistukseen.

Vastaavalla tavalla mahdollinen yhtiöittäminen tulee näkymään kustannusten pienenemisenä, mikäli kiinteistömässä siirtyy pois kaupungin omasta taseesta. Tiloihin liittyvät merkittävimmät kustannukset kuten sähkö ja lämmitys ovat eriä, joiden hinnan kehitykseen vaikuttavat monet asiat, kuten maailman markkinat, sateet ja lämpötila sekä inflaatio. Myös kulutuksen määrä vaihtelee vuosittain ja vuodet harvoin ovat täysin vertailukelpoisia keskenään. Lämmityksen osalta merkittävin erä on kaukolämpö. Tämän osalta ollaan sidoksissa Pori Energian määrittämään kaukolämmön hintaan. Viime vuosina ennustamisesta on tullut entistä vaikeampaa. Tällä hetkellä inflaatio aiheuttaa riskin kustannusten nousulle suunnitelmavuosille.

Kaupungin käyttämän sähkön hankinnasta ja hintojen suojauksista vastaa meklari, joka pyrkii minimoimaan kaupungin sähköstä maksamaa hintaa. Meklari tekee ennakkoon sopimuksia sähkön hankinnasta ja sitä kautta suojaa kaupunkia yllättäviltä hinnan muutoksilta. Meklarin tekemät suojaukset ovat olleet merkittävässä roolissa, miksi kaupungin sähkökustannukset ovat pysyneet markkinoilla tapahtuneista muutoksista huolimatta kohtuullisella tasolla. Elokuuhun 2023 mennessä on sopimuksia tehty vuodelle 2024 siten, että sähkön hankinnasta on suojattuna 62,5 % keskihinnalla 55 €/MWh. Käytännössä siis vuoden 2024 sähkön hinta on tiedossa etukäteen ja toteutuneet kustannukset riippuvat kulutuksen määrästä. Mikäli sähkön hintataso laskee tai nousupaine hinnoissa kasvaa niin tavoitteena on edelleen vahvistaa suojaustasoa vuodelle 2024 vuoden 2023 aikana. Tilayksikön toteutuneet sähkökustannukset vuonna 2022 olivat noin 3.000.000 euroa.

Kulupuolella merkittävä erä on myös maksetut vuokrat. Vuokratuista merkittävä osuus ovat konserniyhtiöiltä vuokratut koulut, päiväkodit ja liikuntatilat. Vuokria on vuosittain maksettu noin 11.000.000 euroa. Suurimpia eriä ovat Itätuulen koulu, keskustan uimahalli sekä Kaarisillan koulu.

Tilatehokkuuteen liittyvät taloudelliset tavoitteet

Tavoite 1: Kustannussäästöt luovuttavista tiloista ja toteutuneet kaupat myydyistä tiloista 200.000 euroa vuodessa

Toimenpide: Luovuttavien kohteiden säännöllinen läpikäynti sekä säästökeinot kuten tilojen lämmön säätäminen ja kiinteistöhuollon sopeuttaminen tilojen käyttöasteeseen sekä ylimääräisten tilojen myyminen

Mittari: Toteutuneet säästöt, myytyjen tilojen kauppahinta

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosaan yhdistellään käyttötalousosasta siirtyvät erät ja budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvai-
kutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa.

Toimintakate

Toimintakate kuvaa kaupungin toiminnasta aiheutuvien tuottojen ja kulujen erotusta. Toimintakatteen kehitys kuvaa par-
haiten kaupungin toiminnan vaikutusta talouteen. Toimintakatteen nopea heikkeneminen ajaa kunnan talouden helposti
ahdinkoon. Vuonna 2024 kaupungin toimintakatteeksi muodostuu -201,6 M€ (-191,3 M€ liikelaitokset huomioiden). Toi-
mintakatteen kasvu vuoden 2023 muutettuun talousarvioon verrattuna on noin 5 %.

Verotulot

Kunnallisveron pyöristys

Sote-uudistus leikkasi kunnallisverosta 12,64 %, joten kunnallisvero on vuonna 2023 ollut Porissa 8,36 %. Jatkossa
kunnallisvero tulee päättää prosentin kymmenyksen tarkkuudella ja kaupunginvaltuustolle esitetään kunnallisveron pyö-
ristämistä ylöspäin 8,4 prosenttiin.

Väestömuutosten vaikutus verotuloihin

Porin väestöennuste on hitaasti laskeva. Laskua tapahtuu erityisesti alle työikäisissä ja työikäisissä. Väestön vähene-
minen syö osan verotulojen luonnollisesta kasvusta. Jos työikäisten määrän vähenemistä voitaisiin hidastaa, tai jopa
kääntää kasvuun, niin tällä olisi iso merkitys verotulotulojen kasvulle. Verotulojen kasvun kannalta merkittävintä olisi
uusien työpaikkojen synty seutukunnalle.

Kiinteistöveroihin lakimuutos

Hallitusohjelmassa on sovittu, että kiinteistöveroon maapohjalle tulee uusi oma veroprosentti ja sen alarajaksi on mää-
ritelty 1,3 % ja ylärajaksi 2,0 %. Aiemmin maapohjaa on verotettu yleisellä kiinteistöveroprosentilla, mikä on Porissa
0,93 %. Tämän arvioidaan nostavan kiinteistöveron tuottoa 1,7 M€. Muita kiinteistöveroprosenttien muutoksia ei esitetä.

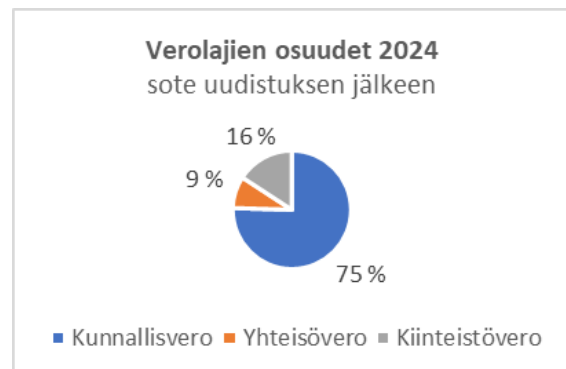
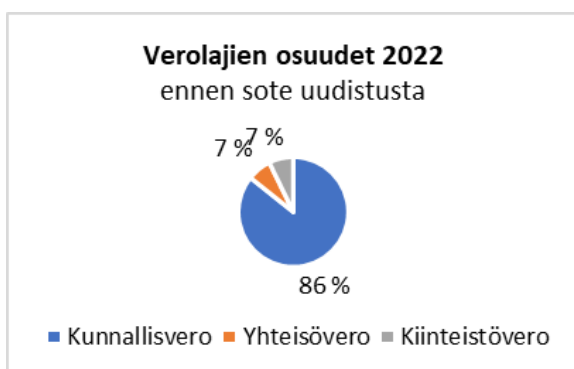
Kiinteistöveroprosentit ja niiden arvioitu tuotto vuonna 2024

Maapohjan kiinteistövero	1,30 %	6,0 M€
Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93 %	11,1 M€
Vakituiset asuinrakennukset	0,50 %	10,7 M€
Muut asuinrakennukset	1,10 %	0,8 M€
Voimalaitokset	3,10 %	1,3 M€
Rakentamaton rakennuspaikka	6,00 %	0,6 M€
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %	-

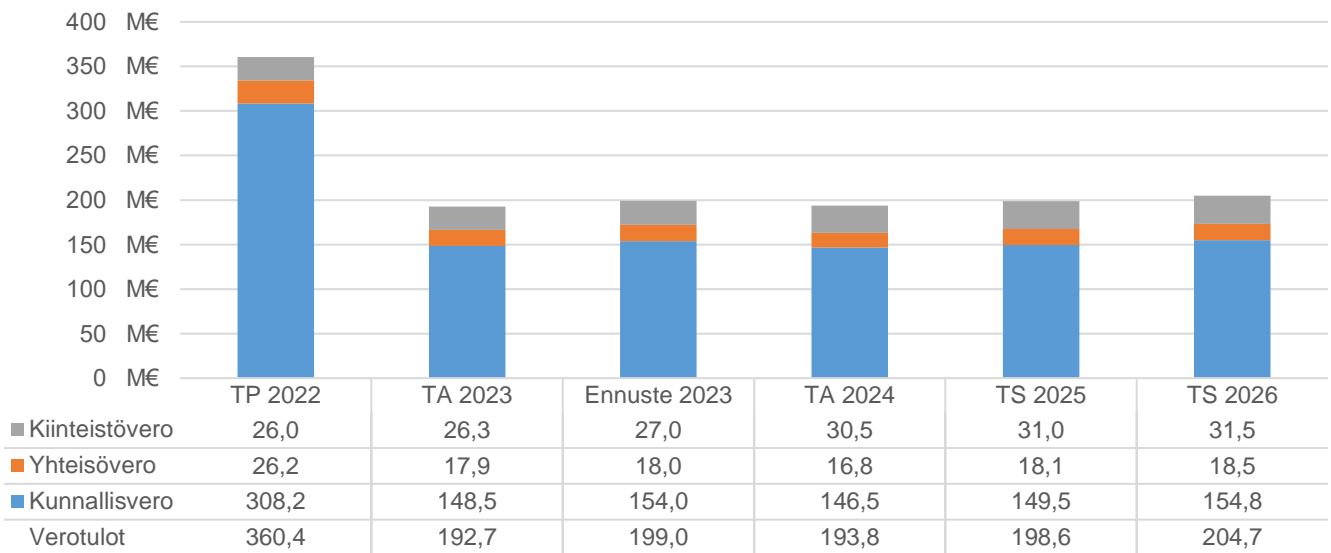
Kiinteistöveron tuotto on Porissa vuonna 2023 noin 25,6 milj. euroa ja tuotoksi arvioidaan noin 30,5 milj. euroa vuonna
2024. Kiinteistöveron tuoton kasvamiseen vaikuttaa edellä mainitun maapohjan alarajakorotuksen lisäksi suurelta osin
rakennuskustannusindeksin nousu (+2,1 %), joka nostaa rakennusten jälleenhankinta-arvoja. Myös suuret rakenteilla
olevat tai valmistuneet rakennushankkeet vaikuttavat kiinteistöverotuoton kasvamiseen.

Veromuutosten vaikutus

Nämä muutokset vaikuttivat olennaisesti eri verolajien painoarvoon kaupungin tuloina. Muutosta on havainnollistettu
ympyräkuviolla alla. Kiinteistöverojen painoarvo on nousemassa hallitusohjelman mukaisella maapohjan kiinteistöve-
rolla ja inflaation aiheuttaman rakennuskustannusindeksin nousun myötä. Kuitenkin kunnallisvero on jatkossakin kau-
pungin suurin yksittäinen tulon lähde.

Valtionosuudet

Kuntien valtionosuudet vuonna 2024 ovat heikkenemässä vuoden 2023 tasolta 251 miljoonalla eurolla ja olisivat noin 3,34 miljardia euroa (vuonna 2023 n. 3,59 miljardia euroa). Laskua on 7 %. Asukasta kohti kuntien valtionosuudet ovat laskelman mukaan 603 euroa, mikä on 47 euroa vähemmän kuin vuonna 2023.

Valtionosuuden perusteena olevat laskennalliset kustannukset perustuvat keskeisesti ikäryhmittäisiin kustannuksiin. Koska merkittävä osa kuntien tehtävistä ja kustannuksista koskee varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetusta, kunnan peruspalvelujen valtionosuuden ikäryhmittäisissä kustannuksissa painottuvat erityisesti lapsi- ja nuorisoiäluokat. Muita laskennallisten kustannusten määräytymistekijöitä ovat työttömyyskerroin, vieraskielisyyskerroin, kaksikielisyys, saaris-toisuus, asukastiheyskerroin ja koulutustaustakerroin. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevista laskennallisista kustannuksista vähennetään kuntien omarahoitusosuus, joka on asukasta kohden yhtä suuri kaikissa kunnissa. Vuonna 2024 kuntien omarahoitusosuus on 1388,75 euroa asukasta kohden (1359,93 euroa vuonna 2023).

Kriteerien toinen osa muodostuu lisäosista, jotka ovat syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun sekä saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosat. Lisäksi kunnille myönnettävässä valtionosuudessa otetaan huomioon valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset sekä verotuloihin tehtävä valtionosuuden tasaus. Edellä mainitut tekijät vaikuttavat suoraan kuntien valtionosuuteen ja niistä ei vähennetä kuntien omarahoitusosuutta kuten laskennallisista kustannuksista.

Valtionosuuden yhteydessä kunnille maksetaan myös esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaus sekä veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja rahoitus tarkistetaan vuoden 2024 talousarviossa vastaamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten mukaisia hyvinvointialueille siirtyneitä kustannuksia ja tuloja. Siirtolaskelman tarkistamisesta johtuen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta siirretään vuodesta 2024 alkaen hyvinvointialueiden rahoitukseen 97 miljoonaa euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan lisäksi 64 miljoonan euron pysyvä vähennys liittyen kuntien verotuskustannusten alenemiseen sote-uudistuksen yhteydessä. Lisäksi siirtyvien kustannusten ja rahoituksen vuoden 2023 erotus korjataan jälkikäteen tekemällä kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen 80,5 miljoonan euron määräaikainen vähennys vuosina 2024 ja 2025.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vuonna 2024. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 %. Indeksissäätö puolestaan alentaa valtionosuusprosenttia 0,24 prosenttiyksikköä.

Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei oteta huomioon vuonna 2024, sillä sote-uudistuksen yhteydessä peruspalvelujen valtionosuuslakiin tehdyn siirtymäsäännöksen mukaan kustannustenjaon tarkistus tehdään seuraavan kerran vasta valtion vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Kunnille suunnattuja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksia kasvattavat vuonna 2024 indeksikorotukset kolmella prosentilla. Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon ja kustannustason tarkistusta ei tehdä vuonna 2024. Suurimassa osassa kuntia opetus- ja kulttuuriministeriön kautta tulevat valtionosuudet ovat negatiivisia.

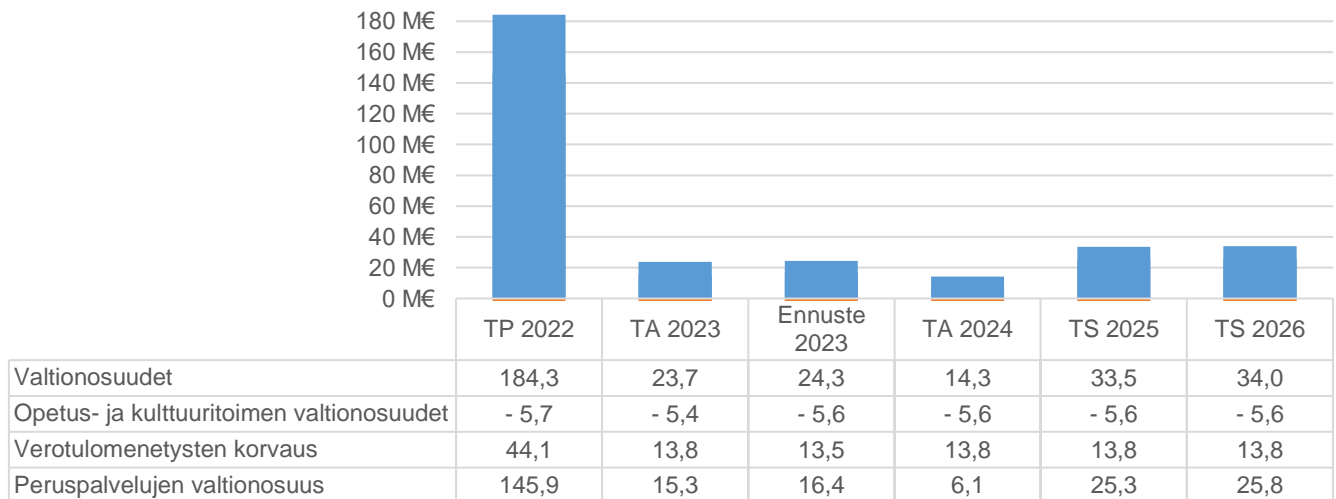
Porin kaupungin saamia peruspalvelujen valtionosuuksia on arvioitu valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuuslaskelmien perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriön kautta tulevia valtionosuuksia on arvioitu Kuntaliiton vuoden 2024 valtionosuuslaskurin sekä toteutuneiden ja arvioitujen oppilas- ja suoritämäärien perusteella. Peruspalvelujen valtionosuudeksi on arvioitu 6,1 miljoonaa euroa (16,4 milj.euroa v. 2023). Verotulomenetysten kompensatiot ovat 13,8 miljoonaa euroa (13,5 milj.euroa v. 2023). Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudeksi arvioidaan -5,6 miljoonaa euroa (-5,6 milj. euroa v. 2023). Porin kaupungin valtionosuuksien määräksi muodostuu yhteensä 14,3 miljoonaa euroa (24,3 milj. euroa v. 2023).

Vuosien 2025-2026 valtionosuuksissa on huomioitu TE-palvelut 24-uudistuksen valtionosuuslisäykset työ- ja elinkeinoministeriön siirtolaskelmien mukaan.

Muutokset Porin valtionosuuskomponenteissa VM:n laskelman perusteella

	VOS-päätös 2023	Laskelma 2024	Muutos
Ikärakenteen laskennallinen kustannus	110,31 M€	110,44 M€	0,13 M€ / 0,1 %
Muut laskennalliset kustannukset	15,07 M€	16,27 M€	1,20 M€ / 8,0 %
Omarahoitusosuus	-113,53 M€	-115,55 M€	-2,02 M€ / 1,8 %
Lisäosat	2,75 M€	2,78 M€	0,03 M€ / 1,1 %
Vähennykset*	-23,40 M€	-30,67 M€	-7,27 M€ / 31,1 %
*Mm. sote-uudistuksen muutosrajoittimen kasvu, valtionosuuden läsiirtotarve, läsiirron huomioiminen takautuvasti			
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	25,22 M€	22,62 M€	-2,60 M€ / -10,3 %
Verotulomenetysten korvaus	13,54 M€	13,71 M€	0,18 M€ / 1,3 %

Valtionosuudet tuloslaskelman mukaan

Rahoitustulot ja –menot

Korkotulot 6,7 M€

Budjetoidut korkotulot muodostuvat pääosin Pori Energia Oy:n 4,6 M€:n ja Porin Satama Oy:n arvioiduista 1,5 M€:n korkotuloista. Lisäksi konsernitilin korkotuloja on budjetoitu n. 0,5 M€.

Muut rahoitustulot 5,2 M€, mistä liikelaitosten peruspääoman korvaus 3,1 M€

Pori Energia Oy maksaa korvausta energiaosakkeiden käytöstä 1,0 M€. Osinkotuottojen määräksi on arvioitu 0,6 M€. Arviot viivästyskorkotuloista sekä muista rahoitustuotoista ovat yhteensä 0,4 M€.

Liikelaitosten peruspääomista suorittama korvaus (6 %) tuottaa peruskaupungille yhteensä 3,1 M€. Korvauksesta Porin Palveluliikelaitoksen osuus on 0,4 M€ ja Porin Veden 2,7 M€.

Korkomenot 9,9 M€

Nykyisistä lainoista arvioidut korkomenot vuonna 2024 ovat yhteensä 9,0 M€. Vuonna 2024 otettavista uusista lainoista maksetaan edelleen 0,7 M€ lisää korkomenoja ja lyhytaikaisista joukkovelkakirjoista eli kuntatodistuksista 1,0 M€. Korkomenoja suojaavat johdannaiset (koronvaihtosopimukset) vähentävät korkomenoja edellä esitetyistä summista 2,0 M€. Taloussuunnitelmakauden osalta korkomeneihin on arvioitu maltillista kasvua lainakannan kasvusta huolimatta perustuen oletettuun korkotason laskuun.

Tytäryhtiöiden talletuksista henkilöstökassaan arvioidaan aiheutuvan 1,0 M€ korkomenoja. Kaupunginvaltuusto on 25.9.2023 § 120 päättänyt, että Porin kaupunki lopettaa henkilöstökassatoiminnan henkilöasiakkaiden osalta vuoden 2023 aikana. Henkilöstökassan lopettamisen toinen vaihe toteutetaan seuraavan kahden vuoden aikana ja tämän jälkeen Porin kaupungilla ei enää ole henkilöstökassatoimintaa.

Muut rahoitusmenot 1,2 M€

Muut rahoitusmenot muodostuvat tytäryhteisöille maksettavista rahoitusvastikkeista.

Vuosikate

Vuosikate saadaan, kun toimintakatteeseen lisätään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut. Vuosikate on siis kunnan tuloslaskelman välitulos, joka osoittaa sen tulorahoituksen, mikä juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin. Vuoden 2023 talousarviossa kaupungin vuosikate on 7,4 M€ (14,6 M€ liikelaitokset huomioiden).

Tilikauden tulos

Kun vuosikatteesta vähennetään suunnitelman mukaiset poistot, noin 24,8 M€ (30,0 M€ liikelaitokset huomioiden), tilikauden tulokseksi vuonna 2023 muodostuu -17,4 M€ (-15,3 M€ liikelaitokset huomioiden).

Taseen kumulatiivinen ylijäämä

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kaupungin taseeseen kertynyttä ylijäämää oli yhteensä 36,0 miljoonaa euroa. Ennuste vuoden 2023 tuloksesta on talousarvion laadintahetkellä n. 11,7 miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden 2024 talousarvion tilikauden alijäämän (15,3 miljoonaa euroa) toteutuessa on taseen kumulatiivista ylijäämää jäljellä tilikauden 2024 jälkeen noin 32,4 M€. Alijäämäisten vuosien 2025 ja 2026 jälkeen, suunnitelmakauden lopussa, ylijäämästä on jäljellä enää 2,5 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelmat

1 000 €

Peruskaupunki ilman liikelaitoksia

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	194 377	83 881	81 228	88 137	72 349
Myyntitulot	115 425	37 773	34 868	40 601	41 635
Maksutulot	33 540	7 163	6 912	7 116	7 325
Tuet ja avustukset	21 249	7 804	7 848	8 083	8 326
Muut toimintatulot	24 163	31 141	31 600	32 338	15 063
Valmistus omaan käyttöön	2 964	3 631	2 931	2 931	2 931
Toimintamenot	-734 897	-277 309	-285 741	-315 938	-322 150
Henkilöstömenot	-271 191	-130 891	-138 701	-147 525	-151 801
Palvelujen ostot	-345 847	-72 451	-75 402	-80 092	-81 659
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-58 315	-43 129	-40 500	-41 706	-41 687
Avustukset	-28 596	-13 745	-13 511	-28 372	-28 602
Muut toimintamenot	-30 948	-17 093	-17 628	-18 243	-18 400
Toimintakate	-537 555	-189 796	-201 582	-224 869	-246 870
Verotulot	360 422	192 671	193 838	198 586	204 709
Valtionosuudet	184 313	23 740	14 314	33 535	33 978
Rahoitustulot ja -menot	7 541	6 967	815	315	13 847
Korkotulot	6 204	6 282	6 682	6 682	20 714
Muut rahoitustulot	5 768	5 188	5 159	5 159	5 159
Korkomenot	-2 647	-4 155	-9 859	-10 359	-10 859
Muut rahoitusmenot	-1 785	-347	-1 167	-1 167	-1 167
Vuosikate	14 722	33 582	7 385	7 567	5 664
Poistot ja arvonalentumiset	-25 690	-22 811	-24 811	-24 811	-22 539
Suunnitelman mukaiset poistot	-24 266	-22 811	-24 811	-24 811	-22 539
Arvonalentumiset	-1 424	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-10 968	10 771	-17 426	-17 243	-16 875
Tilinpäätössiirrot	-150	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-11 118	10 771	-17 426	-17 243	-16 875

= valtuustoon nähden sitova erä

Liikelaitokset mukaan lukien

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	243 715	123 321	121 413	129 171	114 262
Myyntitulot	164 027	76 886	74 636	81 211	83 117
Maksutulot	33 673	7 216	6 956	7 159	7 369
Tuet ja avustukset	21 643	7 890	7 942	8 180	8 425
Muut toimintatulot	24 372	31 330	31 879	32 621	15 351
Valmistus omaan käyttöön	3 081	3 731	3 031	3 031	3 031
Toimintamenot	-773 410	-305 720	-315 707	-346 752	-353 843
Henkilöstömenot	-294 472	-144 963	-154 078	-163 363	-168 114
Palvelujen ostot	-351 609	-77 968	-81 208	-86 037	-87 749
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-65 957	-50 295	-47 758	-49 179	-49 383
Avustukset	-28 596	-13 745	-13 511	-28 372	-28 602
Muut toimintamenot	-32 777	-18 748	-19 152	-19 803	-19 995
Toimintakate	-526 614	-178 668	-191 263	-214 550	-236 550
Verotulot	360 422	192 671	193 838	198 586	204 709
Valtionosuudet	184 313	23 740	14 314	33 535	33 978
Rahoitustulot ja -menot	5 011	3 937	-2 278	-2 778	10 753
Korkotulot	6 204	6 282	6 682	6 682	20 714
Muut rahoitustulot	5 774	5 200	5 159	5 159	5 159
Korkomenot	-2 647	-4 155	-9 859	-10 359	-10 859
Muut rahoitusmenot	-4 320	-3 390	-4 260	-4 260	-4 260
Vuosikate	23 133	41 680	14 611	14 793	12 890
Poistot ja arvonalentumiset	-30 971	-27 955	-29 955	-29 955	-27 683
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 547	-27 955	-29 955	-29 955	-27 683
Arvonalentumiset	-1 424	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-7 838	13 725	-15 344	-15 162	-14 793
Tilinpäätössiirrot	-116	33	33	33	33
Tilikauden yli-/alijäämä	-7 954	13 758	-15 310	-15 128	-14 759

Tuloslaskelman tunnusluvut

	TP 2022	ENN 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot / Toimintamenot, %	31,6 %	40,8 %	38,8 %	37,6 %	32,6 %
Vuosikate / Poistot, %	74,7 %	149,1 %	48,8 %	49,4 %	46,6 %
Vuosikate, euro/asukas	278	502	178	182	159
Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	35 971	47 671	32 361	17 232	2 473
Asukasmäärä vuoden lopussa	83205	83023	82261	81500	81120

Investointiosa

Investointiosan esittely ja sitovuus

Irtain ja muut investoinnit sisältää toimialojen irtaimen omaisuuden hankinnat mukaan lukien ajoneuvojen hankinnat ja muihin ryhmiin kuulumattomat investoinnit. **Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit** sisältää seuraaviin kokonaisuuksiin liittyvät investoinnit: kiinteä omaisuus, liikenneväylät, viheralueiden rakentaminen sekä muu toiminta ja erillishankkeet. **Tiloihin kohdistuvat investoinnit** sisältää uudisrakennusprojektit ja perusparannusinvestoinnit.

Investointien sitovuus valtuustoon nähden on merkitty seuraavissa kappaleissa esitettyihin taulukoihin. Investointiosassa esitetään muun taloussuunnitelman tapaan 3 vuoden suunnitelmakausi. Taulukoissa summat on esitetty tuhansina euroina (1 000 €).

Irtain ja muut investoinnit

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kaupunginhallitus	-203	-2 400	-1 200	-1 200	-1 200
Määräraha on varattu kaupunginhallitukselle erikseen päätettäviin elinkeinoelämää tukeviin investointeihin.					

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Konsernipalvelut					
Yritysjärjestelyt	-597	-1 210	-1 210	-1 210	-1 210
Pääomavastikkeet	-588	-1 414	-662	-662	-662
Vesiosuuskuntien avustaminen	-22	-300	-300	-300	-300
ICT-investoinnit	-1 019	-1 270	-1 270	-1 270	-1 270
Konsernipalvelut yhteensä	-2 225	-4 194	-3 442	-3 442	-3 442

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Sivistystoimiala					
Opetus ja varhaiskasvatus			-1 265	-1 265	-1 265
Kulttuuri, liikunta ja nuoriso	-1 110	-1 357	-30	-30	-30

Sivistyslautakunnan investointirahaa käytetään 4. ja 7.luokkalaisten Chromebook-hankintoihin, lukion 1. vuoden opiskelijoiden tietokonehankintoihin, Pohjoisväylän monitoimitalon toisen vaiheen ja Pasaasin siirtokelpoisen vuokrapäiväkodin sekä Reposaaressa puukorttelin varustamiseen. Lisäksi uusitaan lukion oppilaskalusteita sekä muiden koulujen ja päiväkotien kalustusta. Vapaa-ajan lautakunnan alainen määräraha kohdistetaan ohjaamon kalustehankintoihin ja liikuntapaikkojen infonäyttöjen hankintaan.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Elinvoima- ja ympäristötoimiala					
Yterin kehittäminen	-52	-400	-350	-350	-350
Kirjurinluodon kehittäminen			-50	-50	-50
Työllisyydenhoito	-60	-60	-50	-50	-50
Muu irtain omaisuus	0	-20	-30	-30	-30
Elinkeino- ja ympäristötoimiala yht.	-112	-480	-480	-480	-480

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tekninen toimiala					
Ajoneuvojen hankinta	-209	-1 172	-1 150	-1 150	-1 150
Muut koneet ja kalusto	-434	-912	-1 042	-1 042	-1 042
Tekninen toimiala yhteensä	-643	-2 084	-2 192	-2 192	-2 192

= valtuustoon nähden sitova erä

Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit

Kiinteä omaisuus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-734	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Omaisuuksien myynti	55	600	600	600	600

Määrärahalta hankitaan raakamaata kaavoituksen tarpeisiin sekä parannetaan luovutettavia tontteja. Investointitulot muodostuvat maaomaisuuden, lähinnä tonttien, myynnistä. Maaomaisuuden myynnistä kirjattavat myyntivoitot ja -tapot vaikuttavat kaupungin käyttötalouteen.

Liikenneväylät	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-7 648	-10 620	-7 718	-9 045	-9 437
Rahoitusosuudet		140	280	340	40

Pää- ja kokoojakadut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-3 144	-3 390	-1 370	-2 020	-80
Rahoitusosuudet				140	

Kaupungin osallistuminen valtion tie- ja ratahankkeisiin edistää tie- ja rataverkon sekä kevyen liikenteen väylästäön kehittämistä. Kaupunki osallistuu aluevaraus suunnitelmien ja tie- ja rakennussuunnitelmien kustannuksiin sekä rakentamiskustannuksiin erikseen sovittavilla maksuosuuksilla. Suunnitelmavalmiuden parantaminen edistää valtion hankkeiden toteutumista. Suunnitelmakaudelle ei ole osoitettu rahaa valtion tie- ja ratahankkeiden rakentamiseen infran investointisuunnitelmassa. Osallistumisesta päätetään erikseen. Tasoristeyksiä Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto radalla tullaan poistamaan vuosien 2023-24 aikana radan perusparantamisen yhteydessä. Vuonna 2023 käynnistyvät Tiiliruukin eritasoliittymän ja Hyvelän liittymän vt8/mt2660 parantamisen tiesuunnitelmien laatiminen sekä Reposaaressa maantien (mt 269) jalankulku- ja pyörätien tiesuunnitelman laatiminen. Suunnitelmien arvioidaan valmistuvan vuoden 2024 aikana.

Pohjois-Porin monitoimitalon ympäristön katuverkosto eli Pohjoisväylä, Pappilanpuistikko ja Koillistuulentie rakennetaan vuonna 2023 liikennöitävään kuntoon. Vuosina 2024-26 tehdään alueella vielä päällystys- ja vihertöitä. Vuonna 2023 rakennettiin Hyvelässä pääkatuverkkoa Järviojantie-Vainiontie, joka päällystetään vuosina 2024-25. Suunnitelmakaudella 2025-26 esitetään rakennettavaksi pääkatuverkkoa Kyläsaarassa sekä Ruosniementien oikaisua Liitostien ja Tormilaisentien risteysalueella.

Pohjoisväylän, Pappilanpuistikon ja Koillistuulentien kokonaiskustannusarvio suojapenkereineen ja hulevesirakenteineen on noin 6,4 M€ sisältäen suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset. Kustannukset kohdistuvat vuosille 2020-26.

Asunto- ja teollisuusalueiden kadut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-716	-2 020	-1 693	-1 400	-1 530
Rahoitusosuudet		60			

Asunto- ja teollisuusalueiden katuja suunnitellaan ja rakennetaan tonttutuotantoa varten. Niiden suunnittelu- ja rakentamisaikatauluun tulee vaikuttamaan oleellisesti tonttutuotannon ohjaus. Uudet asuntoalueet lisäävät käyttötalouden menoja kunnossapitoalueen kasvaessa. Merkittävin rakennettava kokonaisuus vuonna 2024 on Pohjois-Porin monitoimitalon pohjoispuolelle sijoittuva uusi asuntoalue.

Liikennejärjestelyt	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-861	-560	-310	-470	-600
Rahoitusosuudet		80			

Investointirahalla suunnitellaan ja rakennetaan liikennejärjestelyjä, jotka mm. parantavat liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Hankkeet edistävät osaltaan usein myös esteettömyyttä ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Hankkeiden ohjelmointiin vaikuttavat palveluverkon ja elinkeinoelämän tarpeiden lisäksi liikenneonnettomuuksien kasaumapisteet. Porissa tapahtuu vuosittain yli 100 henkilövahinkoon johtanutta liikenneonnettomuutta, jotka aiheuttavat Porin kaupungille merkittäviä välillisiä ja välittömiä kustannuksia. Onnettomuuksia ja niiden aiheuttamia kustannuksia voidaan vähentää liikenneturvallisuutta parantavilla investoinneilla. Investointisuunnitelmassa on varattu vuotuinen määräraha myös 2020 voimaan tulleen tieliikennelain edellyttämiin muutoksiin.

Kevyen liikenteen väylät	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-52	-100	-300	-285	-340

Investointirahalla suunnitellaan ja rakennetaan kevyen liikenteen väyliä, jotka osaltaan täydentävät olemassa olevaa kevyen liikenteen verkkoa. Lisäksi investointirahalla tehdään pieniä kevyen liikenteen järjestelyjä. Kevyen liikenteen investointien hyötykustannussuhde on yleensä erittäin hyvä, koska väylien rakentaminen mm. parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää koulukuljetustarvetta. Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden lisääminen tuo monia hyötyjä: asukkaat ovat terveempiä ja sairaanhoitomenot pienenevät, kaupunki on viihtyisämpi, liikenne sujuvampaa ja liikenteen kustannukset ja ympäristöhaitat vähenevät. 10 % kasvu jalan ja pyörällä tehdyissä matkoissa tuo laskennallisesti kaupungille

vuosittain n. 3,4 M€:n säästöt (terveysvaikutusten arviointi HEAT-laskentamenetelmällä). Vuonna 2024 rakennetaan Puinnintielle jalankulku- ja pyörätie.

Katujen perusparantaminen	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-2 745	-4 055	-3 035	-4 350	-4 037
Rahoitusosuudet			280	200	40

Katujen perusparantaminen pidentää liikenneinfran elinkaarta ja hillitsee korjausvelan kasvua. Investointirahalla suunnitellaan ja toteutetaan erillisiä perusparannuskohteita ja hulevesisaneerauksia, katujen perusparantamista vesi-, viemäri- ja sähköverkon saneeraustöiden yhteydessä (yhteishankkeet) sekä kevyen liikenteen väylien perusparannuskohteita. Katujen uudelleenpäällystyksiin on varattu 1,5 – 1,8 M€ vuosittain. Määrärahalla uudelleen päällystetään noin 15 km katuja ja jalankulku- ja pyöräteitä. Katuverkon perusparantaminen vähentää korjausvelkaa, alentaa kunnossapitokustannuksia sekä parantaa olemassa olevan verkoston käytettävyyttä ja turvallisuutta. Katujen perusparantaminen vähentää myös liikenteestä aiheutuvia tärinä- ja meluhaittoja sekä parantaa kaupunkikuvaa ja viihtyisyyttä.

Vanhojen sorakatujen päällystäminen edellyttää, että kadun kantavuus on riittävä. Päällystettävät kohteet tarkentuvat kantavuusmittausten tulosten ja pitkän tähtäimen suunnitelmatyön (PTS) perusteella. Vanhojen sorakatujen päällystäminen alentaa kunnossapitokustannuksia ja vähentää katupölyä.

Vuonna 2019-2020 teetettiin Porin katujen kuntotarkastus ja korjausvelan määrittäminen. Laskennallinen korjausvelka on noin 29 M€. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen edellyttäisi noin 9 M€:n vuotuista katujen perusparantamiseen tarkoitettua määrärahaa. Katujen kuntotarkastus ja korjausvelan määrittäminen tehdään uudestaan vuonna 2024, jolloin nähdään korjausvelan kehittyminen.

Vuonna 2024 uudelleenpäällystysten lisäksi päällystetään noin 850 m perusparannettua katua. Lisäksi määrärahalta kunnostetaan urheilukeskuksen alueen infraa, tehdään hulevesisaneerauksia sekä päivitetään perusparannettavien katujen vanhoja katusuunnitelmia tulevia vuosia varten.

Porin kaupunki on vuosina 2023-26 mukana EU-rahoitteisessa Interreg Central Baltic -hankkeessa, jossa toteutetaan hulevesien hallintaan liittyviä rakenteita ja seurataan niiden toimivuutta. Hankkeen saama EU-tuen osuus on 80 % kokonaiskuluista.

Joukkoliikenne	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-66	-70	-70	-70	-70

Investointiraha on tarkoitettu joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantamiseen kuten pysäkkijärjestelyjen, pysäkkikatosten ja kääntöpaikkojen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Siltojen peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-64	-425	-940	-450	-2 780

Vuonna 2019 teetettiin kaupungin omistamien siltojen ja teräspuutkirumpujen yleistarkastus. Sen pohjalta on teetetty erikoistarkastuksia ja korjaussuunnittelua tulevalle suunnittelukaudelle. Vuodelle 2024 on varattu muun muassa rahaa Impolan ylikulkusillan uuden sillan rakennussuunnitteluun sekä Kokemäenjoen rautatiesillan jalankulku- ja pyörätien perusparantamiseen.

Viheralueiden rakentaminen	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-298	-700	-700	-1 300	-1 300

Viheralueilla on tärkeä merkitys kaupunkilaisten viihtyisyyteen ja mielikuvaan Porista kaupunkina. Tiivistyvä kaupunki-mainen rakenne tarvitsee yhtenäiset viheralueet, sekä toiminnallisesti laadukkaat puistot. Ilmastonmuutoksen hillinnän, siihen sopeutumisen, sekä luonnon monimuotoisuuden vaalimisen kannalta viheralueilla on yhä merkittävämpi rooli.

Vihreän ympäristön merkitystä terveyteen on tutkittu paljon. Positiivisia vaikutuksia on havaittu kaiken ikäisillä. Vihreä ympäristö lisää viihtyisyyttä, alentaa stressiä, ylläpitää mielialaa ja elämänhalua, virkistää, elvyttää ja jopa parantaa. Lisäksi monilajinen viheralue edistää hyönteisten, lintujen ja eläinten elinmahdollisuuksia.

Viheralueiden puut tarjoavat suojaa helteiseltä auringolta. Puiden varjostus suojaa myös kiinteistöä. Varjostus alentaa kesällä koneellisen ilmanvaihdon tarvetta, ja talvisin vähentää tuulisuuden tuomaa lämpöhävikkiä. Monilajinen ja -kerroksellinen puu- ja pensasvyöhyke tontin reunalla toimii melusuojana ja vaimentajana. Se vähentää myös liikenneympäristön epäpuhtauksien kulkeutumista kiinteistöille, ja parantaa näin ilmanlaatua sekä pihossa että sisätiloissa. Sen lisäksi, että viheralueet sitovat ilman epäpuhtauksia ja pienhiukkasia, ne antavat suojaa paahteelta, tasaavat lämpötilaeroja, tuottavat happea ja sitovat hiiltä. Ne haihuttavat myös maaperän vettä ja osaltaan auttavat hulevesien hallinnassa puhdistamalla, imeyttämällä ja suodattamalla. Hyvin rakennetut ja hoidetut viheralueet ovat myös yksi kaupungin vetovoimatekijöistä. Viheralueet luovat mielikuvaa kaupungista, joka hoitaa hyvin asiansa ja huolehtii asukkaistaan.

Puistot ja leikkipaikat –investoinneilla pyritään vastaamaan viheralueille asetettuihin odotuksiin ja haasteisiin parantamalla viheralueiksi kaavoitettujen alueiden käytettävyyttä. Tämä tapahtuu mm. rakentamalla puistoja leikkipaikkoineen ja parempikulkuisia polkuverkostoja, kuivattamalla ja tasaamalla alueita hoidettaviksi niityiksi ja tekemällä pienilmastoa parantavia metsäistutuksia. Investointimäärärahoja käytetään myös hoitoa helpottaviin rakentamisratkaisuihin, joilla tavoitellaan kunnossapitomäärärahojen parempaa riittävyttä.

Muu toiminta ja erillishankkeet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-4 077	-10 245	-4 620	-7 772	-7 300
Rahoitusosuudet		2 660	368	442	662

Tulvasuojelu	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-117	-725	-415	-975	-1 435
Rahoitusosuudet		310	168	442	662

Investointihankkeella toteutetaan pääosin Harjunpääjoen alaosan ja Sunniemen vesitaloushankkeen edellyttämiä suunnittelu- ja rakentamistöitä. Hankkeeseen liittyvät katujärjestelyt toteutetaan Liikenneväylien kohdasta Asunto- ja teollisuusalueiden kadut. Aikatauluun vaikuttavat kaavoitusprosessin, vesilain mukaisen luvan ja maankäyttösopimusten neuvottelujen aikataulut.

Harjunpääjoen alaosan ja Sunniemen vesitaloushankkeen tulvasuojelun osuus on noin 5 M€, johon valtionosuus on 48 %. Tämän lisäksi alueen muun infran (katujen, hulevesien hallinnan ja sillan) kustannusarvio on noin 10,5 M€. Hankkeen suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset kohdistuvat tämänhetkisen arvion mukaan vuosille 2024-29.

Vuosina 2021-25 toteutetaan Isojoenrannan patojen peruskorjaus, jonka suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset ovat yhteensä noin 700 000-800 000€.

Maanlajitysalueet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-19	-20	-20	-20	-20

Pienvenesatamat ja -väylät	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-138	-800	-580	-2 400	-1 200
Rahoitusosuudet			200		

Vuoden 2019 aikana valmistui pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS) kaupungin pienvenelaitureiden kunnosta. Tätä suunnitelmaa noudatetaan vuonna 2024 pienvenelaitureihin liittyvissä investoinneissa.

Katuvalaistuksen saneeraus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-1 046	-1 700	-1 400	-1 300	-700

Katuvalaistuksen LED-vaihtoprojektiin on varattu 600 000 € ja muihin katuvalosaneerauksiin 700 000 €. Lisäksi kuntoratojen valaistuksen parantamiseen on varattu vuosittain 100 000 €. LED-valaistukseen siirtyminen alentaa merkittävästi katuvalaistuksen energiakulutusta.

EU-hankkeet ja erillisprojektit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-165	-360	-20	-270	-90

Määräraha on varattu erinäisiin vuoden aikana esiin tuleviin hankkeisiin. Vuodelle 2024 on varattu rahaa Harmaalinna ja Koivistonluodon rantojen stabiliteetin parantamisen suunnitteluun.

Jokikeskus, 2. vaihe	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-1 848	-5 200	-890	-520	-520
Rahoitusosuudet		2 329			

Vuosien 2017 ja 2018 aikana peruskorjattiin etelärannan rantamuuri ja oleskeluaukio Porin sillalta rantamakasiini rakennukseen asti. Jokikeskuksen toinen vaihe vajaan 300 metrin matkalta rantamakasiinin rakennuksen itäpäädyssä Taavissillalle toteutetaan vuosina 2022-2023. Toteutus suunnittelu on tehty vuonna 2012 hyväksytyyn Jokikeskushankkeen suunnittelukilpailun periaatteita noudattaen. Alue mahdollistaa tapahtumien järjestämisen korkeatasoisessa paikassa sekä edistää matkailua ja porilaisten hyvinvointia.

Vuodelle 2024 on varattu rahaa uusien vuokranelaitureiden hankintaan ja Jokikeskuksen toisen vaiheen loppuunsaattamiseen. Kolmannen vaiheen toteutus suunnittelu on ohjelmoitu vuosille 2024-25.

Kaupunginhallitus on 11.3.2013 hyväksynyt Jokikeskuksen yleissuunnitelman.

Liikuntapaikat	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-153	-566	-120	-512	-600

Määräraha on varattu liikuntapaikkojen pysäköinti- ja liikennejärjestelyjen, aitojen, kuntoilulaitteiden sekä muiden vastaavien järjestelyjen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Investoinneilla parannetaan liikuntapaikkojen turvallisuutta ja käytettävyyttä.

Kaupunkikehityskohteet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-590	-680	-740	-1 340	-2 300

Määräraha on varattu kaupunkikehityksen kärkikohteiden suunnitelmien ja toteutusten edistämiseen. Kaupunkikehityskohteiden pitkän tähtäimen ja vuoden 2024 tavoitteet ja toteutukset esitellään talousarvion elinvoimaosiossa.

Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-13 693	-23 266	-14 303	-19 382	-19 302
Rahoitusosuudet	727	2 800	648	782	702
Omaisuuksien myynti	55	600	600	600	600
Investoinnit, netto	-12 911	-19 865	-13 055	-18 000	-18 000

Tiloihin kohdistuvat investoinnit

Hyvinvointialueen rakennukset Investointimenot	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
	-2 472	-2 180	-600	-600	-600

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito Investointimenot	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
	-358	-900	-600	-600	-600

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä syksyn 2023 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Sivistystoimialan rakennukset Investointimenot Rahoitusosuudet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
	-21 841	-28 625	-18 350	-14 255	-12 255
			450		

Sivistystoimialan uudisrakennukset

Pohjois-Porin monitoimitalo, vaihe 2 Investointimenot	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht.
	-109	-3 500	-4 600			8,2 M€

Hankkeen toinen vaihe koskee yläkoululaajennuksen rakentamista noin 350 oppilaalle. Toisen vaiheen toteutumiseen on varauduttu jo monitoimitalon vaiheen yksi suunnitteluvaiheessa muun muassa isommilla ruokailu- ja liikuntatiloilla. Rakentamisen ajankohta on kesä 2023 – syksy 2024. Alustavan aikataulun mukaan tilat olisivat käytössä vuoden 2025 alusta.

Ahlaisten monitoimitalo Investointimenot	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht.
	-60	-1 400	-2 000	-2 000		4,0 M€

Vuoden 2023 määräraha on jäänyt pääosin käyttämättä.

Kaupunginvaltuusto on 14.6.2021 § 139 kokouksessaan on tehnyt päätöksen, että Ahlasiin rakennetaan uusi monitoimitalo. Monitoimitalohankkeen toteuttamiselle oli varattu kaupungin talouskehityksessä vuosille 2023 ja 2024 yhteensä 3,2 miljoonaa euroa. Kesäkuussa 2023 saatujen urakkatarjousten perusteella hankkeen kokonaiskustannusarvio nousi noin 5,5 miljoonaan euroon. Hanketta lähdetään viemään eteenpäin uuden aikataulun mukaisesti siten, että suunnitelmien jatkojalostaminen tehdään vuoden 2023 loppuun mennessä. Tämän jälkeen uusi urakkakilpailutus järjestetään vuoden 2024 alussa ja monitoimitalon rakentamisen uusi ajankohta on kesä 2024 – kesä 2025.

Itä-Porin uusi päiväkotiki Investointimenot	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht.
	-17	-5 000	-4 000	-4 000		8,5 M€

Vuoden 2023 määräraha on jäänyt pääosin käyttämättä.

Hankesuunnitelman lähtökohtana on ollut Itä-Porin varhaiskasvatusalueen varhaiskasvatuspalvelujen uudelleen muotoilu, koska Väinölä ja Uudenkoiviston päiväkotien rakennukset ovat teknisen elinkaaren loppuvaiheilla. Toteutussuunnittelun ajankohta on kesä 2023 – talvi 2024 ja rakentamisen aloitus ajoittuu kevät/kesä 2024. Alustavan aikataulun mukaan tilat olisivat käytössä kesällä 2025.

Kyläsaaren uusi päiväkotiki Investointimenot	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht.
			-150	-1 400	-1 400	3,1 M€

Kyläsaaren päiväkodin uudisrakennus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2025–2026 aikana. Vuoden 2023 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Pasaasin päiväkotiki, perustukset Investointimenot	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
			-500		

Herralahden ja Herttuan puretun koulun tontille sijoittuva väliaikainen vuokratäpäiväkotiki. Hankesuunnitelman mukainen ryhmien määrä ja tilaohjelma on pienennetty taloudellisten reunaehtojen vuoksi mahdollisimman pieneksi. Tavoitteena hankeselvityksessä on, että päiväkotiki vuokrattaisiin viideksi vuodeksi + kolmen vuoden varaus ja se voisi aloittaa toimintansa keväällä 2024.

Sivistystoimialan perusparannus- ja laajennusinvestoinnit

Reposaaren alueen palvelu- muotoilu ja toteutus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 4,0 M€
Investointimenot	-758	-2 600	-1 800			

Kaupungin palveluiden keskittämisestä Reposaaren alueella on tehty yhdistetty tarveselvitys ja hankesuunnitelma, joka on valmistunut 3.9.2021. Samassa yhteydessä rakennusten kunto ja korjattavuus on selvitetty kuntotutkimuksin. Reposaaren puukoulukorttelin rakennukset (4 kpl) peruskorjataan. Tilaohjelman laajuus on n. 1 230 m² ja korjausaste n. 76 %. Esi- ja perusopetus (1–6 vuosiluokat) yhdistetään. Lisäksi korttelin rakennuksissa tulevat toimimaan alueen varhaiskasvatus, terveysasemapalvelut sekä vanhuspalveluiden liikkuvien työntekijöiden työskentelytuki. Korttelissa toimiva lähikirjasto jatkaa toimintaansa entisellään. Rakennustyöt aloitettiin talvella 2022 ja tilat valmistuivat käyttöön keväällä 2024.

Kyläsaaren koulun peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 8,2 M€
Investointimenot				-40	-150	

Kyläsaaren koulun peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2027–2028 aikana. Vuoden 2025 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksien (vanha osa, liikuntasali, viipalekoulu) pinta-ala on yhteensä 3779 m².

Lyseokorttelin peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 17,2 M€
Investointimenot			-50	-150	-3 000	

Peruskorjaus (A-, B- ja C-osa, tekninen työ ja liikuntasali) on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2025–2027 aikana. Tilojen kokonaisala on noin 8436 m². Vuoden 2024 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Väinölän koulun julkisivun ja vesikaton korjaustyöt	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 1,5 M€
Investointimenot			-50	-1 500		

Vuoden 2024 aikana laaditaan korjaussuunnitelmat ja vuoden 2025 aikana kilpailutetaan hanke sekä toteutetaan julkisivun ja vesikaton korjaustyöt.

Enäjärven koulun peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 5,2 M€
Investointimenot					-20	

Enäjärven koulun peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksen pinta-ala on 2457 m².

Kankaan koulun peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 4,1 M€
Investointimenot					-20	

Kankaan koulun peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksen pinta-ala on 1836 m².

Söörmarkun koulun peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 5,2 M€
Investointimenot				-20	-150	

Söörmarkun koulun peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2027–2028 aikana. Vuoden 2025 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Koulun pinta-ala on 1254 m² ja päiväkodin 963 m².

Cygnaeuksen koulun ilmanvaihdon korjaukset ja muut korjaukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 3,2 M€
Investointimenot					-50	

Cygnaeuksen peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Kuvataidepäiväkoti Viikarin peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 2,2 M€
Investointimenot				-50	-100	

Viikarin päiväkodin (uusi ja vanha osa) peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2027–2028 aikana. Vuoden 2025 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Tilojen pinta-ala on noin 850 m².

Tuulentuvan päiväkodin peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 2,0 M€
Investointimenot				-50	-100	

Tuulentuvan päiväkodin peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2027–2028 aikana. Vuoden 2025 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Tilojen pinta-ala on noin 830 m².

Pääkirjaston ja kansalaisopiston rakennus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 25-35 M€
Investointimenot		-150	-200			

Tarveselvitys on tehty vuoden 2022 aikana. Hankesuunnittelu tehdään vuoden 2024 aikana. Laadittavassa hankesuunnitelmassa esitetään hankkeen kustannusarvio ja määritellään peruskorjaushankkeen kuvaus ja määrittely siten, että sen perusteella tekninen toimiala esittää hankkeen jatkamista yleis- ja toteutussuunnitteluvaiheeseen. Hankesuunnittelussa otetaan huomioon myös ohjaamon ja nuorisotilan vaatimat tulevaisuuden tilatarpeet ja niiden mahdollinen siirtäminen kirjaston yhteyteen. Kansalaisopiston toiminnolle kartoitetaan uusia toimitiloja kaupungin konsernin tiloista eli niiden osuutta hankesuunnittelussa ei oteta huomioon. Pääkirjaston ja kansalaisopiston rakennuksen peruskorjaushankkeen kustannusarvio on 25–35 miljoonaa euroa.

Satakunnan museon julkisivun kunnostustyöt	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 1 M€
Investointimenot					-1 000	

Vuonna 2020 aikana laaditun kuntotutkimuksen mukaan julkisivun kunnostusta voidaan siirtää viidellä vuodella. Julkisivun kunnostuksen suunnittelu ja toteutus on kaavailtu vuodelle 2026.

Taidemuseon peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 4,4 M€
Rahoitusosuudet			450			
Investointimenot	-234	-2 000	-2 650			

Taidemuseossa heinäkuun 2021 tulipalon seurauksena käynnistettiin hankesuunnitelma, jossa määriteltiin keskeisimmät elinkaaren aikaiset laatuun ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet. Vuosien 2022–2023 aikana on tehty peruskorjauksen suunnittelua. Peruskorjaukseen on myönnetty opetus- ja kulttuuriministeriön avustusta 675.000 euroa. Rakentamisen ajankohta on syyskuu 2023 – syyskuu 2024.

Stadionin alueen peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 4,2 M€
Investointimenot			-200	-2 000	-2 000	

Stadionin alueen peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2025–2026 aikana. Vuoden 2023–2024 aikana laaditaan tarveselvitys ja hankesuunnitelmat, joiden avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten.

Keilahallin julkisivun ja vesikaton korjaustyöt	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 0,6 M€
Investointimenot					-100	

Vuoden 2026 aikana laaditaan korjaussuunnitelmat ja vuoden 2027 aikana kilpailutetaan hanke sekä toteutetaan julkisivun ja vesikaton korjaustyöt.

Maa-uimalan peruskorjaus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht. 3,1 M€
Investointimenot					-20	

Maaumalan peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito, arvio sivistystoimialan kiinteistöjen osuudesta	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-3 846	-2 025	-2 150	-3 045	-4 145

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä syksyn 2023 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Elinvoima- ja ympäristötoimialan rakennukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-43	-3 100	-2 000		

Yyterin inforakennus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht.	3,1 M€
Investointimenot		-3 100	-2 000				

Vuoden 2023 määräraha on jäänyt pääosin käyttämättä.

Hankkeen rakentamisen ajankohta on kesä 2023 - kesä 2024. Rakennus tulee sijaitsemaan nykyisen punaisen tuvan kohdalle. Tilat luovat toiminnalle nykytilanteeseen verrattuna aivan uuden lähtökohdan ja mahdollistavat toteutuessaan osaltaan Porin kaupungin Yyterin kasvua koskevien tavoitteiden saavuttamisen.

Muut rakennukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-2 065	-1 735	-2 200	-3 145	-5 145

Valtakatu 11	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Yht.	2,2 M€
Investointimenot		-100	-50	-100	-1 000		

Vuoden 2024 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Valtakatu 11:n peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuoden 2026–2027 aikana. Rakennuksen pinta-ala on yhteensä 824 m².

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito, arvio muiden kiinteistöjen osuudesta	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-1 968	-1 575	-2 150	-3 045	-4 145

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä syksyn 2023 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Tiloihin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-26 421	-38 240	-23 150	-18 000	-18 000
Rahoitusosuudet		220	450		
Omaisuuksien myynti	17	150			
Investoinnit, netto	-26 404	-37 870	-22 700	-18 000	-18 000

Teknisen toimialan infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-40 115	-62 677	-37 453	-37 382	-37 302
Rahoitusosuudet	727	3 020	1 098	782	702
Omaisuuksien myynti	72	750	600	600	600
Investoinnit, netto	-39 315	-58 906	-35 755	-36 000	-36 000

= valtuustoon nähden sitova erä

Rahoitusosa

Kaupungin ja liikelaitosten toiminnan ja investointien rahavirta on noin -35,1 M€. Vuoden 2023 talousarviossa vastaava luku oli -31,9 M€.

Pori Energia lyhentää antolainoja vuosittain 3 M€ nykyisen tuloutusjärjestelyn päättymiseen vuoteen 2025 asti.

Lainakannan muutos on korkeintaan 32,0 M€ vuonna 2024. Arvion mukaan kaupungin konsernin ulkopuolinen lainamäärä on vuoden 2024 lopussa 370,8 M€, jos talousarviolainaa nostetaan 77 M€. Valtuustoon nähden sitova erä määrittelee kaupunginhallituksen vuosittain erikseen päättämän pitkäaikaisen lainanoton enimmäismäärän.

1 000 €

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Peruskaupunki ilman liikelaitoksia					
Toiminnan rahavirta	8 697	24 300	-649	-506	4 304
Vuosikate	14 722	33 582	7 385	7 567	5 664
Tulorahoituksen korjauserät	-6 025	-9 282	-8 034	-8 073	-1 361
Investointien rahavirta	-37 994	-58 968	-36 330	-36 536	-43 249
Investointimenot	-45 542	-72 020	-46 062	-45 991	-45 911
Rahoitusosuudet investointimenoihin	727	3 020	1 098	782	702
Pysyvien vastaavien luovutustulot	6 821	10 032	8 634	8 673	1 961
Toiminnan ja investointien rahavirta	-29 297	-34 668	-36 979	-37 041	-38 945
Rahoituksen rahavirta	45 602	31 834	35 000	36 000	41 000
Antolainauksen muutokset	2 974	3 000	3 000	3 000	0
Antolainasaamisten lisäys	-28				
Antolainasaamisten vähennys	3 002	3 000	3 000	3 000	0
Lainakannan muutokset	42 628	19 500	32 000	33 000	38 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	60 500	77 000	81 000	89 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-40 067	-31 000	-45 000	-48 000	-51 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	12 695	-10 000			
Muut maksuvalmiuden muutokset		9 334			
Vaikutus maksuvalmiuteen	16 305	-2 834	-1 979	-1 041	2 055
					= valtuustoon nähden sitova erä
Liikelaitokset mukaan lukien					
Toiminnan rahavirta	17 108	32 398	6 577	6 721	11 530
Vuosikate	23 133	41 680	14 611	14 793	12 890
Tulorahoituksen korjauserät	-6 025	-9 282	-8 034	-8 073	-1 361
Investointien rahavirta	-33 701	-64 258	-41 720	-42 926	-49 639
Investointimenot	-47 742	-77 310	-51 452	-52 381	-52 301
Rahoitusosuudet investointimenoihin	791	3 020	1 098	782	702
Pysyvien vastaavien luovutustulot	13 250	10 032	8 634	8 673	1 961
Toiminnan ja investointien rahavirta	-16 593	-31 860	-35 143	-36 205	-38 109
Rahoituksen rahavirta	42 097	31 834	35 000	36 000	38 000
Antolainauksen muutokset	2 974	3 000	3 000	3 000	0
Antolainasaamisten lisäys	-28				
Antolainasaamisten vähennys	3 002	3 000	3 000	3 000	0
Lainakannan muutokset	42 628	19 500	32 000	33 000	38 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	60 500	77 000	81 000	89 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-40 067	-31 000	-45 000	-48 000	-51 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	12 695	-10 000			
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 505	9 334			
Vaikutus maksuvalmiuteen	25 504	-26	-143	-205	-109
Rahoituslaskelman tunnusluvut					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-74 081	-83 082	-86 769	-122 598	-141 340
Investointien tulorahoitus, %	49,3 %	56,1 %	29,0 %	28,7 %	25,0 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,6	0,9	0,4	0,4	0,3

Talousarvion meno- ja tuloarvioiden yhteenveto

1 000 €

Sitovuus valtuustoon nähden: B=Brutto, N=Netto, E=Ei sitova

	Sitovuus	Menoarviot	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
Tarkastustoimi	N	578	11
Konsernipalvelut (yhteissitovuustaso)	N	30 483	2 073
Energian välitys	N	24 000	24 000
Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät	N	7 750	7 979
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	N	127 798	9 473
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoris	N	15 025	3 979
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	N	28 346	9 225
Tekninen toimiala	B	51 761	27 419
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	B		193 838
Valtionosuudet	B		14 314
Rahoitustulot ja -menot	N	11 026	11 841
Investointiosa			
Kaupunginhallitus	B	1 200	
Konsernipalvelut	B	3 442	
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	B	1 265	
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoris	B	30	
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	B	480	
Tekninen toimiala	B	2 192	
Infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvat investoinnit	B	37 453	1 698
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennys	E		3 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		77 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	E	45 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	E		
Muut maksuvalmiuden muutokset	E		
Vaikutus maksuvalmiuteen			1 979
Talousarvion loppusumma		387 829	387 829
Liikelaitosten talousarviot			
Porin Palveluliikelaitos			
Tulosbudjetti	E	17 798	18 550
Investointibudjetti	N	390	
Rahoitusbudjetti	E	362	
Porin Vesi			
Tulosbudjetti	E	15 260	21 735
Investointibudjetti	N	5 000	
Rahoitusbudjetti	E	1 474	
Talousarvion loppusumma liikelaitokset huomioiden		428 114	428 114

Liikelaitosten talousarviot

Porin Palveluliikelaitos

Tilannekuva

Porin Palveluliikelaitos toimii Porin kaupungin sisäisenä ateria- ja puhtauspalveluiden tuottajana, jonka toiminnan kulut katetaan kyseisten palveluiden konsernin sisäisellä myynnillä. Palveluiden tuottaminen perustuu toimialojen kanssa tehdyihin sopimuksiin sekä palvelukuvauksiin. Toimintaympäristö ja tuotantomäärät ovat aiempina vuosina olleet suhteellisen vakaita. Toimintaan vaikuttaa pääosin palveluverkosto sekä Sivistystoimialan oppilas- ja lapsimäärät.

Palveluliikelaitoksen tuottamien toimintojen siirtyminen hyvinvointialueen vastuulle sototoimintojen osalta 1.1.2023 aiheutti merkittäviä muutoksia koko Palveluliikelaitoksen toimintarakenteeseen. Rakenteellisten muutosten hallinta on osa riskienhallintaa ja Palveluliikelaitos on pääosin kyennyt suhteuttamaan toimintakulunsa muuttuneeseen tulopohjaan sekä varmistamaan palvelujen laadun.

Työvoimavaltaisina aloina ateria- ja puhtauspalveluiden sairauspoissaolojen määrällä on merkittäviä kokonaistaloudellisia sekä toiminnallisia vaikutuksia. Sairauspoissaolojen kasvua ennaltaehkäistään kaupungin yhteisiä toimintamalleja noudattamalla.

Yleisestä maailmantilanteesta johtuen ateriantuotannossa käytettävien raaka-aineiden hintojen nousu on ollut poikkeuksellisen suurta, mutta raaka-aineiden saatavuus on kuitenkin ollut hyvällä tasolla. Raaka-ainekustannusten nousu aiheuttaa henkilöstökustannusten ohella merkittävimmän riskin talousarvion toteutumiseksi. Raaka-ainekustannusten nousun vaikutusta talouteen pyritään rajoittamaan hankintasopimusten puitteissa raaka-ainevalinnoilla sekä reseptiikan muutoksilla.

Palveluliikelaitoksen riskienhallintaa toteutetaan osana normaalia toimintaa. Palveluliikelaitoksella on käytössä varautumissuunnitelma, jota päivitetään tarvittaessa.

Talouden seurannan kehittämisellä, esihenkilöiden vastuuttamisella sekä toimintamallien kehittämisellä on saavutettu aiempina vuosina positiivisia tuloksia talousajattelun sekä tavoitteisiin sitoutumisen suhteen. Uusien kustannustehokkuutta tukevien toimintamallien kehityksen tuleekin olla keskiössä myös vuonna 2024.

Ateria- ja puhtauspalveluita koskee lähes valtakunnallinen ammattitaitoisen työvoiman pula ja tilanteen ei voida olettaa lähivuosina muuttuvan. Työvoimapulaan on aiempina vuosina pyritty vastaamaan mm. oppilasyhteistyöllä ja koulutuksen kumppanuussopimuksin. Aiemmillä toimenpiteillä ei kuitenkaan ole saavutettu täysin riittäviä tuloksia ja toiminta edellyttää aiheeseen liittyvää kehitystyötä myös vuonna 2024. Työvoimavaltaisina aloina työvoiman saatavuusvajeella on merkittäviä toiminnallisia sekä taloudellisia vaikutuksia.

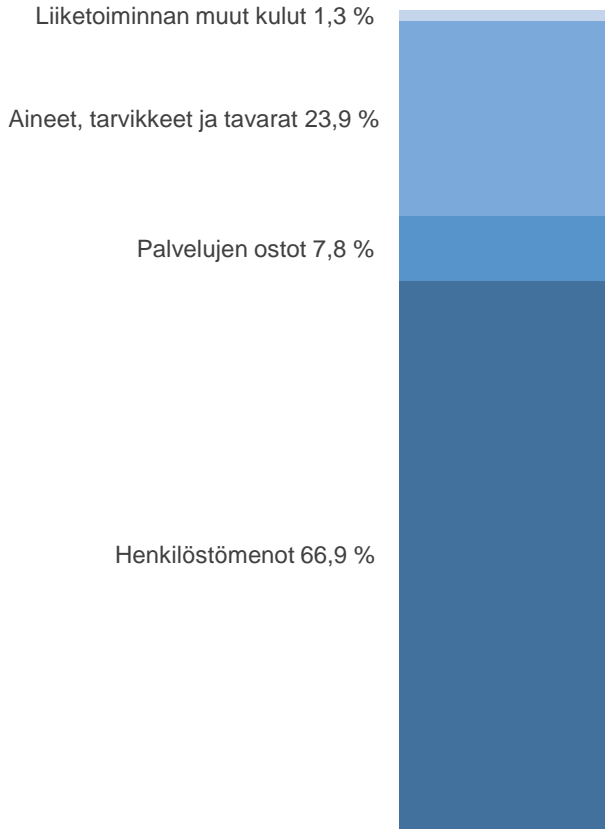
Palveluliikelaitos pyrkii edelleen varmistamaan, että merkittävimpiin riskeihin on varauduttu ja palvelut pystytään mahdollisimman hyvin tuottamaan palvelukuvausten mukaisesti.

Palveluliikelaitoksen talous

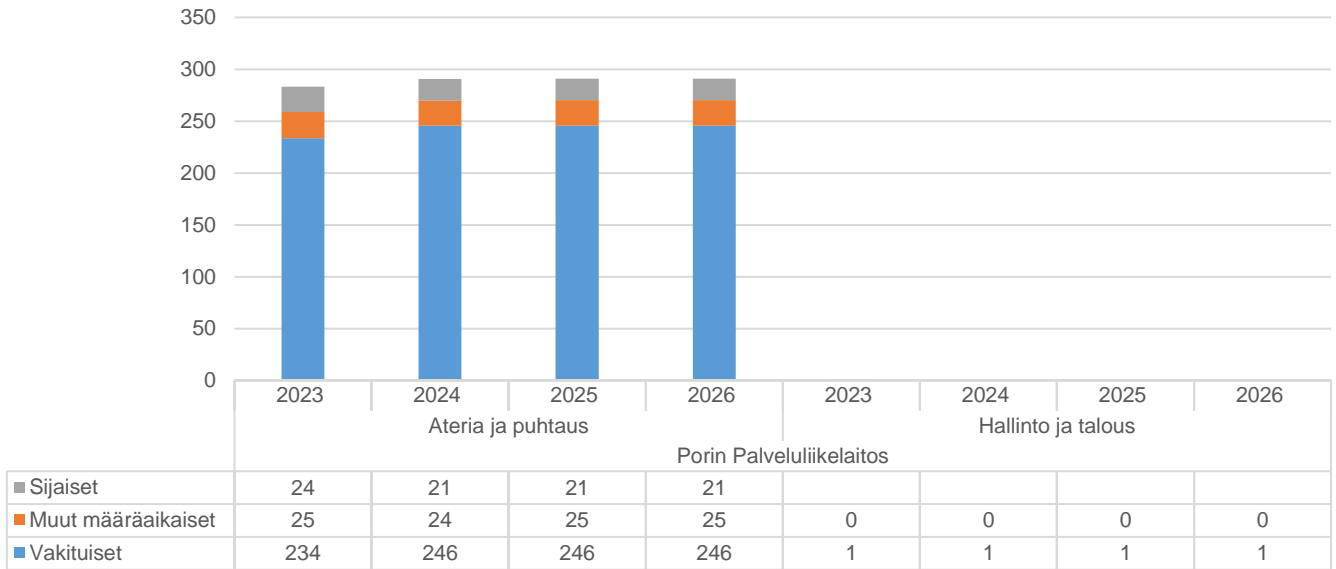
Tulosbudjetti (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liiketoiminnan tulot	27 954	17 530	18 550	19 041	19 551
Liiketoiminnan menot	-26 975	-16 419	-17 357	-17 848	-18 357
Poistot ja arvonalentumiset	-657	-387	-387	-387	-387
Liikeylijäämä	322	724	806	806	806
Rahoitustulot ja -menot					
Korvaus peruspääomasta	-325	-390	-441	-441	-441
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	-3	334	365	365	365
Investointibudjetti (1 000 €)					
Investointimenot	-276	-290	-390	-390	-390
Nettoinvestoinnit	-276	-290	-390	-390	-390
Rahoitusbudjetti (1 000 €)					
Toiminnan ja investointien rahavirta	378	431	362	362	362
Rahoituksen rahavirta	-398				
Rahavarojen muutos	-20	431	362	362	362
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Liiketoiminnan menojaikauma TA 2024

Palveluliikelaitoksen suunnitellut henkilötyövuodet

Porin Vesi, liikelaitos

Tilannekuva

Porin Vesi, liikelaitoksen toiminta on ollut teknisesti ja taloudellisesti melko vakaata. Vuoden 2022 keväällä kiihtynyt inflaatio on heikentänyt jonkin verran toiminnan kannattavuutta ja nostanut vesihuollon investointien kustannuksia.

Talousvesi on Porissa laadukasta, ja jätevedenpuhdistus on maan huipputasoa. Verkostojen ja laitosten kunto on verrattain hyvä. Toiminnalliset riskit kuitenkin kasvavat nopeasti, jos vuosittaiset laitosten ja verkostojen saneerausmäärät eivät ole riittävät. Jätevedenpuhdistamoiden toiminnan ja puhdistetun jäteveden laadun seuranta-vaatimukset ovat vuodesta 2023 alkaen merkittävästi laajentuneet ja kiristyneet uusien haitallisten aineiden tarkkailuvelvoitteiden myötä.

Vesihuollossa on aina olemassa vedenlaatuhäiriöihin, putkirikoihin, viemäritulviin ja jätevesipäästöihin liittyviä riskejä. Porissa nämä ovat varsin hyvin hallinnassa. Ilmastonmuutos asettaa mm. sadannan kasvun ja talviaikojen tulvien vuoksi haasteita erityisesti viemärointiin ja jätevedenpuhdistamoille.

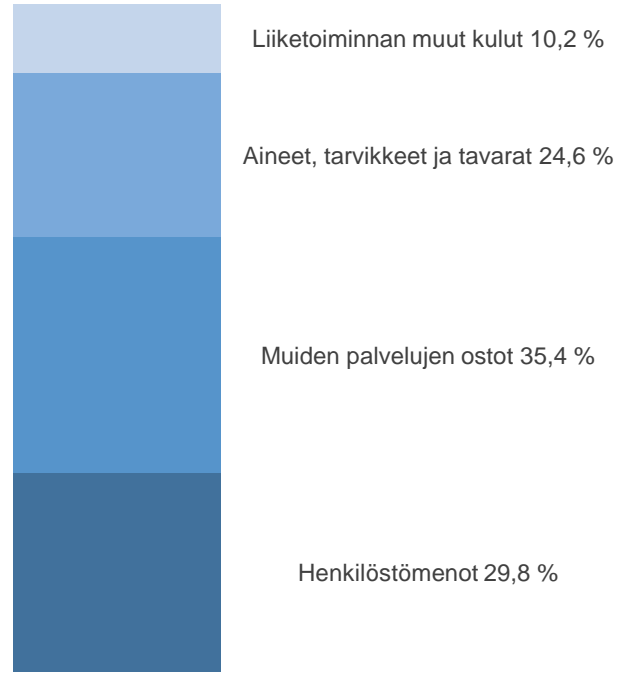
Vuoden 2022 aikana vesihuoltoalaa, kuten elinkeinoelämää yleensäkin, vaivannut komponenttipula on vuoden 2023 kuluessa vähentynyt ja toimitusajat ovat jonkin verran lyhentyneet.

Osaavan henkilöstön rekrytointi on hankaloitunut. Hakijoita saadaan avoimna oleviin työtehtäviin selvästi aiempaa vähemmän. Tehtävät ovat entistä vaativampia lainsäädännön muutosten, teknisen kehityksen ja asiakkaiden vaatimustason kasvun vuoksi.

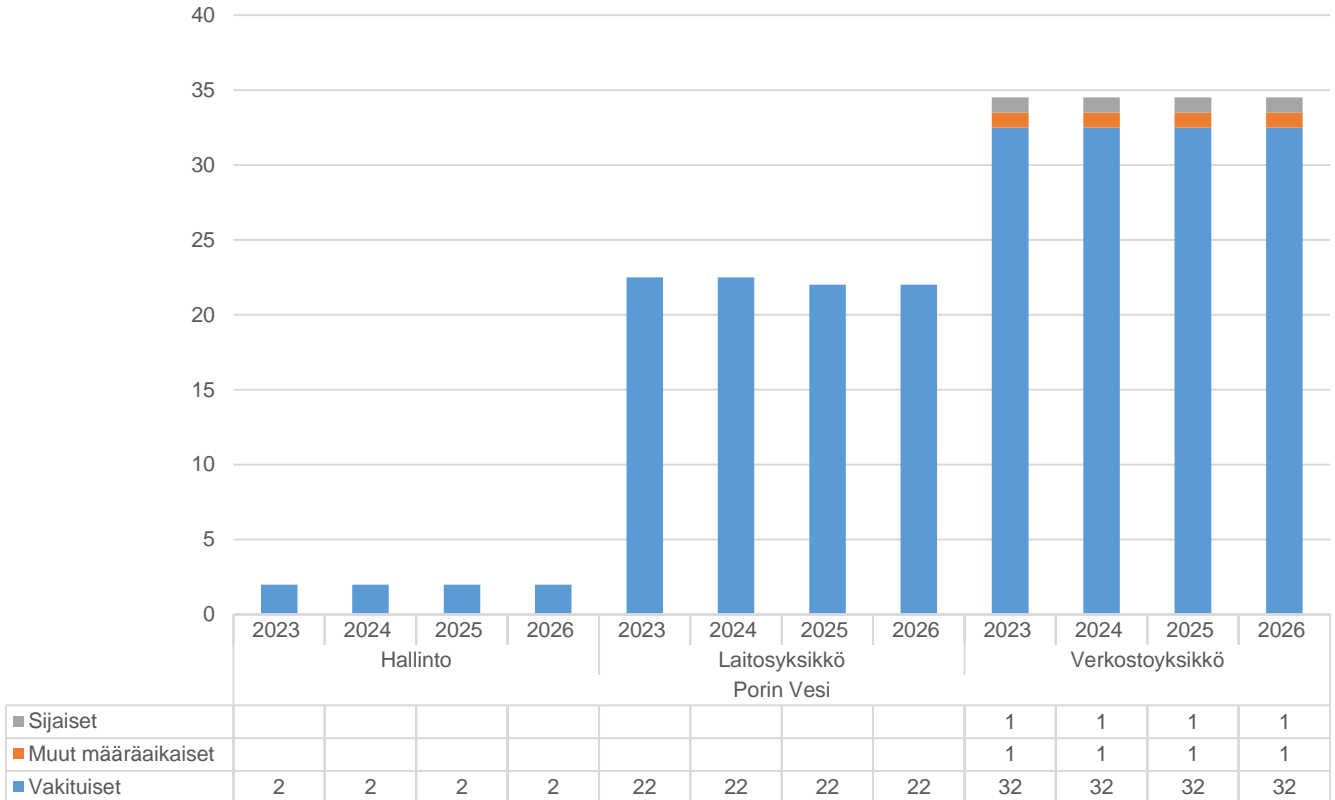
Porin Vesi, liikelaitoksen talous

Tulosbudjetti (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liiketoiminnan tulot	21 385	21 910	21 635	21 992	22 363
Valmistus omaan käyttöön	116	100	100	100	100
Liiketoiminnan menot	-11 539	-11 993	-12 608	-12 966	-13 336
Poistot ja arvonalentumiset	-4 624	-4 757	-4 757	-4 757	-4 757
Liikelylijäämä	5 339	5 260	4 369	4 369	4 369
Rahoitustulot ja -menot					
Muut rahoitustuotot	5	12			
Korvaus peruspääomasta	-2 210	-2 652	-2 652	-2 652	-2 652
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	3 134	2 620	1 717	1 717	1 717
Poistoeron vähennys	33	33	33	33	33
Tilikauden ylijäämä	3 167	2 653	1 750	1 750	1 750
Investointibudjetti (1000 €)					
Investointimenot	-4 057	-5 000	-5 000	-6 000	-6 000
Nettoinvestoinnit	-4 057	-5 000	-5 000	-6 000	-6 000
Rahoitusbudjetti (1000 €)					
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 700	2 377	1 474	474	474
Rahoituksen rahavirta	-5 350				
Rahavarojen muutos	-1 649	2 377	1 474	474	474
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Liiketoiminnan menojaakauma TA 2024

Porin Vesi, liikelaitoksen suunnitellut henkilötyövuodet

Liikelayritysten vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen

Talousarvio 1 000 €	Tuloslaskelma		Eliminoinnit		Kaupunki +
	Kaupunki	Liikelayritykset	Kaupunki	Liikelayritykset	Liikelayritykset
Toimintatulot	81 228	40 185	-1 348	-19 125	100 940
Myyntitulot	34 868	39 768	-979	-18 951	54 706
Maksutulot	6 912	44	-124	-38	6 794
Tuet ja avustukset	7 848	94	-245		7 698
Muut toimintatulot	31 600	279		-136	31 743
Valmistus omaan käyttöön	2 931	100			3 031
Toimintamenot	-285 741	-29 965	18 981	1 492	-295 234
Henkilöstömenot	-138 701	-15 377			-154 078
Palvelujen ostot	-75 402	-5 806	18 512	1 116	-61 580
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40 500	-7 258	295	7	-47 456
Avustukset	-13 511				-13 511
Muut toimintamenot	-17 628	-1 525	174	369	-18 610
Toimintakate	-201 582	10 320	17 633	-17 633	-191 263
Verotulot	193 838				193 838
Valtionosuudet	14 314				14 314
Rahoitustulot ja -menot	815	-3 093	-3 093	3 093	-2 278
Korkotulot	6 682				6 682
Muut rahoitustulot	5 159		-3 093		2 066
Korkomenot	-9 859				-9 859
Muut rahoitusmenot	-1 167	-3 093		3 093	-1 167
Vuosikate	7 385	7 226	14 540	-14 540	14 611
Poistot ja arvonalentumiset	-24 811	-5 144			-29 955
Suunnitelman mukaiset poistot	-24 811	-5 144			-29 955
Tilikauden tulos	-17 426	2 082	14 540	-14 540	-15 344
Poistoeron muutos		33			33
Tilikauden yli-/alijäämä	-17 426	2 115	14 540	-14 540	-15 310